BİLİMKURGU KLASİKLERİ

GENE WOLFE

LİKTORUN KILICI

İthaki

Çeviren
Kerem Sanatel

GENE WOLFE

LİKTORUN KILICI

Çeviren

Kerem Sanatel

İthaki

İnsan kelleleri yığını ta ufka uzanıyor.
Ufalıyorum... görünmez oluyorum artık.
Ama aşk kitaplarında, çocuk oyunlarında,
Ölümden dönüp şunu diyorum: Güneş!

–Osip Mandelstam

1
Zincirler Evinin Efendisi

"Saçıma sinmişti, Severian," dedi Dorcas. "O yüzden taş hamamda akan suyun altında durdum. Erkekler bölümünde de aynısı var mıydı bilmem. Dışarı her çıktığımda benden bahsettiklerini işitiyordum. Senin için kara kasap diyorlardı, söylemeye dilimin varmadığı başka şeyler de."

"Gayet doğal," dedim. "Bir aydır oraya giren ilk yabancı sendin muhtemelen, yani seni çekiştirmeleri şaşırtıcı değil. Oradaki bir avuç kadın senin kim olduğunu bilseydi gurur duyar, belki hikâyeler de anlatırdı. Bana gelince, o tür laflara alışkınım, buraya gelene dek benzerlerini sayısız kereler işitmiş olmalısın; ben işittim şahsen."

"Evet," diye kabullenip pencere pervazına oturdu. Aşağıdaki şehirde, dükkân kalabalığının ışıkları Acis vadisini zerrin yapraklarının sarısına boyamaya başlamıştı ama Dorcas görecek durumda değildi sanki.

"Lonca kanunlarının beni bir eş edinmekten niçin men ettiğini şimdi anlamışsındır. Defalarca söyledim, senin için onları kırandan geçirebilirim, bir lafına bakar."

"Yani başka yerde yaşasan daha iyi olur, haftada bir iki kez görmeye gelirim ya da ziyaretini beklerim diyorsun."

"Genelde usul öyledir. Bugün bizi çekiştiren kadınlar er geç anlayacaktır, ya kendileri, ya oğulları ya da kocaları günün birinde insafıma kalabilir."

"Ama anlamıyor musun, asıl mesele başka. Asıl mesele..." Lafının burasında Dorcas sustu, derken, ikimiz de bir süre konuşmayınca, yerinden kalktı ve kollarını kavuşturup odada mekik dokumaya başladı. Daha önce böyle davrandığını hiç görmemiştim, tedirgin oldum. "Neymiş mesele madem?" dedim.

"Eskiden iftiraydı söylenenler. Şimdiyse doğru."

"Zanaatımı ihtiyaç duyulan her yerde icra ettim. İl ilçe demeden adalete hizmet verdim. Beni sayısız kereler pencereden seyrettin, o da kalabalığın arasına girmeyi hiç sevmediğin için, bu yüzden seni suçlayamam."

"Seyretmedim," dedi.

"Seni gördüğümü hatırlıyorum."

"Seyretmedim. İnfaz ânına hiç bakmam. Tam o anda işinle meşgul olursun, içeri girdiğimi veya gözlerimi yumduğumu görmezsin ki. Eskiden seyreder, sana el sallardım, bilhassa idam sehpasına ilk çıktığında. O anda çok mağrur olurdun, kılıcın gibi dimdik durur, çok hoş görünürdün. Temiz yüzlü. Hatırlıyorum bir keresinde makam sahibi birisiyle çıkmıştın, yanında idam mahkûmu adam ve bir de keşiş vardı. Aranızda temiz yüzlü olan bir tek sendin."

"Yüzümü görmüş olamazsın. Mutlaka maske takıp çıkarım."

"Severian, görmeme gerek yok. Nasıl biri olduğunu biliyorum."

"Şimdi aynı değil mi yüzüm?"

"Aynı," dedi kadın, zoraki. "Ama aşağıyı görmüş bulundum. Tünellere zincirli insanları gördüm. Bu gece ikimiz aynı yatağa girdiğimizde onların üzerinde uyuyor olacağız. Beni aşağı indirdiğinde orada kaç kişi var demiştin?"

"Bin altı yüz civarı. O bin altı yüz kişinin başında durmasam özgür kalacaklarına mı inanıyorsun sahiden? Hatırlarsan biz geldiğimizde onlar zaten buradaydı."

Dorcas benden yana bakmıyordu. "Toplu mezar gibi," dedi.

Omuzlarının titrediği gözümden kaçmadı. "Olması gerektiği gibi," dedim. "Hükümdar istese hepsini salar, peki öldürülen insanları kim diriltecek? Bir yakınını hiç kaybetmedin değil mi?"

Yanıt vermedi.

"Mahkûmlarımızın dağ başında çürümeye terk ettiği adamların analarına avratlarına bacılarına bir sor bakalım, Abdiesus onları azat etsin isterler mi."

"Ben isterdim," dedi Dorcas, sonra da muma üfledi.

Thrax, sıradağların yüreğine saplanmış eğri bir hançerdir. Acis vadisinin darboğazında yer alır ve Acies* Kalesi'ne kadar uzanır. Harena, pantheon ve diğer kamu binaları, vadinin dar kesiminin aşağı ucunu kapatan (Capulus denen) surlar ile kale arasındaki düzayak arazinin tamamını kaplar. Şehirdeki özel mülkler falezlerin her iki yamacına inşa edilmiştir ve büyük çoğunluğu kayaların içine yontulmuştur. Thrax'ın lakaplarından biri bu uygulamadan doğmuştur: Penceresiz Odalar Şehri.

Şehir, refah yaşamını nehrin elverişli kesiminin başında yer alan konumuna borçludur. Acis'in kuzeyine gemilerle ulaştırılan tüm mallar (ki çoğu Gyoll'un onda dokuzunu katettikten sonra Gyoll'un gerçek membası olabilecek nispeten küçük ırmaklar üzerinden getirilir) Thrax'ta boşaltılır ve daha uzağa nakledilecekse oradan itibaren hayvan sırtında taşınır. Buna karşılık, dağ kabilelerine mensup atamanlar ile bölgenin toprak ağaları, Acies Kalesi'nin kemerli savaklarından kükreyerek akan çavlanın altındaki Thrax'a kadar gelir, ellerindeki yün ve mısırı güney ilçelerine sevk etmek için bir tekne tutarlar.

Çalkantılı bir bölgede yasama yetkisi bir kaleye verildiğinde hep olduğu gibi, valinin başlıca vazifesi yargı idaresiy-

---

* (Lat.) Kılıç ucu. –*çn*

di. Surların dışında yaşayanların ayaklanma ihtimaline karşı nüfuzlu görünmek için, her birinin kumandanı farklı, yedi ayrı dimarşi taburu emrine amade beklerdi. Yargıtay Meclisi her ay toplanırdı, yeni ayın ilk doğuşundan son dördüne değin, sabahleyin ikinci nöbet vardiyasından başlayıp günlük oturumun gerektirdiği geç saatlere kadar görüşmeler devam ederdi. Valinin hükmettiği cezaların baş infazcısı olarak bu oturumlara katılmakla yükümlüydüm, bu sayede karara bağladığı cezaların gereğinden daha hafif veya daha ağır yerine getirilmemesini sağlama almış olurdu, aksi takdirde bana infaz yetkisini verenler töhmet altında kalabilirlerdi; keza mahkûmların hapis yattığı Vincula'daki faaliyetleri her ayrıntısıyla gözlemlemiş de oluyordum. Bizim Hisar'da Üstat Gurloes'un üstlendiği sorumluluğun dengiydi birazcık, hatta Thrax'ta geçirdiğim ilk birkaç hafta zarfında bu görev bana çok ağır geldi.

Üstat Gurloes'un düsturuydu, ideal hapishane yoktur derdi. Gençlerin eğitiminde başvurulan beylik kalıpların çoğu gibi bu da tartışma götürmeyen ama boş bir laftı. Tüm firariler üç kategoriye ayrılır; gizlice kaçmayı başaranlar, şiddet kullananlar ve muhafızların ihanetiyle kaçanlar. Ücra yerler gizlice kaçmayı zorlaştırır, dolayısıyla bu yöntemi benimsemiş firarilerin çoğu uzun uzadıya plan yapmış kişilerdir.

Ne yazık ki çöller, dağ başı yerler ve ıssız adalar firarileri şiddet kullanmaya en çok teşvik eden yerlerdir, hele ki buralardaki hapishaneler mahkûmların ahbaplarınca kuşatılmışsa iş işten geçene kadar durumdan haberdar olmak zordur, garnizona takviye kuvvet çağırmaksa neredeyse imkânsızdır; benzer şekilde, mahkûmlar ayaklanmışsa, olay tırmanmaya kalmadan birliklerin oraya akın etmesi epey zor bir ihtimaldir.

Savunması güçlü ve kalabalık bir tesiste bu tür zorluklara mahal verilmese de çok daha acı olaylar yaşanır. Böyle yerlerde mahkûma bin kişinin yardım etmesi şart değildir, bir iki arkadaş yeter; üstelik savaşçı kişiler olmalarına da gerek

yoktur, bir temizlikçi kadın veya seyyar satıcı bile iş görür, yeter ki zeki ve azimli olsunlar. Dahası, bir mahkûm surlardan kaçtı mı ânında meçhul bir kalabalığın arasına karışır, yani tazılarla peşine düşen avcıları dert etmektense ajan ve muhbirlere karşı temkinli olması kâfidir.

Bizim durumumuzda ücra bir yere ayrı bir hapishane kurmak söz konusu bile değildi. Yeterli sayıda asker sağlansa bile, ki buna açkıcılar dahil, kırsal bölgede cirit atan boğazkesenlerin, zoanthropların ve otoktonların saldırılarını geri püskürtmek, erzak kafilelerine refakat eden ordunun yardımı olmaksızın her halükârda imkânsızdı, (asla bel bağlanamayacak) aşağılık erginlerin silahlı kervanları da cabası. Böyle olunca Thrax'ın Vincula'sı zarureten şehrin içine, tam yerini belirtmek gerekirse batı kanadındaki falezin biraz yukarısına, Capulus'un yarım fersah uzağına kuruludur. Antik bir yapıdır, bence en başından beri hapishane olarak tasarlandığı belli, gerçi esasen bir anıt mezar olduğu da rivayet edilir, söylenene göre yalnızca birkaç asır önce genişletilerek şimdiki amacına uygun hâle getirilmiştir. Şehrin daha elverişli doğu kanadından bakıldığında kayalıktan fırlamış dörtgen bir bartizanı andırır, dört katlı bir bartizanı, yassı ve mazgal siperli damı kaya yüzeyine bitişik. Yapının bu görünür kısmı –şehirden bakınca tamamını gördüklerini zanneden sayısız misafirin aksine– aslında en küçük ve en önemsiz bölümüdür. Benim liktorluk* yaptığım dönemde idari bürolar, açkıcıların koğuşları ve özel dairem o bölümde bulunuyordu.

Mahkûmlar kayalığa oyulmuş eğri bacanın içinde barınıyorlardı. Memleketimdeki zindanlarda müvekkillerimizi tuttuğumuz bireysel hücrelerden bir tane bile olmadığı gibi, Mutlak Yuva'da hapis yatarken rastladığım ortak koğuşa benzer bir düzenlemeye de gidilmemişti. Mahkûmlar bacanın du-

---

* Latince "bağlayan, kaydeden" anlamında. Eski Türkçedeki en yakın karşılığı mukayyit. Aynı zamanda Antik Roma'da, Imperium'a katılan seçilmiş görevlilere korumalık yapan görevlilere de Liktor denirdi. -*çn*

varlarına zincirliydi, boyunlarında kalın demirden birer tasma, iki açkıcının anahtarlarını kaptırma korkusu yaşamadan yan yana yürüyebileceği geniş bir koridora sıralanmışlardı.

Bu baca yaklaşık beş yüz adım uzunluğundaydı ve binden fazla mahkûma yer vardı. Su ihtiyacı kayalığın tepesindeki gömme sarnıçtan sağlanıyor, sıhhi atıklarsa bu sarnıcın taşmaya yüz tuttuğu zamanlarda boşaltılmasıyla bertaraf ediliyordu. Bacanın alt ucundaki lağım çukuru, falez tabanındaki bir oluk yordamıyla atık suyu Capulus'un içinden şehrin altındaki Acis'e boşaltıyordu.

İlk yapıldığında Vincula'nın tamamı aslında yamaca asılı dörtgen bartizan ve bacadan ibaretmiş. Geçmişte mahkûmların yamaçtaki bazı özel mülklere bağlanan tüneller kazarak kaçmaları sonucunda yapı, dallı budaklı dehlizler ve paralel bacalar açılıp sonradan karmaşık hâle getirilmiş, benzer girişimleri önlemek amacıyla da sırf zorluk çıkarsın diye gömme bölümler eklenmiş. Bu müdahalelerin hepsi bir araya gelince şimdiki müştemilatlar ortaya çıkmış.

Bu plansız veya kötü tasarlanmış ilavelerin varlığı işimi gereğinden fazla güçleştirdiği için, ilk icraatlarımdan biri, bu istenmeyen lüzumsuz geçitlerin çakıltaşı, kum, su, yanmış kireç ve mucur karışımıyla doldurulmasını, benzer durumdaki bir kısmının da genişletilip birleştirilerek makul bir yapıya dönüştürülmesini sağlayacak bir çalışma takvimini hayata geçirmek olmuştu. Her ne kadar zaruri bir iş olsa da çok yavaş ilerliyordu çünkü tek seferde birkaç yüz mahkûmdan fazlası çalıştırılamıyor, onların çoğu da perişan hâlde oluyordu.

Dorcas'la beraber şehre gelmemizi takip eden ilk birkaç hafta başımı kaşıyacak vakit bulamadım. Dorcas şehri ikimizin namına keşfe çıktı. Benim için Pelerinleri araştırsın diye de onu sıkı sıkıya tembihlemiştim. Yanımda taşıdığım Uzlaştırıcının Pençesi, Nessus'tan ayrıldıktan sonraki uzun yolculuğum boyunca varlığıyla ağır bir yük hâline gelmişti. Artık seyahat etmediğim ve Pelerinlerin izini sürme imkânım da

olmadığı için, yolumun onlarla elbet kesişeceği umuduyla kendimi avutamıyordum, dolayısıyla da ağırlığı neredeyse katlanılmaz bir hâl almıştı. Vaktiyle yollardayken, cevheri çizmemin konçuna tıkıp uyumuştum yıldızlar altında, sığınacak bir dam bulduğumuz ender durumlarda da çizmemin burnuna saklardım. Oysa şimdi, yanımda değilse hiç uyuyamıyor, gece her uyandığımda hâlâ mülkiyetimde mi diye yoklamadan rahat edemiyordum. Dorcas bana karaca derisinden küçük bir kese dikmişti, cevheri içine koyup gece gündüz boynumda taşıyordum. Bahsettiğim ilk haftalarda defalarca rüyama girdi, cevherin alevlendiğini, yanan bir katedral gibi tepemde asılı durduğunu görüyor, aniden uyanınca da parıltısı deri kesenin içinden görünecek kadar ışıldarken buluyordum onu. Bir iki kez, sırtüstü yatar vaziyetteyken, kesenin aşırı ağırlaştığını hissederek uyandım (halbuki keseyi tek elimle tutup kolayca kaldırabildim) göğsümü ezip canımı çıkaracağını sanarak.

Dorcas elinden geldiğince destek olup beni rahatlatmaya çalışıyordu; ancak ilişkimizdeki ani değişimin ayırdında olduğu ve bunun onu benden daha fazla rahatsız ettiği dikkatimden kaçmıyordu. Bu tür değişimler, tecrübeyle sabit, daima nahoştur; bilhassa akabindeki büyük değişimlerin habercisi olduğu için. Birlikte seyahat ederken (boğulmama ramak kala Dorcas'ın yardımıyla sazlıklara çıktığım Sonsuz Uyku Bahçesi'nden ayrıldığımızdan beri az buz yol katetmemiştik) birbirimizin yoldaşı ve dengi olmuş, kâh kendi ayaklarımızla yürüyerek kâh kendi bineklerimizin sırtında, fersahlar aşmıştık. Ben Dorcas'a nasıl ki maddi koruma sağlamışsam, o da eşit oranda bana manevi destek sağlamıştı. Onun masum güzelliğini küçümseyen ya da orunum karşısında dehşet duyan kişiler bile, bizi ister istemez bir çift olarak görmüştü, uzun süre görmezden gelir gibi yapsalar da. Zor zamanlarımda danışmanım, yüzlerce ıssız mekânda yoldaşım olmuştu.

Nihayet Thrax'a girip de Üstat Palaemon'un mektubunu valiye sunduğumda, tüm bunlar mecburen son buldu. Halkı iş karası kıyafetimle korkutmama gerek kalmıyordu artık; daha ziyade en dehşet uyandırıcı devlet kolunun en yüksek yetkili memuru olduğum için benden korkuyorlardı. Dorcas ise Vincula'daki dairemde benimle birlikte yaşıyordu ama dengim olarak değil de, bir zamanlar Cumaean'ın dediği gibi, sevdiceğim olarak. Üstesinden gelebilmek için yıllarca eğitimini gördüğüm kanuni ve idari meselelerle canım sıkkınken bana akıl verebilecek durumu da yoktu çünkü o konularda hiçbir şey bilmiyordu; kaldı ki mevzuyu aramızda tartışabileceğimiz şekilde ona izah edecek zamanı veya *enerjiyi* nadiren buluyordum. Bundan dolayı, ben valinin mahkemesinde saatlerce boy gösterirken, Dorcas şehirde gezmeyi huy hâline getirmişti. Baharın son demlerinde sürekli beraberdik ama yazın birbirimizi zar zor görür olmuştuk. Akşam öğününü beraber yiyor, sonra da yorgun argın yatağa girip en fazla birbirimizin kollarında uyuya kalıyorduk.

Zamanla dolunay şavkıdı. Bartizanın damından onu görmek ne zevkti, zümrüt yeşili orman harmanisine bürünmüş, tabak gibi yusyuvarlak. Lakin hür değildim, zira gün boyu ilgilendiğim davalar, beni bekleyen işkenceler ve idari işler tüm ayrıntısıyla hâlâ kafamı kurcalıyordu; yine de hiç değilse bunlarla meşgul olacak kadar hürdüm, bu da handiyse tam bir özgürlük kadar hoşuma gidiyordu. Ertesi gün Vincula'nın yeraltı kesimlerini teftişe giderken Dorcas'ı da davet ettim.

Bir hataydı. Oranın pis havasından, mahkûmların perişan hâlinden etkilenip hastalandı. O gece, daha önce aktardığım gibi, halk hamamlarına gittiğini anlattı (nadir bir şeydi bu yaptığı, çünkü sudan o kadar korkardı ki en fazla bir tas derinliğindeki suya süngeri gıdım gıdım banarak yıkanırdı), saçına ve tenine sinen leş kokudan kurtulmak istemiş, o esnada da hamam çalışanlarının onu parmakla göstererek diğer müşterilere çekiştirdiklerini işitmişti.

2
Çavlanın Sırtında

Ertesi sabah, bartizandan ayrılmadan önce, Dorcas saçını bir oğlan çocuğu gibi kısacık kesti, taktığı taca da bir beyaz şakayık iliştirdi. Ben öğlene kadar evrak işleriyle uğraştım, sonra açkıcılarımın çavuşundan bir acemi celabı* ödünç aldım ve ona rastlama ümidiyle dışarı çıktım.

Taşıdığım kahverengi kitapta, bildiklerimizden tümüyle farklı bir şehri keşfe çıkmak kadar tuhaf hiçbir şey yoktur çünkü varlığından bihaber olduğumuz ikinci bir benliği keşfetmek gibidir, deniyor. Bense şunu çok tuhaf buldum; bir süredir yaşadığın hâlde hakkında hiçbir şey öğrenmediğin bir şehri keşfe çıkmak.

Dorcas'ın bahsettiği hamamların yerini bilmiyordum, ancak mahkemedeki muhabbetlerden anladığım kadarıyla öyle yerler sahiden vardı. Elbiselerini ve kozmetiklerini satın aldığı çarşının yerini de bilmiyordum, birden fazla çarşı olduğundan bile kuşkuluydum. Kısacası, Vincula'dan çıkıp valilik sarayına giderken geçtiğim kısacık yolda ve pencereden gördüklerim haricinde hiçbir şey bilmiyordum. Galiba Nessus'tan çok daha küçük bir şehirde yolumu nasıl olsa bulurum diyerekten kendime fazla güveniyordum; buna rağmen, kayalara yontulmuş mağara evleri ile kuş yuvası tarzı

---

* (Ar.) Kukuletalı, tek parça entari. –*çn*

barınakları kateden yılankavi yamaç yolundan aşağı inerken tedbiri elden bırakmayıp zaman zaman arkama baktım, korunaklı kapısı ve kara sancağıyla bartizanı hâlâ görebiliyor muyum diye.

Nessus'ta varsıllar Gyoll sularının daha temiz olduğu kuzeyde, yoksullar kirli tarafı güneyde yaşarlar. Thrax'ta böyle bir âdet yoktu çünkü Acis akıntısı çok kuvvetli olduğu için yukarı kesiminde yaşayanların atıkları pek kirlilik yaratmıyordu (halbuki, elbette Gyoll'un kuzey ucunda yaşayanlar gibi şehir nüfusunun binlik bir kesitini oradakiler oluşturuyordu) ayrıca çavlanın suyu umumi çeşmelere ve varsılların evlerine su kemerleriyle taşındığından dolayı, çok büyük miktarlarda su ihtiyacı yaratan -üretim veya toptan temizlik gibi- durumlarda dahi nehri korumaya yönelik bir tasarrufa gerek kalmıyordu.

Bu nedenle Thrax'ta irtifa ayrımı geçerliydi. En varlıklılar yamaçların nehre yakın alçak kesimlerinde yaşıyorlardı, dükkân ve resmi dairelere ulaşımın kolay olduğu yerlerde, kısa bir yürüyüşle iskelelere vardıktan sonra kölelerin kürek çektiği kayıklarla şehri boydan boya katedebiliyorlardı. Daha az varlıklıların evleri daha yukarıdaydı, orta sınıfınkiler ise genellikle daha da yukarıda. Sözün özü, en yoksullar kayalığın en tepesindeki istihkâm duvarlarının hemen altında, çoğunlukla da yalnızca ayaklı uzun merdivenlerle ulaşılan kerpiç evlerde barınıyorlardı.

Bu sefil mezbeleliklerin bir kısmını yakında görecektim, ancak şimdilik akarsuyun civarındaki çarşı mahallesinde oyalanıyordum. Daracık sokaklar öyle tıklım tıklımdı ki ilk başta bir bayram hazırlığı var zannettim, ya da -savaş iyice kapıya dayandıysa zahir- belki savaştan kaçanlar şehre üşüşmüşlerdir diye düşündüm. Nessus'tayken savaş bana çok uzaktaymış gibi gelirdi, ancak Dorcas'la beraber kuzeye ilerledikçe varlığını daha fazla hisseder olmuştum.

Nessus öyle büyüktür ki, duyduğuma göre, her şehir sa-

kinine beş bina düşermiş. Thrax'ta kesinlikle ters orantı geçerliydi, yani muhtemelen elli kişiye bir ev düşüyordu. O gün defalarca kapıldığım izlenim hep bu yöndeydi. Nessus da kozmopolit bir şehirdir, yabancısı çoktur hatta bazen başka dünyalardan gemilerle gelen kakojenlere bile rastlanır ama oranın *yerlisi* olmadıkları, uzak memleketlerden geldikleri daima barizdir. Thrax sokakları envai çeşit insanla kaynıyordu ama dağ yerleşkelerinin doğasına özgü bir çeşitliliğin sonucuydu bu, yani örneğin şapkası kuş postundan -kulak kapakçıkları kanattan- bir adam veya hırpani mantosu kaberu derisinden birisi veya suratı dövmeli bir adam görüp de köşeyi dönünce bunlar gibi yüz tane kabile mensubuyla daha karşılaşabiliyordum.

Bu insanlar eklektikti, soyları bodur ve yağız otoktonlarla karışık güneyli göçmenlerin torunları, onların bazı görenek-lerini benimsemiş hatta daha kuzeydeki amphitryonların evlatlarıyla, bazı durumlarda da daha az bilinen halklarla, tacirlerle ve mahalli ırklarla kaynaşmışlardı.

Bu eklektiklerin çoğunun gözde silahı, sadece iki kısmı düz olan, uç kısmına doğru da hafif dirsek yapan kavisli -ya da diğer tabiriyle yamuk- hançerlerdir. Eğriliğinin göğüs kemiği altından kalbe saplamayı kolaylaştırdığı söylenir. Yalım kısmının göbeği bir çıtayla güçlendirilmiştir, her iki yanı bileyli ve çok keskindir. Balçağı yoktur, sapları da genellikle kemiktendir. (Bu hançerleri ayrıntılı tarif ediyorum çünkü bölgenin karakteristik silahlarıdır, ayrıca Thrax'ın adlarından biri de bunlardan gelir: Eğri Hançerler Şehri. Şehrin yerleşim planı bile malum hançeri andırır. Darboğazın kıvrımı yalım kıvrımıyla aynıdır, Acis Nehri göbeğindeki çıtadır, Acies Kalesi hançerin ucu, Capulus da yalımın sapa oturduğu yuvadır.)

Bir keresinde Ayı Kulesi'ndeki bekçilerden biri, dünyada dövüş köpeğiyle dişi kurdun çiftleşmesinden doğan bir melezden daha tehlikeli, daha vahşi ve hırçın bir hayvanın

olmadığını söylemişti. Ormanlarda ve dağlarda yaşayan hayvanları vahşi saymaya alışkınızdır hatta o topraklarda doğan insanlara da aynı gözle bakma eğilimindeyizdir. Oysa işin gerçeği, bazı evcil hayvanlar, insan dilini fazlasıyla anlamalarına hatta bazen birkaç kelime konuşabilmelerine rağmen, doğaları gereği çok daha saldırganlardır (ama onları fazlasıyla kanıksadığımız için bilmezlikten geliriz); keza, ataları insanlığın şafağından beridir şehir ve kasabalarda yaşamış insanlar bile, kadın olsun erkek olsun, vahşete muazzam yatkındır. Damarlarında bin erginin -egzarkın, etnarkın ve de starostun-[*] ari kanını taşıyan Vodalus, Thrax sokaklarındaki guanako entarili -bunun dışında bedenleri çıplak- otoktonların tasavvur dahi edemeyeceği bir gaddarlığa meyilliydi.

Tıpkı kurt köpekleri gibi (ki ben hiç görmedim çünkü hırçınlıklarından fayda gelmez insana) bu melez eklektiklerin de acımasızlığı ve asiliği ebeveynlerine çekmişti. Arkadaş veya yandaş olarak suratsız, vefasız ve kavgacıydılar; düşman olarak da gaddar, hain ve kindar. Bu nedenle, Vincula'daki astlarımdan duyduğum kadarıyla, oradaki mahkûmların yarısından fazlasını eklektikler oluşturuyordu.

Dili, kılığı veya görenekleri yabancı bir ırka rastlayıp da kadınlarının doğası üzerine kafa yormadığım asla vaki değildir. Aralarında hep bir bağlantı vardır, tek bir ekinin fidanıdır ikisi, erkeği ve kadını, tıpkı bir ağacın yaprakları gibi, kimisi meyveyi görür kimisi de meyveyi örten yaprakları, halbuki tek bir organizmanın mahsulüdür hepsi. Gelgelelim, bir gözlemci, gür yapraklı birkaç dala uzaktan bakıp meyvesinin cinsini de tadını da kestirecekse, gülünç duruma düşmemek için hem yapraklar hem de meyveler hakkında çok iyi bilgi sahibi olmalıdır.

Cengâver erkekler pısırık kadınlardan doğabilir ya da en az kendileri kadar güçlü ve daha azimli kız kardeşleri olabi-

---

[*] Üçü de erginlere özgü sınıfsal unvanlardır. -çn

lir. Nitekim büyük çoğunluğu eklektik ve şehirli erkeklerden mürekkep (kılıkları ve biraz kaba üslupları hariç, nazarımda Nessus vatandaşlarından pek de farklı olmayan) kalabalığın arasında yürürken zihnimde kara gözlü, yağız tenli kadınlar canlandırdım; yağlı kara saçları alacalı beygirlerin kuyrukları gibi gür kadınlar; zarif ama güçlü simalara sahip kadınlar; iffetine düşkün ama mülayim kadınlar; gönül rızası yoksa satın alınamayan kadınlar, şayet bu dünyada öyle kadınlar varsa.

Halkın kucağından kopup hayalimde bu kadınlara yakıştırdığım yerlere gittim, dağ pınarlarına kondurulmuş metruk kulübelere, yüksek yaylalara kurulmuş pösteki yurtlara. Bir zamanlar, Üstat Palaemon'un denizden dem vurarak Thrax'ın tam yerini tarif etmesinden önce de başıma geldiği gibi, sıradağların hayaliyle mest olmam uzun sürmedi. Ne muhteşemdir Urth'un sarsılmaz heykelleri, çok eski çağlarda akıl almaz aletlerle yontulmuşlardır; karla kaplı mitre, tiara ve diademlerle taçlandırılmış mağrur başları arşa değer, şehirler sığar gözlerine, omuzlarını ormanlar sarmış suretlerdir.

İşte böyle, alelade bir celabla hemşehri kisvesine bürünen bendeniz, buram buram yemek ve dışkı kokan tıklım tıkış sokaklarda milleti ite kaka ilerliyordum, billur gerdanlık gibi çağlayanları ve taştan asma yapıları zihnime kazıyarak.

Thecla, bilhassa yazın bunaltıcı sıcağından kaçmak için, bu falezlerin en azından eteklerine mutlaka gelmişti bence; zira zihnimde (durduk yere kendiliğinden) beliren çoğu sahne alenen çocukçaydı. Bir yetişkinin diz çökmedikçe göremeyeceği bir seviyeden yabani çiçekler, kaya otları geldi gözümün önüne; falezler yalnızca ürkütücü değil, şok ediciydi, sanki doğa kanunlarına tezat düşen oluşumlardı; doruklar öyle yüksekti ki kelimenin tam anlamıyla ucu bucağı görünmüyordu, âdeta tüm dünya akla hayale sığmayan bir yükseklikten sonsuza kadar düşüyordu da sıradağlara tutunarak dengede durmuştu.

Nihayetinde şehrin neredeyse ta öbür ucuna yürüyerek Acies Kalesi'ne ulaştım. Kapı muhafızlarına kimliğimi beyan ettikten sonra içeri girmeme izin verildi, böylece kale kulesinin yolunu tuttum, tıpkı Üstat Palaemon'la vedalaşmadan önce Matachin Kulesi'ne tırmandığım gibi.

Vaktiyle Hisar'ın en dik burçlarından birine çıkmamın sebebi, bildiğim yegâne şehirle vedalaşmak içindi çünkü orası Nessus'un tamamını gören en yüksek yerlerdendi. Oradan bakınca şehir önümde göz alabildiğine uzanırdı. Bölgeyi bir salyangozun ardında bıraktığı yeşil sümük izi misali kateden Gyoll'u, hatta ufkun belli bir noktasına kadar uzanan surları bile görürdüm de burcun gölgesinde benden üstün kimsecikler yokmuş gibi hissederdim.

Oysa kaledeki izlenimim çok farklıydı. Acis'in sırtındaydım sanki, bir servi ağacının iki üç misli yüksekliğindeki kayalıklardan aralıksız çağlıyor, âdeta üzerime boca oluyordu. Güneşte ışıldayan bembeyaz köpüklü suları altımda gözden yitiyor, bir gümüş kurdele hâlinde tekrar beliriyor, doğum günümde hediye geldiğini anımsadığım (ki aslında Thecla'nın anısıydı bu) fanus içindeki oyuncak köyleri çağrıştıran şehri aheste dolaşarak seyrini sürdürüyordu.

Halbuki durduğum yer, deyim yerindeyse, bir leğenin dibiydi. Dört bir yandan taş duvarlar yükseliyordu, o kadar ki herhangi birine uzun bir süre bakınca sanki yerçekimi tersine dönmüş de bir büyücünün farazi denklemleri yordamıyla tekrar doğru açıda yerine oturtulmuş gibi geliyordu insana. Ayrıca bulunduğum yükseklik yer katmanıyla aynı seviyedeydi. Duvarları, gürüldeyerek akıp Acis'in aşağıdaki dingin koluna kavuşan çağlayanların bıraktığı sicim gibi izleri; geçit vermez falezlere usulca sürtünerek, taş ağıllarda feleğini şaşırıp ürkmüş koyunlar misali, yol arayan bahtsız bulutları sanırım bir saatten fazla seyrettim.

Derken sıradağların ihtişamından da kendi dağ hayallerimden de en sonunda yorgun düştüm, daha ziyade yorulma-

dım da baş dönmesinden sersemledim. Gözlerimi yumunca bile o insafsız yüksekliği görüyordum sanki. Müteakip geceler boyunca buranın rüyalarıma gireceğini, uçurumlardan düşeceğimi ya da kanlı parmaklarla duvarlara beyhude tutunup boşlukta sallanacağımı anladım.

Sonra bir gayretle yüzümü şehre dönerek Vincula'nın bartizanıyla avuttum kendimi. Ufacık bir küp kadar kalmıştı artık, etrafını saran taş deryasının çalkantılı sularında bir dalgacıktan ibaretti, bir falezin ucuna eğreti iliştirilmişçesine. Kaleye yürürken izlediğim güzergâhı bulmaya çalışarak (sırf dağlara uzun süre bakmanın verdiği sersemlikten sıyrılmak için, savaş taktiği yapar gibi) ana sokakların haritasını çizdim kafamda, gelirken gördüğüm binaları ve çarşı meydanlarını başka bir bakış açısıyla gözlemledim. Gözümle yağmaladım pazarları, iki tanesini buldum, biri nehrin bir kıyısında öbürü diğerinde. Vincula'nın penceresinden bakınca da ayırt ettiğim belli başlı yapıların yerlerini –harenayı, pantheonu ve valilik sarayını– tekrar mimledim. Sonra, arşınladığım yerleri bu yeni bakış açısından kafamda pekiştirince, bir de bulunduğum yerin şehir planındaki uzamsal önemini tam kavrayınca, yan sokakları incelemeye koyuldum; binaların arasında genellikle karanlık birer şeritten ibaret görünen daracık ara yolları, kayalığın üst kesimlerine tırmanan eğri büğrü patikaları göz yordamıyla irdeledim.

Bu süreçte bakışlarım yine nehrin eteklerine kayınca rıhtımları ve ambarları incelemeye başladım. Bir gemiye yüklenmeyi bekleyen fıçı, sandık ve balya piramitlerini bile gördüm. İskele ayaklarına vurmadıkça sular köpüklü değildi oralarda. Rengi handiyse çivit mavisiydi ve tıpkı karlı bir günün akşamı peydahlanan çivit gölgeler misali, baktıkça üşüyesi geliyordu insanın, o denli durgun ve donuktu; ne var ki, çarşaf gibi görünse de, seyir hâlindeki kayıklar ile yüklü felukkaların sallanmasından belliydi esasında nasıl da çalkalandığı, zira büyükçe teknelerin uzun cıvadraları mızrak gibi

havayı deşiyor, kürekleri anaforlara denk geldikçe her biri yalpalayıp rotasından sapıyordu.

Nehri seyretmekten sıkılınca korkuluktan sarkıp nehrin kaleye en yakın kıyısına baktım. Giriş kapısının en fazla yüz arşın uzağında bir rıhtım vardı. Ensiz teknelerden birinin yükünü boşaltmakla meşgul hamallar gördüm. Hemen yanı başlarında, açık renk saçlı, ufak tefek birisi kıpırtısız duruyordu. İri kıyım ve neredeyse çıplak yük işçilerinin yanında çok çelimsiz göründüğü için ilk başta çocuk sandım ama Dorcas'tı bu. Elleriyle yüzünü örtmüş, tam kıyıda oturuyordu.

3
Kerpiç Evin Önünde

Dorcas'ın yanına vardığımda onu konuşturamadım. Bana kızgın falan değildi, halbuki o anda öyle sanmıştım. Bir illet gibi yakalanmıştı suskunluğa, yalnızca dilini ve ağzını bağlamış da değildi, konuşma arzusunu, belki de uzuvlarını kullanma istencini bile yitirmesine yol açmıştı, tıpkı bazı hastalıkların zevk duygumuzu hatta başkalarının neşesini kavrama becerimizi yok etmesi gibi. Yüzünü tutup da kendime döndürmeseydim boşluğa bakmayı sürdürürdü, başı öne eğik ama sanırım baktığı yeri bile görmeden, ya da elleriyle yüzünü örterdi herhalde, zaten bu hâldeydi onu bulduğumda.

Onunla konuşmak istiyordum, söyleyecek lafım olduğunu sanıyorsam zahir, halbuki konuşmanın ona iyi geleceğinden bile kuşkuluydum. Gelgelelim hamalların bize dik dik baktığı rıhtımda bunu bir türlü beceremedim. İlk anda onu götürebileceğim bir yer de bulamadım. Nehrin doğusundaki bayırı tırmanan küçük bir yokuşun başında bir han tabelası gördüm. Müşterilerin daracık bir giriş salonunda yemek yedikleri bu hanın birinci katında birkaç aese bir oda tuttum. Yatak dışında eşya bulunmayan bir odaydı, zaten başka eşya koyacak yer de yoktu, tavanı o kadar alçaktı ki bir ucunda eğilmeden durmam mümkün değildi. Han sahibesi odayı bir aşk kaçamağı için tuttuğumuzu sandı, mevcut koşullarda öyle düşünmesi doğaldı, beri yandan Dorcas'ın perişan yüz

ifadesi yüzünden onu zorla alıkoyduğumu veya bir muhabbet tellalından satın aldığımı da sanmış olmalı ki Dorcas'a acıyarak baktı. Kadının bakışını fark ettiğini sanmıyorum- beni de bakışlarıyla kınadı.

Kapıyı kapatıp sürgüledikten sonra Dorcas'ı yatırdım; sonra da yanına oturup onu tatlı sözlerle konuşturmaya uğraştım, neyi var diye sordum, canını sıkan her neyse belki yardımcı olabilirdim falan. Baktım ki hiçbir faydası olmuyor, kendimden bahsetmeye koyuldum. Vincula'daki dehşetengiz koşullar nedeniyle benden koptuğu ve konuşmaya yanaşmadığı kanaatindeydim.

"Bizden tiksinmeyen yoktur," dedim. "Senin de benden tiksinmemen için hiçbir sebep yok yani. Artık benden nefret etmen şaşırtıcı değil, asıl şaşırtıcı olan herkesle aynı hissi paylaşmanın bu kadar uzun sürmesi. Seni sevdiğim için loncamızın durumunu ve mesleğimi sana izah etmeye çalışacağım, akabinde bir işkenceciye sevdalandın diye bu kadar kahrolmazsın belki, her ne kadar beni artık sevmesen de.

"Bizler zalim değiliz. Yaptığımız işten zevk almıyoruz, bizim için önemli olan işimizi iyi yapmaktır, yani kanunların gerektirdiği şekliyle, ne eksik ne fazla, tez halletmektir. Yargıçlara itaat ederiz çünkü halkın rıza gösterdiği makamlardadırlar. Kimileri böyle meslek olmaz olsun, yapılacak iş değil derler. Soğukkanlılıkla yerine getirilmiş bir infazın müvekkillerimizce işlenen suçlardan daha ağır bir suç olduğunu ileri sürerler.

"Adalet namına öyle diyorlar belki, halbuki onların adalet anlayışına kalsa tüm Harçâlem mahvolur. Hiç kimse kendisini güvende hissedemez, hiç kimse güvende olmaz, hatta sonunda halk ayaklanır, önce hırsız ve katillere karşı, sonra genelgeçer ahlak anlayışına uymayan herkese karşı, en sonunda da yabancılara ve yadırgadıkları herkese karşı. Bir de bakarız, insan taşlama ve yakma gibi eski korkunç âdetlere geri dönülmüş. Bugün ölen zavallıya acıyanlar yarın öbür

gün aynı duruma düşmenin korkusuyla komşularına bin türlü madik atarlar.

"Kimileri de vardır ki bazı müvekkillerin en ağır cezayı hak ettiğini, bazılarının hak etmediğini öne sürerler, bazılarını da orun icabı infaz etmeyi reddetmemiz gerektiğini. Kimi hükümlüler diğerlerinden daha fazla suçludur elbette, hatta elimize düşenler arasında hiçbir suç işlemeyenler bile olabilir, neden zan altında kalındığı mühimdir, mukayese yapılmaz.

"Bu itirazları öne sürenler, aslında Özerk'in atadığı yargıçların yerine koyuyorlar kendilerini; tanık çağıracak yetkeden ve hukuk eğitiminden yoksunlar ama hüküm veriyorlar. Esas yargıçlara itaatsizlik etmemizi ve halka kulak vermemizi talep ediyorlar, ama bu taleplerine haklı gerekçeler gösteremiyorlar.

"Müvekkillerimize işkence edilmemesini veya idamın kaldırılmasını, bunun yerine mahkûmların Harçâlem yararına kanal açma, kule inşaatı gibi muhtelif işlerde çalıştırılmalarını savunanlar da var. Muhafız ve pranga maliyeti bir yana, ekmek parası derdindeki namuslu işçiler avuçlarını mı yalayacak? Caniler ölmesin, hırsızlar acı çekmesin diye bu vefalı emekçiler açlık çekmek zorunda mı? Ayriyeten, bu kanun tanımayan cani ve hırsız tayfası ucunda bir kazanç olmadıkça kırbaç yemeden çalışmaz. Ha kırbaçlayarak çalıştırmışsın ha işkence yapmışsın, bir tek adı değişik, yoksa ne farkı var?

"Hüküm giyen tüm suçluların acı çekmeyecekleri rahat koşullarda hatta gerekirse ömür boyu hapis yatmasını savunanlar da var. Acı çektirmeden rahat koşullarda hapis yatırdık diyelim, bu sefer de daha iyi amaçlara harcanacak dünya kadar orikalk onların bakımına gider. Ben savaştan pek anlamam ama silah satın almanın ve askerlere maaş ödemenin çok paraya mal olduğunu bilirim. Dağlardaki savaş şimdilik kuzeyde, yani yüz tane duvarın ardından savaşıyoruz sayılırız. Ama çatışma ya bozkırlara kadar uzanırsa? Manevra yap-

maya müsait o kadar geniş bir alanda Sayesizleri geri püskürtmek mümkün olacak mı bakalım? Hem oradaki sürüler onların eline geçerse Nessus'takiler nasıl beslenecek?

"Mahkûmlar *rahat* hapis yatmasın, işkence görmesin, ne kalıyor geriye? Hepsi öldürülse, ayrım gözetmeden öldürülse, bu sefer de hırsızlık yapan yoksul kadın ile Saltus'taki Morwenna gibi kendi evladını zehirleyen ana* aynı kefeye konacak. Bunu ister miydin? Barış zamanı olsa çoğu sürgüne yollanırdı. Ama şu dönemde onları sürgüne yollamak Sayesizlere aradıkları casus istihdamını sağlar, hepsini eğitir, ceplerini doldurur, sonra da gerisingeri aramıza salarlar. Çok geçmeden kendi dilimizi konuşanlara bile güvenemez hâle geliriz. Bunu ister miydin?"

Dorcas yatakta öyle sessiz yatıyordu ki uyuduğunu sandım bir an. Oysa gözleri, kocaman masmavi gözleri açıktı. Üzerine eğilip bakınca bir an bana kaydı bakışları, bir göl yüzeyindeki dalgacıkları seyreder gibi.

"Tamam, şeytanız biz," dedim. "İlla öyle diyeceksen. Ama yaptığımız iş elzem. Tanrı katında bile bazı zaruri işlerin şeytanlara yaptırılması uygun görülmüş."

Gözleri doldu. Beni kırdığı için mi yoksa benden hâlâ kurtulamadığı için mi ağlıyordu çözemedim. Bana olan eski ilgisini yeniden kazanırım ümidiyle geçmişe dönüp Thrax yolculuğumuzdan bahsetmeye başladım. Mutlak Yuva'dan kaçmamızın ardından ormandaki açıklıkta birbirimize nasıl kavuştuğumuzu anımsattım; Dr. Talos'un temsilinden önce şu muhteşem bahçelerde sohbet edişimizi, çiçeklenmiş gülistanda yürüyüşümüzü, kırık çeşmenin yanındaki eski bir oturağa çöktükten sonra bana anlattığı her şeyi, orada ona söylediğim her şeyi.

Çeşmeden bahsettiğim âna dek üzüntüsü biraz geçer gibi olmuştu. Çatlak haznesinden sızan suların küçük bir dere

---

* Bkz. 2. kitap 1. ve 4. bölümler. -çn

oluşturup bahçıvanı ağaçları sulamaktan nasıl kurtardığından hatta bir gölcük bile yarattığından bahsediyordum ki apaydınlık odada bir karanlık çöktü Dorcas'ın yüzüne, tıpkı Jonas ile beni sedir ormanından kovalayan şu tuhaf yaratıklardan biri çöreklenmiş gibi. Ondan sonra yüzüme bakmaz oldu, bir süre sonra da sahiden uyudu.

Olabildiğince sessiz kalktım, sürgüyü açıp eğreti merdivenden aşağı indim. Han sahibesi giriş salonunda hâlâ didiniyordu ama müşteriler gitmişti. Getirdiğim kadının hasta olduğunu söyleyip birkaç günlük kirayı önden ödedim. Geri dönüp diğer masrafları da ödeyebileceğimi belirtip arada sırada onu kolaçan etmesini, mümkünse de karnını doyurmasını rica ettim.

"Aa, odamızda birinin uyuması bizim için nimettir," dedi kadın. "Ama madem sevgiliniz hasta, onu Ördek Yuvası'ndan daha iyi bir yere mi götürseniz acaba? Evinde yatamaz mı?"

"Maalesef evimde yaşamak hasta etti onu. Geri götürüp de durumu daha da kötüleşsin istemem açıkçası."

"Zavallı kızcağız!" Kadın başını iki yana salladı. "Çok da güzel, bir de gören çocuk sanır. Kaç yaşında?"

Bilmediğimi söyledim.

"Peki, ona arada bir uğrarım, içi alırsa çorba da veririm." Sırtımı döndüğüm anda arkamdan kuyumu kazacakmış gibi baktı. "Yalnız şunu bilesin, onu senin namına esir tutmam. Kalmak istemezse gitmekte özgürdür."

Küçük handan dışarı çıkar çıkmaz niyetim en kısa yoldan Vincula'ya dönmekti; ne var ki Ördek Yuvası'nın bulunduğu dar sokağın dümdüz güneye indiğini varsayarak hata ettim, halbuki Dorcas'la çıktığım basamaklardan gerisingeri inip Acies Şatosu'nun giriş kapısına geri döneceğime o sokağı takip edip Acis'in alt ucundan karşıya geçseydim daha çabuk varırdım.

O dar sokak beni yanılttı. Thrax yollarına biraz daha aşi-

na olsaydım başıma bu gelmezdi. Bayırları yılankavi kateden tüm eğri büğrü sokaklar, bir şekilde birbirleriyle kesişse de inişli çıkışlıydı genellikle; yani falezdeki evlerin birinden diğerine ulaşmak için (bitişik nizam veya üst üste değillerse) sahil şeridine kadar inip başka bir yokuşu gerisingeri tırmanmak zorundaydınız. Kayalığın doğu kanadını tırmandığımı, Vincula'nın ise batı kanadında kaldığını ta tepeye vardıktan sonra fark ettim. Handan çıktıktan sonra oraya yaklaşacağıma uzaklaşmıştım.

Açıkçası çok da vahim bir keşif değildi bu. Vincula'da beni bekleyen işleri yapmak hiç içimden gelmiyordu ve aklım hâlâ Dorcas'taydı. Yürümek iyi gelir, hem kafam da dağılmış olur diyerek yokuşu tırmanmaya karar verdim. Gerekirse en tepeye kadar tırmanır, Vincula'yı ve Acies Kalesi'ni bir de o yükseklikten görürüm diyordum, sonra da oradaki istihkâm muhafızlarına orun nişanımı arz eder, refakatlerinde Capulus'u yürür ve nehri en uç noktasından geçebilirdim.

Gelgelelim, yarım saatlik zorlu bir tırmanışın ardından daha öteye gidemeyeceğimi fark ettim. Sokak üç dört zincir boyu yüksekliğindeki bir uçurumda son buldu. Muhtemelen yol oraya kadar bile uzanmıyordu çünkü son birkaç arşını yürürken muhtemelen bilmeden içler acısı bir kerpiç evin patikasına sapmıştım.

Etrafta başka yol olmadığını anlayınca, bulunduğum yerden daha yukarıya tırmanmanın imkânı da bulunmadığından, hüsran içinde tam arkama dönmüştüm ki kerpiç evden bir çocuk fırladı. Yampiri yaklaştı, kâh gözüpekçe kâh ürkek, yan yan bakarak, çok kirli ufacık elini dilenci gibi uzattı. Keyifli bir ânıma denk gelseydi, bu zavallı yaratığın çekingenliğine rağmen bu kadar sırnaşık davranmasına güler geçerdim belki. Nemli avucuna birkaç aes bırakmakla yetindim.

Cesaretlenen çocuk dile geldi. "Ablam hasta. Çok hasta, abi." Sesinin tınısından bir oğlan çocuğu olduğunu anladım, sol gözünün iltihaplanıp şişmiş olduğunu da konuşurken ka-

fasını tümüyle benden yana döndürmesi sayesinde gördüm. İrinle karışık gözyaşları yanağında kuruyup iz bırakmıştı. "Çok, çok hasta."

"Anladım," dedim.

"Yok be abi. Buradan nasıl anlayacaksın. İstersen kapıdan bir bakıver, rahatsız olmaz ablam."

Tam o sırada yırtık pırtık deriden duvarcı önlüğü giymiş bir adam seslendi. "Ne var, Jader? Ne istiyor o adam?" Patikayı tırmanarak bize yaklaşıyordu.

Tahmin edileceği üzere oğlan bu soru karşısında ürküp sustu. "Şehre en kısa yoldan nasıl ineceğimi soruyordum," dedim.

Duvarcı hiç yanıt vermedi, kırdığı taşlardan daha sert görünen kollarını kavuşturarak dört arşın kadar ötemde durdu. Kızgın ve itimatsız görünüyordu, sebebini çözemedim. Güneyli olduğumu aksanım ele vermişti belki, ya da sırf kılığım yüzünden de olabilirdi, zengin kıyafeti gibi afili değildi halbuki, yine de daha yüksek bir sosyal sınıfa mensup olduğum belliydi.

"Haneye tecavüz mü ediyorum?" diye sordum. "Bu mülk sizin mi?"

Yanıt gelmedi. Hakkımda her ne hissediyorsa, aramızda herhangi bir iletişimin kurulamayacağı aşikârdı. Onunla konuşmamın hayvanla konuşmaktan farkı yoktu, zeki bir hayvanla konuşmak gibi de değildi, davar güden çobanın bağırması gibiydi sadece. Onun açısından da benim konuşmam hayvan bağırtısı gibiydi, bir hırıltıdan ibaret.

Kitaplarda dikkatimi çekmiştir, bu tür açmazlar hikâyelerde hiç yaşanmaz. Yazarlar anlatılarını sekteye uğratmamak için öyle titizlenirler ki (ruhsuzluğuna aldırmazlar, yeter ki tekerlekleri gıcırdayan bir pazar arabası gibi hiç durmadan ilerlesin hikâye, uğradığı köhne köylerin hiçbir cazibesi olmasa da olur, varsın tadı tuzu olmasın bahsi geçen şehirlerin) benzer yanlış anlamalara yer verilmez, hele ki

anlaşmazlığa asla. Kurbanının gırtlağına hançer dayayan bir suikastçı tüm meseleyi açıklığa kavuşturmaya pek heveslidir. Yatakta sarmaş dolaş olan tutkulu bir çift zımbalama faslını geciktirmek için lafı uzatır da uzatır.

Gerçek hayatta bunlar olmaz. Ben duvarcıya baktım, o bana. Adamı gebertesim geldi, yine de gözüm yemedi, muazzam kuvvetli görünüyordu, ayrıca gizli bir yerine sakladığı silahı veya civardaki sefil meskenlerde arkadaşları olup olmadığını kestiremiyordum. Tam önüme tükürecekmiş gibi bakıyordu. Bunu yapsaydı celabımı kafasına geçirdiğim gibi mıhlayacaktım onu. Neyse ki yapmadı. Bakışmaya devam ediyorduk ki oğlan, herhalde neler döndüğünü anlamadığından, lafını tekrarladı. "Kapıdan bakabilirsin, abi. Ablam rahatsız olmaz." Yalan söylemediğini ispatlamak için yenimi azıcık çekiştirmeye bile cüret etti. Halbuki sırf kılığı bile dilenciliğini mazur göstermeye kâfiydi ama bunun farkında değildi sanki.

"İnanırım," dedim. Söylediğini yapmayıp sırf inanırım demenin ona hakaret etmek anlamına geldiği bir anda dank etti kafama. Eğilip içeriyi dikizledim. Güneşin alnında durup kerpiç evin karanlığına baktığım için ilk başta pek bir şey göremedim hâliyle.

Işık neredeyse tam arkamdan vuruyordu. Ense kökümü ısıttığını hissediyordum. Hazır sırtım ona dönükken duvarcının çok rahat saldırabileceğinin de ayırdındaydım.

İçerideki oda daracık olsa da tıka basa eşya dolu değildi. Kapıdan en uzaktaki duvarın dibine saman yığılıydı, kız da üzerine yatmıştı. Yakalandığı hastalığın hastaya artık acımadığımız malum evresindeydi, yani bir dehşet unsuruna dönüşmüştü. Suratının derisi kasnak gibi gerilmiş, bir kurukafadan farksız hâle gelmişti. Uykudayken bile dudakları dişlerini örtmüyordu artık, hummanın tırpanını yemişti bir kez, saçı dökülmüş, yalnızca birkaç lüle kalmıştı.

Kapının yanındaki saz ve balçıkla örülmüş duvardan iki

elimle destek alıp doğruldum. Oğlan dedi ki: "Görüyorsun ya, çok hasta, abi. Ablam." Yine avuç açtı.

Görmesine görmüştüm -şimdi bile gözümün önüne geliyor- lakin hemen idrak edememiştim durumu. Tek aklıma gelen Pençe oldu çünkü göğüs kafesime bastırmaya başlamıştı sanki, fazla değil ama, görünmeyen bir yumruk sineme dayanmış gibi. Pençe'yi dudaklarına değdirdiğim âna dek ölüden farksız görünen uhlanı anımsadım, mazimin derinliklerine ait gibi geliyordu artık bana.* Kolu kopmuş maymunsuyu, Pençe'yi yanıklarında gezdirince Jonas'ın iyileşen kolunu da hatırladım. Jolenta'ya faydası dokunmadığından beridir cevheri ne kullanmıştım ne de kullanmayı aklımdan geçirmiştim.

O kadar uzun süredir saklıyordum ki tekrar kullanmaya çekiniyordum. Oğlan seyrediyor olmasa can çekişen kızın üzerinde de kullanırdım belki. Şu çam yarması duvarcı olmasa erkek kardeşinin iltihaplı gözüne de değdirirdim. Hâl böyleyken, kaburgalarımı sıkıştıran cevher yüzünden güçlükle soluk alsam da hiçbirini yapmadım ve yürüdüğüm yöne bile bakmadan yokuş aşağı uzaklaştım. Arkamdan duvarcının taş yola şak diye tükürdüğünü işittim; ama bu sesin ne olduğunu ancak Vincula'ya geri dönüp de birazcık kendime geldikten sonra anladım.

* Bkz. 2. kitap 13. bölüm. -*çn*

4
Vincula'nın Bartizanında

"Ziyaretçiniz var, Liktor," dedi nöbetçi bana, başımla onaylayınca da ekledi: "Önce üzerinizi değişseniz iyi olur, Liktor." Konuğumun kim olduğunu sormaya gerek duymadım. Söyleyiş tarzına bakılırsa gelen validen başkası olamazdı.

Vincula'nın işleriyle ilgilendiğim ve tutanakların saklandığı çalışma odasından geçmeden özel daireme ulaşmak zor değildi. Ödünç celabımı çıkarıp is karası pelerinimi giyerken valinin Vincula'ya niçin gelmiş olabileceğine kafa yordum. Kendisi daha önce ziyaretime hiç gelmediği gibi, sarayından çıktığı bile nadirdi, ayrıca bildiğim kadarıyla maiyeti olmadan dolaşmazdı.

Varsayım yürütmek kafamdaki diğer düşünceleri dağıtmaya da yaradı. Yatak odamızda büyükçe bir sırlı cam vardı. Alışkın olduğum perdahlı metal levhalardan çok daha kullanışlı bir aynaydı. Dorcas eskiden bana okuduğu bir şarkının dört mısrasını, kendimi boylu boyunca ilk kez gördüğüm bu aynanın camına sabunla yazmıştı:

Urth'un borazanları, notalar saçıyorsun göğe.
Hem yeşilsin hem güzel, yeşil ve güzel.
Şarkımla dans et, ne hoştur kayranım.
Ah, götür beni götür devrik ormana!

Çalışma odasında birkaç tane büyük koltuk vardı ve vali onlardan birine oturmuştur diye tahmin ediyordum (gerçi hazır fırsatını bulmuşken dosyalarımı karıştırabileceği de aklımdan geçmedi değil, dilediği takdirde buna ziyadesiyle hakkı vardı). Tam aksine pencerenin önünde ayaktaydı. O gün öğleden sonra Acies Kalesi surlarındayken benim yaptığım gibi şehri kuş bakışı seyrediyordu. Ellerini arkasında kenetlemişti ama düşüncelere daldığından olsa gerek, bağımsız birer canlı varlıkmış gibi kıpır kıpırdı parmakları. Biraz sonra arkasına döndü ve göz göze geldik.

"Demek buradasın, İşkenceci Üstat. Geldiğini duymamışım."

"Ben sadece kalfayım, Sayın Vali."

Gülümseyerek pervaza oturdu, sırtı pencereye dönük. Yüz hatları kabaydı, kanca burunlu, iri gözlü, göz çevresi kararık, ama erkeksi değildi siması, daha ziyade çirkin bir kadın suratını andırıyordu. "Benim atamamla buranın sorumluluğunu üstlenmene rağmen hâlâ bir kalfa mısın?"

"Yalnızca loncamızın üstatlarınca terfi ettirilebilirim, Sayın Vali."

"Ama getirdiğin mektuba bakılırsa kalfalarının en iyisi senmişsin, buraya gönderilmek üzere seni seçmelerinden belli, geldiğinden beridir çıkardığın iş de cabası. Her neyse, burada büyüklük taslasan bile hiç kimse farkı anlamaz. Kaç üstadınız var?"

"Ben ayrıldıktan sonra atanan biri olmadıysa, bildiğim kadarıyla yalnızca iki, Sayın Vali."

"Onlara yazıp *gıyabında* terfi ettirilmeni isteyeceğim."

"Teşekkür ederim, Sayın Vali."

"Bir şey değil," dedi, sonra da mahcup olmuş gibi kafasını çevirip pencereden dışarı baktı. "Herhalde bir aya kalmaz yanıt gelir."

"Beni terfi ettirmezler, Sayın Vali. Ama hakkımdaki iyi

düşüncelerinizi öğrenmek Üstat Palaemon'u memnun edecektir."

Kafasını tekrar benden yana çevirdi. "Bu kadar resmiyete hiç gerek yok. Adım Abdiesus. Baş başayken bana bu isimle hitap etmemen için hiçbir sebep görmüyorum. Senin adın da Severian'dı sanırım?"

Başımla onayladım.

Tekrar dışarı baktı. "Bu pencere çok alçak. Sen gelmeden önce ona bakıyordum, alt kirişi dizimin hizasında bile değil. Birisi buradan kolayca düşebilir."

"Ancak sizin gibi uzun boylu birisi için tehlikeli, Abdiesus."

"Geçmişte maktuller yüksek bir pencereden veya uçurumdan atılarak idam edilmiyor muydu?"

"Evet, her iki yönteme de başvurulurmuş."

"Sizinkiler hariç herhalde." Bir kez daha yüzünü bana döndü.

"Bildiğim kadarıyla hayattakilerden hatırlayan yok, Abdiesus. Kelle vurduğum oldu -tabure ve kütük kullanarak- ama hepsi bu."

"Yine de diğer yöntemlerin kullanılmasına itiraz etmezsin sanırım? Mesela şöyle idam et denilse?"

"Valinin hükümlerini yerine getirmek için buradayım."

"Halka açık idamların kamu yararı sağladığı zamanlar vardır, Severian. Bazen de sırf toplumsal huzursuzluk yaratarak yarardan çok zararı dokunur."

"Anlıyorum, Abdiesus," dedim. Bazen bir oğlan çocuğunun gözlerinden anlarım onun gelecekte gamlı bir adam olacağını. Nitekim valinin yüzünde de (belki kendisi farkında değildi ama) gelecekte duyacağı vicdan azabının izlerini şimdiden okuyordum.

"Bu gece saraya bazı misafirler gelecek. Umarım sen de eşlik edersin, Severian."

Başımı eğdim. "İdari makamlarda, Abdiesus, toplumun diğer üyelerinden zümremin ayrı tutulması eskiden beri örf gereğidir."

"Bunu hakkaniyetsizlik olarak görüyorsan gayet doğal. Aynı düşüncedeysen bu gece sana hakkını teslim ederiz."

"Loncamızda bizler haksızlıktan asla yakınmayız. Açıkçası emsalsiz yalnızlığımızla övünürüz de. Bu gece size veryansın edenler olabilir."

Tebessümle dudak büktü. "Hiç dert değil. Bu sayede yerin sağlamlaşmış olacak." Elini uzattı. Şu karton disklerden birini itinayla tutuyordu, sanki parmaklarının arasından pır diye uçacakmış gibi çekinerek. Bir hrisostan büyük değildi ve altın varaklı harflerle süslüydü. Diske dokunmama birlikte zihnimde kıpırdanan Thecla'nın bunlardan bahsettiğini çok işitmiş ama hiç görmemiştim.

"Teşekkür ederim, Sayın Vali. Bu gece mi demiştiniz? Uygun bir kıyafet temin etmeye çalışacağım."

"Olduğun gibi gel. Bir ridotto* olacak, mesleki kıyafetin de bir nevi kostüm sayılır." Kalktı. Uzun süren zahmetli bir işi halletmiş birisinin edasıyla gerindi. "Demin daha az tafsilatlı yöntemlerle zanaatını icra etmen gerekebileceğinden konuşmuştuk ya hani. Bu gece gelirken münasip gördüğün teçhizatı da getirsen iyi olur."

Anladım. Ellerimden başka alete ihtiyacım olmayacaktı, nitekim kendisine de söyledim bunu. Sonra, konuğumu gereği gibi ağırlamayı ihmal ettiğimi düşünerek, ona bir içki ikram etmek istedim.

"Yok, almayayım," dedi. "Nezaketen ne kadar çok yiyip içmek zorunda kaldığımı bir bilsen, o yüzden ikramını reddebileceğim misafirperver birine rastlayınca pek seviniyorum, anlarsın ya. Cemiyetinizde işkence olsun diye yemek yedirdiğinizi sanmıyorum, onun yerine aç bırakıyorsunuzdur herhalde?"

---

* 18. yüzyılda maskeli balolar için kullanılan eski bir İtalyanca terim. -çn

"Ona *semirtme* denir, Sayın Vali."

"Bir ara bana anlatmalısın. Gördüğüm kadarıyla loncanız benim hayal gücümün çok ötesinde. On asırlık geçmişi sayesinde kuşkusuz. Avcılıktan sonra en eski ilim sizinki olmalı. Ne yazık ki fazla kalamayacağım. Akşama görüşüyor muyuz?"

"Neredeyse akşam oldu, Sayın Vali."

"Bir sonraki nöbet bitiminde diyelim öyleyse."

Çıktı. Cüppesine sinmiş cılız misk kokusunu ancak kapı kapandıktan sonra fark ettim.

Elimdeki küçük *kâğıt* yuvarlağa baktım, evirip çevirerek. Arkasında maske tasvirleri vardı. Korkunç suratlardan birini tanıdım -sivri dişlerle kaplı bir ağızdan ibaretti- bunun aynısını Özerk'in bahçesinde görmüştüm, kakojenler kisvelerinden sıyrıldığında. Saltus yakınlarındaki metruk madende gördüğüm maymunsunun tasviri de vardı.

Yürümekten yorgundum, öncesinde de epey çalışmıştım zaten (erken kalktığım için neredeyse bütün gün), o nedenle tekrar dışarı çıkmadan evvel soyunup yıkandım; biraz meyve ve soğuk et yedim, üzerine de bir bardak baharatlı kuzey çayı yudumladım. Canımı çok sıkan bir sorun varsa, aklım başka yerde olsa dahi zihnimi kurcalamayı sürdürür. O zaman da aynısı oldu. İkisini de düşünmediğim hâlde, handaki basık tavanlı küçücük odada yatan Dorcas ile ölüm döşeğindeki kızın anısı gözlerimi bağlamış, kulaklarımı tıkamıştı. Sanırım o sebeple çavuşumu ne duydum ne de içeri girdiğini fark ettim. Şöminenin yanındaki sandıktan çıraları alıp alıp kırmakla meşguldüm. Tekrar dışarı çıkacak mıyım diye sordu. Yokluğumda Vincula'daki faaliyetlerden o sorumlu olduğu için çıkacağımı ama ne zaman döneceğimi kestiremediğimi söyledim. Ödünç verdiği celab için teşekkür ettikten sonra da tekrar lüzum kalmayacağını belirttim.

"Rica ederim, ne zaman isterseniz sizindir, Liktor. Benim derdim o değil. Şehre inerken yanınıza iki açkıcı almanızı önermek istemiştim."

"Sağ ol," dedim. "Ama orası iyi korunan bir yer, tehlikede olmayacağım."

Genzini temizledi. "Vincula'da prestij meselesidir bu, Liktor. Kumandanımız olarak yanınızda bir refakatçi bulunmalı."

Yalan söylediği belliydi ama benim iyiliğimi düşünerek yalan söylediğini de anladığımdan dedim ki: "Madem yanıma verebileceğin eli yüzü düzgün iki adamın var, bir düşüneyim."

Ânında yüzü aydınlandı. "Yalnız," diye devam ettim, "silah taşımalarını istemem. Saraya davetliyim. Oraya silahlı bir muhafızla gidersem vali efendiye hakaret olur."

Bunun üzerine kem küm etmeye başladı. Elimdeki yakacak tahtayı sinirlenmişim gibi çat diye yere fırlatıp hışımla döndüm. "Çıkar ağzından baklayı! Tehdit altında mıyım? Ne var?"

"Hiç, Liktor. Doğrudan şahsınızı ilgilendiren bir şey değil. Sadece..."

"Sadece ne?"

Baktım konuşası var, dolaba gidip ikimize birer kadeh rosolio* koydum.

"Şehirde birkaç cinayet işlendi, Liktor. Üçü dün gece, ikisi de evvelki gece. Sağ olun, Liktor. Sağlığınıza."

"Senin de. Cinayetlerin olağandışı bir yanı mı var? Eklektikler sürekli birbirlerini bıçaklıyorlar."

"Bu adamlar yanarak ölmüş, Liktor. Esasında benim fazla bilgim yok. Bilen de yok gibi. Hadisenin iç yüzünü muhtemelen siz daha iyi öğrenirsiniz." Çavuşun yüzü ifadesizdi, ham kum taşından yontulmuş gibi. Konuşurken sönük şömineye çabucak göz atışı dikkatimden kaçmadı. Çıraları kırıp durmamın sebebini valinin benimle paylaştığı karanlık bir sırra, ya da ona benzer bir şeye yorduğunu anladım, halbuki aslında Dorcas'ın derdine yanmakla meşguldüm, bir de kafamı karıştıran şu dilenci kızı düşünüyordum. (Hatta kendimi o kadar kaptırmıştım ki, tıpkı Abdiesus'un pencere önünde

* (İt.) Gül likörü. -*çn*

muhtemelen kendi canına kıymayı hayal edecek kadar düşüncelere dalması gibi, çıralar yeterince kuru mu yoksa fazla mı sert, o içeri girene dek farkında bile değildim).

"Dışarıda iki iyi adamım bekliyor, Liktor. Gideceğiniz yere kadar eşlik etmeye hazırlar, dilediğiniz zaman dönerken de hazır bekleyecekler."

Fevkalade dememle arkasını dönmesi bir oldu, dolayısıyla bana anlattıklarından fazlasını, farazi de olsa bilip bilmediğini kestirmem mümkün olmadı; öte yandan gerek gergin duruşu gerekse kapıya aceleci adımlarla yürüyüşü, donuk bakışlarından daha fazlasını ele vermişti.

Refakatçilerim özellikle güçlü oldukları için seçilmiş irikıyım adamlardı. *Terminus Est*'i omzuma atıp yılankavi sokaklarda yürüdüğüm sürece kocaman demir açkılarını sallayarak, sokak genişse iki yanımda, darsa biri önümde biri arkamda, bana eşlik ettiler. Acis kıyısına varınca ikisini de azlettim. Akşamın geri kalanını diledikleri gibi geçirmelerine izin verdiğimi işitince memnuniyetle ayrıldılar. Nehrin yukarısındaki saraya gitmek için küçük bir kayık (akşam saati itibarıyla hiç gerek yoktu ama süslü püslü gölgeliği olan bir tanesini) tuttum.

Acis'i kayıkla ilk kez geçiyordum. Serdümen ile dört kürekçinin arasına, pupaya oturmuştum, o kadar alçaktaydım ki hani ellerimi iki yana uzatsam buz gibi nehir sularına değerdim. Bizim bartizanın penceresinden bakınca bir su böceği gibi görünen bu narin tahta kayıkların akıntıya karşı bir karış dahi ilerleyebileceğine ihtimal vermezdi insan. Derken serdümenin talimatıyla harekete geçtik, elbette kıyıya yakın seyrederek, âdeta suya fırlatılmış bir taş gibi sekercesine. Sekiz kürekçi mükemmel bir zamanlamayla o kadar hızlı kürek çekiyordu ki -o kadar hafif, dar ve yalızdı ki kayığımız- suyun üzerinde değil de havadan gidiyorduk sanki. Kıç direğine ametist camları olan beşgen bir fener asılıydı. Serdümen dümen

yekesini urganla sabitleyip tam fitili yaktığı sırada akıntıya kapıldığımızı, alabora olup Capulus'un dibini boylayacağımızı sandım, sırf cahilliğimden. Yanılmıştım elbette, yoksa adam işinin ehliydi. Fenerin ufak kapağı tereyağ sarısı alevin üzerine kapanıp da mor ışıkları önümüze vurunca bir burgaca kapılarak fır döndük, küreklere asılmayı bırakmadı kürekçiler, yüz arşın kadar öteye fırlattı bizi, derken şatafatlı gezinti teknelerivle kısmen dolu ufacık bir koya vardık, suları çarşaf gibiydi. Travertenler, çocukluğumda yüzmek için Gyoll'e inerken kullandıklarıma çok benziyordu ama çok daha temizdi, nehrin derinliklerinden başlayıp sarayın gösterişli kapılarına, meşalelerle aydınlatılmış giriş yoluna kadar uzanıyordu.

Saraya Vincula'dan defalarca bakmıştım, dolayısıyla tahmin ettiğimin aksine Mutlak Yuva örnek alınarak inşa edilmiş bir yeraltı yapısı olmadığını biliyordum. Bizim Hisar'dan pek de farkı olmayan çirkin bir kaleydi. Belli ki vali ve selefleri, Acies Kalesi ile Capulus'un güçlü unsurlarının, falez sırtlarını iki uçtan bağlayan surlar ve müstahkemler itibarıyla, şehrin güvenliği için yeterli emniyet oluşturduğuna kanaat getirmişlerdi. Oradaki istihkâm duvarları sırf meraklı bakışları önlemek, muhtemelen de hırsızlara gözdağı vermek amacıyla yapılmış birer çalı çitinden ibaretti. Varaklı kubbeleri olan ve âdeta iç içe duran rengârenk yapılar belli bir göz zevkine göre yerleştirilmişti. Penceremden bakınca maden damarından koparılıp desenli bir kilimin üzerine rasgele serpilmiş zebercet taneleriyle fazlasıyla andırıyorlardı.

Telkâri kapıları tutmuş nöbetçiler vardı, çelik zırhlı ve miğferli erler, hepsinin ellerinde alazlı mızraklar ve uzun yalımlı süvari kılıçları vardı, ama rüştüne ermemiş amatör aktörleri andırıyorlardı; çatışmadan çatışmaya koşturmaktan ve devriye gezmekten bıkmış, bu soluklanma fırsatının keyfini süren, pişkin ve mülayim adamlardı. İçlerinden ikisi kışkışlar gibi içeri aldı beni, gösterdiğim resimli yuvarlak kâğıda doğru dürüst bakmadan.

5
Cyriaca

İlk gelen konuklardan biriydim. Harıl harıl çalışan uşaklar maskelilerden çoktu, daha demin çalışmaya başlamışlardı, bir an önce de bitirmeye uğraşıyorlardı. Ağaçların üst dallarından sarkan billur mercekli şamdanları ve corona lucis'leri* yakıyorlar, getirdikleri yiyecek ve içkileri uygun yerlere düzgünce koyuyorlar, sonra da boşalan tepsileri kubbeli binalardan birine geri götürüyorlardı. Genellikle üç uşağın oynadığı ama bazen (diğerleri başka işlerle meşgul olduğundan) tek oyuncunun sahne aldığı üç perdelik bir temsildi.

Bir süre etrafta dolaşarak akşamsefası çiçeklerini hayranlıkla seyrettim. Sonra, bir çardağın sütunları arasında kostümlü insanlar görünce, aralarına katılmak üzere oraya seğirttim.

Benzer bir içtimanın Mutlak Yuva'da nasıl olduğunu daha önce anlatmıştım. Davetlilerin tümüyle yakın çevreden olduğu buradaysa, daha ziyade, anne babalarının eski kıyafetlerini giyen çocuklar evcilik oynuyormuş gibi bir ortam vardı. Otokton kılıklı, suratları beyaz pudralı, yanaklarına allık sürülmüş erkekler ve kadınlar gördüm, hatta diğerlerinden hiç de aşağı kalmayan otantik giyimiyle tepeden tırnağa tam bir otokton olan adamın tekine tam gülesim gelmişti ki giyim

---

(Lat.) Işık tacı. Şekli kral tacını andıran bir tür mum avizesi. -çn

tercihinin kostümlü bir Thrax vatandaşı olarak diğer herkesten daha bilinçli olduğunu fark ettim. Hem hakiki hem de sahte otoktonların arasında kılıkları daha da abes kaçan gruplar da vardı: Kadın gibi giyinmiş zabitler, asker kisvesinde kadınlar, en az sözde otoktonlar kadar sahte eklektikler, jimnosofistler, papalık elçileri ve onların müritleri, keşişler, heyulalar, yarı hayvan yarı insan zoanthroplar; desenli paçavralara bürünmüş, gözleri yabaniler gibi boyalı remontadolar* ile deodandlar.**

Elimde olmadan şunu düşündüm; Yeni Güneş, yani Seher Yıldızı'nın ta kendisi, tıpkı çok uzun zaman önce Uzlaştırıcı adıyla zuhur ettiği gibi, ansızın şuracıkta ortaya çıkıverse amma da tuhaf olur, hep en uygunsuz yerleri tercih eder ya, burası da gayet alakasız bir yer olduğu için peydahlansa da şu insanları bizim yapamadığımızın aksine bambaşka bir gözle görse; hatta hazır zuhur etmişken keramet gösterip buradaki herkesi (onlara bir alıp veremediğim var diye söylemiyorum, tanımam etmem) ölümden sonraki hayatlarında bu gece büründükleri rolleri ebediyen yaşamaya mahkûm ediverse; mesela otoktonlar dağ başındaki taş barakalarında ateşlerin başına çöreklenseler, gerçek otoktonlar bir ridottoda ebediyen şehirli kalsalar, kadınlar ellerinde kılıçlarıyla Harçâlem'in düşmanlarına akın etseler, zabitler kuzeye nazır pencerelerde oturup nakış işlerlerken boş yollara bakarak iç çekseler, deodandlar ağıza alınmayacak eylemlerinin nârına yansalar yabanda, remontadolar evlerini yakıp dağlara göz dikseler; ama bir tek ben aynı kalsam, matematiksel dönüşüm karşısında ışık hızı değişmezmiş ya hani, aynı onun gibi.

Sonra, maskemin altında kendi kendime sırıtırken, yu-

---

* (Por.) Medeniyeti temelli terk edip vahşi doğaya dönmüş ya da dağa çıkmış kişi. -*çn*

** "Tanrıya bağışlanmış" anlamındaki Latince "deo dandum"dan türetilmiş bir kelime. Tarihteki anlamı farklı olsa da burada, işledikleri suçlar nedeniyle vahşi doğada yaşamaya sürgün edilmiş kişileri tanımlıyor. -*çn*

muşak deri kesesi içindeki Pençe'nin âdeta göğsüme bastırdığını hissetim de Uzlaştırıcı'nın şakaya gelir yanı olmadığını, kudretinin bir parçasını taşıdığımı öyle hatırladım. Tüylü, miğferli, acayip saçlı kalabalığa göz gezdirerek tam bunları düşündüğüm esnada bir Pelerin gördüm.

Çabucak bu kadına yaklaştım, kenara çekilip yol vermeyenleri dürte dürte. (Gerçi kenara çekilmeyenlerin sayısı azdı, zira kendi kılığımla geldiğimi bilmediklerinden, etrafta gerçek bir ergin olmadığı için de, boyuma posuma bakarak beni ergin sanıyorlardı.)

Pelerin ne gençti ne de ihtiyar; daracık dominosunun* altındaki pürüzsüz yüzü ovaldi; sunağı Agia'yla beraber yıkmamızın ardından çadır katedrali terk etmeme izin veren baş rahibenin siması gibi duru ve mesafeli. Elinde oyuncak gibi duran küçücük şarap kadehini önünde diz çökmem üzerine bir sehpaya bıraktı ve öpeyim diye elini uzattı.

"Günahımı affedin, Domnicellae," diye yakardım. "Size ve kardeşlerinize çok büyük zeval verdim."

"Ecelin zevali hepimizedir," diye yanıtladı.

O anda başımı kaldırıp yüzüne baktım, "Ben ecel değilim," dedim ve ilk şüphe düştü içime.

Kalabalığın uğultusuna rağmen içini çektiğini işittim. "Değil misiniz?"

"Hayır, Domnicellae." Kuşkulandığım yetmezmiş gibi şimdi de onu kaçıracağımdan korkunca belinden ucu sarkan kuşağına davrandım. "Domnicellae, sorumu affedin ama siz mezhep üyesi misiniz?"

Tek kelime etmeden kafasını iki yana salladı, sonra da yere yığıldı.

Zindanımızda bayılma numarası yapan müvekkillere sık rastlanır ama sahtekârlar kolayca tespit edilir. Numaradan bayılanlar gözlerini yumar ve hiç açmazlar. Gerçekten bayı-

---

* Kukuletalı, maskeli balo cüppesi. –*çn*

lan biri, bir maktul, kadın erkek hiç fark etmez, önce gözlerinin kontrolünü yitirir, o kadar ki bir gözü başka yere bakar diğer gözü başka; bazen de ters döner yuvasında. Böylelerinin gözkapakları nadiren kapanır, o da istem dahilinde değil, kasların gevşemesi sonucu olur. Genellikle de aralık gözkapaklarından incecik bir ayça gibi sklera* görünür. Bu kadın bayılınca da aynısı olmuştu.

Birkaç adam onu bir duvar kuytusuna taşımama yardım etti. Bu esnada kösnül aptalca muhabbetler gırla gitti, halbuki durumumuzun ne kızışmışlıkla ne de tahrik olmakla alakası vardı. Meraklı gözlerden uzak kalmak bir süreliğine imkânsızdı, derken herkes ilgisini kaybetti, ondan sonra arasam da bizden yana bakan birisini bulmak imkânsız hâle geldi. Kırmızılı kadın çoktan kıpırdanmaya başlamıştı. Thrax'ın biraz dışında villası bulunan, iş sebebiyle Nessus'a gitmiş bir silahtarın karısı olduğunu çocuk kılıklı, onun yaşlarındaki başka bir kadından öğrenmiştim. Sehpaya bıraktığı ufacık kadehini gidip aldım ve içindeki kızıl sıvıyı dudaklarına değdirdim.

"Yok," dedi cılız sesle. "İstemem... Sangaree bu, nefret ederim ... Sırf rengi kostümümle uyumlu diye seçmiştim."

"Neden bayıldınız? Sizi manastırlı sandım diye mi?"

"Hayır, kim olduğunuzu anladım diye," dedi. Bir an sus pus kesildik. Onu yardımla taşıdığım divanda hâlâ yarı uzanmış vaziyetteydi, ben de ayak ucunda oturuyordum.

Önünde diz çöktüğüm anı tekrar gözümün önüne getirdim. Ömrümün herhangi bir lahzasını yeniden yaşama becerim vardır, bahsetmiştim. En sonunda dayanamayıp, "Nereden anladınız?" dedim.

"Bu kılıktaki kime sorsan Ecel misin diye, öyleyim der... kostümü gereği. Bir hafta önce mahkemedeydim, kocam amelelerimizden birini hırsızlıktan dava etmişti. O gün bir

---

* (Tıp terimi) Göz akı. -*çn*

köşede bekleyen sizi de gördüm, şimdi de sırtınızda taşıdığınız şu kılıcın balçağına ellerinizi çapraz dayamıştınız. Az önce elimi öperek söylediklerinizi işitince zannettim ki... Ay, ne bileyim! Niyetiniz beni öldürmek de ondan diz çöktünüz zannettim. Duruşunuzdan, her zamanki tavrınızdan belliydi, mahkemeden şahidim; kellesini uçuracağı zavallılara, bilhassa kadınlara nazik davranan bir celladın endamı var sizde."

"Bir Pelerine rastlamanın heyecanıyla diz çökmüştüm, kostümünüz benimki gibi hiç de kostüme benzemiyordu da ondan."

"Değil. Diğer deyişle, bunu giyecek mertebeye eremedim ama hizmetçilerime diktirdiğim bir giysiden ibaret de değil. Hakiki resmi cüppedir." Durakladı. "Adınızı bile bilmiyorum, farkında mısınız?"

"Severian. Sizinki de Cyriaca. Sizinle ilgilendiğim sırada bir kadından öğrendim. Bu kıyafeti nereden temin ettiğinizi ve Pelerinlerin yerini bilip bilmediğinizi sorabilir miyim?"

"Göreviniz icabı sormuyorsunuz, değil mi?" Bir an gözlerimin içine baktı, sonra kafasını iki yana salladı. "Sebebi kişisel. Beni onlar büyüttü. Bir namzettim, anlarsınız ya. Anakarayı bir uçtan bir uca geziyorduk. Geçtiğimiz yerlerdeki ağaçları ve çiçekleri inceleyerek botanik bilgimi fevkalade geliştirmiştim. Bazen o günleri düşününce palmiyelerden çamlıklara bir hafta zarfında geçermişiz gibi anımsıyorum, halbuki farkındayım öyle olamayacağının.

"Son yeminlerimi etmek üzereydim. Resmi cüppen, giymeye hak kazanmanın bir yıl öncesinden dikilir, üzerine tam uyuyor mu, rahat mı, giyip deneyesin diye, o yüzden bavulunu her açtığında günlük kıyafetlerinin arasında görürsün. Bir kız çocuğu için annesinin gelinliğine bakmak gibidir, hani ninesinden yadigârdır da evleneceği zaman o da annesi gibi aynı gelinliği giyeceğini bilir. Ne var ki ben hiç cüppe giymedim. Uzun süre bekleyip de bana refakat edecek hiç

kimse çıkmayınca, yolumuzun denk düştüğü bir gün cüppemi de alıp memlekete döndüm.

"Epey zamandır aklımdan çıkmıştı. Valinin davetini alınca tekrar çıkardım ve bu gece giymeye karar verdim. Vücudumla gurur duyarım, cüppenin orasını burasını azıcık elden geçirmemiz yetti. Yakıştı bence. Zaten bende Pelerin siması var, onlardaki göz bende yok gerçi. Benim hiç öyle gözlerim olmadı aslında, yine de yeminlerimi edince veya akabinde benim de gözlerim aynı olacak sanırdım. Namzet müdiremizin gözleri öyleydi. Oturduğu yerde dikiş dikerken baksan, kadının gözlerinin çadırın eski püskü çeperini delip Urth'un en uç noktalarını, perischii* yerleşimlerini, dışarıda ne varsa her şeyi gördüğünü zannederdin. Yok, Pelerinlerin şimdi nerede olduklarını bilmiyorum. Kendilerinin bile bildiklerinden kuşkuluyum, gerçi *Valide* biliyordur belki."

Dedim ki: "Aralarında mutlaka arkadaşlarınız olmalı. Yaşıtınız namzetlerden kalan yok mudur?"

Cyriaca omuz silkti. "Bugüne değin hiçbiri bana yazmadı. Sahiden bilmiyorum."

"Dansa geri dönebilecek kadar düzeldiniz mi?" Müzik kuytumuza sızmaya başlamıştı.

Pelerinlerden bahsederken mazinin koridorlarında dolaştığına şahit olduğum dalgın gözleri benden yana kaydı, başını döndürmeden, yan yan baktı bana. "Dans etmek mi istiyorsunuz?"

"Hiç niyetim yok. Arkadaşlar arasında değilsem kalabalıkta hiç rahat edemem."

"Arkadaşlarınız var mı yani?" Bariz afallamıştı.

"Burada yok... şey, biri hariç. Nessus'tayken loncamızın biraderleriyle takılırdım."

"Anlıyorum." Tereddütlüydü. "Kalkmamız şart değil. Bu terane gece boyu sürecek, sabaha kadar, valinin keyfi hâlâ ye-

---

* Kutuplarda yaşadığı rivayet edilen efsanevi halk. -*çn*

rindeyse perdeleri de indirirler kapkaranlık olsun diye, hatta belki bahçenin tavanını bile açarlar. Burada dilediğimiz kadar oturabiliriz. Yeme içme sıkıntımız da olmaz, uşaklar yanımızdan geçtikçe alırız bir şeyler. Baktık hoş sohbet biri geçiyor yöremizden, onu da katarız muhabbetimize, eğleniriz."

"Maalesef sabaha kalmadan canınızı sıkmaya başlarım," dedim.

"Hiç de bile, çünkü size konuşma fırsatı tanımaya hiç niyetim yok. Ben konuşacağım, siz de dinleyeceksiniz. En baştan sorayım, çok yakışıklı olduğunuzun farkında mısınız?"

"Yakışıklı olmadığımın farkındayım. Beni maskesiz hiç görmemişken ne menem biri olduğumu bilmenize imkân yok."

"Tam tersine."

Maskenin göz deliklerinden yüzümü inceler gibi öne eğildi. Elbisesiyle aynı renkteki kendi maskesi o kadar ufaktı ki geleneksel anlamda maske bile sayılmazdı, göz çevresini örten badem şeklinde bir kumaş parçasından ibaretti; ancak ona egzotik bir hava katmış, sorumluluğun ağırlığından kurtaran bir gizlilik, bence bir nevi gizem kazandırmıştı.

"Çok zeki bir adam olduğunuza eminim, ancak benim gibi insan sarrafı değilsiniz, yoksa birisinin yüzünü görmeden tanıma becerisini çoktan edinmiş olurdunuz. En zorudur elbette, hele ki karşınızdaki şahıs suratıyla uyumsuz, dümdüz bir alalama takmışsa, yine de epey ele verir kendisini. Sivri bir çeneniz var değil mi? Gamzeli."

"Çenemin sivri olduğu doğru," dedim. "Gamzesi yok."

"Beni başınızdan savmak için yalan söylüyorsunuz ya da gamzeniz olduğundan bihabersiniz. Çene şeklini bel genişliğinden anlarım, bilhassa erkeklerde, esas ilgi alanımdır. İnce bel sivri çene demektir, şu taktığınız deri maske de tespitimin doğruluğunu yeterince tasdikliyor. Gözleriniz çukura kaçmış ama iri ve belirgin, bu da çenesi gamzeli bir erkeğe delalettir, özellikle de siması zayıfsa. Elmacık kemikleriniz

çıkık, dış hatları maskeye rağmen azıcık belirgin, avurtlarınız çökük olduğu için de daha çıkıntılı görünüyordur. Siyah saçlısınız, ellerinizdeki kıllardan anladım, maskedeki ağız boşluğundan gördüğüm kadarıyla da ince dudaklısınız. Tamamını göremiyorum ama biçimli, doğal kıvrımlı, erkeklerde en makbulüdür."

Ne diyeceğimi bilemedim, hatta gerçeği söylemek gerekirse onu orada bırakıp kaçmamak için kendimi zor tuttum; en sonunda şunu sordum: "Tahminlerinizin tutup tutmadığını görmek için maskemi çıkarmamı ister misiniz?"

"Ay sakın çıkarmayın. Gündoğumu şarkısı çalmadan olmaz. Ayrıca duygularımı da hesaba katın. Ya çıkardığınızda hiç de yakışıklı olmadığınızı görürsem, ilginç bir geceden mahrum kalırım."

Kalkıp oturmuştu. Gülümseyerek divanda tekrar arkasına yaslandı, saçını kara bir ayla gibi yayarak. "Hayır, Severian, yüzündeki maskeyi çıkarmaktansa ruhundaki maskeden sıyrılmalısın. İçinde ukde kalmış her şeyi benimle paylaşarak zamanla sıyrılacaksın o maskeden. Hakkında merak ettiğim her şeyi anlatmakla başla şimdi. Nessus'tan gelmişsin, o kadarını öğrendim. Pelerinleri bulmaya niçin bu kadar meraklısın?"

6
Hisardaki Kütüphane

Sorusuna yanıt vermek üzereyken önümüzden bir çift geçti, sanbenito giyinmiş bir adam ile tezgâhtar kılıklı bir kadın. Bize kaçamak göz attılar, yine de maskeli balo kılığında olmadığımı bildiklerini, en azından şüphelendiklerini bir şekilde -ya fısıldaşır gibi baş başa vermelerinden ya da göz ifadelerinden- anladım. Buna karşın oralı olmamış gibi yapıp şöyle dedim: "Pelerinlere ait bir şey kazara elime geçti. Kendilerine iade etmek istiyorum."

"Onlara zarar vermeyeceksin öyleyse?" dedi Cyriaca. "Ne olduğunu sorabilir miyim?"

Gerçeği söylemeye cesaretim yoktu çünkü adını işitince çıkarıp göstermemi isteyeceğini biliyordum, o nedenle, "Bir kitap... eski bir kitap, resimli, çok güzel. Ben kitaplardan pek anlamam ama dini önem taşıdığına ve epey değerli olduğuna eminim," dedim, sonra da Üstat Ultan'ın kütüphanesinden aldığım, Thecla'dan yadigâr kahverengi kitabı heybemden çıkardım.

"Evet, eskiymiş," dedi Cyriaca. "Vaktiyle biraz da ıslanmış anlaşılan. Bakabilir miyim?"

Kitabı ona uzattım. Sayfaları karıştırırken bir sikinnis* tasvirinde durdu, sonra da divanımızın üzerindeki nişte yanan

---

* (Yun.) Sefahat âlemi. -*çn*

kandilin ışığına tutarak baktı. Resimdeki iç içe geçmiş insanlar titrek ışıkta hopluyor, sylph'ler[1] ise kıvranıyor gibiydi.

"Ben de kitaplardan hiç anlamam," dedi geri verip. "Ama anlayan bir amcam var, bence bunu görse çok heyecanlanırdı. Keşke bu gece o da gelseydi de bunu görseydi, ama belki böylesi daha hayırlıdır çünkü ne yapar eder bunu bir şekilde senden almaya uğraşırdı herhalde. Her beş günde bir seyahate çıkıp benim Pelerinlerle gittiğim kadar uzaklara gider, sırf eski kitaplar bulmak için. Kayıp arşivlere bile gitmiş. Hiç duymuş muydun arşivleri?"

Kafamı iki yana salladım.

"Ben de tüm bildiklerimi vaktiyle çok sarhoşken anlattıklarına borçluyum, ev yapımı şarabımızı biraz fazla kaçırmıştı o gün, yine de her şeyi anlatmamış olabilir çünkü meraklanırım da kendi başıma gitmeye kalkarım diye üstü kapalı konuşmuştu. Hiç yeltenmedim gerçi, bazen pişmanlık duyarım. Her neyse, Nessus'ta, şehrin en güneyinde, çoğu insanın ayak basmayı aklından dahi geçirmediği kadar uzağında, koca nehrin epey aşağısında tarihi bir kale varmış. Herkes varlığını dahi unutmuş oranın, Özerk'in kendisi hariç belki -ruhu bin nesil boyu yaşasın- bir de güya tekinsiz bir yermiş. Amcamın anlattığına göre Gyoll'a nazır bir tepedeymiş, harabe bir mezarlığı kuş bakışı görürmüş, koruduğu herhangi bir yapı da yokmuş etrafında."

Durup tepeyi ve kaleyi el hareketleriyle tarif etti. İçimden bir ses bu hikâyeyi defalarca anlattığını söylüyordu, muhtemelen de çocuklarına. Tahminimce çocuklu bir kadındı, bunun gibi masalları defalarca dinleyerek büyümüştü çocukları. Pürüzsüz, duyarlı siması yaşını göstermiyordu ama Dorcas'ta hâlâ harlı yanan, duruluğuyla Jolenta'ya tinsel nur katan, Thecla'yı göz kamaştırıcı kılan ve ablası Thea mezar başında Vodalus'un tabancasını alırken kabristanın puslu

[1] Mitolojide hava perisi. -çn

patikalarını dahi aydınlatan gençlik alevi onda söneli çok olmuştu, hatta yalazın esamisi dahi okunmuyordu artık. Ona acıdım.

"Antik çağlarda yıldızlara ulaşan ırkın hikâyesini mutlaka biliyorsundur, hatta bu uğurda vahşi benliklerinden tümüyle feragat etmişler, o yüzden de akça yelden haz duymaz olmuşlar, ne sevda bilirlermiş ne ihtiras, yeni şarkılar bestelemedikleri gibi eski türküleri de çığırmazlarmış, zamanın derinliklerinde, yağmur ormanlarından getirdikleri diğer hayvani şeyleri de umursamıyorlarmış artık, halbuki -amcamın anlattığına göre- asıl o şeyler dünyaya getirmiş onları. Malum, bunu da biliyorsundur belki, bu şeyleri sattıkları ve kendi yaratıları olan kişiler nefret edermiş onlardan, hem de yürekten. Hakikaten varmış yürekleri, lakin onları yaratan insanlar farkında bile değilmiş bunun. Her neyse, yaratıcılarını mahvetmeye azmetmişler, bunu da insan ırkı bin güneşe yayılınca, çok eskiden yadigâr aldıkları her şeyle birlikte geri dönerek yapmışlar.

"En azından bu kadarını biliyor olmalısın. Amcam zamanında aynı sana anlattığım gibi anlattı bunları bana, o da hepsini koleksiyonundaki bir kitaptan öğrenmiş, hem de fazlasıyla. Bir dehr boyunca hiç açılmamış bir kitap olduğuna inanıyordu.

"Gelgelelim bunu nasıl becerdikleri pek bilinmez. Hatırlıyorum, çocukluğumda kötücül makineler canlandırırdım hayalimde, geceleri yeri kazarlardı, yaşlı ağaçların dolaşık köklerini söküp temizledikten sonra dünyanın henüz çok genç olduğu zamanlarda gömülmüş demir bir sandığa denk gelirlerdi, sandığın kilidini kırıp açtıklarında da bahsettiğimiz tüm varlıklar altın sarısı bir arı sürüsü misali dışarı fışkırırdı. Aptalca bir hayal, ama o düşünen aygıtların gerçekte neye benzediğini tasavvur etmekte şimdi bile zorlanıyorum."

Derisi sıyrılınca altındaki hafif alaşımlı parlak metal kaplamasını gördüğüm Jonas hatırıma geldi, ancak insan ırkına

musallat olan bir salgın yayabileceğine ihtimal veremediğimden kafamı iki yana salladım.

"Oysa ne yaptıkları amcamın kitabında güya açık seçik anlatılıyormuş, yani bu varlıkların serbest bıraktığı şey böcek sürüsü falan değil, envai çeşit eser içeren bir bilgi seliymiş. İnsanların rakamlarla ifade edilemediği için geride bıraktıkları her fikri canlandırma amacıyla yapmışlar bunu. Şehirlerden tut süt testilerine kadar her şeyin yapımı makinelerin elindeymiş. İnşa edilen şehirler bin ömür sonra devasa düzeneklere benzemiş, ardından fırtına habercisi bulutlar gibi öbeklenmiş şehirler kurmaya koyulmuşlar, sonra da ejderha iskeletlerine benzeyenlerini."

"Ne zaman olmuş bunlar?" diye sordum.

"Çok eskiden, Nessus'a daha tek bir taş bile konmamışken."

Kolumu omuzlarına attım, o da elini usulca kucağıma koydu. Sıcaktı eli, biraz da oyunbaz.

"Ürettikleri her şeyde hep aynı ilkeleri izlemişler. Eşya yapımında mesela, terzilikte. Önderleri giyim, mefruşat hatta mimaride temsil edilen tüm köhne düşüncelerin ebediyen geride bırakılması gerektiğine çok evvelden karar verdikleri için de halk, ataların hem simasını unutmuş hem de vecizelerini, herkes sadece yeniliklerden zevk alır olmuş. Böylece belli bir düzene göre kurulan imparatorluk tümden maziye karışmış.

"İmparatorluk yeni dağılmış ama dünyalar çoktandır can çekişiyormuş. Makineler, insanlara iade ettikleri şeyler tekrar reddedilmesin diye ilk başta temaşa ve fantazmagoryalar tasarlamış. Bu icraları seyredenlerde servet, intikam veya olmadık dünyaların hayalleri doğarmış. Sonradan her erkek ve kadına, başkalarının görmediği birer refakatçi, birer danışman verilmiş. Çocukların çok evvelden beridir varmış böyle refakatçileri.

"Makinelerin gücü giderek azalınca -ki makinelerin arzu-

ladığı da buymuş- sahiplerinin zihinlerindeki hayalleri daha fazla idame ettiremez hâle gelmişler, şehir inşa edemez olmuşlar çünkü mevcut şehirler neredeyse boşmuş zaten.

"Derken, amcamın bana anlattığına göre, insan ırkının düşman kesilip onları yok etmesini bekledikleri bir noktaya gelmişler, oysa bu tür bir hadise yaşanmamış çünkü eskiden köle addedilip hakir görülen veya şeytan bellenip tapınılan bu varlıklar muazzam seviliyormuş artık.

"Böylece sevenlerini etraflarına toplamışlar ve ırklarının göz ardı ettiği her şeyi onlara öğretmeleri uzun yılları bulmuş, miatları dolunca da ölmüşler.

"Sonra, sevdikleri bu kişiler, onları sevenler, öğrendiklerini nasıl muhafaza etseler diye kafa kafaya vermişler, zira pekâlâ biliyorlarmış türlerinin Urth'a yeniden egemen olamayacağını. Aralarında tatsız münakaşalar patlak vermiş. Bir araya gelip de öğrenelim dememişler; tam aksine her biri, kadın olsun erkek olsun, ayrı bir makine bulup tek başına dinlemiş, sanki dünyada bir tek kendisi varmış gibi. Çok fazla bilgi, öğrenecek çok az insan olduğu için de makineler herkese başka şey öğretiyormuş.

"Bu nedenle zümrelere ayrılmışlar, her zümre iki kola, kollar da ikiye, en sonunda her birey yalnız kalmış, diğerlerince yanlış anlaşılmış, kötülenmiş, karşılıklı yermişler birbirlerini. Derken herkes alıp başını gitmiş, makineleri barındıran şehirlerden uzağa ya da yerin derinliklerine, makinelerin saraylarında kalanlar hariç, yalnızca bir avuç insan onların gözetiminde yaşamayı sürdürmüş."

Bir somölye iki kadeh şarap ikram etti bize, su kadar berrak, kadehi çalkalamadığın müddetçe yine su kadar durgun. Itırlı bir kokusu vardı, insan gözü hiç değmemiş çiçeklerinki gibi, yalnızca körlerin bildiği çiçeklerin kokusuydu sanki; yudumlamaksa bir boğanın yüreğindeki kudreti soğurmaktı âdeta. Cyriaca iştahla kafaya dikti, bitirdikten sonra da çınlatarak bir köşeye attı kadehini.

"Bu kayıp arşivler hikâyesinin gerisini anlatsana," dedim.

"Son makine de tükenip soğuyunca, bir de insanlığın dışladığı yasaklı ilimleri öğrenenler diğerlerinden tek tek kopup gidince, kalanların yüreğine bir korku çöreklenivermiş. Zira birer fani olduklarının ayırdındaymışlar, çoğu da genç değilmiş artık. Öldükleri takdirde kıymet verdikleri bilginin de mazi olacağını biliyorlarmış. Derken her biri, uzun yıllar boyu öğrendikleri, çılgınca şeylerle ilgili gizli öğretileri yumurtlayan makinelerden dinledikleri ne varsa hepsini -bunu bir tek kendilerinin yaptığını zannederek- *kâğıda* dökmeye başlamış. Çoğu zail olmuş bu yazıtların ama bir o kadarı da kurtulmuş, bazen de kopyalarını çıkaranların ilaveleriyle zenginleşmiş veya ihmalleriyle zedelenmiş... Beni öpsene, Severian."

Maskem mani yarattığı hâlde dudaklarımız buluştu. Geri çekildiğinde, Thecla'nın eskiden Mutlak Yuva'nın kataktonyan* odalarında ve pseudothyrumlar** ardında yaşadığı aşna fişnelerin gizli hatıraları su yüzüne çıktı belleğimde.

"Bu tür bir anlatının pürdikkat gerektirdiğini bilmiyor musun?" dedim.

Cyriaca gülümsedi. "O yüzden istedim, bakalım sahiden dinliyor musun diye. Her neyse, uzun bir süre -ne kadar sürdüğünü hiç kimse bilmiyor sanırım, zaten güneşin iflas etmeye yüz tuttuğu zamanların çok öncesinde olmuş bunlar, daha ömrü uzunmuş dünyanın- bu yazıtlar elden ele dolaşmış, bazen de saklayıp korumak amacıyla yazarlarının mezar taşlarına yontulmuş. Bölük pörçükmüş hepsi, çelişkili, tefsire açık. Derken, ilk imparatorun egemenliğindeki toprakları yeniden ele geçirmeyi amaçlayan bir özerk (gerçi o zamanlar onlara özerk denmiyormuş) uşaklarını tüm bu dağınık yazıtları toplamakla görevlendirmiş. Beyaz cüppeli bu adam-

---

* (Yun. / Lat.) Yeraltı -*çn*

** (Lat.) Gizli kapı. -*çn*

lar tavan aralarını yağmalamış, makinelerin anısına dikilmiş sfenksleri yıkmış, hatta fi tarihinde ölmüş evliya kadınların ebedi istirahatgâhlarına tecavüz etmişler. Topladıkları her şey yakılmak üzere, o dönem yeni inşa edilmiş Nessus şehrinde koca bir yığın hâlinde istiflenmiş.

"Ne var ki yakılacakları günün önceki gecesi dönemin özerki bir rüya görmüş, halbuki bunun evvelinde hiç delice rüyalar görmeyen, yalnızca uyanıkken egemenlik hayalleri kuran birisiymiş. Rüyasında canlı cansız tüm yabancı dünyaların, dağıyla taşıyla, ağacıyla hayvanıyla, ellerinden ebediyen kayıp gittiğini görmüş.

"Sabah olunca, meşaleler yakılmasını buyurmuş, beyaz cüppeli adamların topladığı ne kadar cilt ve tomar varsa hepsinin saklanacağı devasa bir mahzen inşa edilmesini istemiş. Aklından geçen şuymuş; ola ki tasarladığı yeni imparatorluk nihayetinde çökerse, o mahzene kapacak ve dışlamaya azmettiği âlemlere dalacakmış, biraz da atalarının izinden giderek.

"İmparatorluğu çökmüş, hâliyle. Geleceğin olmadığı yerde geçmişin de izi kalmaz; fiziksel dünyadan çok daha geniş ve çok daha aheste olan metafiziksel dünya devrimini tamamlayıp da Yeni Güneş doğmadıkça mümkün değildir öbür türlüsü. Nitekim inşa ettirdiği surlarla çevrili mahzene kapanmak ona da nasip olmamış, boşuna dememişler, yabani hayvanları temelli göz ardı ettin mi akıllanırlarmış, bir daha ne tuzağa yakalanır ne de av olurlarmış.

"Gelgelelim, bir rivayete göre, tüm toplattıklarını kilit altına sokmadan önce başına bir muhafız yerleştirmiş. O muhafızın Urth'taki miadı dolunca yerine bir başkası geçmiş, sonra bir başkası, özerkin buyrukları doğrultusunda böyle süregitmiş, dolayısıyla bu muhafızların hepsi makinelerin kurtardığı bilgi dağarcığından türeyen çılgınca fikirlere vakıf olmuş, iman da o çılgın fikirlerden biriymiş."

O anlatırken ben de onu soymakla, memelerini öpmekle

meşguldüm, dedim ki: "Bahsettiğin şu fikirler, özerk hepsine kilit vurunca dünyadan silinmiş mi? Herhangi birini duymamış olamaz mıyım?"

"Hayır, çünkü uzun bir süre elden ele aktarılmış, nesiller boyu insanların kanına işlemiş. Ayrıca rivayete göre muhafızlar bazen yazıtları dışarı sızdırırlarmış, gerçi daima geri dönermiş sonunda, ama mahzenin karanlığına tekrar saklanmadan önce mutlaka okuyanlar olurmuş."

"Şahane bir hikâye," dedim. "Senden daha bilgiliyim sanıyordum ama bunu daha önce hiç işitmemişim."

Uzundu bacakları, yastık gibi dolgun uyluklarından narin ayak bileklerine kadar kadifeydi teni. Bedensel haz için biçilmiş kaftandı, tepeden tırnağa. Pelerinimi omuzlarımda tutan tokaya dokundu. "Şunu çıkarır mısın?" diye sordu. "İkimizi de örter mi?"

"Örter," dedim.

7
Cazibe Unsurları

Koynunda zevkten neredeyse boğuluyordum, halbuki bir zamanlar Thecla'ya, o dönemde de Dorcas'a sevdalandığım gibi sevdalı değildim ona, onda Jolenta'nın vaktiyle dillere destan güzelliği de yoktu, gene de şişede durduğu gibi durmayan şarabın da biraz etkisiyle yüreğimi ısıttığını hissediyordum. Matachin Kulesi'nde şapşal bir oğlanken, açık mezarın yanı başında Thea'nın kalp şeklindeki yüzünü görmezden önce, hayalini kurduğum türden bir kadındı, ayrıca sevişme sanatına diğer üçünden daha hâkimdi.

İşimiz bitince yıkanmak üzere gümüş yalaklı çeşmeye gittik. Havuzunda iki kadın vardı, bizim gibi oynaşta, ikimize bakıp gülüştüler, ama baktılar ki kadın olduklarına aldırmayıp suya gireceğim, ciyaklarak kaçtılar.

Birbirimizi yıkadık. Cyriaca ondan sonra yollarımızın ayrılacağını biliyordu bence, ben de aynısını düşünüyordum gerçi; yine de ayrılmadık (keşke ayrılsaymışız, belki öylesi daha iyi olurdu) aksine, bahçenin tenha bir yerine geçip oradaki yegâne pınarın yanında durduk, kapkaranlıktı.

Çocuklar gibi el eleydik. "Mutlak Yuva'ya hiç gitmiş miydin?" diye sordu. Ay ışığının vurduğu sudaki aksimizi seyrediyordu. Sesi o kadar alçaktı ki zor işittim.

Gittiğimi söyledim, cevabım üzerine elimi sıktı.

"Orkideler Pınarı'na da uğradın mı?"

Kafamı iki yana salladım.

"Mutlak Yuva'ya zamanında ben de gitmiştim ama Orkideler Pınarı'nı hiç görmedim. Özerk bir eş bulduğunda -bizimkisinin eşi yoktur- karısı maiyetindekilerle beraber orada kalırmış, dünyanın en güzel yeri derler. Günümüzde de yalnızca çok güzel kadınların oraya girmesine izin veriliyor. Beyimle beraber oraya gittiğimizde, silahtarlık payemize uygun küçük bir odada kalmıştık. Bir akşam beyim dışardayken, kimbilir nereye gittiyse artık, koridora çıktım ve gelip geçenleri seyre koyuldum. Derken yüksek mevkiden bir adama denk geldim, adını sanını bilmem, yine de durdurup sordum, Orkideler Pınarı'na nasıl gidebilirim diye."

Sustu. Üç dört soluk alımı süresince, kasırlardan yükselen müzik ve pınarın şırıltısı haricinde tek ses duyulmadı.

"Adam durup bana baktı, şaşırmış gibiydi. Kuzeyden gelmiş naçiz bir hanımağa olarak, üzerimde hizmetçilerinin diktiği entari, yöresel takılar varken, tüm ömrünü Mutlak Yuva'daki erginlerin arasında geçirmiş birisinin yadırgayan bakışlarına maruz kalmanın ne demek olduğunu bilemezsin. Derken adam gülümsedi."

Bu noktada elimi iyice sıktı.

"Sonra da tarif etti. Bu koridoru dümdüz git, heykelden dön, merdiveni çıkıp fildişi yolu takip et dedi. Ay Severian, aşkım!"

Yüzü ay gibi parlaktı. Hayatını taçlandıran bir anısını anlattığı belliydi. Gösterdiğim ilginin kıymetini birden anlamış gibi coşması da büyük ihtimalle o günleri anımsattığı içindi, güzelliğinin ağır bastığı, arzulanma sıkıntısı çekmediği günleri hatırına getirdiğinden dolayı. Mantıken bunu hakaret saymam gerekirdi, yine de hiç gücenmedim.

"Adam arkasını dönüp uzaklaştı, ben de tarif ettiği yoldan gitmeye koyuldum. Yirmi adım gitmişimdir, hadi kırk olsun. Birden beyime rastladım, odamıza dönmemi buyurdu."

"Anlıyorum," deyip kılıcımı düzelttim.

"Anlayacağını biliyordum. Ona böyle ihanet etmem yanlış mı? Ne düşünüyorsun?"

"Ben yargıç değilim."

"Beni herkes yargılar... tüm dostlarım... tüm oynaşlarım, sen ne ilksin ne de sonuncu; demin kaplıcadaki kadınlar bile yargıladı."

"Çocukluğumuzdan itibaren bize yargılamamak öğretilmiştir, yalnızca Harçâlem mahkemelerinin öngördüğü cezaları uygularız. Seni veya beyini yargılamak bana düşmez."

"Ben yargılarım," dedi, yüzünü parlak yıldızlara dönerek. Onu kalabalık balo salonunda görür görmez niçin bir mezhep üyesi zannettiğimi ilk kez idrak ettim, sırf kılığı değildi sebep. "En azından şahsıma hak görüyorum yargılamayı. Kendimi suçlu buluyorum ama duramıyorum. Senin gibi erkekleri kendime çekiyorum sanırım. Sen de aynı çekime mi kapıldın? Orada benden çok daha güzel kadınlar vardı sonuçta."

"Emin değilim," dedim. "Thrax'a gelirken..."

"Senin de anlatacak bir hikâyen var, değil mi? Anlatsana, Severian. Başıma gelen yegâne ilginç şeyi ben sana anlattım."

"Buraya gelmemizden önce -kiminle yolculuk ettiğimi başka zaman anlatırım- bir cadıya rastlamıştık, yanında famulası* ve müvekkili de vardı, çok eskiden ölmüş bir adamı diriltmek için oradaydılar."

"Sahi mi?" Cyriaca'nın gözleri kıvılcımlandı. "Ne şahane! O tür şeyleri hep duymuşumdur ama hiç şahit olmadım. Her şeyi anlat, yalnız sakın uydurma."

"Anlatacak çok fazla şey yok aslında. Yolumuz metruk bir şehirden geçiyordu, yaktıkları ateşi görünce yanlarına gittik çünkü beraberimizde hasta birisi vardı. Cadı diriltmeye geldiği adamı geri getirince, ilk başta tüm şehri onardığını zannettim. Üzerinden birkaç gün geçtikten sonra anladım..."

---

* (Lat.) Hizmetçi kadın. -*çn*

Vardığım sonucu söylemeye dilim varmadı çünkü lisan düzeyinde ifade edilemeyecek bir gerçek söz konusuydu, varlığından dahi kuşku duyduğumuz, öğrenilmiş katı düşünce biçimleriyle bağdaşmadığı sürece hep yadsıyageldiğimiz bir gerçekti.

"Devam et."

"Tam anlayamadım tabii. Hâlâ kafamı kurcalar, hâlâ da anlamış değilim. Yalnız bir şekilde şunu fark ettim, cadı onu hayata döndürürken, *adam* da meskeni bellediği taş kenti hayata döndürmüştü. Bazen düşünürüm, herhalde şehrin gerçekliğiyle ayrılmaz bir bütündü de ondan, yani oranın kaldırımlarında ve duvar yıkıntılarında yürürken aslında adamın kemiklerini çiğniyorduk."

"Peki, adam döndü mü?" diye sordu. "Anlatsana!"

"Evet, döndü. O vakte kadar müvekkil de ölmüştü, yanımızdaki hasta kadın da. Sonra Apu-Punchau -ölü adamın adı buydu- tekrar kayboldu. Cadılar kaçtı sanırım, uçup gitmişler de olabilir. Asıl anlatmak istediğim kısım şuydu, yola yayan devam ettiğimiz ertesi günün gecesi yoksul bir ailenin kulübesinde konaklamıştık. Aynı gece, beraberimdeki kadın uyurken evin erkeğiyle lafladım. Taş kent hakkında epey bilgiliydi ama kentin asıl adını bilmiyordu. Belki oğlundan daha fazlasını biliyordur diye anasıyla da konuştum ama kadın da çok fazla şey anlatmadı."

Durakladım, bu tür konuları böyle bir kadınla konuşmak zordu. "İlk başta bunların ataları herhalde o kentten gelmiştir diye tahmin yürüttüm, oysa anlattıklarına göre kent onlar doğmadan çok önce yıkılmış. Yine de tarihçesinden haberdardılar çünkü adam çocukluğundan başlayarak orada hazine aramış, gerçi hiçbir şey bulamamış, güya, sadece kırık taşlar, çömlekler, bir de kendisinden çok önce kente uğrayan diğer hazine avcılarının izlerine rastlamış.

"'Fi tarihinde,' diye anlattı anası, 'kendi arazine birkaç sikke gömersen altına dönüşeceğine inanılırmış, efsunlu

muymuş neymiş buraların toprağı. Az buz kişi kanmamış buna, gömdükleri yeri de unutmuş, ceplerindeki paradan da olmuşlar. Benim oğlan onları bulup çıkarıyor. O sayede kursağımıza ekmek giriyor.'"

İhtiyar kadının o geceki hâli gözümün önüne geldi, kambur duruşu, ufacık tezek ateşinde ellerini ısıtışı. Muhtemelen Thecla'nın yaşlı dadılarından birini andırıyor olsa gerek ki durduk yere Thecla'nın anıları yüzeye çıktı belleğimde. Halbuki Mutlak Yuva'da Jonas'la beraber mahpus yattığımızdan beridir aynısı başıma en çok bir iki defa gelmişti. Parmaklarıma bakıp da esmerleşip inceldiklerini ve hiçbir yüzük olmadığını görünce irkildim.

"Devam et, Severian," dedi Cyriaca yeniden.

"Taş kentte insanları çeken bir şey olduğunu ihtiyar kadın söyledi bana. 'Ruhdar masallarını işitmişsindir,' dedi, 'ölülerin ruhları peşindedirler. Peki, ölülerin arasında candarların olduğunu bilir misin? Canlılar arasından onları diriltebilecek kişileri çağırırlar. Taş kentte de onlardan bir tane var, her saros döneminde bir iki kez yöresine çağırır bizi.' Sonra da oğluna dönüp şöyle dedi: 'Asasını yanı başına koyup uyuyan dilsiz adamı anımsarsın. Daha çocuktun ama hatırındadır herhalde. En son onu çağırmıştı.' Derken anladım, ben de candar Apu-Punchau'nun çekimine kapılmıştım, gerçi çağrıldığımı hiç hissetmemiştim, orası ayrı."

Cyriaca bana yan yan baktı. "Ben ölü müyüm yani? Bunu mu demeye getiriyorsun? Kendin söyledin, ruhdarmış şu cadı, ateşi görünce yanaşmışsın. Bence bahsettiğin cadı asıl senmişsin, şu hasta kişi müvekkilin, kadın da hizmetçinmiş."

"Böyle düşünmenin sebebi, hikâyemin önem taşıyan kısımlarını henüz anlatmamam," dedim. Cadılıkla itham edilince gülesim gelmişti; beri yandan bağrıma bastıran Pençe, o bilgi dağarcığına vakıf olmasam da çalıntı kudreti vasıtasıyla esasen bir cadı olduğumu söylüyordu. O anda anladım -*sonradan* malum olan her şey gibi- Apu-Punchau cevheri

ele geçirseydi dahi gücünü benden alamazdı (yoksa almaz mıydı?) "En önemlisi de," diye devam ettim, "hortlak gözden yitince, Pelerinlerin kırmızı cüppelerinden biri, senin giydiğinin aynısı, geride kaldı. Alıp heybeme tıktım. Pelerinler ruhdarlıkla haşır neşir midir?"

Soruma asla yanıt alamadım zira lafım yeni bitmişti ki pınara çıkan dar patikada valinin koca gövdesi belirdi. Maskeliydi ve bir bargest kılığına girmişti, yani onu aydınlıkta görsem tanıyamazdım; ancak bahçenin karanlığı onu âdeta kisvesinden sıyırdığı için boylu poslu cüssesini görür görmez yürüyüşünden anlamıştım kim olduğunu.

"Aa," dedi. "Onu bulmuşsun. Tahmin etmeliydim."

"Bulmasına bulдum da," dedim, "emin olamadım."

8
Falezde

Sarayı faleze çıkan kapıların birinden terk ettim. Orayı altı süvari tutuyordu ve birkaç nöbet önce nehir basamaklarındaki iki muhafızın sergilediği lakaytlıktan eser yoktu hiçbirinde. İçlerinden biri, efendiliğini bozmasa da bariz önümü keserek, niye bu kadar erken ayrıldığımı öğrenmek istedi, hesap sorar gibi. Kendimi tanıttım ve zorunda kaldığımı, bu gece bitirmem gereken işler olduğunu (sahiden de vardı), ayrıca yarın beni yorucu bir günün beklediğini (sahiden de öyleydi) söyledim.

"Yaman adammışsınız." Askerin tavrı biraz daha yumuşadı. "Refakatçiniz yok mu, Liktor?"

"İki açkıcıyla gelmiştim ama onları azlettim. Vincula'ya dönüş yolunu tek başıma bulamamam için ortada bir sebep yok."

İlk kez söz alan başka bir süvari, "Geceyi burada geçirebilirsiniz. Size yatacak sakin bir yer bulurlar," dedi.

"Mutlaka, ama işimden geri kalırım. Maalesef şimdi gitmek zorundayım."

Önümü kesen asker kenara çekildi. "Yanınıza iki adam verseydim bari. Biraz bekleseniz hallederim. Nizamiye subayından izin almam gerek."

"Hiç gerek yok," dedim ve daha fazla konuşmalarına fırsat vermeden ayrıldım. Şehirde bariz bir tedirginlik vardı, tah-

minen çavuşumun bahsettiği cinayetlerdi sebebi. Ben valilik sarayındayken bir vaka daha yaşandığı neredeyse kesindi. Bu ihtimal hoş bir heyecanla kapladı içimi, kendimi yenilmez sanacak kadar ahmak olduğumdan değil de, saldırıya uğrama ihtimalinin, geceleri Thrax'ın karanlık sokaklarında ölümün kol geziyor oluşunun, meylettiğim buhranı kısmen unutturması yüzünden. Bu odağı belirsiz dehşet, gecenin doğurduğu meçhul tehlike, en eski çocukluk korkularımla özdeşti; dolayısıyla, çocukluğum artık çok geride kaldığından, yaşımız kemale erince tüm çocukluk anılarımızda olduğu gibi, iç ısıtıcı bir nitelik taşıyordu.

Nehrin o gün öğleden sonra denk geldiğim kerpiç evin bulunduğu tarafındaydım ve tekrar kayığa binmeme gerek yoktu; buna karşın sokakları yadırgadım çünkü karanlık basınca âdeta kafa karıştırıcı bir labirente dönüşmüşlerdi. Falezi tırmanan dar patikayı bulana kadar birkaç kez yanlış yola saptım.

Tam karşılarındaki heybetli surların ardından güneş doğana kadar seher sessizliğine bürünmeleri gerekirken, o saatte sağlı sollu meskenlerin her yerinden mırıltılar geliyor, birkaç pencerede yağ lambalarının ışığı görünüyordu. Abdiesus'un aşağıdaki sarayında cümbüş sürerken, falezlerin yukarısındaki mütevazı halk da eğleniyordu, onunkinin aksine ortalığı ayağa kaldırmayan bir neşeyle. Yöresinden geçtiğim evlerdeki aşk iniltileri çalındı kulağıma, tıpkı Cyriaca'yı temelli terk ettikten sonra saray bahçesinde işittiklerim gibi, fısır fısır konuşup şakalaşan erkekler ve kadınlar orada da eksik değildi. Saray bahçesine çiçeklerin kokusu yayılmıştı, hemen yanı başında çağlayan Acis'in buz gibi sularının ferahlığı ile kendi bünyesindeki pınarların serinliği sinmişti havasına. Buradaysa o kokular yoktu; kerpiç evleri ve ağızları tıkalı mağaraları yalayarak esen meltem bazen gübre kokardı, bazen de demlenmiş çay veya fakir evi yahnisi, çok nadiren de tertemiz dağ havası.

Yamacı epey tırmanıp da meskenlerinde ocak alevi dışında aydınlatma gereci bulunduramayacak kadar yoksul bir muhite varınca arkama dönüp şehre tepeden baktım, tıpkı o gün öğleden sonra Acies Kalesi surlarından -bambaşka bir ruh hâliyle- seyrettiğim gibi. Dağlarda öyle derin rahneler vardır ki diplerinde yıldızları görürsün derler, dünyayı delip geçen rahneler. Galiba bir tanesine rastlamıştım. Bir yıldız kümesine bakmak gibiydi, sanki Urth tümden ufalanıp dağılmıştı da feza boşluğunu seyrediyordum.

Herhalde beni aramaya başlamışlardır diye tahmin yürüttüm. Valinin, muhtemelen ellerinde bahçeden aşırdıkları fenerlerle, ıssız sokakları arşınlayan dimarşileri geldi gözümün önüne. En kötü ihtimal de onlara tanıdığım süre dolduğu için Vincula'daki açkıcıların seferber olmalarıydı. Gerçi ne fener ışıkları görüyor ne de bağırıp çağırdıklarını işitiyordum. Vincula ayağa kalkmış olsaydı bile, falezleri nehir boyunca örümcek ağı gibi saran karanlık sokaklara yansımamıştı hengâmesi. Telaşeye getirilen askerler dışarı akın ediyor olsalar, kapı açılıp kapandıkça içerinin ışığı görünürdü, göz kırpar gibi, ama onu da görmüyordum. En sonunda önüme dönüp biraz daha tırmanmaya koyuldum. Henüz alarm verilmemişti. Gene de an meselesiydi duyulması.

Kerpiç evde hiç ışık yoktu, çıt çıkmıyordu içeriden. Pençe'yi içeri girmeden önce çıkardım kesesinden, zira içeri girdikten sonra aynı cüreti gösterememekten korkuyordum. Bazen havai fişek gibi tutuşurdu, Saltus'taki handa olduğu gibi. Bazen de en fazla bir ayna kadar parlardı. Kerpiç eve girdiğim o gece ışığı göz kamaştırıcı değildi ama rengi öyle koyu maviydi ki âdeta başka bir tonuydu karanlığın. Uzlaştırıcı'nın adları içinde, kanaatimce en az anılanı ve kafamı en çok karıştıranı Kara Güneş'tir. O gece bu ismin mânâsını idrak etmeye çok yaklaştığımı hissettim. Eskiden defalarca yaptığımın aksine cevheri parmaklarımla tutamadım, ne o gece

ne de sonrasında, sağ elimin avucuna koydum ki gereğinden fazla küfre girmesin temasım. Avucumu öne uzatıp eğilerek girdim kerpiç eve.

Kız en son bıraktığım durumda yatıyordu. Nefes alıyorsa bile işitmiyordum, kıpırdamıyordu da. Gözü iltihaplı oğlan ablasının ayak ucundaki çıplak zeminde uyuyordu. Verdiğim sadakayla yiyecek almış olsa gerek ki her yere mısır koçanları, meyve kabukları saçılmıştı. İçimden ikisi de uyanmasa bari diye geçirdim.

Pençe'nin doygun ışığı kızın yüzünü gündüz gördüğümden daha korkunç ve zayıf gösteriyordu, gözlerinin altı kapkara, avurtları çöküktü. Birkaç kelam etme gereği duydum, Hüda'ya ve elçilerine yakarış mahiyetinde, ama ağzım kurumuştu, bir hayvan misali dilim dönmedi bir türlü. Elimi yavaşça yüzüne yaklaştırdım, tüm bedenini yıkayan cevherin ışığına karşı siper eder gibi. Elimi geri çektiğimde hiçbir değişiklik yoktu. Pençe'nin Jolenta'ya da hiçbir faydası dokunmadığı hatırıma gelince meraklandım, acaba kadınlara hiçbir tesiri yok mu ya da bu gibi durumlarda illa bir kadının kullanması mı gerekiyor diye. Sonra cevheri kızın alnına değdirdim, cansız yüzünde üçüncü bir göz açılmış gibi oldu bir an.

Cevheri kullandığım diğer vakalar içinde en hayrete düşüreni buydu, hatta kendimi kandırmamın mümkün olmadığı, hani çok zorlasam sonucunu tesadüfe bile yoramayacağım yegâne vakaydı belki. Maymunsunun kanaması kendiliğinden durmuştu diyebilirdim, ya da Mutlak Yuva yolundaki uhlan alt tarafı bayılmıştı, her halükârda ayılacaktı zaten; Jonas'ın yaralarının kapanması da bir ışık oyunundan ibaretti.

Oysa şimdi, iki krononluk* bir zaman diliminde, kâinatı çığırından oynatacak akıl almaz bir güç devreye girmişti san-

---

* Saniyenin trilyonda birine denk, kuramsal olarak en küçük zaman birimi. -*ç.n*

ki. Kızın kuyu gibi kapkara gözleri açıldı. Yüzü bir kurukafa maskesi değil, bir genç kadın simasıydı artık. "Sen kimsin böyle ışıldayan giysiler içinde?" diye sordu. Ardından, "Ha, rüya görüyorum," dedi.

Bir dostları olduğumu söyledim, benden korkmasına gerek olmadığını.

"Korkmuyorum ki," dedi. "Uyanık olsaydım korkardım ama şimdi korkmuyorum. Gökten düşmüş gibisin ama anladım ben, zavallı bir kuşun kanadısın sadece. Jader mi yakaladı seni? Ötsene benim için..."

Tekrar yumdu gözlerini; bu kez hafifçe soluk alışını işitebiliyordum. Uyandığı andaki yüz ifadesi bakiydi, zayıf ve çökük, ama ölümün damgası silinivermişti çehresinden. Cevheri alnından alıp oğlanın gözüne değdirdim, ablasının yüzüne yaptığım gibi, yine de değdirmem gerekir miydi emin değilim. Gözü Pençe'yi daha değdirmeden normale dönmüştü sanki, hatta iltihabı daha önceden iyileşmişti belki de. Oğlan uykusunda kıpırdanıp sayıkladı, galiba rüyasında yaşıtlarına seslenerek daha hızlı koşmalarını söylüyordu.

Pençe'yi küçük kesesine geri koyup yerdeki koçanların ve meyve kabuklarının arasına otururak onu dinledim. Biraz sonra sustu. Kapıya yıldızların ışığı vuruyordu hafiften, onun dışında kerpiç ev zifiri karanlıktı. Bir kulağımda oğlanın, diğerinde ablasının düzenli solukları.

Kalfalığa terfi ettiğimden beridir is karası giyinen, onun öncesinde de kırçıl paçavralarla dolaşmış bendenizi ışıltılı giysiler içindesin diyerek anmıştı kız. Alnındaki cevherin ışığından gözü kamaştığı içindi herhalde. O hâldeyken her şey, her tür giysi ışıltılı gibi görünür. Buna rağmen, ifadesinde bir nebze doğruluk payı olduğunu düşündüm. Bu olayı takiben pelerinimden, pantolonumdan ve çizmelerimden nefret etmeye başladım diyemem (bu satırları yazarken aklımın ucundan geçmedi değil); daha ziyade bir kuşku düştü içime, gerek valinin sarayındayken gerekse Dr. Talos'un temsilin-

de sahneye çıkarken, hep kılığımın nazara alındığı sonucuna vardım. Sonuçta bir işkenceci bile insandır. Bir erkeğin hususi olarak sürekli zifiri siyah giyinmesiyse doğal değildir.

Agilus'un dükkânından temin ettiğim kahverengi harmaniyeyi giydim diye vaktiyle riyakârlığımdan tiksinmiştim; belki de asıl riyakârlık, ya da en beteri, iş karasının üzerine giymemdi.

Derken kafama dank etti gerçek. Hakiki bir işkenceci olmak anlamında –işkenceci derken Üstat Gurloes, hatta Üstat Palaemon gibi bir işkenceci– artık işkenceci falan değildim ben. Thrax'ta bana ikinci bir şans tanınmıştı. İkinci şansımda da çuvallamıştım ve üçüncüsü olmayacaktı. Birikimim ve kılığım sayesinde bir iş edinmiş olabilirdim, ama hepsi bundan ibaretti. Hiç kuşkusuz benim için en hayırlısı, ilk fırsatta hepsini geride bırakmak ve kuzeyde savaşan askerlerin saflarında yer edinmeye çalışmaktı, ama önce Pençe'yi iade etmeliydim, tabii bunu başarabileceksem.

Oğlan kıpırdandı ve galiba ablasının adını sayıkladı. Kız da hâlâ uykusunda mırıldanıyordu. Ayağa kalkıp ikisini bir süre daha seyrettim, sonra da usulca sıvıştım, haşin yüzümü ve koca kılıcımı görürlerse korkacaklarından çekinerek.

9
Semender

Dışarı çıktığımda yıldızlar sanki daha bir parlaktı ve Pençe haftalardır ilk kez göğsüme abanmayı bırakmıştı. Dar patikadan aşağı inerken şehre bakmak için artık durup da arkama bakmama lüzum yoktu. On bin tane titrek ışığıyla önümde sereserpe uzanıyordu, Acies Kalesi'nin nöbetçi ateşlerinden başlayıp ta nehrin Capulus'tan dışarı dökülürken muhafız koğuşu pencerelerinin aksini de yansıtan ucuna dek.

Şehir kapılarının tümü o saat itibarıyla bana kapanmış olmalıydı. Dimarşiler şimdiye dek aramaya çıkmamışlarsa da ben kıyı seviyesine ulaşana kadar çıkarlardı; buna karşın şehri terk etmeden önce Dorcas'ı bir kez daha görmeye kararlıydım ve bunu başaracağımdan hiç kuşkum yoktu, nedense.

Firar ederken surları nasıl aşacağımı kafamda evirip çevirmeye başlamıştım ki ta aşağıda ansızın bir alev harladı. Uzaktan bakınca ufaktı, diğerleri gibi toplu iğne başı kadar. Muhtemelen başka neye benzeteceğimi bilmediğimden alev sandım, yoksa kandil ışıklarına hiç benzemiyordu. Kabristandaki malum gece Vodalus ölü kadını mezarından çıkardığında bir tabancanın ateşlendiğine şahit olmuştum; sisi şimşek gibi yaran kesintisiz bir enerji huzmesiydi. Bu alev onun gibi değildi ama en yakın benzeri olarak bir tek onu çağrıştırdı bende. Bir anlığına harlayıp söndü, hemen akabinde bir sıcak dalgası yaladı yüzümü.

Nasıl olduysa, Ördek Yuvası denen küçük hanı karanlıkta ıskaladım. Yanlış yola mı saptım yoksa pencere kepenkleri kapalı olduğu için tepemdeki tabelasını görmeyip önünden mi geçtim, hiç bilmiyorum. Nasıl olduysa artık, kendimi nehrin epey uzağında, falezle paralel giden bir sokağı arşınlarken buldum, burnuma da sanki birisini dağlamışlar gibi yanık et kokusu geliyordu.

Ters istikametten geri dönmeye hazırlanıyordum ki karanlıkta bir kadına tosladım. O kadar sert ve ani çarpıştık ki az kaldı düşüyordum. Geri sendelediğim esnada birisinin küt diye yere kapaklandığını işittim.

"Sizi görmedim," dedim, onu yerden kaldırmak üzere elimi uzatarak.

"Kaç! Kaç!" dedi nefes nefese, ardından da: "Ayol kaldırsana beni!" Sesi tanıdık geldi.

"Neden kaçayım?" Çekip ayağa kaldırdım. Cılız aydınlıkta suratını hayal meyal görebiliyordum, buna rağmen korkusu hissedilirdi.

"Jurmin'i öldürdü. Diri diri yandı adam. Onu bulduğumuzda asası hâlâ yanıyordu. O..." Hıçkırıklara boğulunca lafının gerisini getiremedi.

"Jurmin neden yandı?" Yanıt vermeyince kadını tutup sarstım, bu da iyice hüngür hüngür ağlamasına yol açtı. "Seni tanıyor muyum? Konuşsana be kadın! Ördek Yuvası'nın sahibesisin sen. Beni oraya götür!"

"Yapamam," dedi. "Korkuyorum. İzin verin de kolunuza gireyim, efendim. Dışarıda durmayalım."

"Olur. Ördek Yuvası'na gidelim. Çok uzakta olamaz... bu da nesi şimdi?"

"Çok uzak!" Sızlanıyordu. "Çok uzak!"

Sokakta bir şey vardı. Yaklaştığını boş bulunup da hissetmedim mi yoksa hiç belli etmeden mi geldi bilmiyorum ama ansızın peydahlanmıştı. Sıçan korkusu olan kişilerin, hayvan

ortalıkta görünmese dahi, varlığını eve girer girmez hissettiklerini işitmiştim. Benim o andaki durumum da aynıydı. Alevin hararetinden önce varlığını hissettim, ortamın havasını soğurup tükettiğini; halbuki is kokusu yoktu.

Kadın hâlâ farkında değildi. "Dün gece harena yakınlarında üç kişiyi yaktı. Vincula civarında bir kişi daha yanmış diyorlar. Şimdi de Jurmin. Birisini arıyormuş... onların yalancısıyım."

Yakarcalar hatırıma geldi, bir de Mutlak Yuva'da bekleme odasının duvarlarını koklayarak dolaşan yaratık. "Sanırım aradığı kişiyi buldu," dedim.

Onu bırakıp bir o yana bir bu yana döndüm, nerede olduğunu anlamaya çalışarak. Isı artıyordu ama ışığı görünmüyordu. Etrafı belki aydınlatır diye Pençe'yi çıkarmak geçti aklımdan; sonra maymunsuların madeninde uyandırdığı şeyi hatırladım, bir de parıltısının peşimdeki yaratığa –neyin nesiyse artık– yerimi belli edeceğinden korktum. Kılıcımın işe yarayacağından kuşkuluydum, ne de olsa Jonas'la sedir ormanında peşimizdeki yakarcalardan kaçarken pek faydasını görmemiştim, yine de kınından çektim.

Neredeyse aynı anda toynak sesleri ve bir bağrış duyuldu. En fazla yüz arşın kadar ötedeki bir köşeden iki dimarşi dörtnala fırladı. Başka zaman olsaydı tahminimde yanılmadığımı gördüğüme sevinirdim. Ne var ki mızraklarının yanardöner parıltısı, tam aramızda duran kambur, eciş bücüş, kapkara bir yaratığı ortaya çıkarmıştı.

Işığa döndü, neyin nesiyse, sonra da âdeta bir çiçek gibi açıp boy attı, göz alabildiğine uzayarak serpildi handiyse, kor kesilmiş incecik bir bürümcüğe dönüştü. Kordu ama sürüngen türüydü, kuzey ormanlarından getirilmiş rengârenk yılanların cinsinden, gerçi onlar renkli mineyle kaplı gibidir.

Askerlerin binekleri şahlanıp kişnedi ancak adamlardan biri benden daha akıllıca davranıp mızrağını yaratığın tam yüreğine ateşledi. Bir ışık harladı.

Ördek Yuvası'nın sahibesi üstüme abandı. Boşta kalan kolumla kadına destek oldum, onu kaybetmek istemiyordum. "Vücut ısısına geliyor sanırım," dedim. "Aygırlara saldırınca biz de kaçarız."

Lafımı yeni bitirmiştim ki yaratık bize döndü.

Dimarşilere saldırmak üzere kabardığı andaki görünüşünü tarif etmiştim, çiçek açmış bir sürüngeni andırıyordu. Tüm dehşeti ve heybetiyle yüzünü bize döndüğünde bu izlenimim pekişti. Bunun dışında iki şey daha dikkatimi çekti. İlki yoğun ve olağanüstü bir hararet hissiydi; görüntüsü hâlâ bir sürüngeni andırıyordu gerçi, bir kar küresine hapsedilmiş çöl engereği misali, Urth'a özgü olmayan bir alevle için için yanıyordu sanki. İkincisi, havada rüzgârla hiç alakası olmayan bir dalgalanma vardı. Hâlâ yeni açmış bir çiçeğe benziyordu, taç yaprakları beyaz ve uçuk sarı, cücüğündeki şiddetli bir boran körüklüyordu alevini.

İç içe geçerek birbirini pekiştiren tüm bu izlenimlerin uyandırdığı dehşeti tarif edemem. Tüm direncimi ve takatimi kesti, o yüzden bir anlığına ne kaçabildim ne de saldırabildim. Yaratık ile ben, öncesi ve sonrası olmayan bir zaman matrisinde sabitlenmiş gibiydik, bu devinimsiz ortamın yegâne unsurları olduğumuz için de bunu hiçbir şey değiştiremezdi.

Bir haykırış kırdı bu efsunu. İkinci bir grup dimarşi arkamızdan dörtnala geliyordu, yaratığı görünce bineklerini mahmuzlayarak saldırıya geçtiler. Göz açıp kapayıncaya kadar etrafımızı sardılar. Bizi çiğneyip geçmedilerse Kutsal Katharine'in lütfu sayesindedir. Özerk'in asker tayfasının yiğitliğinden o vakte kadar kuşku duymuşsam da ondan sonra hiç kuşkum kalmadı, zira her iki grup da canavarın üzerine ceylan görmüş tazılar gibi saldırdı.

Nafileydi. Kör edici bir ışık çaktı, korkunç bir ısı yayıldı. Yarı baygın kadını bırakmadan yokuş aşağı kaçtım.

Dimarşilerin geldiği sapağa dönmekti niyetim, ancak pa-

niğimden (sırf kendi paniğimden de değil, zihnimde Thecla da çığlık çığlığaydı) köşeyi ya çok geç döndüm ya da çok erken. Şehre inen merdivenlere çıkacağıma kendimi uçuruma nazır güdük bir kayalıkta, küçük bir avluda buldum. Hatamı fark ettiğimde çok geçti. Yine ufalıp eciş bücüş olmuşsa da korkunç enerjisini yaymayı sürdüren mahlûkat avlunun girişine damladı. Yıldız ışığında alt tarafı siyah gocuklu kambur bir ihtiyarı andırıyor olabilirdi, ancak karşımda görünce ödüm patladı, ömrümde o kadar korkmamışımdır.

Avlunun öbür ucunda bir kerpiç ev vardı; hasta kız ile kardeşinin barındığı mezbeleden büyükçe ama aynı tarzda, balçık ve çalı çırpıyla inşa edilmiş. Kapısını tekmelediğim gibi ağıldan biraz hâllice olan leş kokulu odalara daldım, birinden diğerine koşarak. Üçüncü odada erkekli kadınlı yarım düzine insan uyuyordu. Oradan dördüncüye geçtim, Vincula'daki odam gibi şehre tepeden bakan bir penceresi vardı sadece. Orası en son odaydı, evin en uzak ucu, ilk bakışta dibi görünmeyen bir uçurumun kıyısına iliştirilmiş bir kırlangıç yuvasından farksızdı.

Demin aralarından geçerken uyandırdığım insanların öfkeyle söylendiklerini işitiyordum. Kapı hışımla açıldı, ancak bana kafa tutmak üzere içeri kim dalsa *Terminus Est*'in parıltısını görünce söverek gerisingeri kaçıyordu. Biraz sonra birisi haykırınca ateş yaratığının eve girdiğini anladım.

Yanımdaki kadını ayakta tutmaya çalıştım ama yere yığılıp kaldı. Pencereden dışarısı boşluktu. Dallarla örülmüş duvar ve zemini taşıyan payandalar birkaç gez aşağıda son buluyordu. Saz damı da tutunacak yer bakımından örümcek ağından farksızdı. Tutunmaya uğraştığım esnada bir ışık seli vurdu içeri, tüm renkleri silip pelerinim kadar kara gölgeler düşürerek, kozmos rahneleri açtı odada. Baktım ki kurtuluşu yok, ya dimarşiler gibi dövüşerek ya da aşağıya atlayarak öleceğim, canımı almaya gelen yaratığa döndüm yüzümü.

Hâlâ öbür odadaydı ama kapı eşiğinden görebiliyordum,

sokaktayken olduğu gibi yine çiçek gibi açılmıştı. Taş zeminde bahtsız bir kocakarının kısmen yanmış cesedi yatıyordu. Ben seyrederken cesedin üzerine eğildi. Onu merakla incelediğine yemin edebilirim. Kadının teni, fırına konulmuş yağlı bir biftek gibi cızırdayıp kabardı, ardından da eriyip dağıldı. Çok geçmeden kemikleri dahi yaratığın ilerledikçe ardında bıraktığı kül yığınına karıştı.

Terminus Est bence bugüne dek yapılagelmiş en iyi kılıçtır, ne var ki bir sürü süvariyi tarumar eden bir güce karşı hiçbir işe yaramayacağını biliyordum. Elbet bir gün bulan olur da belki Üstat Palaemon'a iade eder ümidiyle yere bıraktım ve boynumdaki küçük keseden Pençe'yi çıkardım. Zayıf da olsa son şansımdı. Ânında hüsrana uğradım.

Urth'ta yarı kör dolaştığını hareketlerinden anladığım yaratık etrafını duyu yordamıyla algılasa da cevheri ânında fark etti ve ondan korkmadı. Ağır hareketleri hızlandı, dosdoğru üzerime yürüdü. Oda kapısına varmasıyla bir çatırtı koptu. Duman dağıldıktan sonra kapının yerinde yeller esiyordu.

Derme çatma zemin alttan tutuştu, tam da kayalığın sona erdiği noktadan bir delik açarak. Yaratığın gövdesi önce renksizdi, sonra hızla renk değiştirmeye başladı, tavuskuşu mavisinden leylağa, sonra da gül pembesine döndü. Birden kızıla çaldı sonra, alaz rengine.

10
Kurşun

Terminus Est'i yerden alıp da Ördek Yuvası'nın sahibesini kucaklayarak kaçmaya kalmadan o ufacık odadaki delikten aşağı düşeceğimi sandım bir an, hatta hemen akabinde tüm ev sallanmaya başlayınca hep birlikte uçurumun dibini kesin boylayacağız dedim.

Yine de, kaçmayı başardık en nihayetinde.

Sokağa çıktığımızda etrafta ne dimarşiler vardı ne de şehir ahalisi. Askerler hiç kuşkusuz aşağıdaki yangının derdine düşmüş, halk da korkudan evlerine kapanmıştı. Kadını tek kolumla destek olup yürüttüm. Sorularıma anlaşılır yanıt veremeyecek kadar korkmuş hâldeydi, yine de yolumuzu bulmayı ona bıraktım. Kendisinden bekleneceği üzere bizi hiç şaşmadan hana kadar götürdü.

Dorcas uyuyordu. Uyandırmaktansa karanlıkta yatağın yanı başındaki tabureye çöktüm. Aşağıdan getirdiğim şişeyle kadehi de bitişiğimdeki küçücük sehpaya koydum, zaten üzerinde anca o kadar yer vardı. Ne biçim bir şarapsa artık, ağzımı buruyordu ama su içiyor gibiydim. Dorcas uyandığında şişenin yarısını bitirmiştim ama üzerimdeki etkisi şerbeti* fazla kaçırmaktan farksızdı.

Kalkmaya yeltendi, sonra da başı yine yastığa düştü.

---

* Yazar burada Arapça kökenli "şerbet" sözcüğünü kullanıyor. -*çn*

"Severian. Bir an aklımı aldın."

"Korkuttuysam kusura bakma," dedim. "Seni merak ettim."

"Çok incesin. Nedense her uyandığımda seni başucumda bekliyorsun sandım." Bir anlığına gözlerini tekrar yumdu. "Ayağında kalın pençeli çizmeler olmasına rağmen çok sessiz yürüyorsun, farkında mısın? Millet o yüzden de korkuyor senden."

"Bir keresinde beni vampire benzetmiştin, nar yedikten sonra dudaklarım kıpkırmızı olmuştu da ondan sonra dediydin. Çok gülmüştük. Hatırlıyor musun?" (Nessus Surları dahilindeki bir tarlada olmuştu bu. Dr. Talos'un tiyatro sahnesinin bitişiğinde uyumuş, uyanınca da evvelsi gece kaçışan seyircilerin geride bıraktığı meyvelerle ziyafet çekmiştik kendimize.)

"Evet," dedi Dorcas. "Beni yine güldürmeye mi uğraşıyorsun? Ne yazık ki artık gülecek hâl kalmadı bende."

"Biraz şarap ister misin? Bedavaydı ama umduğum kadar kötü çıkmadı."

"Keyfim yerine gelsin diye mi? Hayır. Bence insan neşeliyken içmeli. Öbür türlü kederini koyultmaktan başka işe yaramaz."

"Hiç değilse bir yudum al. Buranın sahibesi miden bulandığı için bütün gün bir şey yemediğini söyledi."

Dorcas'ın sarışın başının benden yana döndüğünü gördüm, tamamen uyandığına kanaat getirince mum yakmak için kalktım.

"İş kıyafetinlesin. Kadının ödünü patlatmışsındır," dedi.

"Yok, korkmadı. Eline geçen şişeyi kafaya dikmekle meşguldü."

"Bana iyi davrandı, çok nazikti. Gece geç vakitlere kadar içme huyu varsa çok yüklenme kadına."

"Yüklendiğim falan yok. Bir şey yemeyecek misin? Mutfakta yemek vardır, ne istiyorsan inip getireyim."

Kullandığım cümle Dorcas'ı gülümsetti.

"Bütün gün ne yediysem çıkardım. Midemin bulandığını söylerken bunu kastetmiş. Yoksa söylemedi mi? İstifra ettim. İçerisi hâlâ kokuyordur, burnuna gelmiyor mu, zavallı kadın her seferinde temizlemekle uğraştı." Dorcas susup havayı kokladı. "Ne kokuyor böyle? Kumaş yanığı mı? Mum damladı herhalde, şu koca bıçağınla budamana gerek olduğunu sanmıyorum gerçi."

"Pelerinim kokuyordur. Bir ara ateşe fazla yakın oturmuştum."

"Pencereyi açıver diyecektim ama zaten açıkmış. Seni rahatsız etti galiba. Rüzgârı mumu da etkiliyor. Titreşen gölgeler gözünü mü alıyor yoksa?"

"Yok," dedim. "Alevine bakmadığım sürece mahsuru yok."

"Şu andaki yüz ifaden, benim suyun başındaki hâlimden farksız."

"Bugün öğleden sonra seni nehir kıyısında otururken buldum."

"Biliyorum," dedi Dorcas, sonra da sustu. Suskunluğu o kadar uzun sürdü ki ağzını yine bıçak açmayacak diye korktum, kıyıdayken yakalandığı patolojik suskunluğun (teşhisimden emindim artık) nüksettiğini sanarak.

En sonunda dedim ki: "Seni orada görünce şaşırmıştım, sahiden sen misin diye birkaç kere baktığımı hatırlıyorum, halbuki seni arıyordum zaten."

"İstifra ettim, Severian. Söylemiş miydim?"

"Evet, söyledin."

"Ne çıkardım biliyor musun?"

Gözlerini alçak tavana dikmişti. Orada başka bir Severian görüyor gibi geldi bana, yalnızca Dorcas'ın zihninde yaşayan nazik ve hatta asil bir Severian. Hepimiz, tüm içtenliğimizle konuştuğumuzu zannettiğimizde bile, bence aslında karşımızdaki kişinin kafamızda betimlediğimiz imgesini muha-

tap alıyoruz kendimize. Ama bu ondan farklı bir şeydi. Odayı terk etsem de Dorcas konuşmayı sürdürürdü sanırım.

"Hayır," diye yanıtladım. "Safra mı kustun yoksa?"

"Sapan taşları."

Mecazi konuşuyor zannettiğim için şunu demekle yetindim: "Çok nahoş bir durum olmalı."

Kafasını yastıkta yine benden yana döndürdü, kocaman boncuk gibi mavi gözlerini görebiliyordum artık. Boş bakışları nedeniyle iki küçük hayalet gibiydi.

"Sapan taşları, Severian, canımın içi. Ağır metalden küçük saçmalar, her biri fındık büyüklüğünde, boyu en fazla başparmağım kadar, üzerlerine de *vur* kelimesi damgalanmış. Kursağımdan kovaya tangır tungur döküldüler. Elimi pisliğin içine soktum ve tek tek ayıklayıp baktım. Bu hanın sahibi kadın kovayı almaya gelmeden hepsini silip sakladım. İki tane, şimdi şu sehpanın çekmecesinde duruyor. Kadın yemek tepsimi koymak için getirmişti sehpayı. Görmek ister misin? Aç da bak."

Neden bahsettiğini bir türlü çözemedim ve birisinin onu zehirlemeye çalıştığını mı ima ediyor diye sordum.

"Hayır, ne münasebet. Çekmeceyi açmayacak mısın? Hani çok cesurdun güya. Görmek istemiyor musun?"

"Sözüne güveniyorum. Sapan taşları çekmecede diyorsan doğrudur."

"Ama taşları öğürerek çıkardığıma inanmıyorsun. Seni suçlayamam. Bir masal yok muydu, hani avcının kızı bir pardal* tarafından kutsanmış da her konuştuğunda ağzından kara kehribarlar dökülür olmuş? Sonra abisinin karısı bu lütfu ondan çalmış ama kadın her konuştuğunda dudaklarından kurbağalar hoplamış ya hani? Bu masalı dinlediğimi ama hiç inanmadığımı hatırlıyorum."

"İnsan nasıl kurşun kusabilir ki?"

---

* Çok eski dilde leopar. -*çn*

Dorcas güldü, lakin neşe yoktu gülüşünde. "Kolay. Çok kolay. Bugün ne gördüğümü biliyor musun? Beni bulduğun sırada niçin konuşamadığımı biliyor musun? Sahiden konuşamıyordum, Severian, yeminle. Sırf kızgınlıktan inat ettim sandın, farkındayım. Ama inat değildi benimkisi. Âdeta taş kesilmiştim, nutkum tutulmuştu çünkü hiçbir şeyin önemi kalmamıştı, hâlâ da tersini düşünmüyorum. Demin cesaretinden şüphe ettiğim için kusura bakma. Cesursun, biliyorum. Buradaki zavallı mahkûmlara yaptığın şeylerin cesaretle ilgisi yok yalnız. Agilus'la çarpışırken çok cesurdun, hatta Jolenta'yı öldüreceğini zannettiğimizde az kaldı Baldanders'la bile dövüşecektin..."

Tekrar sustu, sonra iç çekti. "Ay Severian, çok yorgunum."

"Ben de sana bunu anlatmaya çalışıyordum," dedim. "Mahkûmlar konusunda yani. Beni affedemeyecek olsan bile meramımı anlatmanın derdindeydim. Mesleğimin bu olduğunu, çocukluğumdan beri bu işi icra etmek üzere yetiştirildiğimi."

Uzanıp elini tuttum; bir bülbül kadar narindi.

"Buna benzer bir şeyler söylemiştin. Anlıyorum, sahiden."

"İyi de yapıyorum işimi. Dorcas, senin asıl anlamadığın *bu*. İşkence ve infaz zanaattır; bense bu zanaata yatkınım, becerikliyim, nimet sayıyorum bunları. Bu kılıç var ya... kullandığımız tüm aletler, benim ellerime geçti mi hayat buluyor. Hisar'da kalsaydım üstatlığa yükselebilirdim. Dorcas, dinliyor musun? Söylediklerim sana bir şey ifade ediyor mu?"

"Evet," dedi, "Biraz, evet. Susadım ama. İçkin bittiyse kadehine şu şaraptan bana da azıcık koyar mısın lütfen."

Ricasını yerine getirdim ama yatağa dökmesinden çekindiğim için kadehin dörtte birini doldurdum. Oturup içti, halbuki bunu yapabileceğinden kuşkuluydum, içkinin son kızıl damlasını da yuttuktan sonra kadehi pencereden dışarı fırlattı. Ta aşağıdan şangırtısını işittim.

"Benden sonra içmeni istemiyorum," dedi. "Kadehi atmasaydım içerdin, biliyorum."

"Rahatsızlığının bulaşıcı olduğunu mu düşünüyorsun yani?"

Tekrar güldü. "Evet, ama sana zaten bulaşmış. Annenden kapmışsın. Ölüm illeti. Severian, bugün ne gördüğümü hiç sormadın."

11
Geçmişin Payı

Konuyu değiştirmeye çalıştığım, Dorcas "Bugün ne gördüğümü hiç sormadın," deyince kafama dank etti. Bunun altında mânâsız bir şey yattığı, Dorcas'ın devrilmiş bir ağaç gövdesindeki kurt yeniklerini doğaüstü yazıtlara yoran bir zırdeli misali, gördüklerine büyük anlam atfettiği içime doğmuştu. "Her ne gördüysen bence kafaya takmaman daha hayırlısı," dedim.

"Ona ne şüphe, ama keşke unutabilsem. Bir koltuktu."

"Koltuk mu?"

"Eski bir koltuk. Bir de masa, birkaç başka eşya daha. Tornacılar Sokağı'nda eklektiklere ve kültürümüze ilgi duyan otoktonlara eski eşyalar satan bir dükkân var. Buradaki talebi karşılayamayan işletmecisi oğullarıyla beraber yılda iki üç kez Nesssus'a -güneydeki metruk mahallelere- gidip teknelerini dolduruyormuş. Adamla muhabbet ettim de ondan biliyorum. Orada on binlerce boş mesken varmış. Bazıları yıkılalı çok olmuş ama bazıları da eski sakinlerinin bıraktığı gibi duruyormuş hâlâ. Çoğu zaten yağmalanmış ama arada sırada gümüş takımlar, tek tük takı bulmak hâlâ mümkünmüş. Eşya namına pek bir şey kalmamışsa da eski sahiplerin geride bıraktığı ıvır zıvırlara mutlaka rastlanıyormuş."

Ağlamaklı olduğunu görünce başını okşamak üzere uzandım. Bunu yapmamı istemediğini bakışıyla belli etti, sonra da yine yatağa uzandı.

"Ama bazı evlerde tüm eşyalar olduğu gibi duruyormuş. En iyi mallar oralardan çıkar dedi adam. Onun tahminine göre, mahalle ölürken geride birkaç aile kalmış, yalnız yaşayan birkaç kişi de varmış muhtemelen. Taşınamayacak kadar ihtiyar veya inatçı kimseler. Düşündüm de bence geride bırakmaya katlanamadıkları şeyler olduğu için kalmışlardır mutlaka. Bir yakınlarının mezarı olabilir. Çapulculara karşı pencerelerini kalaslarla örmüşler, bekçi köpekleri edinmişler, korunma amaçlı başka feci önlemler de almışlar. Eninde sonunda onlar da gitmiş -ya da ömürlerinin sonuna gelmişler- hayvanları da cesetlerini yedikten sonra iplerinden kurtulup kaçmış; ondan sonra da kimsecikler uğramamış oralara, yağmacılar ve haydutlar bile, ta ki bu adam ve oğulları gidene dek."

"Bir sürü eski koltuk bulmuşlardır," dedim.

"Onun gibisini değil. Her şeyi tanıdıktı o koltuğun, bacaklarındaki oymalar, aşınmış kolçakları bile. Görür görmez bir sürü anım canlandı. Sonra buraya gelince, şu kurşun parçalarını kusup da ağır ve sert tohumlara benzettiğimde anladım. Botanik Bahçeleri'nden ayrılışımızı hatırlıyor musun, Severian? Sen, Agia ve ben, üçümüz şu kocaman cam vivaryumdan çıkınca adaya gitmek için bir sandal tutmuştuk. Nehir mavi çiçekli, yemyeşil yapraklı nilüferlerle kaplıydı. Onların tohumları da aynıdır, ağır, sert, siyah. Vaktiyle duymuştum, tohumlar Gyoll'un dibine çöker ve asırlarca sağlam kalırmış. Sonra bir fırsatına denk geldi mi filizlenirlermiş, yaşına bakmazmış, ta bir dehr önceden kalma olanları bile tomurcuk verip çiçek açarmış yeniden."

"Bunu ben de duymuştum," dedim. "Ama seninle veya benimle alakasını çözemedim."

Dorcas kıpırtısız yatıyor, sesi titriyordu. "Onları dirilten güç nedir? Buna izah getirebiliyor musun?"

"Güneş ışığındandır belki... ama yok, izah getiremem."

"Güneş dışında güneş ışığı kaynağı yok mu?"

Neyi kastettiğini hemen anladım ama bir türlü kabullenesim gelmedi.

"Şu adam var ya -Hildegrin, hani harabe taş kentteki kabirde ikinci kez rastladığımız adam- bizi Kuşlar Gölü'nden sandalla geçirirken milyonlarca ölüden bahsetmişti, hepsinin cesedi suyun dibinde yatıyormuş. Cesetleri nasıl dibe batırmışlar, Severian? Cesetler su yüzüne çıkar. Neyle ağırlaştırmışlar? Ben bilmiyorum. Ya sen?"

Biliyordum. "Kursaklarına kurşun bilye tıkarlar."

"Ben de öyle tahmin etmiştim."

Sesi artık o kadar cılızdı ki küçücük odanın sessizliğine rağmen zar zor işitiyordum.

"Anladım diyeyim. Kursağımdan çıkanları görür görmez anladım."

"Pençe'nin seni dirilttiğini düşünüyorsun."

Dorcas başıyla onayladı.

"Öyle bir marifeti var, itiraf edeyim. Ama çıkarıp da kullanırsam, o da her zaman değil. Sonsuz Uyku Bahçesi'nde beni sudan çıkardığında heybemdeydi ama cevherin varlığından bihaberdim."

"Severian, bir keresinde tutmama izin vermiştin. Tekrar görebilir miyim?"

Cevheri yumuşak kesesinden çıkarıp gösterdim. Mavi alevi sönüktü, ancak cevhere adını veren yırtıcı pençeyi göbeğinde görebiliyordum. Dorcas elini uzattı ancak kadeh hatırımda olduğundan kafamı iki yana salladım.

"Ona zarar vereceğimden mi çekiniyorsun? Yapmam. Küfre girer."

"Sözünde samimiysen, ki bence samimisin, ondan nefret ediyor olmalısın, seni hayata döndürdüğü için, şeyden..."

"Ölümden." Tekrar tavana dikmişti gözlerini, şimdi de tavanla gülünç bir sırrını paylaşmış gibi gülümsüyordu. "Çekinme söyle. Zarar gelmez."

"Uykudan," dedim. "Hayata dönmüşsen ona ölüm den-

mez, bildiğimiz anlamıyla ölüm değildir seninkisi, *ecel* dediğimizden farklı bir zihin ölümüdür. Yine de itiraf edeyim, öleli binlerce yıl olmuş Uzlaştırıcı'nın bu taş yordamıyla başkalarını diriltebileceğine hâlâ inanasım gelmiyor."

Dorcas yanıt vermedi. Dinlediğinden bile emin değildim.

"Hildegrin'den laf açılmışken," dedim, "avern temin etmek üzere bizi kayığıyla götürürken onun ölümle ilgili söylediklerini anımsıyor musun? Kuşlarla iyi dosttur demişti. Belki o zaman anlamalıydık bildiğimiz ölümden başka bir ölüm daha olduğunu."

"Tüm söylediklerine hak verdiğimi söylersem Pençe'yi tutmama izin verir misin?"

Kafamı tekrar iki yana salladım.

Dorcas bana bakmıyordu, ancak kafa salladığımı gölgemden anlamış olmalıydı. Zihninden tavana akseden Severian tezahürü de kafasını iki yana sallamıştı belki.

"Haklısın, mümkün olsaydı onu yok ederdim. Esas kanaatimi söyleyeyim mi? Bence ölmüştüm, uykuda falan değildim, ölüydüm. Çok ama çok eskiden kocamla küçük bir dükkânın üst katında hayat sürmüş, çocuğumuza bakmışım ben. Şu senin Uzlaştırıcı dediğin de genelgeçer ölüm kavramını aşmış kadim bir ırktan, çok uzun zaman önce yolu buralara düşmüş bir seyyahmış."

İki eliyle pikenin ucunu sımsıkı kavradı.

"Sana şunu sorayım, Severian, bu kişi Yeni Güneş adıyla geri gelmeyecek mi? Böyle anılmıyor mu kendisi? Kanımca dünyamıza gelirken yanında getirdiği nesnenin zaman mefhumu üzerindeki gücü, mesafe mefhumunu değiştirdiği rivayet edilen Peder Inire'ın aynalarıyla aynı. Senin elindeki cevher o nesnedir işte."

Sustu ve kafasını bana döndürüp cüretkâr bir edayla baktı; bir şey dememem üzerine devam etti "Severian, uhlanı hayata geri döndürdün çünkü Pençe zamanı bükerek onu hâlâ yaşadığı noktaya götürdü. Arkadaşının yaralarını kıs-

men iyileştirdin çünkü cevher zamanı yaraların iyileşmeye yüz tuttuğu bir âna dek büktü. Sonsuz Uyku Bahçesi'ndeki turbalığa düştüğündeyse cevher kısmen de olsa bana değmiş olsa gerek. Beni yaşadığım zamana geri döndürdü diye dirildim. Sonuçta ölüydüm. Çok ama çok eskiden ölmüştüm, çamurlu sularda bozulmadan kalmış bir cesettim ben. Ama içimde bir şey var ki hâlâ ölü."

"Hepimizin içinde ezelden beri ölü olan bir şey vardır," dedim. "Er geç öleceğimizi biliriz de ondan. Ufacık çocuklar hariç hepimiz ayırdındayızdır."

"Ben geri döneceğim, Severian. Kararımı çoktan verdim, o yüzden bu konuyu açtım. Geri dönüp kim olduğumu, nerede yaşadığımı, başıma neler geldiğini öğrenmeliyim. Benimle gelemeyeceğini biliyorum..."

Kafa sallayarak olumladım.

"Gel demeyeceğim. İstemem zaten. Seni seviyorum ama sen de bir nevi ölümsün, yanımdan ayrılmayan, elimden tutan bir ölüm, tıpkı gölün dibindeki gibi, neticede o da ölüm sen de. Hayat arayışı içindeyken yanımda ecel taşımak istemiyorum."

"Anlıyorum," dedim.

"Çocuğum hayatta olabilir, yaşlanmıştır belki, ama hâlâ yaşıyordur. Öğrenmem şart."

"Evet," dedim. Ama şunu eklemeden de edemedim: "Bir zamanlar bana sen ölüm değilsin demiştin. Diğerlerinin lafına bakıp da kendimi öyle görmemem gerektiğini salık veriyordun. Mutlak Yuva'daki gülistandayken söylemiştin bunları. Hatırlıyor musun?"

"Nazarımda hep öyleydin," dedi. "Seni uyardığım tuzağa kendim düştüm de denebilir dilersen. Ecel değilsin belki, ama hep aynı kalacaksın, bir işkenceci bir cellat, ellerinden kan eksik olmayacak. Madem Mutlak Yuva'da geçirdiğimiz zamanı o kadar iyi hatırlıyorsun, öyleyse... Dilim varmıyor söylemeye. Bunu bana yapan Uzlaştırıcı, ister Pençe de ister Hüda. Sen değilsin."

"Nedir söyleyemediğin?" diye sordum.

"Dr. Talos temsilden sonra ikimize de para ödemişti, kayranda. Saraylı bir zabitin temsilden önce verdiği paraydı. Yola çıkarken kendi payımın hepsini sana vermiştim. Onu geri alabilir miyim? Lazım olacak. Hepsini değilse de en azından birazını."

Kesemdeki parayı sehpaya boşalttım. Ondan aldığım kadarı vardı, hatta biraz daha fazlası.

"Teşekkür ederim," dedi. "Sana lazım olmaz mı?"

"Sana daha çok lazım. Ayrıca senin paran bu."

"Yarın yeterince toparlanırsam yola çıkacağım. Olmadı ertesi günü, gücüm yerine gelsin veya gelmesin. Tekneler ne sıklıkla kalkıyor bilmezsin herhalde."

"Canının istediği sıklıkta. Suya itiyorsun, gerisini nehir hallediyor."

"Sen eskiden böyle laflar etmezdin, Severian, en azından nadiren. Anlattıklarından bildiğim kadarıyla daha ziyade Jonas'ın edeceği türden bir laf. Aklıma gelmişken, bugünkü ilk ziyaretçim sen değilsin. Dostumuz –en azından senin dostun– Hethor uğradı. Hiç komiğine gitmedi, değil mi? Kusura bakma, konuyu değiştirmek istemiştim."

"Adamın hoşuna gidiyor. Beni seyretmekten hoşlanıyor."

"İdam sehpasına çıktığında binlerce insan severek seyrediyor seni, senin de hoşuna gidiyor."

"Korkmak için seyrediyorlar, böylece akabinde hayatta olduklarına şükredebiliyorlar. Bir de heyecanlı olması hoşlarına gidiyor, mahkûm zincirlerinden kurtulacak mı yoksa kanlı bir felaket mi yaşanacak, bilinmezin yarattığı beklenti yüzünden. Benimse becerimi sergilemek hoşuma gidiyor, sahip olduğum yegâne becerim, her şeyin kusursuz işlemesini sağlamaktan hoşlanıyorum. Hethor başka şeyin peşinde."

"Acının mı?"

"Evet, acının, ama başka şeyler de arıyor."

Dorcas dedi ki: "Sana tapıyor, farkındaysan. Biraz laflad ık, bence emretsen senin için ateşe de atlar."

Bunun üzerine surat ekşitmiş olacağım ki şöyle devam etti: "Şu Hethor meselesi mideni bulandırıyor, değil mi? Seni de hasta etmeyelim şimdi. Hadi başka şeylerden konuşalım."

"Gerçek anlamda midemi bulandırmıyor, hayır. Ama Hethor'u ne zaman hatırlasam hep idam sehpasını seyrederkenki hâli gözümün önüne geliyor, ağzı bir karış açık, bakışları..."

Huzursuzca kıpırdandı. "Evet, biliyorum o bakışı, bu gece şahit oldum. Ölü bakışı, gerçi bu tabiri kullanmak bana düşmez herhalde. Ceset gözleri gibi. Sanki dokunsan taşa değmiş gibi olacaksın, parmağının ucunda kıpraşmayacak bile."

"Sırf o da değil. Saltus'tayken idam sehpasından ona baktığımda gözleri fıldır fıldırdı. Halbuki sen de söyledin demin, genelde gözleri cesetlerinkini andırır. Hiç aynaya bakmadın mı? Senin gözlerin ölü birinin gözleri gibi değil."

"Belki değildir." Dorcas durakladı. "Gözlerimin güzel olduğunu söylerdin."

"Yaşadığına memnun değil misin? Kocan ölmüş olsa bile, çocuğun ölmüş olsa, bir zamanlar yaşadığın ev harabeye dönmüş olsa bile –varsayalım ki tüm söylentiler doğru– yine de hayata döndüğüne sevinmiyor musun? Sen bir hayalet değilsin, harabe şehirde gördüğümüz hortlaklar gibi değilsin. Lafımı dinle, aynaya bir bak. Benim veya herhangi bir erkeğin yüzüne baksan da olur, anlarsın ne gördüğümüzü."

Dorcas şarabı içmek için kalkarken yaptığından daha yavaş ve zahmetli doğrulup oturdu, bu kez bacaklarını yatağın kenarından sarkıtarak. İncecik pikenin altında çıplak olduğunu o zaman gördüm. Jolenta'nın teni hastalık öncesinde kusursuzdu, şekerleme yumuşaklığında, pürüzsüz. Dorcas'ınkiyse çilliydi, ufacık altın benekler serpiştirilmişçesine, bir de öyle narindi ki kemiklerini sayardım; yine de bu kusurlu hâliyle etine dolgun Jolenta'dan daha arzu uyandırıcıydı. Ona oracıkta sahip olmak, hele ki bu hasta haliyle ve ayrılmanın eşiğindeyken, koynuma girmesini istemek hayli

abes kaçardı, farkındaydım ama yine de ona beslediğim ihtirasla içim kıpır kıpır olmuştu. Bir kadını ne kadar çok -ya da ne kadar az- seversem seveyim, artık sahip olamayacağımı anladığımda daha çok arzularım. Gelgelelim Dorcas'a beslediğim hisler bundan daha güçlü, daha karmaşıktı. Birlikteliğimizin mazisi çok yeni olsa da en yakın dostumdu, ayrıca gerek Nessus'taki ambardan bozma odamızdaki çılgınca sevişmelerimizde gerekse Vincula'daki miskin yatak odası oynaşmalarımızda, çiftleşmelerimiz aşkımızın olduğu kadar dostluğumuzun da ifadesi olagelmişti hep.

"Ağlıyorsun," dedim. "Gitmemi mi istiyorsun?"

Kafasını iki yana salladı, sonra da dile getirmeye çekindiği sözcükleri daha fazla bastıramıyormuş gibi fısıldayarak konuştu, "Ah, gitmeni ister miyim hiç, Severian? Sözlerimde ciddi değildim. Gelmez misin? Benimle gelmez misin?"

"Gelemem."

Daracık yatağa gerisingeri çöktü; iyice ufalmış, çocuk kadar kalmıştı sanki.

"Biliyorum. Yerine getirmen gereken vazifelerin var. Loncana tekrar ihanet edemezsin, yüzün tutmaz, bunu yapmanı isteyemem zaten. Yine de belki bir ümit demiştim."

Kafamı yine iki yana salladım. "Şehirden kaçmam gerekiyor..."

"Severian!"

"Kuzeye gitmeliyim. Sense güneye yolcusun. Seninle gelecek olursam bir gemi dolusu asker peşimize düşer."

"Severian, ne oldu?" Dorcas'ın yüz ifadesi çok sakindi ama gözleri fal taşı gibi açılmıştı.

"Bir kadını azat ettim. Onu boğup cesedini Acis'e atmam gerekiyordu ama elim varmadı. Kadına herhangi bir his beslediğimden değil, sahiden, kolay bir iş olması gerekiyordu halbuki. Ama kadınla baş başa kalınca Thecla'yı hatırladım. Nehir kıyısında çalıların perdelediği küçük bir çardaktaydık. Ellerimi boynuna götürdüğüm anda Thecla geldi hatırıma.

Onu azat edemeyişim içimde ukde kalmıştır. Bir türlü çaresini bulamamıştım. Sana anlatmış mıydım hiç?"

Dorcas kafasını belli belirsiz iki yana salladı.

"Her yerde biraderler vardı, en kısa yoldan bile kaçsak adım başı beş kişi, üstelik hepsi beni de tanıyordu onu da." (Ben bunları anlatırken Thecla zihnimin bir köşesinde çığlık çığlığaydı.) "Halbuki onlara Üstat Gurloes'un talimatıyla kadını kendisine götürdüğümü söylesem yeterdi. Ama benim de onunla beraber kaçmam gerekirdi, bense loncayı terk etmeme lüzum kalmayacak bir çözüm bulmaya uğraşıyordum. Onu yeterince sevmemişim demek ki."

"Hepsi mazi artık," dedi Dorcas. "Severian, ölüm senin zannettiğin kadar feci bir şey değil."

Rolleri değişmiştik, dönüşümlü olarak birbirini teselli eden iki öksüz çocuk gibiydik.

Omuz silktim. Vodalus'un ziyafet sofrasında etini yediğim hayalet tekrar sakinleşmişti biraz. Uzun, soğuk parmaklarıyla beynimi kurcaladığını hissediyor, kafatasımın içini göremediğim hâlde göz yuvalarımın ardındaki menekşe rengi gözleriyle yaşantımı seyrettiğini biliyordum. Onun sesinden konuşmamak gayret gerektirdi. "Her neyse, bahsettiğim kadınla çardakta yalnız kalmıştık. Adı Cyriaca idi. Pelerinlerin yerini bildiğini anladım, ya da kuşkulandım diyeyim... meğer bir süre aralarında yaşamış. Hiçbir teçhizata gerek kalmadan sessizce infaz etmenin yöntemleri vardır, öyle ahım şahım değil ama epey etkilidir. Mesela müvekkilin sinirlerine doğrudan tesir eden bir alet saplarsın. Ben de Humbaba Çubuğu denen şeyi kullanacaktım ama kadına dokunmama fırsat kalmadan baklayı ağzından çıkardı. Pelerinler, Orithyia geçidi yakınlarında yaralılarla ilgileniyorlarmış. Daha bir hafta önce, güya mezhepten tanıdığı biri tarafından bu kadına bir mektup gönderilmiş..."

12
Sele Kapılmak

Çardağın yekpare damı korunaklıydı ama yanları sadece örme çitti, hatta dip kısımlarına ekilmiş uzun gövdeli eğrelti otları ince latalardan daha fazla örtüyordu etrafını. Ay ışığı içeri sızıyordu. Önündeki akarsudan yansıyan ışığı da eşikten vuruyordu içeri. Cyriaca'nın yüzündeki korkuyu o sayede görüyordum, yegâne umudunun ona duyduğum azıcık sevgi olduğunu, umutsuzluğunu da böyle anladım, zira ona karşı hiçbir his beslemiyordum.

"Özerk'in kampındalarmış," diye yineledi. "Einhildis öyle yazmış. Orithyia'da, Gyoll membaları civarındaymışlar. Ama kitabı iade etmek üzere oraya gideceksen dikkatli olmalısın. Dediğine göre kakojenler kuzeyde bir yerlerde karaya çıkmışlar."

Gözüm ondaydı, yalan söyleyip söylemediğini kestirmeye çalışıyordum.

"Einhildis öyle anlattı bana. Galiba Mutlak Yuva'daki aynalardan kaçınmak istiyorlarmış, Özerk'in gözlerinden ırak kalmak için. Özerk onların uşağıyken bazen tam tersiymiş gibi davranıyor."

Onu sarstım. "Benimle dalga mı geçiyorsun? Özerk onlara mı hizmet ediyor?"

"Lütfen! Ay, lütfen..."

Bıraktım.

"Herkes... Erebus beni affetsin!" Hıçkırdı, karanlığa rağmen kızıl elbisesinin eteğiyle gözlerini ve burnunu sildiğini anladım. "Ameleler, müstecirler ve mücireler hariç herkes bilir. Silahtarların hepsi, hatta optimatların çoğu, hâliyle erginler de haberdar. Ben Özerk'i hiç görmedim ama duyduğuma göre Yeni Güneş'in Naibi benden daha uzun boylu değilmiş. Bin tane bombardıman topunun ardına sığınmasa bizim mağrur erginler idareyi ona bırakırlar mıydı sanıyorsun?"

"Ben gördüm," dedim, "benim de kafamı kurcalamıştı."

Cyriaca'nın söylediklerini doğrulamak amacıyla Thecla'nın anılarını yokladım ama sadece söylentilere rastladım.

"Nasıl biri anlatır mısın? Lütfen, Severian, hiç değilse..."

"Hayır, şimdi olmaz. Peki ama kakojenler neden benim için tehlike arz etsin?"

"Çünkü Özerk yerlerini belirlemek için kesin kolcular yollayacaktır, kanımca buranın valisi de aynısını yapacak. Onların civarında görülen herkes casus sayılacaktır, daha beteri Anka Tahtı'nı devirmeye yönelik bir işbirliği arayışında olduklarına yorulacaktır."

"Anladım."

"Severian, kıyma canıma. Sana yalvarıyorum. Ben rabıtalı bir kadın değilim. Asla rabıtalı bir kadın olmadım, Pelerinlerden ayrılalı beri hiç. Şu anda ölümü kabullenemem."

Ona sordum: "Ne kabahat işledin peki? Abdiesus seni neden öldürtmek istiyor? Biliyor musun?"

Boyun kasları güçlü olmayan birini boğmak başlı başına basit bir iştir, nitekim yumruklarımı sıkıp açarak çoktan hazırlanmıştım vazifeye; beri yandan keşke bunun yerine *Terminus Est*'i kullanmama izin verilseydi diye de hayıflanıyordum.

"Çok sayıda erkek sevdim de ondan, kocamın haricinde erkekler."

Koynuna girdiklerinin anısı iteklemiş gibi yattığı yerden kalkıp üzerime meyletti. Yine ay ışığı düştü yüzüne, dökülmemiş gözyaşlarıyla dolu doluydu gözleri.

"Kocam bana karşı zalimdi, çok zalim, bilhassa evlendikten sonra... ben de bir sevgili buldum, ona nispet olsun diye, sonra bir başkasını..." (Sesini o kadar alçalttı ki sözcükleri zor işitir oldum.) "En sonunda yeni sevgili edinmek huy hâline geldi, o sayede kâr saydım geçen günleri, ömrümü heba ediyormuşum gibi hissetmedim, demek ki hâlâ yeterince gencim ki erkeklerden hediyeler alıyorum, yeterince gencim ki erkekler hâlâ saçlarımı okşamak istiyorlar dedim. Pelerinleri terk etmemin amacı da buydu sonuçta." Durakladı, güç toplamaya çalışır gibi. "Kaç yaşındayım biliyor musun? Yaşımı söylemiş miydim?"

"Hayır," dedim.

"Söylemem o zaman. Ama neredeyse annen olacak yaştayım. İlk bir iki yıl zarfında gebe kalsaydım bana da nasip olurdu belki. Güneydeydik, mavili beyazlı koca buzulların kapkara denizlerde yüzdüğü ırak yerinde. Küçük bir tepe vardı, oraya gidip denizi seyreder, düş kurardım; sıcak kıyafetlere bürünüp buzullara kürek çektiğimi, yanımda erzakım ve asla sahip olamadığım ama hep çok istediğim eğitimli şahinim, buzdan salımla kendi adamdan kalkıp bir palmiye adasına gittiğimi, orada dünyanın seher yerine inşa edilmiş bir kalenin kalıntılarını keşfettiğimi hayal ederdim. Sen de belki o zaman doğardın, buzdan salımda tek başımayken. Hayali bir yolculukta neden hayali bir çocuk doğmasın? Balık tutarak büyürdün, sütten daha ak sularda yüzerek."

"Sadakatsiz bir kadın için kendi kocası hariç hiç kimse ölüm fermanı çıkarmaz," dedim.

Cyriaca iç çekti, kurduğu hayallerden koptu. "Buralardaki mülk sahibi silahtarlar içinde valiyi destekleyen birkaç kişiden biridir kocam. Diğerleri cüret edebildikleri kadarıyla itaatsizlik gösterip eklektikleri kışkırtarak Özerk'i dize geti-

receklerini ve makamını valiye bıraktıracaklarını sanıyorlar. Bense kocamı gülünç duruma düşürmek suretiyle onun ahbaplarını ve valiyi de madara ettim."

Thecla'yı bünyemde taşıdığımdan, taşradaki villa gözümün önüne geldi; yarı malikâne yarı kaleydi, iki yüz senede çok az değişmiş odalarla dolu. Hanımların kıkırdamaları, avcıların güm güm ayak sesleri geldi kulağıma, bir de dışarıda öten borunun sesi, akabinde yaban domuzu avındaki tazıların boğuk havlamaları. Thecla'nın inzivaya çekilmeyi umduğu dünyaya ait seslerdi. Karşımdaki kadına acıdım çünkü dünyanın geri kalanını tanımadan aynı inzivaya zorlanmıştı.

Dr. Talos'un temsilindeki sorgu odası misali, Mutlak Yuva'nın en alt katlarından birine saklanmış yüksek yargıç kürsüsünün karşısına çıkmışçasına, zihnimizin en köhne köşelerinde, geçmişin borçlarını en düşük kurdan güncel eylemlerle ödemeye çalıştığımız birer vezne barındırırız hepimiz. İşte o veznede ben Thecla'nın hayatına karşılık Cyriaca'nın hayatını ihaleye verdim.

Onu önüme katıp çardaktan çıkardığım zaman, eminim, nehir kıyısında boğacağımı zannetmiş olmalı. Tam aksine nehri işaret ettim.

"Bu nehir güneye uzanıp Gyoll'un sularına kavuşur, oradan da Nessus'a aheste akar, en sonunda da güney denizine dökülür. Bir firariyi kendisi istemedikçe Nessus labirentlerinde bulmak mümkün değildir çünkü sokakları, meydanları ve meskenleri saymakla bitmez, her yöreden envai çeşit insan barındırır. Oraya ulaşabilirsen üzerindekinden başka kıyafet alma yanına, ne arkadaş ne de para, dediğimi yapabilir misin?"

Başıyla onayladı, solgun tek eli gırtlağında.

"Capulus'ta tekneleri engelleyen bir barikat henüz yok; Abdiesus yaz ortasına kadar nehirden saldırıya uğramayacağını biliyor. Ancak okçuları vurman gerekir, teknen batırılırsa boğulabilirsin. Nessus'a ulaşsan bile ekmeğini kazanman gerekecek, bulaşıkçılık veya aşçılık yapabilirsin belki."

"Berberlik ve dikiş gelir elimden, Severian, bazen kulağı ma çalınırdı, son çare olarak en korkunç işkenceye başvurul duğu zaman mahkûma serbest bırakılacağı söylenirmiş. Şu anda yaptığın buysa yalvarırım sus. Çizgiyi aşıyorsun."

"O dediğini kızıl keşişler yapar, diğer bazı din görevlileri de. Bizim müvekkiller inanmaz. Ben yalnızca evine dönmek veya validen af dilemek gibi bir aptallığa kalkışmayacağından emin olmak istiyorum."

"Aptalın tekiyimdir," dedi Cyriaca. "Ama yok. Ben bile o hataya düşecek kadar aptal değilim, yeminle."

Nehir kıyısı boyunca ilerledik ve valinin konuklarını içeri alan nöbetçilerin dikildiği, renkleriyle göz alıcı gezinti teknelerinin demir attığı yere vardık. Askerlerden birine sandalla gezmek istediğimizi söyleyip bizi akıntının ters yönünde geri getirecek kürekçi bulmakta zorlanır mıyız diye sordum. Dilersek sandalı Capulus'ta bırakabileceğimizi ve faytonla dönebileceğimizi söyledi. Silah arkadaşıyla tekrar muhabbete döndüğünde, ben de sandallardan birini inceliyormuş gibi yaparak nöbetçi kulübesi meşalelerinden en uzaktaki palamar halatını usulca çözdüm.

"Yani şimdi firar edip kuzeye gidiyorsun, iyi de ben tüm paranı aldım," dedi Dorcas.

"O kadar paraya ihtiyacım yok, sonradan fazlasıyla kazanırım." Kalktım.

"Yarısını al bari." Başımı sallayarak itiraz etmem üzerine ekledi: "O zaman şu iki hrisosu al. Orospuluk yaparım, baktım çok sıkışıyorum, çalarım."

"Çalarsan elini vururlar. Benim el kopararak ekmeğimi çıkarmam senin elaleme el uzatmandan daha iyidir."

Gitmeye yeltendim ama yataktan fırlayıp pelerinime yapıştı. "Dikkatli ol, Severian. Şehirde başıboş dolaşan bir şey varmış, Hethor ona semender dedi. Neyin nesiyse kurbanlarını yakıyormuş."

Beni asıl endişelendirenin semender değil valinin askerleri olduğunu söyledim ve daha fazla konuşmasına fırsat vermeden çıktım. Batı yakasındaki falezin en tepesine ulaştığını kayıkçımdan öğrendiğim dar sokağı tırmanmaya koyulmuştum ki esas dağların soğuğuna ve vahşi hayvanlarına her şeyden çok endişelenmem gerekmez mi diye evhamlandım. Hethor da kafama takılmıştı, hem bu adam nasıl olmuş da beni ta kuzeye takip etmişti, ayrıca neden? Hepsinden öte aklımı en çok kurcalayan Dorcas'tı, benim için anlamını düşündüm, ona ne ifade ettiğimi. Onu bir anlığına da olsa uzun zaman sonra tekrar görecektim. Sanırım bir şekilde içime doğmuştu bu. Hisar'dan ilk kez ayrıldığım zaman, gelip geçenler gülümsediğimi görmesinler diye kukuletamı kafama geçirmiştim. Oysa şimdi, yanaklarımdan akan gözyaşlarını saklamak için örtmüştüm yüzümü.

Vincula'ya su sağlayan havzayı gündüz vakti iki defa görmüştüm ama geceleyin hiç görmemiştim. O zaman gözüme küçük görünmüştü; bir evin temel çukurundan daha geniş veya bir mezardan daha derin olmayan dörtgen bir havuz kadar. Ay ışığındaysa neredeyse Çan Kulesi'nin altındaki sarnıç kadar derin bir gölü andırıyordu. Thrax'ın batı kanadını koruyan surun en fazla yüz adım ötesindeydi. O surda gözetleme kuleleri vardı -bir tanesi havzaya pek yakındı- ayrıca garnizondakilerin şehirden kaçmaya kalkıştığım takdirde tutuklanmam yönünde emir aldıklarına kuşkum yoktu. Falez boyunca yürüdüğüm esnada, surlarda devriye gezen nöbetçiler aralıklarla gözüme ilişmişti. Mızrakları sönüktü, ama sorguçlu miğferleri karanlıkta belirgindi, hatta bazen ışık vurunca kamaşıyordu.

Çömeldiğim yerden şehri kuş bakışı gözlüyor, is karası pelerinimin ve kukuletamın göz bağlayıcılığına güveniyordum. Capulus kemerlerindeki demir parmaklıklı kale kapıları indirilmişti. Acis'in azgın sularının kapıları dövdüğünü gö-

rebiliyordum. Bu manzara tüm kuşkularımı giderdi: Cyriaca yakalanmış ya da daha büyük ihtimalle görülür görülmez ihbar edilmişti. Abdiesus kadını yakalatmak için üstün gayret sarf etmiş olabilirdi de olmayabilirdi de. Dikkatleri üzerine çekmemek için kadının ortadan kaybolmasına göz yumması bence daha akla yatkın bir ihtimaldi. Ancak elinden gelse beni kesin tutuklattırır hatta saltanatını tehdit eden bir hain olarak idam ettirirdi.

Sudan gözümü alıp diğer suya baktım, çağlayan Acis'ten durgun havzaya. Kanal kapağının düzeneğini biliyordum, bundan faydalandım. Antika mekanizmasının çarkları dönüp de hayalet kölelerce açılmış gibi kapak yukarı kalkınca durgun sular Acis'in Capulus'u döven hırçın sularından daha şiddetli akın etti. Ta aşağıdaki mahkûmlar suyun kükremesini işitecek, girişe daha yakın olanlarsa beyaz köpüklü sel sularını göreceklerdi. Ayakta olanlar bir anda ayak bileklerine kadar suya gömülecek, uyuyanlar ise telaşla ayağa fırlayacaktı. Çok geçmeden hepsi bellerine kadar suyun içinde olacaktı; yalnız herkes prangalıydı, dinç olanları takatsizlere destek olurdu belki. Umarım hiçbiri boğulmazdı. Girişteki açıkıcılar havza kapağını kimin kurcaladığını bulmak için mevzilerini bırakıp sarp patikadan falezin tepesine koşacaklardı apar topar.

Nitekim suyun son kısmı da akıp giderken birilerinin taşları yuvarlayarak bayırı tırmandığını işittim. Kanal kapağını yine örttüm, sonra da kaygan ve neredeyse dimdik su giderinin içine indim. *Terminus Est*'i taşımasaydım oradan itibaren yolum çok daha kolay olurdu. Bacayı andıran eğik oluğun çeperine sırtımı yaslayabileyim diye kılıcı omzumdan aldıysam da tek elimle taşıyacak durumda değildim. Kayışını ensemden aşırıp kınıyla birlikte boynuma astım, ağırlığını mümkün olduğunca ortalayarak. İki defa ayağım kaydı, ama her seferinde bir kanal dirseği sayesinde kurtuldum. En sonunda, açıkıcıların pes edip geri döndüğüne kanaat getirecek

kadar uzun bir süre geçince, parıltısı bir meşale alevi gibi gözümü alan Pençe'yi çıkardım.

Öyle harladığını hiç görmemiştim. Kör ediciydi. Vincula'ya inen upuzun tünel boyunca yukarı tutarak taşırken elim nasıl kül olmadı hâlâ hayret ederim. Hiçbir mahkûmun *beni* gördüğünü sanmıyorum. Pençe onları gece vakti ormanda fener ışığına rastlayan birer geyik gibi büyülemişti; kıpırtısızdılar, ağızları bir karış açık, sakallı derbeder suratları ışığa dönük. Arkalarına düşen gölgeleri metalden biçilmişçesine sipsivriydi, is karası kadar kara.

Tünelin en sonunda, atık suları Capulus'un altındaki lağıma sevk eden eğimli ve uzun kısmında, en hastalıklı ve en zayıf mahkûmlar bulunuyordu. Pençe'nin üzerlerindeki etkisine orada açık seçik şahit oldum. En eski açkıcının bile sırtları dimdik hâlleriyle hatırlamadığı erkekler ve kadınlar bir anda boy atıp güçlenmişlerdi sanki. Onları el sallayarak selamladım, hiçbirinin görmediğine eminim gerçi. Sonra Uzlaştırıcının Pençesi'ni küçücük kesesine geri koydum. Öyle bir karanlığa gömüldük ki Urth'un gecesi gündüz kalırdı onun yanında.

Suyun tazyiki lağım kanalını tertemiz etmişti. Dolayısıyla oradan inmek, gider borularına kıyasla daha kolaydı, aslında daha dardı ama eğimi azdı. Emekleyerek çabucak iniverdim. Dibinde bir mazgal kapağı vardı. Teftiş gezilerimin birinde tespit ettiğim gibi iyice paslanmış hâldeydi.

13
Dağlarda

Boz aydınlıkta Capulus'dan emekleyerek çıktığım dönem bahar sona ermiş, yaz başlamıştı ama güneş nirengi noktasında değilse yüksek yerlerde hava hiç ısınmazdı. Köylerin yumaklandığı vadilere girmeye cesaretim de olmadığından tüm gün dağların iç kesimlerine yürüdüm. Bir eklektik kıyafetini olabildiğince andırsın diye pelerinimi tek omzuma atmıştım. Keza *Terminus Est*'in balçağını yalımından sökmüştüm ki elimde kınıyla taşıdığım kılıç uzaktan bakınca asa gibi görünsün.

Öğleyin yolum safi taştı, o kadar ki yürümekten ziyade tırmanıyor sayılırdım. Ta aşağımda iki kez zırh parıltısı gözüme ilişip de dikkatli bakınca, çoğu insanın ayak basmaya çekindiği patikaları küçük dimarşi birliklerinin eşkin adım indiğini gördüm, kızıl askeri pelerinlerini artlarında savurtarak gidiyorlardı.

Görünürde yenilebilir cinsten ne ot vardı ne de yükseklerde uçan yırtıcı kuşlar haricinde bir av hayvanı. Zaten av bulsaydım bile onu kılıcımla haklamama imkân yoktu. Yanımda başka silah da taşımıyordum.

Tüm bunlar kulağa vahim gelse de esasen dağ manzarası ve uçsuz bucaksız boşluk beni çok etkilemişti. Çocukken manzaralara kıymet vermeyiz, zihin dağarcığımızda benzer manzaralar olmadığından, duygusal ve çevresel bağlamdan

kopuk, ruhsal derinlikten yoksun algılarız gördüklerimizi. Oysa ben bulutların taçlandırdığı doruklara baktıkça, sadece bizim Matachin Kulesi'nin koni burnundan seyrettiğim Nessus manzarası değil, Acies Kalesi burçlarından gördüğüm Thrax manzarası da gözümde canlanıyor, acınası hâlime rağmen zevkten bayılacak gibi oluyordum.

O geceyi korunaklı bir kaya çıkıntısının kucağında geçirdim. Vincula'da üstümü değiştirdiğimden beridir karnımı doyurmamıştım, o da şimdi haftalar öncesinde kalmış gibi geliyordu, seneler değilse de. Gerçekte, yıpranmış bir mutfak bıçağını aşırıp zavallı Thecla'ya vermemin, hücre kapısından göz alıcı bir kızıl yılan misali sızan kanını görmemin üzerinden sadece aylar geçmişti.

En azından sığındığım kayayı iyi seçmiştim. Rüzgârı kesiyordu, yani arkasında kaldığım sürece, bir buzul mağarasının soğuk, dingin havasına sığınmış gibiydim neredeyse. Bir iki adım sağa veya sola kaysam tüm şiddetiyle ayaza maruz kalır ve dakikasında iliklerime kadar donardım.

Bir saat kadar uyudum sanıyorum, kayda değer hiçbir rüya görmeden, sonra bir intibayla uyandım –rüya değildi, daha ziyade endişelendiğimizde ve korktuğumuzda bazen kapıldığımız temelsiz bir kanaat ya da vesvese gibiydi– sanki Hethor üzerime eğilmişti. Kokuşmuş buz gibi soluğunu âdeta yüzümde hissettim; artık donuk bakmayan gözleri birer alevdi. Tamamen uyandığımda onun gözbebekleri zannettiğim şeyin esasen berrak havada kocaman parlayan iki tane yıldız olduğunu fark ettim.

Gözlerimi yumup tekrar uyumaya çalıştım, bildiğim en sıcak ve en rahat yerleri hatırıma getirerek. Mesela kulemizde bana ayrılan kalfa dairesini düşündüm. Çırak koğuşundan sonra sağladığı mahremiyet nasıl da muhteşem gelmişti, battaniyeleri yumuşacık. Bir keresinde de Baldanders ile aynı yatağı paylaşmıştım, koca sırtı soba gibi ısı yayıyordu. Sonra

Thecla'nın Mutlak Yuva'daki dairesini anımsadım; Saltus'ta Jonas'la beraber konakladığım daracık odayı.

Hiçbirinin faydası olmadı. Tekrar uyuyamadım. Karanlıkta uçuruma yuvarlanırım korkusuyla tekrar yürümeyi de göze alamadım. Gecenin geri kalanını yıldızları seyrederek geçirdim. Üstat Malrubius'un bana çok küçük yaşlarımdan itibaren öğrettiği takımyıldızların ihtişamına ilk kez gerçek anlamıyla şahit oldum. Şu gökyüzü ne tuhaftır sahi, gündüzleri bulutlar üzerinden akarken sabit bir arazi gibi görünür ama geceleri Urth'un devinimine sahne oldu mu yeryüzünün altımızda döndüğünü hissederiz, denizdeki akıntıyı hisseden bir denizci misali. Bu aheste dönüş hissi o gece öyle güçlüydü ki sürekli salınımıyla uzun vadede neredeyse sersemletti beni.

Öyle güçlü bir duyguydu ki gökyüzü sonsuz kâinata açılan dipsiz bir kuyu gibiydi. Yıldızlara çok uzun süre bakınca yabancılaşma hissiyle dehşete kapıldıklarını söyleyen insanlar duymuştum. Benim korkumsa -ki o korkuyu bizzat tattım- ücra güneşlerin ıraklığından ziyade, uçsuz bucaksız boşluktan kaynaklanıyordu; hatta bir an geldi o kadar korktum ki Urth'tan düşeceğimi sanarak donmuş parmaklarımla kayaya sımsıkı tutundum. Bu hissi herkes bir nebze duymuştur şüphesiz. Ne de olsa insanların en ılıman iklimlerde dahi damsız evlerde uyumaya razı gelmedikleri söylenir.

Hethor'un suratını tepemde hissederek nasıl uyandığımı anlatmıştım (galiba Dorcas'la konuştuğumdan beridir Hethor'un aklımı çok meşgul etmesinden kaynaklandı bu), halbuki gözlerimi açınca yüz hatlarıyla değil yalnızca iki tane parlak yıldızla karşılaşmıştım. Dolayısıyla takımyıldızları belirlemeye çalışmadan önce aklımda ilk o vardı. Defalarca okuduğum kitaplardan yıldız adlarına aşinaydım ama gökyüzündeki konumlarına dair bilgim bölük pörçüktü. İlk bakışta yıldızların hepsi şekilsiz birer ışık kütlesinden ibaretti, yine de güzeldiler, ateşte uçuşan kıvılcımlar gibi. Diğerleri-

ne kıvasla daha parlak olanlarını elbette çok geçmeden ayırt etmeye başladım, üstelik bunların renkleri de bir başkaydı. Derken, gözümü kırpmadan uzun süre bakınca, hiç beklenmedik bir anda, âdeta bir peryton sureti belirdi, kuşun tüm gövdesi elmas tozuyla kaplıydı sanki. Hemen akabinde tekrar kayboldu, çabucak döndü gerçi, adlarını işittiğim takımyıldızlara benzer başka şekillerle birlikte, ama korkarım ki diğerleri tümüyle kendi hayal ürünümdü. Bir amphisbaena ya da iki ucunda kafası olan bir yılan bilhassa belirgindi.

Bu semavi hayvanlar belirdiğinde güzelliklerine hayran kaldım. Artık gözümü alamayacağım kadar bariz görünür hâle geldiklerindeyse (ki tez oldu bu) kıvrandıkları kapkaranlık uçuruma düşeceğimi zannettiğim andakine benzer bir korkuya kapıldım; gelgelelim fiziksel kökenli basit ve içgüdüsel bir korku değildi bu, bilakis harlayan güneşlerin rengindeki canavarlar ve hayvanlarla kabaca betimlenmiş kozmos tasvirlerinin uyandırdığı felsefi dehşeti andırıyordu.

Çıldırmayayım diye mecburen pelerinimle kafamı örttükten sonra malum güneşlerin etrafında dönen dünyalar düştü aklıma. Herkes bilir onları, çoğu sonsuz kayalıklardan ibarettir, bazıları da ya buz küresidir ya da lav nehirlerinin çağladığı kor bayırlardan oluşmuştur, sözümona Abaddon'a aittir hepsi; ama insan soyundan gelen ya da dünyamızdakilerden çok da farklı olmayan yaratıkların barındığı nispeten daha düzgün dünyalar da vardır. Urth'a benzemeyen dünyaları düşündükçe yeşil semalar, mavi otlar ve çocukça hayallere özgü başka bir yığın çağrışım uyandı aklımda. Ama zamanla bu çocuksu düşüncelerden sıkıldım ve bunların yerine bizimkinden tamamen farklı toplumları ve düşünce tarzlarını hayal etmeye koyuldum; bir kolonici çiftinin evlatları olduklarının bilinciyle yaşayan herkesin birbirini abi veya abla olarak gördüğü dünyalar; onurdan başka geçer akçesi olmayan, bunun için de herkesin kadın erkek demeden halk kahramanlığı payesini hak edercesine çalıştığı dünya-

lar; insan ırkı ile hayvanlar arasındaki uzun soluklu çatışmanın artık hiç yaşanmadığı dünyalar. Bunları düşündükçe yüz tane benzer fikir geldi aklıma; herkesin birbirini sevdiği bir dünyanın ne denli adil olabileceği mesela; insanlığından başka hiçbir varlığı olmayan bir dilencinin haysiyet dilendiği, nallanıp beslenebilen hiçbir duyarlı hayvanın insanlar tarafından öldürülmediği toplumlar.

Çocukluğumda, Ay'ın etrafındaki yeşil halkanın aslında bir nevi gök adası olduğunu, renginin de fidanları insanlığın şafağında ekilmiş kadim bir ormandan geldiğini ilk öğrendiğimde oraya gitmeyi aklıma koymuş, evrendeki varlıklarını zamanla öğrendiğim diğer dünyaların hepsini de listeme eklemiştim. Urth'tan ayrılmanın yalnızca toplumun en erişilmez mevkilerindeki kişilere nasip olduğunu öğrendiğimdeyse, (galiba) biraz da büyümemin sonucu olarak bu arzumu yitirmiştim.

Şimdi o arzu yeniden alevlenmişti, üstelik seneler geçtikten sonra daha da saçma geldiği hâlde (çünkü küçük bir çırakken yıldızlara yolculuk etme şansım şimdiki kanun kaçağı hâlime kıyasla mutlaka daha yüksekti), bu süre zarfında arzuya ket vurmanın imkânsızlığını öğrendiğim için muazzam güçlenmiş ve pekişmişti. Azmettim, yıldızlara gidecektim. Hayatımın geri kalanında bu uğurdaki herhangi bir fırsat için gözümü dört açacaktım, her ne kadar zayıf bir ihtimal olsa da. Bir keresinde Peder Inire'ın aynalarıyla yalnız kalmıştım zaten; ayrıca benden çok daha akıllı olan Jonas kendisini tereddütsüz foton deryasına atmıştı. Ne malum o aynalara bir daha rastlamayacağım?

Bu düşünceyle pelerinimi kafamdan sıyırdım, yıldızları bir kez daha seyretmeye kararlı, ama bir de baktım ki güneş ışığı sıradağların zirvelerini yarmış, yıldızların hepsini silikleştirmiş meğer. Tepemdeki dev suretler Urth'un çoktan maziye karışmış hükümdarlarının kocamış simalarından ibaretti artık, avurtları çığlardan çökük.

Kalkıp gerindim. Karnımı doyurmadan bir gün daha geçiremeyeceğim aşikârdı; pelerinimden başka başımı sokacak bir dam olmaksızın bunun gibi bir gece daha geçiremeyeceğim de bir o kadar barizdi. Hâl böyleyken, kalabalık vadilere girmeyi de göze alamadığımdan, hemen altımdaki ormanlık bayıra inen patikaya saptım.

Oraya varmam neredeyse öğleni buldu. Eteğine güçbela inip de -bayır umduğumdan daha sarptı- bodur huşların arasına nihayet girince oradaki zeminin daha düz, seyrek toprağın da üç misli daha verimli olduğunu gördüm. Ziyadesiyle boy atmış ağaçlar orada öyle sıktı ki gövdelerinin kalınlığı itibarıyla aralarından geçmek pek zordu. Cephissus'un güney kıyısında kalan tropik ormanın parlak yapraklı kerestelik ağaçlarından değillerdi elbette. Çoğunlukla gövdeleri kalın kabuklu, kozalaklı cinsten, enli boylu olmalarına rağmen dağın gölgesinden kaçar gibi bel vermiş, sırım gibi ağaçlardı. En az dörtte biri, rüzgâr ve yıldırıma karşı verilen savaşların yara izlerini taşıyordu.

Kırsaldaki her yabancıya misafirperverlik gösterdiklerine (her şehirli gibi) yürekten inandığım avcılara veya oduncular a rastlama ümidi içindeydim. Ne var ki bu konuda uzun süre hayal kırıklığına uğradım. Belki bir balta sesi ya da tazı havlaması duyarım diye defalarca durup kulak kabarttım. Çıt yoktu. Sahiden de, oradaki ağaçlardan muazzam miktarda odun temin edilebileceği hâlde, hiç kesilmiş ağaç görmedim.

En sonunda suyu buz gibi akan bir dereye rastladım, kıyısındaki cüce eğrelti otları körpe, çimenleri kıl kadar ince. Doyasıya su içtim, sonra da belki bir yarım saat boyunca dere yatağını takip ederek indim bayırı, minyatür şelalelere ve göletlere rastlayarak, yolu oradan geçmiş binlerce kişi gibi, giderek genişlemesine hayret ediyordum bir yandan, halbuki gördüğüm kadarıyla başka bir akarsuyla birleştiği falan yoktu. Nihayetinde kabarıp kıyısındaki ağaçları bile kattı yatağına, hatta bir tanesi, en az dört gez kalınlığındaydı, kök-

lerinden kopup devrilerek âdeta bir köprü kurmuştu üzerinde. Temkini elden bırakarak yaklaştım, ortalık ıssızdı zaten, sonra da bir çıkıntıya tutunup üzerinden atladım.

Az kaldı bir hava deryasına yuvarlanıyordum. Karalar bağlamış Dorcas'ı bana kuş bakışı gösteren Acies Kalesi'nin burçları, buranın yüksekliği yanında balkon gibi kalırdı. İnsan eseri olup da burasıyla aşık atabilecek yegâne yer Nessus Surları'dır. Uçuruma çağlayarak dökülen dere sularının serpintisi gökkuşağı yaratıyordu. Aşağıdaki ağaçlar müsamahakâr bir babanın oğluna yaptığı oyuncaklar gibiydi. Ormanın biraz ilerisindeki küçük bir arsada gördüğüm ev de bir çakıl taşından büyük değildi, tepesinden beyaz renkli incecik bir duman tütüyordu. Suyun döküldüğü yerdeki ırmak hayal meyal seçilen bir kurdeleydi, kıvrılarak uzandığı noktada kayıplara karışıyordu sanki.

Falezi inmek ilk başta fazla kolay göründü. Devrik ağaç yarısına kadar kenarında asılı durduğu için üzerinden atlamamın verdiği ivmeyle neredeyse falezin ucunda bulmuştum kendimi. Ama dengemi tekrar sağlayınca gördüm ki inmesi hemen hemen olanaksızdı. Gördüğüm kadarıyla dimdik inen kayalık yüzeyinde geniş sahanlıklar vardı, yani yanımda bir halat olsaydı belki aşağıdaki eve karanlık basmadan inmeyi başarabilirdim. Elbette yoktu, her halükârda o kadar uzun ve güvenilir bir halatım olsaydı bile aşağıya ulaşmam çok uzun sürerdi.

Yine de etrafı biraz kolaçan edince çok sarp ve çok dar olmasına rağmen bariz yaya izleri taşıyan bir patika keşfettim. Her ne kadar kendi çapında sürükleyici bir yanı olsa da, özünde asıl hikâyemle çok az alakalı olduğu için oradan iniş faslını ayrıntılı anlatmayacağım. Gözümü patikadan ayırmadan, yüzüm faleze dönük, sağıma soluma dikkat ederek patikadan inmeyi çabuk becerdim. Yolun çoğu en fazla bir gez genişliğinde dik bir yokuştan ibaretti. Kayalığa yontularak açılmış bir dizi basamağa da rastladım, hatta bir nokta-

da yalnızca ayak ucu ve el yordamıyla merdiven gibi inilen bir yer vardı. Bunları aşmak nispeten kolay sayılırdı, derken maymunsu mağarasında tırmandığıma benzer rahnelere sıra geldi. vaktiyle o sayede kurtulmuştum kulağımın dibinde patlayan arbalet oklarından, ancak buranın yüksekliği ondan yüz kat fazla ve baş döndürücüydü. Israrla görmezlikten gelmeye uğraştığım için olsa gerek, emekler gibi indiğim yer kabuğu kesitinin baktığı uçsuz bucaksız uçurumu sürekli ensemde hissediyordum.

Antik çağlarda -Üstat Palaemon'un verdiği metinlerin birinde okumuştum- Urth'un çekirdeği canlıymış hatta diri özünün devinimleri yüzünden düzlükler birer pınar gibi fışkırır, bazen de gündüz vakti tek bir kıtadan ibaret yerleri bir gecede denizler kaplar ve adalar oluşmuş. Şimdi nüvesi ölü deniyor, taş kabuğuna bir harmaniye gibi sarınmış, soğuyup büzüşüyormuş, tıpkı Dorcas'ın anlattığı şu metruk evlerin birindeki ihtiyar kadın misali, mumyadan farksız, kıpırtısız, giysileri de kuruyup dağılmak üzereymiş. Sahiden de denildiği kadar vardı Urth'un hâli. Nitekim bulunduğum yerde de dağın yarısı kopmuş, en az bir fersah aşağıya yıkılmıştı.

14
Dul Evi

Jonas'la beraber birkaç günlüğüne kaldığımız, benimse kariyerimin ikinci ve üçüncü idamlarını infaz ettiğim Saltus'ta, maden yataklarını yağmalayan madenciler inşaat taşlarının yanı sıra, Nessus Surları'nın henüz var olmadığı binlerce yıl öncesine ait yitik medeniyetlerin kalıntılarına da ulaşırlar. Bayırlara açtıkları dar bacalarla zengin katmanlara ulaşmaya çalışırlarken harabelere, hatta (tünel kazanlar bilhassa şanslıysa) bazı bölümleri hâlâ sağlam kaldığı için tekrar dehliz açmaya gerek bırakmayan bir binaya bile rastlarlar.

İndiğim falezde oradaki meşakkatli çalışmanın esamisi okunmuyordu. Mazi omuzlarım hizasında yükseliyordu, tüm ölmüş varlıklar gibi çıplak ve savunmasız, sanki dağın çökmesiyle koca bir çağ gözler önüne serilmişti. Kayalık yüzeyden yer yer fışkıran fosil kemikler vardı, koca koca hayvan ve insan kemikleri. Keza orman da kendi ölülerini defnetmişti oraya, zamanla taşlaşmış kütükler ve dallar vardı. İndikçe hayrete düştüm, tevekkeli değil, bu ağaçlar Urth'un evlatlarından da yaşlı dedim, sonra da güneşe nazır boşlukta yeşermelerini canlandırdım hayalimde, ağaçların sarmaş dolaş olan kökler ve dallarla birbirine ilmeklenerek Urth'u meydana getirdiğini, bunlar da olsa olsa entarisinin havı yalnızca diye düşündüm.

Bundan daha derinlerdeki katmanlarda insanlığa ait binaların ve düzeneklerin kalıntıları yatıyordu. (Ama başka

ırklara ait de olabilirler, neticede yanımdaki kahverengi kitapta anlatılan birkaç hikâyede bizim kakojen dediğimiz varlıkların dünyamızdaki mazisinden dem vuruluyor, hatta her biri bizler gibi kendisine has, sayısız ırk mevzu bahis.) Bakır gibi yeşilli mavilli ama kızıla veya gümüş beyazına çalan madenler gözüme ilişti. Sanat eserlerine mi yoksa acayip makinelerin parçalarına mı ait olup olmadıklarını, işlenmiş renkli metallerin tuhaf şekillerine bakarak çözemedim. Akıl sır ermez eski sahiplerinin nazarında ikisi arasında hiçbir ayrım gözetilmemiş de olabilir.

Bir noktada, yolu henüz yarılamışken, fay hattı koca bir binanın karo kaplı duvarıyla çakıştı. Katettiğim yılankavi patika bu duvarı bıçak gibi bölüyordu. Bu karoların hangi amaçla döşendiğini asla çözemedim. Falezi inerken çok yakından görecek kadar yaklaştığım da oldu ama tabanına ulaştığımda seçemeyeceğim kadar yukarıda kaldı, çağlayandan yükselen pusun içinde gözden yittiler. Buna karşın yürürken bir böcek gözüme ilişip de oraya bakınca portre gibi bir şeyin üzerinde gezindiğini gördüm. Karolar sayısız şekillerde ve fazlasıyla bitişik nizam dizilmişti. İlk bakışta kuş, kertenkele, balık gibi yaratıkların tasvirlerine benzettim; hayatın pençesinde hepsi iç içe geçip kaynaşmıştı. Tasvir olmadıklarını şimdi kavrıyorum, aksine bunlar idrak edemediğim geometrik şekillerdi, o kadar karmaşık şemalardı ki canlı suretlerini andıran dallı budaklı desenler günümüzdeki hayvanların karmaşık özdecik yapılarının çizelgelerini sergiliyordu sanki.

Neyin nesiyse artık, bu çizimler desenden veya tasvirin tamamından bağımsız gibiydi. Renkli çizgiler karoların özdeğine fi tarihinde nakşedilmiş olduğu hâlde hâlâ o kadar canlı ve parlaktı ki dev bir sanatçının fırçası demin değmiş sanırdınız. En çok kullanılan renk tonları beril ve beyazdı. Birkaç kez durup da betimlemelerin ne olduğunu anlamaya uğraşsam da (yazıt mıdır, birinin siması mıdır, kâh köşeli kâh çizgili dekoratif desenlerden ibaret midir yoksa sarmaşık

tasviri midir) çözemedim; belki hepsinden biraz vardı, ya da hiçbiri, bakan kişinin konumuna ve algısına göre değişkendi.

Bu muammalı duvarı geçtikten sonra iniş iyice kolaylaştı. Tekrar sarp bir yerden inmek zorunda hiç kalmadım. Birkaç merdivene daha rastlasam da hiçbiri öncekiler gibi çok dik veya çok dar değildi. Dibe umduğumdan çabuk ulaştım. Katettiğim güzergâha kafamı kaldırıp da bakınca sanki oralardan geçen ben değilmişim gibi hayret ettim. Falezin belli bölümlerindeki çökmeler sahiden de aşılması imkânsız bir güzergâh izlenimi uyandırıyordu.

Yukarıdan açık seçik gördüğüm ev ağaçların arasında artık görünmez olmuştu; lakin bacasından yükselen dumanı hâlâ seçiliyordu. Girdiğim ormanlık, dereyi takip ederken geçtiğim orman yolu kadar sarp değildi. Karaağaçlar bilakis daha yaşlı görünüyordu. Güneyin koca eğrelti otlarından yoktu. Aslına bakılırsa Mutlak Yuva'nın kuzeyinde, Abdiesus'un bahçelerinde yetiştirilenler hariç, o cins otlara hiç rastlamadım; ama ağaç kökleri arasında parlak yapraklı, çiçekleri zavallı Thecla'nın göz rengiyle tıpatıp aynı yaban menekşeleri vardı, bir de kapkalın yeşil bir kadifeyi andıran yosun tabakası, halı gibi örtmüştü zemini, ağaçlar da pahalı birer kaftan gibi bürünmüştü yosuna.

Bir ev veya insan varlığına dair bir emare görmeye kalmadan köpek havlaması işittim. Sesi ıssızlıkla birlikte ormanın yarattığı hayret duygusunu da zedeledi, tümden bozmaksızın ikisini de baki kılarak. Sanki esrarengiz bir canlı, hem yaşlı hem de yabancı, beri yandan nazik, son anda kendisini bana ifşa etmiş, sonra da muazzam çekingen biri misali geri çekilmiş gibi duyumsadım, hani yıllardır yolunu gözlediğim usta bir müzisyen kapıma gelmiş de içeride hoşlanmadığı başka bir misafir olduğunu anlayınca kapıyı çalmaktan vazgeçip geri dönmüş, bir daha da asla uğramamış gibi.

Ama nasıl da rahatlatıcıydı. Neredeyse iki koca gündür yapayalnızdım, önce taşlık yollarda, sonra güzelim yıldızla-

rın ayazında, en sonunda da kadim ağaçların ıssız koynunda. Duyduğum o hırçın ve tanıdık ses insani rahatlığı bir kez daha anımsattı bana, yalnızca anımsatmakla da kalmadı, tahayyülümde öyle canlı bir izlenim yarattı ki âdeta teselli buldum. Köpeği gördüğümde Triskele'ye benzeteceğimi tahmin ediyordum, nitekim de öyle oldu, gerçi üç yerine dört bacaklıydı, kafası da biraz daha uzunca ve ensizdi, bir de aslan sarısından ziyade yağız renkliydi, buna rağmen fıldır fıldır gözleri, kıpır kıpır kuyruğu ve dışarı sarkık diliyle aynıydı. Savaş ilanına başladı ama konuşmaya başlamamla hemen lağvetti. Daha yirmi adım yaklaşmama kalmadan okşayayım diye kafasını uzattı. Evin bulunduğu küçük açıklığa yanımda hoplayıp zıplayan köpekle birlikte girdim.

Duvarları taştı, yüksekliği de neredeyse kafam hizasında. Sazdan çatısı hiç görmediğim kadar sivriydi ve şiddetli rüzgâr sazları uçurmasın diye üzerine yer yer yassı taşlar konulmuştu. Kısacası, Harçâlem'in hem şanından hem de bahtsızlığından sayılan, bir yılda Nessus nüfusunu doyuracak kadar gıda üreten ama akabinde kendileri açlıkla mücadele eden öncü çiftçilerden birinin eviydi bu.

Bir evin kapısı önünde taşlı patika yoksa sakinlerinin ne sıklıkla eve girip çıktıkları arazideki çiğnenmiş çimenlerden anlaşılabilir. Oysa buradakinin taş basamağı önünde mendil kadar küçük bir toprak avlu vardı sadece. Kulübede yaşayan kişiyi (sanırım sadece bir kişi vardı içeride) kapısına habersiz damlayarak korkutabileceğimden çekindiğim için, köpek de havlamayı bırakalı çok olmuştu zaten, açıklığın kenarında durup dostane seslendim.

Ağaçlar ve gök yuttu nidamı, geriye sessizlik kaldı.

Tekrar seslenerek peşimde köpekle kapıya yürüdüm. Tam varmak üzereydim ki eşikte bir kadın belirdi. Ürkütücü gözleri olmasa rahatlıkla güzel denebilecek zarif bir siması vardı, ne var ki kılığını bir dilenciden ayıran yegâne unsur üzerindeki paçavraların temizliğiydi. Biraz sonra, toparlak suratlı

bir oğlan çocuğu, anasından daha iri gözlü, kadının eteğine saklandığı yerden beni dikizledi.

"Sizi korkuttuysam kusura bakmayın, bu dağlarda kayboldum," dedim.

Kadın başıyla onayladı, tereddütlü, sonra kapıdan çekildi, ben de içeri girdim. Evin içi kalın duvarlar nedeniyle tahminimden de küçüktü. Şöminenin üzerindeki kancaya asılı bir kazanda kaynayan sebzenin ağır kokusu sinmişti içeri. Pencereler az sayıda ve ufaktı, duvarların kalınlığı yüzünden de içeriyi aydınlatmaktan ziyade birer tane siyah kutuyu andırıyordu. Bir panter postunun üzerinde ihtiyar bir adam sırtı ateşe dönük oturuyordu; bakışları öyle donuk ve zekâdan yoksundu ki ilk başta onu kör sandım. Odanın göbeğinde bir masa vardı, etrafında da beş sandalye, üçü yetişkinlere göreydi. Dorcas'ın Nessus'taki metruk evlerden toplanan mobilyaların kuzeye, onları adabıyla daha güzel kullanacak eklektiklere götürüldüğünü anlatması hatırıma geldi, oysa bu evdeki eşyaların tümünün ihtiyaç üzerine oracıkta üretildiği belliydi.

Kadın eşyalara bakışımı yakalayınca şöyle dedi: "Kocam yakında gelir. Akşam yemeğinden önce."

Ben de dedim ki: "Endişelenmenize gerek yok, niyetim zarar vermek değil. Bir kap yemeğinizi paylaşıp geceyi soğukta değil de burada geçirmeme izin verirseniz, bir de sabahleyin gideceğim yolu tarif ettiniz mi, yapılacak işlerinize seve seve yardımcı olurum."

Kadın başıyla onaylarken küçük oğlan hiç beklenmedik bir şekilde cıvıldadı: "Severa'yı gördün mü?"

Anası ona öyle sert döndü ki mahkûmların nasıl zaptedileceğini uygulamalı gösteren Üstat Gurloes'u anımsadım. Tokadın sesini işittim ama pek göremedim. Küçük oğlan ciyakladı. Anası kapıyı örtmeye giderken oğlan da odanın en uzak ucundaki bir sandığın arkasına saklandı. O zaman anladım ya da anladığımı sandım, Severa herhalde evin kız çocuğu ya da bu kadından daha narin bir üyesiydi ki ana-

sı beni içeri almadan önce ona (muhtemelen tavan arasına, sazların altına) saklanmasını buyurmuştu. Bu kadına iyi niyetimi sergilemeye daha fazla çalışmanın boşuna olacağına kanaat getirdim, cahilliğine rağmen aptal değildi, dolayısıyla güvenini kazanmanın en iyi yolu hak etmekti. Banyo suyu temin etmem mümkün mü diye sordum, sonra da ateşte su ısıtmama izin verdiği takdirde su kaynağı neresiyse oradan memnuniyetle taşıyabileceğimi belirttim. Bana bir güğüm verip pınarın yerini tarif etti.

Muhtelif dönemlerde geleneksel anlamıyla romantik addedilen birçok yer görmüşümdür –yüksek burçların tepesinde, dünyanın bağırsaklarında, saray yavrusu binalarda, cengellerde hatta bir geminin güvertesinden bakınca– ancak hiçbiri beni bu yoksul evi kadar etkilememiştir. Nazarımda, âlimlerin derslerde anlattığı, medeniyetin en dip noktaya vurduğu her evrede insanlığın yeniden sığındığı mağaraların bir numunesiydi o ev. Basit köy hayatına geri dönmekle (ki Thecla'nın da çok sıcak baktığı bir fikirdi bu) ilgili okuduğum ya da işittiğim her ifade temizlik ve düzene dayalıydı. Pencere dibine konulmuş mis gibi bir yatak olurdu hep, en soğuk duvarın dibine istiflenmiş odunlar, pırıl pırıl taş zemin, ve saire. O evde bunların hiçbiri yoktu, sıfır özellik; yine de tüm bu kusurlu hâliyle fazlasıyla kusursuz bir meskendi ve bu denli ücra bir yerde insanların şiirsel bir hayat sürmeden de mutlu yaşayabileceklerinin göstergesiydi.

"Hep kılıcınla mı tıraş olursun?" diye sordu kadın. Benimle ilk kez temkini bırakıp konuşuyordu.

"Âdettendir, bir gelenek. Kılıcım tıraş olabileceğim kadar keskin değilse taşımak kepazeliktir. Yeterince keskinse de ustura benim neyime gerek?"

"Gene de bir tuhaf olmalı, koca kılıcı o şekilde tutmak falan, bir tarafını kesmemek için çok dikkat ediyorsundur herhalde."

"Kollarım idmanlı. Ayrıca kılıcımı her fırsatta kullanmak

iyidir, böylece vücudumun bir uzantısına dönüşür, aşinalık kazanırım."

"Bir askersin öyleyse. Tahmin etmiştim."

"İnsan kasabıyım ben."

Bu lafım üzerine irkilir gibi oldu ve dedi ki: "Hakaret etmek istememiştim."

"Hakaret olarak almadım. Herkes bir şeyleri öldürür, sen de şu otları kazandaki kaynayan suya atarak öldürdün. Ben bir insan öldürdüğümde başkalarının hayatını kurtarıyorum, o kişinin hayatta olduğu müddetçe canına kıyacağı bir sürü adamı, kadını, hatta çocuğu belki de. Kocan ne iş yapar?"

Kadın bu lafıma gülümsedi. Onu gülümserken ilk kez gördüm, birden gençleşmişti. "Ne iş bulursa. Buralarda insanın elinden her iş gelmelidir."

"Bura doğumlu değilsin o zaman."

"Yok," dedi. "Bir tek Severian buralı..." Gülümsemesi uçtu.

"*Severian* mı dedin?"

"Oğlumun adı. İçeri girince gördün ya, şimdi de bizi dikizliyor. Bazen yaramazlığı tutar."

"Onunla adaşız. Benimki Üstat Severian."

Oğluna seslendi: "Duydun mu? Beyimizle adaşmışsınız!" Sonra yine bana döndü: "Sence güzel bir ad mı? Seviyor musun adını?"

"Maalesef bunu hiç düşünmedim ama evet, galiba seviyorum. Bana yakışıyor gibi."

Tıraşımı bitirmiş, sandalyelerden birine oturup kılıcı temizlemeye koyulmuştum.

"Ben Thrax'ta doğdum," dedi kadın. "Oraya hiç gitmiş miydin?"

"Oradan yeni geldim," dedim. Ola ki ben gittikten sonra dimarşi onu sorguya çekerse kadının kılığımı tarif etmesi beni her halükârda ele verirdi zaten.

"Herais diye bir kadına rastlamamışsındır herhalde? Annem olur."

Kafamı iki yana salladım.

"Eh, büyük şehir, malum. Orada çok kaldın mı?"

"Yok, pek fazla değil. Dağlarda yaşarken Pelerinleri duydun mu hiç? Kızıl giyinen bir rahibeler mezhebidir."

"Ne yazık ki duymadım. Buralara haber pek ulaşmaz."

"Onları bulmaya çalışıyorum da, baktım bulamıyorum Özerk'in Sayesizler ile savaşan ordusuna katılacağım."

"Kocam sana yolları benden daha iyi tarif eder. Bu kadar yüksek rakımlara gelmemeliymişsin ama. Becan'ın dediğine göre -kocam olur- devriyeler kuzeye giden askerlere hiç dokunmuyorlarmış, eski yolları kullananlara bile."

Kadın tam kuzeye giden askerlerden bahsettiği sırada, çok daha yakınımızda başka birisi kıpırdandı. Şöminenin çıtırtısı ile ihtiyar adamın hırıltılı soluğuna rağmen duyulur bir sesti, birisi çok sinsice hareket etmiş gibi, kuşku götürmeyecek kadar barizdi ama. Yalın ayaklı birisi, çıt çıkarmadan hareketsiz durmaya daha fazla dayanamayıp usulca yer değiştireyim derken, ağırlığını verdiği kalasları gıcırdatmıştı.

15
O Senden Önde!

Akşam yemeğinden önce gelmesi gereken koca gelmedi ve dördümüz –kadın, ihtiyar adam, oğlan ve ben– akşam öğününü onsuz yedik. İlk başta kadının onu kimsesiz sanıp da bir suç işlemeye kalkmayayım diye caydırma amaçlı bir yalan söylediğini düşünmüştüm; ancak ikindi vaktindeki basık hava fırtınaya dönüp de kadın bariz kaygılanınca doğru konuştuğu belli oldu.

Akşam yemeği sadeydi, neredeyse, öğünün gerektirdiği kadar; ancak karnım öyle müthiş acıkmıştı ki hatırama en tatminkâr öğünlerden biri olarak yer etti. Sofrada tuzsuz ve yağsız haşlama sebze, bayat ekmek ve azıcık et vardı. Ne şarap ne meyve, ne taze bir şey ne de tatlı; yine de sanırım diğer üçünün toplamından fazla yemiş olmalıyım.

Yemeğimiz bitince kadın (adının Casdoe olduğunu öğrenmiştim) bir köşeden demir perçinli uzun bir asa çıkardı ve kocasını aramak üzere yola düştü, ama öncesinde refakatçiye de onu zaten duymayan ihtiyar adama söylemesine de gerek olmadığına, fazla uzağa gitmeyip hemen döneceğine dair beni temin etti. Ben de, ihtiyarın şömine karşısında eskisi gibi düşünceli oturduğunu görünce, oğlanı tatlı dille yanıma çağırdım ve *Terminus Est*'i gösterip kabzasını tutmasına izin vererek, hatta kaldırmaya uğraşmasına ses etmeyerek

güvenini kazandıktan sonra, annesi gittiğine göre Severa'nın artık aşağı inip ona göz kulak olup olmayacağını sordum.

"Dün gece eve dönmüştü," dedi.

Annesini kastettiğini sanarak dedim ki: "Eminim bu gece de döner, ama Severa'nın sana göz kulak olması gerekmez mi, hani annen gitti ya?"

Özgüveni ve lisanı münakaşa edebilecek kadar gelişmemiş her çocuk gibi omuz silkip kaçmaya yeltendi. Onu omuzlarından yakaladım. "Şimdi senden yukarı çıkmanı ve ona tavan arasından inmesini söylemeni istiyorum, küçük Severian. Ona zarar vermem, söz."

Olur anlamında kafa sallayıp merdivene gitti, yavaşça ve gönülsüz ama.

"Kötü kadın," dedi.

Derken, eve girdiğimden beridir ilk kez, ihtiyar adam dile geldi. "Becan, yanıma gel! Fechin'le ilgili sana anlatacaklarım var."

İhtiyarın beni damadı zannettiğini hemen anladım.

"Hepimizin en belalısıydı şu Fechin. Uzun boylu, azgın bir oğlandı, elleri ve kolları kızıl tüylü. Maymun kolları gibiydi, hani bir köşeden bir şey almaya uzandığını görsen ilk bakışta maymun kolu sanırdın. Bir keresinde anamın sosis pişirdiği bakır tavayı aşırmıştı, kolunu gördüm de oradan anladım kimin aşırdığını ama söylemedim çünkü arkadaşımdı. O tavayı bir daha ne gördüm ne de buldum, halbuki bin defa görüşmüşüzdür. Tavadan gemi yapıp nehre saldığını düşünürdüm çünkü ben de aynısını yapmak isterdim hep. Tavayı bulacağım diye nehir boyunca dolaşırdım, sonra bir bakardım akşam olmuş, hava kararmadan eve döndüğüm vaki değildi. Belki tabanını perdahlayıp ayna gibi kullanmıştır, bazen kendi tasvirini çizerdi. Belki de suyla doldurmuştur, aksine bakmak için."

Onu dinlemek üzere yanına yaklaştım, biraz da alçak sesle ve hürmeten konuştuğu için, zira yaşlı yüzü bana biraz

Üstat Palaemon'u hatırlatmıştı, gerçi ihtiyarın gözleri doğal rengindeydi. "Bir keresinde Fechin'e poz vermiş sizin yaşlarınızda bir adama rastlamıştım,"* dedim.

İhtiyar kafasını kaldırıp bana baktı; suratından bir karaltı akıp geçti, hani evin üzerinden bir kuş uçar da kara gölgesi ağarmış bir paçavra gibi çimenleri yalar ya öyle, Becan olmadığımı anlamasıyla unutması bir olmuştu. Anlatmayı bırakmadı yine de, gerçeği hiçbir şekilde kabullenmediyse zahir. Acilen birisine anlatması gerekiyordu sanki, ebediyen unutulmadan önce birilerinin kulakları mutlaka işitmeliydi söyleyeceklerini.

"Suratı hiç de maymun suratı değildi. Fechin yakışıklıydı, mahallenin en yakışıklısı. Para veya yemek koparamadığı kadın yoktu. Kadınlardan her istediğini elde edebilirdi. Hatırlıyorum da bir defasında eski değirmene giden yolda yürüyüşe çıkmıştık. Yanımda bir yaprak kâğıt vardı, öğretmenim vermişti. Hakiki *kâğıt*, bembeyaz değil ama, biraz esmerce, orasında burasında benekleri olanından, sütte pişmiş alabalık rengi. Öğretmenim anama mektup yazayım diye vermişti bana. Okuldayken hep tahtaya yazardık, sonra süngerle siler tekrar yazardık, başımızda bir büyüğümüz olmayınca da süngeri tahtaya veya duvara fırlatıp sektirirdik, birisinin kafasına falan denk gelirdi. Fechin resim çizmeye bayılırdı, benim de yürürken aklıma bu geldi, kâğıdı resim yapsın diye ona versem amma da sevinir diye düşündüm.

"Bir tek resimlerini saklardı. Diğer tüm eşyalarını ya kaybeder, ya hibe eder ya da atardı. Mektubumda anneme anlatacaklarımı kafamda çoktan tasarlamıştım, o yüzden küçük harflerle yazarsam kâğıdın yarısına sığdırabileceğime kanaat getirdim. Fechin yanımda kâğıt olduğunu bilmiyordu, çıkarıp ona gösterdim, sonra da katlayıp ikiye yırttım."

Küçük oğlanın tavandan gelen cıvıl cıvıl sesini işitebiliyor ama neler dediğini çözemiyordu.

---

* Bkz. 1. kitap 5. bölüm. -*çn*

"Hava hiç olmadığı kadar aydınlıktı o gün. Güneş yeniden hayata dönmüştü, hani dün hasta yatan ve iflah olmaz dediğin adam ertesi gün sanki hiç hasta değilmiş, yataklara düşüp ilaçlar içen başkasıymış gibi sapasağlam kalkıp gülücükler saçarak ortalıkta dolaşır ya, aynı. Dualarda hep tekrarlanır, Yeni Güneş nur saçsın yüzüne denir, işte o güne dek ben bunu usturuplu bir deyim sanırdım, yeni doğan bebeğe hayırlı ömürler dilemek gibi, ya da hayırsever birinin iyiliğine şükrederken dile getirilenler gibi, çünkü gökte iki güneş varken bile ışığından insanın gözü kamaşmazdı. Oysa o gün bu deyimin gerçek olduğunu öğrendim; güneş ışığı Fechin'in yüzüne öyle bir nur saçtı ki bakamadım. Gözlerimden yaş geldi. Sağ ol dedi, sonra da tanıdığı bir kızın evine kadar beraber gittik. Kızın adını anımsamıyorum ama sahiden güzeldi, hani bazen dupduru güzellik deriz ya, öyle. Fechin'in bir kız arkadaşı olduğunu o âna dek bilmiyordum. Bana kapıda beklememi söyledi, ben de ilk basamağa çöktüm."

Oğlandan daha cüsseli birisi tavan arasında yürüdü, merdivenden yana.

"İçeride fazla kalmadı ama dışarı çıktığında ne yaptıklarını anladım, kız da pencereden bakıyordu. Fechin'e baktım; uzun ve ince maymun kollarını iki yana açtı. Yaşadıklarını nasıl paylaşabilirdi ki? Neticede kızdan benim için yarım somun ekmek ve biraz meyve istedi. Kâğıdın bir yüzüne beni, diğer yüzüne de kızı çizdi ama resimleri vermedi."

Merdiven gıcırdayınca dönüp baktım. Tahmin ettiğim gibi inen kişi bir kadındı. Uzun boylu değildi ama vücudu biçimli ve ince belliydi. Elbisesi oğlanın anasınınki gibi hırpani ama fazlasıyla kirliydi. Kumral gür saçı sırtına dökülmüştü. Yüzünü bana dönüp da çıkık elmacık kemiklerini ve çekik kahverengi gözlerini görmeden önce tanıdım onu. Agia'ydı. "Demek burada olduğumu en başından beri biliyordun," dedi.

"Aynısını ben de senin için söyleyebilirim. Buraya benden önce damlamışsın."

"Bu taraflara geleceğini tahmin ettim de ondan. Aslında senden biraz önce geldim ve evin sahibesine beni saklamadığı takdirde başıma neler geleceğini anlattım," dedi.

(Galiba bu lafıyla evde bir müttefiki olduğunu ima etmek istedi, zayıf bir savunma olsa da.)

"Seni Saltus'ta kalabalığın arasında gördüğümden beridir beni öldürmeye çalışıyorsun."

"Bu bir suçlama mı? Evet."

"Yalancı."

Agia'nın bocaladığına şahit olduğum az sayıdaki anlardan biriydi bu.

"Ne demek istiyorsun?"

"Saltus'tan önce de beni öldürmeye çalıştın da ondan dediydim."

"Avern'le. Evet, elbette."

"Sonrasında da. Agia, Hethor'un kim olduğunu biliyorum."

Yanıt vermesini bekledim ama bir şey demedi.

"Tanıştığımız gün seninle hayatını birleştirmek isteyen yaşlı bir denizciden bahsetmiştin. Hem ihtiyar, hem çirkin hem de fakir demiştin, ben de senin gibi genç ve güzel bir kadının açlıktan ölmediği hâlde böyle bir teklifi neden ciddiye aldığına bir türlü anlam verememiştim. Seni koruyan bir ikizin vardı, ayrıca az da olsa bir dükkân gelirin vardı."

Şaşırma sırası bendeydi. Dedi ki: "Adamı avucumun içine almaktı niyetim. Artık avucumun içinde."

"Beni öldürürse ona bedenini sunacağını vaat etmişsindir herhalde."

"Onun dışında başka şeyler de vaat ettim, o sayede avucumun içine aldım. O senden önde gidiyor, Severian, benden talimat bekliyor."

"Başka hayvanları mı var? Uyarın için teşekkür ederim. Adamın olayı buydu, değil mi? Başka gezegenlerden getirdiği hayvanlarıyla seni ve Agilus'u tehdit etmiş olmalı."

Başıyla onayladı. "Giysilerini satmaya gelmişti. Uzun zaman önce dünyanın kıyı ötesine uçan gemilerde giyilen türden kıyafetlerdi. Kostüm ya da taklit giysiler değildi, karanlık kabirlerde asırlarca yatmışların kıyafetleri bile değildi, neredeyse yeni gibiydiler. Dediğine göre gemileri –giden tüm gemiler– devranın dönmediği feza karanlığında kaybolmuş. Zaman bile telafi edemezmiş yitenleri."

"Biliyorum," dedim. "Jonas anlattı."

"Senin Agilus'u öldüreceğini öğrenince ona gittim. Bazı bakımlardan demir gibi güçlü biri ama zaafları da çok. Bedenim konusunda tutucu olsaydım onunla hiçbir şey yapamazdım ama benden talep ettiği her tür acayip şeyi yerine getirdim ve onu sevdiğime inandırdım. Artık her dediğimi yapacak durumda. Agilus'u öldürmenin ardından benim için peşine düştü. Eski madende öldürdüğün adamları onun parasıyla tutmuştum. Hükmettiği yaratıklarıyla gebertecek seni, şayet burada bizzat bitirmezsem işini."

"Uyumamı bekleyecek, sonra da aşağı inip canımı alacaktın herhalde."

"Önce uyandıracaktım, ama hançerimi gırtlağına dayadıktan sonra. Ama varlığımdan haberdar olduğunu çocuktan öğrenince böylesi daha hoş olur diye düşündüm. Söylesene, Hethor'u nasıl tahmin ettin?"

Daracık pencerelerden hafif bir rüzgâr esti. Şömine tüttü. Eskisi gibi suskun oturan ihtiyarın öksürerek kömürlere tükürdüğünü işittim. Agia ile ikimiz konuşurken tavan arasından inen küçük oğlan bizi kocaman şaşkın gözlerle seyrediyordu.

"Aslında çok önceden anlamam gerekirdi," dedim. "Dostum Jonas da onun gibi bir denizciymiş. Onu hatırlarsın, madenin girişinde görmüştün sanırım, mutlaka tanıyorsundur."

"Tanışmıştık."

"Aynı gemideydiler belki de. Şu ya da bu şekilde birbir-

lerini tanıyor olsalar gerek, yoksa Hethor foyasının çıkacağından o kadar korkmazdı. Nasıl bir ortak mazileri varsa artık, Jonas'la seyahat ettiğim süre boyunca Hethor benden uzak durdu, halbuki eskiden yanımda olmaya çok hevesliydi. Saltus'taki şu adamla kadını idam ederken onu kalabalığın arasında gördüm ama yanıma gelmeye yeltenmedi. Mutlak Yuva'ya giderken arkamızdan geldiğini de gördük fakat Jonas dörtnala uzaklaştı da Hethor ancak ondan sonra koştu yanıma, o da herhalde yakarcalarına kavuşmaya can attığı içindi. Mutlak Yuva'daki bekleme odasına hapsedildiğinde de gelip de yanımıza oturmaya kalkışmadı, oysa Jonas yarı ölü vaziyetteydi, ayrıca bizi arayan bir şeyin sümüksü izi kalmıştı odada."

Agia hiçbir şey demedi. Bu suskun hâli, kulemizden ayrıldığım günün ertesi sabahı köhne dükkânın kepenklerini açarken gördüğüm genç kadını hatırlattı bana.

"Thrax yolunda ikiniz de izimi kaybetmiş olmalısınız," diye devam ettim, "ya da başınıza bir kaza geldi ki geciktiniz. Şehirde olduğumuzu keşfetmenizden sonra bile Vincula amirliğini üstlendiğimi anlamamışsınız herhalde ki Hethor beni bulmak uğruna şehrin sokaklarına ateş püsküren yaratığını saldı. Sonra da bir şekilde Ördek Yuvası'nda yatan Dorcas'ı buldunuz..."

"Biz de orada konaklamıştık," dedi Agia. "Sizden birkaç gün önce gelmiştik, hatta şehre vardığınızda biz sizi aramaya başlamıştık bile. O küçücük çatı katı odasındaki kadının Botanik Bahçeleri'nde bulduğun deli kız olduğunu anladıktan sonra bile onu oraya senin yatırmış olabileceğine ihtimal vermedim çünkü handaki kan onu getiren adamın alelade kıyafetleri olduğunu söyledi. Yine de bir şeyler biliyordur diye kadını sorguya çektik, zaten Hethor'la laflamaya pek meraklıydı. Gerçek adı Hethor değil bu arada. Çok daha eski bir adı varmış, artık kimseciklerin kullanmadığı türden."

"Dorcas ateş yaratığını ondan duymuştu," dedim, "ben

de ondan duydum. O yaratıktan haberdardım ama Hethor ondan adıyla bahsetmiş, semender demişti. Dorcas bundan bahsederken hiç aklıma gelmedi ama Mutlak Yuva'ya varmadan önce bizi kovalayan kara yaratıkları Jonas'ın adıyla andığını sonradan hatırladım. Yakarca demişti onlara, yaydıkları ısı yüzünden bu ismi gemiciler takmış, öyle anlatmıştı. Hethor ateş yaratığını ismiyle anıyorsa o da büyük ihtimalle denizcilerden kalma bir isimdir, o yüzden de yaratıkla Hethor'un bir bağlantısı vardır diye düşündüm."

Agia cılız gülümsedi. "Madem artık her şeyi biliyorsun beni enseledin sayılır, tam karşındayım, hadi buyur, çek şu koca kılıcını."

"Silahsız da hakkından gelirim. Maden girişinde seni ayağımın altına almıştım ona bakarsan."

"Ama bıçağım hâlâ yanımda."

Tam o anda oğlanın anası içeri dalınca ikimiz de durakladık. Kadın hayretle bir Agia'ya baktı bir bana; sonra da ne yapacağını bilememiş ya da kaderine razı gelmiş gibi kapıyı örtüp ağır sürgüyü yuvasına oturttu.

Agia şöyle dedi: "Ayak sesimi duyup beni aşağı indirtti, Casdoe. Niyeti beni öldürmek."

"Buna ben nasıl mani olabilirim?" diye yanıtladı kadın, bıkkın. Bana döndü. "Ona zarar vereceğini söyledi diye saklanmasına izin verdim. Beni de mi öldüreceksin?"

"Hayır. Öyle zannetse bile onu da öldürecek değilim."

Agia'nın suratı öfkeyle çarpıldı, âdeta Fechin'in renkli balmumuyla şekil verdiği o güzelim surat bir gıdım alev görünce aynı anda hem eriyip hem yanmaya başlamıştı sanki. "Agilus'u öldürdün diye böbürleniyordun! Dengin görmüyor musun beni? Onunla mayamız aynı!"

Yanında bıçak olduğunu söylediğinde ona pek inanmamıştım. Silahına davrandığını bile görmedim ama bıçak elindeydi şimdi. Thrax'ın kavisli hançerlerinden biriydi.

Dışarıda hava bir süredir yaklaşan fırtına nedeniyle ba-

sıktı. Artık gök gürlüyor, gümbürtüsü etrafı inletiyordu. Gürlemenin yankıları dinmeye tam yüz tutmuştu ki bir şey karşılık verdi. O sesi tarif edemem; tam olarak ne bir insan feryadıydı ne de hayvan uluması. Casdoe denen kadının bitkinliği bir anda kayboldu, yerini bir telaş aldı. Dar pencerelerin her birinin altında ağır ahşap kepenkler duruyordu. Kadın en yakındakini sanki gözleme tavası kaldırır gibi çabucak alıp yuvasına oturttu. Dışarıda köpek deli gibi havlarken birden sustu, yeni başlayan yağmurun patırtısından başka ses kalmadı geriye.

"Çok erken," diye sızlandı Casdoe. "Çok erken!" Oğluna döndü: "Severian, çekil ayak altından."

Hâlâ açık duran pencerelerin birinden bir çocuğun seslendiğini işittim: *"Baba, bana yardım edemez misin?"*

16
Alzabo

Casdoe'ya yardım edeyim derken sırtımı eli hançerli Agia'ya döndüm. Bu hata az kaldı hayatıma mal oluyordu çünkü ben kepenkle uğraşırken hemen üzerime çullandı. Kadınlar ile terzilerin yeninden bıçak eksik olmaz, der atasözü. Agia iş-kembeden girip alttan deşerdi adamın yüreğini, usta bir suikastçı gibi. Tam zamanında dönüp bıçağını kepenkle karşıladım. Parlak çelik ucu tahtanın öbür tarafından çıktı.

Hışımla saldırması onu ele vermişti. Kepengi yana büküp bıçakla birlikte odanın öbür tarafına fırlattım. Casdoe ile ikisi aynı anda o yöne davrandı. Agia'yı kolundan yakaladığım gibi geri çektim. Casdoe da kepengi yerden kapıp bıçağın kabzası evden dışarı bakacak şekilde yuvasına oturttu.

"Seni aptal," dedi Agia. "Korktuğun düşmanına silah verdiğinin farkında değil misin?" Sesi yılgındı.

"Bıçağa ihtiyaç duymaz o," dedi Casdoe.

Şöminenin kor aydınlığı haricinde ev karanlıktı artık. Etrafa bakınıp mum veya kandil aradım ama bir tane bile göremedim. Ailenin elindeki az sayıda mumun da evvelce tavan arasına taşındığını sonradan öğrenecektim.

Dışarıda şimşek çakınca ışığı kepenklerin aralığından ve kapının altından incecik bir çizgi hâlinde fışkırdı. Kapı altındaki ışık çizgisinin gerektiği gibi yekpare değil de kesin-

tili olduğunu ânında fark ettim. "Dışarıda birisi var," dedim. "Eşikte duruyor."

Casdoe başıyla onayladı. "Pencereleri tam zamanında örttüm. Daha önce hiç bu kadar erken gelmemişti. Fırtınayla uyanmış olabilir."

"Kocan gelmiş olamaz mı dersin?"

Kadın bana yanıt vermeye kalmadan küçük oğlanınkinden daha tiz sesli biri çığırdı: *"Beni içeri al, ana."*

Konuşanın kim olduğunu bilmediğim hâlde, bu yalın sözlerdeki korkunç tuhaflığı ben bile fark ettim. Çocuk sesine benziyordu, belki, ama insan yavrusuna ait değildi.

"Ana," diye seslendi yine. *"Yağmur başladı."*

"En iyisi yukarı çıkalım," dedi Casdoe. "Merdiveni peşimizden çekersek içeri girse bile bize erişemez."

Kapıya gittim. Şimşek çakmadıkça eşikte bekleyenin ayakları görünmüyordu; yine de yağmurun patırtısına rağmen ağır ve hırıltılı soluğunu işitebiliyordum; hatta bir ara tırmalama sesi geldi, karanlıkta pusuya yatan bir yaratık eşinmiş gibi.

"Bu sizin marifetiniz mi?" diye sordum Agia'ya. "Hethor'un yaratıklarından biri mi?"

Kafasını iki yana salladı; çekik yağız gözleri fıldır fıldır. "Bunlar dağlarda dolaşan vahşi hayvanlardır, benden çok daha iyi bilmen gerekir."

"Ana?"

Bu asabi sorunun ardından eşikte bir hışırtı oldu, yaratık kapıdan uzaklaşmıştı. Kepenklerden biri gıcırdayınca aralığından bakmayı denedim. Dışarının karanlığından hiçbir şey görünmese de açık seçik işittiğim tok ayak sesini memleketin Ayı Kulesi'ndeki demir parmaklıklı menfezlerden kulağıma çalınan seslere benzettim.

"Üç gün önce Severa'yı kaptı," dedi Casdoe. İhtiyar adamı kaldırmaya uğraşıyor; o da şöminenin başından ayrılmaya razı gelmediği için pek ağırdan alıyordu. "Ne onun ne de

Severian'ın ormana girmesine asla izin vermezdim, ama bir akşamüzeri evin önündeki açıklığa kadar geldi. Ondan beri de her gece uğrar oldu. İzini köpek süremiyor. Yine de Becan bugün onu avlamaya çıkmıştı."

Bir örneğini hiç görmediğim hâlde hayvanın cinsini anlamıştım artık. "Bir alzabo öyleyse? Guddelerinden uyaran üretilen yaratıklardan mı?" dedim.

"Bir alzabo, evet," Casdoe yanıtladı. "Uyaran nedir bilmem."

Agia güldü. "Ama Severian biliyor. Yaratığın bilgeliğini tattı, sevdiceğini de bünyesinde taşıyor. Geceleri sevdanın harlı ateşiyle aralarında fısıldaşıyorlar, anlarsın ya."

Ona bir tokat salladım ama çabucak öteye kaçıp masayı kendisine siper aldı.

"Hoşuna gitmedi mi, Severian? Atalarının katlettiği hayvanların yerini almak üzere Urth'a getirilenlerin arasında alzabolar da vardı. Alzabolar olmasaydı biricik Thecla'nı ebediyen kaybederdin. Alzabolar seni ne kadar mutlu kıldığını söylesene Casdoe'ya."

Casdoe'ya dedim ki: "Kızınızın ölümüne hakikaten üzüldüm. Gerekirse bu evi dışarıdaki hayvana karşı savunacağım."

Kılıcım duvara dayalıydı. Sözümün eri olduğumu göstermek için gidip aldım. İyi ki de öyle yapmışım, zira hemen akabinde kapıdan bir adam seslendi: *"Açsana, hayatım!"*

Agia da ben de Casdoe'yu durdurmak üzere fırlasak da ikimiz de yeterince çevik davranamadık. Ona yetişmemize kalmadan sürgüyü kaldırdı. Kapı savrularak açıldı.

Eşikte bekleyen hayvan dört ayak üzerindeydi; buna rağmen koca omuzları kafam hizasındaydı. Başı öne eğikti. Sivri kulakları da geriye yatık, ensesindeki ibik gibi kürkün içine gömülmüştü. Şömine ışığında dişleri bembeyaz parladı, gözleri de kıpkırmızı. Dünya dışından geldiği söylenen bunun gibi yaratıklar çok görmüştüm. Bazı âlimlerin öne sürdüğü gibi, nabit kabilelerinin savaş veya hastalıkla nüfusu azalmış kırsal alanlardaki ateşlerin başına taş bıçaklarıyla çöreklen-

melerinden önce bile burada var olan atalarının ölümünden sonra peydahlanmışlardı. Ama o güne dek benim rastladıklarımın gözleri alelade hayvan gözleriydi. Alzabonun kızıl göz yuvarları ise ne insan zekâsı ne de hayvan masumiyeti taşıyan, bambaşka bir şeydi. Hani karanlık bir yıldızın cehenneminden bir iblis fırlasa, diye düşündüm, böyle olurdu gözleri; ama sonra sahiden de iblis diye anılan maymunsular hatırıma geldi, onlar insan gözlüydü halbuki.

Kazandığı ivmeyle kapı bir anlığına yeniden kapanacakmış gibi göründü. Dehşetle geri sıçrayan Casdoe'nun kapıyı itmeye yeltendiğini gördüm. Alzabonun hareketleri yavaş hatta miskinceydi, yine de kadına göre fazlasıyla çevikti. Kapının kenarı böğrüne çarpınca taşa çarpmış kadar oldu.

"Bırak açık kalsın," diye seslendim. "İçeriye ışık girmesi lazım."

Terminus Est'i kınından çekmiştim. Yalımı şöminenin ışığında kamaştıkça kor kesilmiş gibi görünüyordu. Agia'nın eşkıyalarının kullandığı türden bir kundaklı yay daha iyi bir silah olabilirdi. Okları hava sürtünmesinin etkisiyle tutuşur, isabet ettiği zaman da fırına atılmış odunlar gibi harlardı. Gerçi onu *Terminus* Est'in aksine kolumun bir uzantısıymış gibi kullanamazdım, ayrıca ilk atışta ıskalamam hâlinde kundağını tekrar kurayım derken alzabonun tepeme çullanması için fırsat yaratırdım. Uzun yalımlı kılıcım da bu ihtimali tümden bertaraf ediyor değildi. Üzerime atlarsa güdük ucu hayvanı deşemezdi. Kılıcı yanlamasına savurmak zorundaydım. Kellesini o kalın ensesinden daha havadayken koparabileceğimden şüphem olmasa da ıskalamanın ölümüm anlamına geleceğinin ayırdındaydım. Dahası, bu tür bir darbeye uygun yeterli alana ihtiyacım vardı ve daracık oda buna pek imkân vermeyebilirdi. Üstelik ateş sönmeye yüz tuttuğundan ışığa da gerek duyuyordum.

İhtiyar adam, oğul Severian ve Casdoe ortadan kayıptı. Ben yaratığın gözlerine pürdikkat kesilmişken tavan arasına mı çıkmışlardı yoksa bir punduna getirip kapıdan mı kaçmışlardı,

emin olamadım. Bir tek Agia kalmış, Casdoe'nun demir perçinli asasını silah niyetine kapıp bir köşeye sinmişti, bir kalyonu mavuçla savuşturmaya yeltenen çaresiz bir denizci misali. Onunla konuştuğum takdirde dikkati onun üzerine çekeceğimi biliyordum; beri yandan iyi de olabilir, kafasını ona çevirdiği anda hayvanı tam omurgasından biçebilirdim belki.

Dedim ki: "Agia, bana ışık lazım. Karanlıkta beni haklar. Bir keresinde beni öldürmeye çalışırken adamlarına arkama geçmelerini söylemiştin, önümü de sen tutuyordun hani.* Şimdi sana ben siper olacağım, yeter ki bana bir mum getir."

Anladığını kafa sallamasıyla ifade etti, aynı anda da hayvan üzerime yürüdü. Beklediğim gibi atlamadı ama, aksine miskince ama ustalıkla yan yan yürüyerek sağa kaydı, kılıcın menzilinden uzak durmaya dikkat ederek, kendisini kollayarak yanaşıyordu. Bir anlık gafletin ardından, duvara yanaşmasının herhangi bir kılıç darbesini önleyebileceği kafama dank ediverdi. Etrafımda yarım daire çizip de şöminenin ale-

vi ile kor kılıcım arasına girecek olursa (ki neredeyse girmişti) ateşin aydınlığından mahrum kalacaktım.

Böylece temkinli bir oyuna başladık. Alzabo sandalyelerden, masadan ve duvarlardan nasıl istifade edeceğinin hesabını yaparken ben de kılıcımı rahat savurabileceğim bir alan kazanmanın derdindeydim.

Aniden hücuma geçtim. Alzabo darbemden kıl payı kaçtı ya da bana öyle geldi, sonra o da hamle yaptı ama geri çekilerek karşı saldırımdan tam zamanında kurtuldu. Bir insan kafasını tek ısırıkta elma gibi yarısından koparacak kadar geniş çeneleri burnumun dibinde çat diye kapanmış, leş gibi soluğu burun direğimi kırmıştı.

Tekrar gök gürledi, kükremesinin hemen ardından da yıldırım isabet eden koca bir ağacın çatırdayarak devrildiğini işittim. Çakan şimşeğin göz kamaştırıcı ışığı evin her ayrıntısını ortaya sererken beni sersemletip kör etti. Akabinde çöken

---

* Bkz. 2. kitap 7. bölüm. -*çn*

ani karanlıkta *Terminus Est*'i yine savurdum, kemiğe çaldığımı hissedince de yana sıçradım, gök gürlerken bir darbe daha salladım ama bu kez bir eşyayı paramparça etmekle kaldım.

Derken içerisi bir kez daha aydınlandı. Alzabo ile ikimiz birbirimizi çalımlayarak kollarken Agia harekete geçmişti. Tam şimşek çaktığında merdivene hamle yapmış olmalıydı. Yolu yarılamıştı. Casdoe'nun aşağı uzanarak ona yardım ettiğini gördüm. Alzabo tam karşımda duruyordu, görünüşe bakılırsa sapasağlamdı ama ön ayaklarının dibinde kapkara bir kan birikintisi vardı. Kirli postu şömine alevinden kızıla çalıyordu. Bir ayınınki kadar iri ve kalın tırnaklı pençeleri de koyu kırmızıydı ama şeffaf gibiydi. Kapıdayken *"Açsana, hayatım,"* dediğine şahit olduğum sesini işitmek bir cesedin konuşmaya başladığını görmekten daha korkunçtu. Şöyle dedi: *"Evet, yaralandım. Ama tınmam ben acıdan, yıkılmam, ayakta kalırım yine. Beni ailemden ebediyen men edemezsin."*

Bir hayvanın ağzından çıkan bu sözleri haysiyetli, yavuz bir adamın ses tonuyla dile getirmişti. Pençe'yi çıkarıp masaya koydum, lakin mavi ışığı bir kıvılcımdan ibaretti. "Işık!" diye bağırdım Agia'ya. Boşa bağırmıştım. Tavan arası merdivenini yukarı çektiklerini işittim.

"Sana kaçış yolu yok, görüyorsun," dedi hayvan, yine eril sesiyle.

"Senin de önün tıkalı. Yaralı bir bacakla o kadar yükseğe sıçrayabilir misin?"

Ânında küçük bir kızın mızmız sesine büründü. *"Tırmanabilirim. Şu masayı deliğin altına çekemez miyim sanıyorsun? Ben ki konuşabiliyorum, onu mu yapamayacağım?"*

"Hayvan olduğunun farkındasın öyleyse."

Yine adam sesiyle konuştu. *"Hayvanın bünyesinde olduğumuzu biliyoruz, tıpkı bir zamanlar hayvanın yuttuğu etten bedenlerde olduğumuz gibi."*

"Onun karını ve oğlunu da yutması hoşuna gider miydi, Becan?"

"Ona ben hükmederim. Ben hükmediyorum. Casdoe ve Severian da bize katılsın istiyorum, benim bugün Severa'ya kavuştuğum gibi. Ateş sönünce sen de öleceksin –bize katılacaksın– hatta onlar da."

Güldüm. "Göremediğim hâlde seni yaraladığımı unuttun mu?"

Terminus Est'i indirmeden kırık iskemleye yaklaştım ve yerden kaptığım gibi şöminenin içine fırlattım, bir kıvılcım bulutu yaratarak. "Yıllanmış ağaçtandı sanırım, üstelik balmumuyla da güzelce cilalanmış. Güzel yanacaktır."

"*Olsun, elbet söner.*" Hayvanın –Becan'ın– sesi son derece sabırlıydı. *"Karanlık çöker, katılırsın bize."*

"Hayır. İskemle kül olup da alevi sönünce üzerine çullanıp seni geberteceğim. Şimdilik sadece kan kaybetmeni bekliyorum."

Müteakip sessizlik hayvanın yüz ifadesi düşüncelerini hiçbir şekilde ele vermediği için fazlasıyla ürkütücüydü. Kendimden biliyordum, Thecla'nın nöral kimyasının kalıntısı bu tür bir yaratığın organlarından damıtılmış bir salgı sayesinde kendi beyin çeperlerimin çekirdeğine sabitlenmişken, malum adamın ve kızının ruhlarının bu hayvanın kıt aklına musallat olup hâlâ hayatta olduklarını zannetmeleri anlaşılır bir durumdu; ancak bir hortlak yaşamı sürmek neye benzer, öyle bir dimağ ne tür hayaller ve arzular besler, kestirebilmem olanaksızdı.

En sonunda adamın sesiyle konuştu: "*Madem öyle, bir iki saate kalmaz ya ben seni öldüreceğim ya da sen beni öldüreceksin. Ya da karşılıklı helak edeceğiz birbirimizi. Şimdi arkamı dönüp de gece karanlığına ve yağmura karışsam, Urth yüzünü bir kez daha aydınlığa döndüğünde beni avlamaya çıkar mısın? Yahut beni kadınımdan ve çocuğumdan uzak tutmak için burada mı kalırsın?*"

"Hayır," dedim.

"*Şeref sözü verir misin? Onu güneşe doğrultamasan da şu kılıcın üzerine ant içer misin?*"

Bir adım geri çekilip *Terminus Est*'i yalımından tutarak ucu tam kalbime bakacak şekilde ters çevirdim. "Zanaatımın nişanı olan bu kılıç üzerine ant içerim ki bu gece gidip de geri dönmezsen yarın seni avlamaya çıkmayacağım. Ne de bu evde kalacağım."

Bir yılan gibi kıvrak çark etti. Galiba kalın sırtında açtığım kesiği bir anlığına görür gibi oldum. Derken ortadan kayboldu, açık kapı, kırık iskemle ve yerdeki kan gölü haricinde varlığına dair hiçbir iz bırakmadan. Aşınmış yer tahtalarının içine işleyen kanı, bence dünyamızdaki diğer hayvanların kanından daha koyu renkliydi.

Gidip kapıyı sürgüledim, Pençe'yi boynuma asılı keseciğe geri koydum, sonra da hayvanın aklına uyup masayı kapağın altına çektim ve tavan arasına kolayca çıktım. Casdoe ile ihtiyar adam, Severian adlı oğlanla beraber en dibe sinmişti. Çocuğun bu geceyi en az yirmi yıl boyunca unutamayacağını bakışlarından anladım. Merteklerden birine asılı kandilin titrek ışığına sığınmışlardı.

"Gördüğünüz gibi kurtuldum," dedim. "Konuştuklarımızı işitebildiniz mi?"

Casdoe tek kelime etmeden başıyla onayladı.

"Işık istediğimde getirseydiniz öyle yapmak zorunda kalmazdım. Hâl böyleyken size herhangi bir şekilde borçlu değilim. Yerinizde olsam gün doğar doğmaz bu evi terk eder, yaylalara inerdim. Ama karar size kalmış."

"Korktuk," diye mırıldandı Casdoe.

"Ben de korktum. Agia nerede?"

İhtiyar adamın işaret ettiği yere bakınca şaşırdım. Dam örtüsünün bir bölümü Agia'nın narin bedeninin geçebileceği genişlikte kanırtılarak açılmıştı.

Tavan arasından ineni gebertirim diyerek Casdoe'yu uyardıktan sonra o gece ateşin karşısında uyudum. Sabahleyin evin etrafını dolaştım. Tahmin ettiğim gibi Agia kepenge saplı bıçağını alıp gitmişti.

17
Liktorun Kılıcı

"Evi terk ediyoruz," dedi Casdoe. "Ama yola çıkmadan önce kahvaltı hazırlayacağım. Canın istemiyorsa bizimle yemek zorunda değilsin."

Başımla onaylayıp dışarıda bekledim. Biraz sonra bir tane tahta kaşıkla beraber bir tas yulaf lapası getirdi, ben de pınara gidip yedim. Oradaki perde gibi çalıların arasına sindim ve çıkmadım. Alzaboya ettiğim yemini bozmuş gibi oluyordum ama sindiğim yerde bekleyerek evi gözetledim.

Bir süre sonra Casdoe, babası ve küçük Severian dışarı çıktı. Kadının elinde bir bohça ve kocasının asası, ihtiyar adam ile oğlanın da küçük birer çıkını vardı. Alzabo ortaya çıkınca zemin boşluğuna saklanan köpek (onu suçlayamıyorum ama Triskele olsa öyle yapmazdı) kuyruk sallayarak peşlerindeydi. Casdoe'nun etrafına bakınarak beni aradığını gördüm. Bulamayınca kapı eşiğine bir bohça bıraktı.

Daha bir ay kadar önce sürülüp ekilmiş, semeresini bundan sonra kuşların toplayacağı küçük tarlanın kıyısı boyunca uzaklaşmalarını seyrettim. Ne Casdoe ne de babası dönüp de arkalarına baktı; ancak ilk bayırı aşmak üzereyken oğlan, Severian, durdu ve yuva bellediği yegâne meskene son bir kez baktı. Evin taş duvarları hâlâ sapasağlamdı, kahvaltı ocağının dumanı da hâlâ tütüyordu bacasından. Annesi seslenmiş olacak ki çabucak peşlerinden koşup gözden yitti.

Çalıların sığınağından çıkıp kapıya gittim. Eşiğe bırakılan bohçanın içinde iki tane yumuşak guanako battaniye ve temiz bir beze sarılı et kurusu vardı. Eti heybeme tıktım, katlı battaniyeleri de açıp omzuma attım.

Yağmurdan sonra hava tertemiz olmuş, ferahlamıştı. Yemek ve is kokan taş kulübeyi birazdan terk edeceğime memnundum. İçeriye göz attım. Alzabonun kara kan lekesi ve kırık iskemle duruyordu. Casdoe masayı eski yerine çekmişti. Cılız parlarken üzerine koyduğum Pençe masa yüzeyinde herhangi bir iz bırakmış değildi. Almaya değer hiçbir eşya yoktu. Dışarı çıkıp kapıyı örttüm. Sonra da Casdoe ve ailesinin peşine takıldım.

Ben alzaboyla cebelleşirken beni karanlıkta bıraktığı için kadını affetmiyordum, halbuki tavan arasındaki kandili aşağı sarkıtarak isteğimi kolayca yerine getirebilirdi. Agia'dan yana çıktığı için de fazla suçlayamazdım, karlı haşin dağların kucağında yapayalnız bir kadındı sonuçta. Keza ihtiyar adam ile çocuk da en az onun kadar savunmasız olduklarından onlarda da kabahat bulmak mümkün değildi.

Patikanın zemini yumuşaktı, o kadar ki ayak izlerini açıkça görerek takip ediyordum onları. Casdoe'nun ayak izleri ufaktı, oğlanınkiler daha da ufaktı ve onları iki adım geriden takip ediyordu. İhtiyar adam da kadınla aynı hizada, paytak adımlarla gidiyordu. Bense arayı kapatmamak için aheste yürüyordum. Attığım her adımda kendimi daha da tehlikeye attığımın ayırdındaydım ama valinin devriyeleri önce onları sorguya çekecek olursa önlemimi alırım diye ümit ediyordum. Casdoe beni ele veremezdi çünkü paylaşacağı en doğru bilgi bile dimarşileri yanlış yönlendirirdi. Alzabo civardaysa da saldırmadan önce kokusunu alır veya sesini işitirim umuyordum. Neticede avını savunmasız bırakacağıma değil, sadece onu avlamayacağıma ve evde kalmayacağıma söz vermiştim.

Ayak basıla basıla açılmış bu patika Becan'ın av yolu olsa gerekti. Çok geçmeden yol bitti. Vardığımız yerin manzarası

orman eteğine kıyasla daha renkliydi. Güney cepheli yamaçlar bodur eğrelti otları ve yosunla kaplıydı, kepezleri çamlar bürümüştü. Uzaktan bir şelale sesinin duyulmadığı enderdi. Zihnimde öğretmeni ve iki irikıyım fedaisi eşliğinde buraya çok benzer bir yere resim yapmak için gelen Thecla'nın anıları canlandı. Güneş ışığından ırak bir çağlayanın yanı başına bırakılmış sahipsiz bir tuvale, palete ve dağınık bir fırça kabına rastlamam an meselesiymiş gibi hissettim. Elbette rastlamadım, hatta birkaç saat boyunca herhangi bir insaniyet izi görmedim. Casdoe'nun kafilesindeki ayak izlerine geyik izleri karıştı, geyikleri avlayan yaban kedilerinin pati izleri de iki kez. Bunlar mutlaka yağmurun dindiği şafaktan kalmaydı.

Derken yalın ayak giden birisinin ihtiyarınkinden daha büyük izlerine denk geldim. Ebadı benimki kadar vardı hatta, üstelik benden daha geniş atıyordu adımlarını. İzler yolun sağından çıkıp grubunkiyle birleşmişti, beri yandan oğlanın ayak izlerini kısmen çiğnediği için de aramıza birisinin girdiği belliydi.

Hızlandım.

Ayak izlerinin bir otoktona ait olduğundan kuşkulansam da geniş adımlarla yürümesi kafamı karıştırmıştı çünkü dağlarda barınan o vahşiler genelde ufak tefekti. Sahiden bir otokton olsaydı bile Casdoe'ya ve ailesine ciddi bir zarar verme ihtimali düşüktü, yine de eşyalarını yağmalayabilirdi. Sağdan soldan işittiğim kadarıyla otoktonlar zeki avcılardı ama savaşçı değillerdi.

Yalın ayak izler devam ediyordu. Aramıza girene en az iki kişi daha katıldı.

Asker kaçağı da olabilirlerdi. Vincula'daki mahkûmların dörtte biri böyle kişilerdi ve kadın olsun erkek olsun çoğu gaddarca suçlar işlemişti. Ne var ki firariler iyi silahlanmış olurdu, donanımlı oldukları için de böyle yalın ayak gezeceklerine katiyetle ihtimal vermiyordum.

Önümde sarp bir bayır belirdi. Casdoe'nun asasının bırak-

tığı oyukları görebiliyordum. Tırmanırlarken ihtiyar adamla beraber tutunduğu dallar da kırılmıştı. Bazıları da takipçileri tarafından koparılmıştı muhtemelen. İhtiyar şimdiye çoktan yorulmuştur diye düşündüm; yine de kızının onu hâlâ yürütmesi şaşırtıcıydı; belki de adamcağız, hatta üçü birden, peşlerinde birileri olduğunu anlamıştı artık. Zirveye tam yaklaşmıştım ki köpeğin havladığını işittim, sonra da (âdeta dün gecenin bir yankısı gibi) vahşiyane, sözcüksüz bir nara.

Alzabonun insansı korkunç feryadı gibi değildi ama. Daha önce defalarca işittiğim türden bir sesti, bazen cılız da olsa çalınırdı kulağıma, hatta Roche'un bitişiğindeki karyolada yatarken bile, en çok da zindanlarımızdaki nöbetçi kalfalara ve müvekkillere yemek götürdüğümde duyardım. Üçüncü kattaki müvekkillerden birinin haykırışına tıpatıp benziyordu. Doğru dürüst konuşamayan biriydi ve bu sebepten dolayı, fayda vermediği için, sorgu odasına bir daha götürülmemişti.

Aramıza girenler zoanthroplardı. Abdiesus'un ridottosunda onların kılığına girenleri anımsadım. Zirveye ulaşınca Casdoe'nun yanında babası ve oğluyla beraber onları da gördüm. Onlara insan demeye bin şahit lazımdı, yine de uzaktan bakınca insanı andırıyorlardı. Dokuz çıplak erkek, üçünün etrafını sarmış, habire çömelip kalkıyordu. Tam yanlarına koşmak üzereydim ki bir tanesinin sopasıyla vurup ihtiyarı yere yıktığını gördüm.

O anda durakladım. Thecla'nınki değil kendi korkumdu beni durduran.

Madendeki maymunsularla yiğitçe savaşmıştım ama mecburiyetten. Yenişemesek de alzaboya karşı koymuştum ama dışarısı karanlık diye, kaçsaydım beni kesin öldürürdü.

Oysa burada seçme hakkım vardı, ben de geri durdum.

Yaşadığı yer itibarıyla Casdoe onlardan mutlaka haberdardı ancak muhtemelen daha önce hiç karşılaşmamıştı. Asayı bir kılıç gibi sallıyordu, oğlan eteğine yapışık. Sesi zoanthropların cırlak, zekâdan yoksun naralarıyla karışık eri-

şiyordu kulağıma, hayal meyal duyuyordum sanki. Bir kadın saldırıya uğradığında duyulan dehşeti duydum ama beri yandan ona müstahak diye düşünüyordum alttan alta, benim yanımda savaşmadı ya, şimdi tek başına savaşsın da görsün.

Fazla uzun sürmezdi hâliyle. Bu cins mahlûklar ilk başta korkup kaçmazlarsa bir daha hiç korkmazlardı. Bir tanesinin asayı kadının elinden kaptığını görünce *Terminus Est*'i çektiğim gibi bayır aşağı koştum. Çıplak şahıs kadını yere serdi, galiba ırzına geçmeye hazırlanıyordu.

Birden solumdaki ağaçların arasından devasa bir şey fırladı. O kadar iri ve çevikti ki ilk başta bir kızıl aygır sandım, binicisiz ve eyersiz. Sipsivri dişlerini görüp de zoanthropun çığlığını işittikten sonra idrak ettim alzabo olduğunu. Diğerleri hemen üzerine çullandı. Tuhaftır, ellerindeki demirağacı tokmaklan inip kalktıkça, tarlaya saçılmış mısır tanelerini gagalayan tavuklara benzettim. Derken bir zoanthrop havaya uçtu, evvelce çırılçıplakken şimdi kızıl bir pelerine sarınmış gibiydi hâli.

Kavgaya katıldığımda alzabo çoktan yere serilmişti ama ona aldıracak durumda değildim. *Terminus Est* çınlayarak kafamın etrafında yörünge çizdi. Çıplaklardan biri yere yığıldı, sonra diğeri. Yumruk büyüklüğünde bir taş kulağımı ıskaladı, o kadar yakından geçti ki vızıltısını işittim. İsabet etseydi akabinde ölmüştüm. Neyse ki bunlar madendeki maymunsular gibi üstesinden gelinemeyecek kadar kalabalık değildi. Bir tanesini omzundan beline kadar yardım, kaburgalarını biçerken kılıcın takırtısını bile hissettim, sonra da bir diğerinin kafatasını ikiye böldüm.

Sonra ortalık süt liman oldu, yalnızca oğlanın mızırdanışı kaldı geriye. Dağ çimenlerinde yedi zoanthrop yatıyordu, sanırım dördü *Terminus Est*'le, üçü de alzabo tarafından haklanmış. Casdoe'nun cesedi alzabonun çeneleri arasında yarım kalmış, kafasını ve omuzları çoktan mideye inmişti. Fechin'in ahbabı olan ihtiyar bir bez bebek gibi yığılmış

hâldeydi. Şu ünlü ressam onun ölümüne bambaşka bir bakış açısıyla yaklaşarak adamın şekilsiz kafasını insan hayatının saygınlığını ve beyhudeliğini yansıtan bir esere konu edebilirdi. Lakin Fechin aramızda değildi. Köpek de ihtiyarın yanında yatıyordu, çeneleri kanlı.

Oğlana bakındım. Alzabonun sırtının dibine sinmişti, dehşet vericiydi. Yaratık hiç kuşkusuz onu babasının sesiyle çağırmış, o da gitmişti. Hayvanın arka bacakları istençsiz kasılıp duruyordu, gözleri de kapalıydı. Oğlanı kolundan tuttuğum esnada bir boğanınkinden daha kalın ve geniş dili onun elini yalayacakmış gibi dışarı uzandı, ardından omuzları öyle şiddetli sarsıldı ki geri kaçtım. Dili sarkık kaldı, kaskatı kesildi gövdesi.

Oğlanı ondan uzaklaştırıp şöyle dedim: "Artık geçti, küçük Severian. İyi misin?"

Kafa sallayıp ağlamaya başladı. Onu kucağıma aldım ve uzun bir süre mekik dokudum.

Daha önce defalarca olduğu gibi Casdoe'nun evinde de beni hüsrana uğratmasına rağmen bir an Pençe'yi kullanmayı düşündüm. İşe yarasa bile sonucun nasıl olacağı ne malumdu? Zoanthropları veya alzaboyu diriltmek istemezdim, ayrıca Casdoe'nun başsız cesedine ne hayrı dokunabilirdi ki? İhtiyara gelince, o güne dek bir ayağı çukurdaydı zaten, nihayet ölmüştü işte, can çekişmeden. Bir iki seneye kalmadan tekrar ölsün diye onu diriltmeme teşekkür mü edecekti? Mücevher güneşte kamaştı ama parlaklığı sadece güneşten kaynaklanıyordu, Uzlaştırıcı'nın nurundan değil, Yeni Güneş'in ışıltısından da değil, ben de tekrar kesesine koydum. Oğlan beni iri gözlerle seyrediyordu.

Terminus Est ta balçağına kadar kanla kaplıydı. Devrik bir ağacın üstüne oturup ne yapacağımı kafamda tartarken ıslak bir tahta parçasıyla yalımını temizledim, sonra da bileyleyip yağladım. Zoanthroplar veya alzabo zerre umurumda

değildi ancak Casdoe'nun ve ihtiyarın hayvanca parçalanmış cesetlerini öylece bırakmak içime sinmiyordu. İhtiyat gereği de yanlıştı. Ya başka bir alzabo peydahlanır da Casdoe'nun cesedini mideye indirdikten sonra oğlanın peşine düşerse?

İkisini de kulübeye geri taşımayı düşündüm. Az buz mesafe yoktu hani; ikisini beraber taşıyamazdım, ayrıca hangisini geride bırakırsam bırakayım almak için geri döndüğümde mutlaka hırpalanmış hâlde bulurdum. Onca kanı görünce leşçil teratomisler kafamızın üzerinde daire çizmeye başlamıştı, her birinin kanat genişliği bir karavelin sereni kadar vardı.

Bir süre araziyi yoklayarak toprağı Casdoe'nun asasıyla kazabileceğim kadar yumuşak bir yer aradım. En sonunda iki cesedi de ırmağa yakın kayalık bir araziye götürdüm ve orada üzerlerini taşla örtüp birer kurgan yaptım. Orada yaklaşık bir yıl yatacaklarını umuyordum, karlar eriyene kadar, Kutsal Katharine yortusuna kalmadan da kızıyla babasının kemikleri akıntıya kapılıp giderdi.

İlk başta seyirci kalan küçük Severian sonradan ufak taşlar getirip kurganların tamamlanmasına yardım etti. Üzerimizdeki kiri pası ırmakta temizlerken sordu: "Sen benim amcam mısın?"

Ona şöyle dedim: "Bundan böyle baban sayılırım. Birisinin babası ölünce, hele ki yaşı senin kadar küçükse, yeni bir baba edinmelidir. O kişi ben oluyorum."

Başıyla onayladı, dalgın. Ansızın iki gece önceki hayalim hatırıma geldi, hani tüm insanların kan bağı taşıdığı, herkesin tek bir kolonici çiftin evladı olduğu bir dünya hayali kurmuştum. Kendi anamın babamın adını bilmeyen bendeniz, adaşım olan bu çocukla pekâlâ akraba olabilirdim, hatta ona bakılırsa karşılaştığım herkesle. Hayalini kurduğum dünya, birden, hayatımın temeli oluvermişti nazarımda. O şen akarsuyun kıyısında nasıl da gamlıydık, keşke tarif edebilsem hâlimizi, oğlanın o ıslak suratını, kirpiklerinden su damlayan kocaman gözleriyle nasıl da duru ve vakur göründüğünü.

18
Severian ile Severian

Doyasıya su içtim, oğlana da bol bol içmesini söyledim, dağlarda kurak yer çok olurdu, ertesi sabaha dek içecek su bulamayabilirdik. Artık eve dönemez miyiz diye sordu, ben de Casdoe ile Becan'ın evine geldiğimiz yoldan geri dönmeyi vaktiyle aklımdan geçirmiş olsam da, dönemeyiz dedim; çünkü yuvasını, tarlasını, o küçük bahçeyi yeniden görmek içini sızlatır, ikinci kez terk etmek ona çok acı gelirdi, biliyordum. Yaşı küçük olduğu için babasını, anasını, ablasını ve dedesini bir şekilde hâlâ evde sanıyor bile olabilirdi.

Fazla aşağılara inememiş olsak da yolculuğun benim için tehlike arz edeceği rakıma ulaşmıştık. Thrax hükümdarının silahlı kuvvetleri yüz fersahtan fazla bir alana yayılmış durumdaydı. Agia'nın o vakte kadar dimarşileri peşime takmış olma ihtimali de yüksekti.

Kuzeydoğuda o güne dek gördüğüm en yüksek şahika yükseliyordu. Sadece doruğu değil sırtları da karla kaplıydı, hatta neredeyse beline kadar iniyordu. Yamacından batıya, daha alçaktaki sayısız zirvenin tepesinden ötelere bakan mağrur simanın kime ait olduğunu bilemedim, artık bilen de yoktu belki, yine de insanlığın muhteşem ilk çağlarında egemenlik kurduğu kesindi ki dağın granit yüzeyini bir marangoz keskisi gibi yontabilen erklere hükmetmişti. Suretine baktıkça, yüksek rakımları avuçlarının içi gibi bilen kıdemli

dimarşiler bile bunun karşısında huşu duyuyor olsa gerek, diye düşündüm. Neticede onu pusula aldık kendimize, daha doğrusu pelerininin dökümlü katlarından başlayıp Becan'ın bir zamanlar yuvasını kurduğu dağlara çıkan darboğazın yolunu tuttuk. İlk başlarda tırmanış zorlu geçmedi ve tırmanmaktan ziyade yürüyerek ter döktük.

Oğul Severian desteğime lüzum olmadığı hâlde sık sık elimi tutuyordu. Küçük çocukların huyu nasıldır hiç bilmem, ancak gördüğüm kadarıyla çırak olabilecek yaşlardaydı, yani Üstat Palaemon'un derslerine girebilecek kadar büyümüştü, dolayısıyla kendi başına yürüyüp anlaşılır bir şekilde iletişim kurabilecek yaşlarda olduğu söylenebilirdi.

Başta anlattığımın haricinde en az bir saat boyunca tek laf etmedi. Sonra, çam ağaçlarıyla çevrili ve annesinin öldüğü yere çok benzeyen yemyeşil bir bayıra ulaştığımızda, şunu sordu: "Severian, o insanlar kimdi?"

Kimleri kastettiğini anladım. "Onlar insan değildi ama eskiden insan oldukları için hâlâ insanı andırıyorlar. Onlar zoanthroptu, yani insan suratinde hayvan. Söylediklerimi anlıyor musun?"

Küçük oğlan uslu uslu kafa salladı, ardından sordu: "Niçin çıplak geziyorlar?"

"Çünkü artık insan değiller, dedim ya. Köpek doğuştan köpektir, kuş da doğuştan kuştur, ama insan olmak bir başarıdır. Bunu bir düşün. En azından son üç dört yıldır bunlara aklın eriyor, küçük Severian, sen aklının hiç ermediğini sansan bile."

"Köpek sırf yiyecek şeyler arar," dedi oğlan.

"Kesinlikle. Bu da insan düşünen bir varlık olmak zorunda mıdır sorusunu doğuruyor. Nitekim bazı kişiler uzun zaman önce bunun aksine karar vermişlerdir. Bazen bir köpeği insan gibi davranmaya zorlarız, arka ayakları üzerinde yürütürüz, tasma takarız falan. Gelgelelim bir insanı insan gibi davranmaya zorlayamayız, zorlamamalıyız. Hiç uyuyasın geldi mi? Hem de hiç uykun yokken, yorgun bile değilken?"

Kafa sallayarak onayladı.

"Çocuk olmanın yükünden hiç değilse bir süreliğine kurtulmak istersin de ondan. Ben de bazen çok şarap içerim, sırf bir süreliğine insan olmaya ara vermek istediğim için. Bazen insanlar bu amaçla kendi canlarına kıyarlar. Bunu biliyor muydun?"

"Ya da başka fena şeyler yaparlar," dedi. Bunu söylemesi birtakım muhabbetlere kulak misafiri olduğunun göstergesiydi. Becan büyük ihtimalle o zihniyette bir adamdı, yoksa kalkıp da ailesini bu kadar ücra ve tehlikeli bir yere getirmezdi.

"Evet," dedim. "Öyle de denebilir. Bazen kimi adamlar hatta kadınlar, düşünme külfetinden tiksinirler ama canları kıymetlidir. Hayvanlara imrenir, onlar gibi olmak isterler, yalnızca içgüdülere kulak vermek ve düşünmemek. Düşünmeni ne sağlar biliyor musun, küçük Severian?"

"Kafam," dedi oğlan hemen, kafasını iki eliyle tutarak.

"Hayvanların da kafası var, hem de kerevit, öküz ve kene gibi en aptal hayvanların bile. Düşünmeni sağlayan şey kafanın yalnızca ufak bir bölümüdür, içindekidir, gözlerinin hemen üstündeki kısmı." Alnına dokundum. "Diyelim ki elinin tekini bir sebepten koparttırmak istedin, bunu ustalıkla yapabilecek adamlar vardır. Varsayalım, örnek veriyorum, elin iyileşmeyecek şekilde yaralandı. Bedeninin geri kalanına yaranın zarar verme ihtimali varsa eli adabıyla gövdenden ayırmak mümkündür."

Oğlan kafa salladı.

"Pekâlâ. Aynı adamlar düşünmeni sağlayan o küçük kısmı da kafandan ayırabilir. Ama tekrar yerine koyamazlar, anladın mı. Mümkün olsaydı bile, o kısmı bir kez çıkardılar mı yerine koymalarını isteyemezdin. Ama bazen insanlar para karşılığı o kısmı çıkarttırırlar. Düşünmeye ebediyen son vermek isterler, genellikle de tüm insanlığa sırt dönmeyi arzuladıklarını söylerler. Ondan sonra onlara insan muamelesi

yapılamaz artık, hayvana dönüşürler, hâlâ insan suretindedirler ama hayvan olmuşlardır. Niçin çıplak gezdiklerini sormuştun. Giysinin ne olduğunu unuturlar, o yüzden giyinme ihtiyacı duymazlar, çok üşüseler bile, giysi buldular mı üzerine yatarlar hatta sarınırlar ama giyinmeyi akıl edemezler."

"Sen de mi öylesin azıcık?" diye sordu oğlan, çıplak göğsümü işaret ederek.

İma ettiği şey daha önce hiç aklıma gelmemişti, hâliyle bir an afalladım. "Loncamın kuralı gereğidir," dedim. "Kafamın herhangi bir kısmını çıkarttırmadım, sorduğun şey buysa, eskiden gömlek de giyerdim... Ama evet, galiba azıcık ben de öyleyim, çünkü çok üşüdüğümde bile buna hiç kafa yormamıştım."

Yüz ifadesi şüphelerini doğruladığımı söylüyordu. "O yüzden mi kaçıyorsun?"

"Hayır, o yüzden kaçmıyorum. Tam tersi sebepten kaçtığım söylenebilir sanırım. Galiba kafamın malum kısmı aşırı gelişti diye. Ama zoanthroplar konusunda haklısın, onlar öbür sebepten dağlarda. Bir insan hayvana dönüştüğünde tehlikeli bir hayvan sayılır, çiftliklerin ve bir sürü insanın yaşadığı yerleşim yerlerinde de öyle hayvanlara müsamaha gösterilmez. O nedenle dağlara sürülürler, onları ya düşünme yetisinden mahrum kalmazdan önce parayla tuttukları birisi ya da eski ahbapları buraya getirip bırakır. Akılları hâlâ biraz erer elbette, her hayvan gibi. Vahşi doğada besin bulacak kadar akıllıdırlar, gerçi her kış çoğu ölür, orası ayrı. Maymunun ceviz fırlatması gibi taş atacak kadar da akıllıdırlar, sopa kullanmasını da bilirler, çiftleşmek için eş de ararlar, ne de olsa dediğim gibi aralarında dişiler de vardır. Ne var ki doğurdukları oğulları ve kızları fazla yaşamaz, bence öylesi daha hayırlı çünkü yavruları senin benim gibidir, düşünme yetisi denen külfetle dünyaya gelir."

Konuşmamız bittiğinde o külfeti tüm ağırlığıyla hissettim; o kadar ağır bir yüktü ki kimileri için büyük bir lanet

gibi görülmesine ilk kez tam anlamıyla hak verdim, kaldı ki ben de hafızayı bazen aynı gözle görürdüm.

Güzelliğe müthiş duyarlı bir insan asla değilimdir, yine de dağların ve göğün güzelliği düşüncelerime öyle bir renk kattı ki idrak edilemez şeyleri idrak etmek üzereymişim gibi hissettim. Sözgelimi Dr. Talos'un temsilinde ilk kez rol almamın ertesinde Üstat Malrubius rüyama girmiş -ki bu o zamanlar aklımın bir türlü almadığı, gerçekten yaşandığına zamanla az çok ikna olsam da hâlâ anlam veremediğim bir vakadır- karşıma oturup idari ilkeleri sıralamamı istemişti,* idari işlerle hiç alakam yoktu halbuki. İradenin de başlı başına bir idare gücü olduğu, sağduyuyla değilse de dış etkenlerle yönlendirildiği, bunu hatırlayınca dank etti kafama. Gerçi bu hususta mantığın payını tam anlamıyla belirlemek çok zordu. İçgüdünün de payı vardı elbette; ama iradeye baskın çıkan unsur da içgüdü olamaz mıydı? Alzabo, zoanthroplara saldırdığında avını diğerlerinden sakınmasını buyuran içgüdüsüne uymuştu. Kanımca karısını ve çocuğunu korumak için Becan da aynısını yapmıştı, onunki de içgüdüydü yani. İkisi de aynı kapıya çıkıyordu ve esasen aynı bedende icra edilmiş iki ayrı eylemdi. İlkel ve gelişkin içgüdüler, mantığın arkasından el ele mi tutuşmuştu? Yoksa tüm mantıklı edimlerin ardında tek bir içgüdü vardı da sağduyumuz onu mu kapsayıcı etken olarak görüyordu?

Fakat Üstat Malrubius'un rüyamda idari ilkelerin hem en yücesi hem de en temeli olduğunu ima ettiği "hükümdara bağlılık" da aslında bir içgüdü değil miydi? Açıkçası içgüdü kendiliğinden ortaya çıkıyor olamaz. Tepemizde süzülen şahinler yuvalarını hiç kuşkusuz içgüdüleri doğrultusunda yapıyor; ancak hiç yuva yapmadan yaşadıkları bir dönem mutlaka olmuştur. Yuva yapan ilk şahinin ebeveyninde o içgüdü yokken onunkisi kalıtsal olamaz. Bu tür bir içgüdü zamanla

---

* Bkz. 1. kitap 33. bölüm. -*çn*

gelişmiş de olamaz, şahinler bin nesil boyunca aylak gezerek birer ikişer dal parçası taşıdıkça akıllanmamıştır; çünkü bir iki dalla kurulacak şey değildir şahin yuvaları. Belki de içgüdüye ağır basan unsur, irade gücünün en ilkel olduğu kadar en yüce ilkelerindendi. Belki de değildi. Kuşlar havada daire çizerek hiyeroglifler yazıyordu ama ben okuyayım diye değil.

Anlattığım dağdakinden daha sarp bir sırta ulaştığımızda tüm Urth yüzeyini, kutuptan ekvatora uzanan bir hat çizerek katediyor gibiydik; sahiden de karınca kadar kaldığımız o dağ sırtı bir küreyi andırıyordu. Hem ta arkamızda hem ta önümüzde koca koca kar tabakaları yükseliyordu. Alt katmanlarındaki kayalık yamaçlar buzlarla kaplı güney denizi kıyıları gibiydi. Onların da aşağısında otların bürüdüğü çayırlar uzanıyordu, yabani çiçeklerle benekli. Evvelsi gün geçtiğim bu çayırlar gayet iyi hatırımdaydı. Doruğunu mavi bir pusun taçlandırdığı dağı yeşil renkli bir nişan kordonu misali süslüyordu. Hemen altındaki çam ağaçlarının rengiyse siyaha çalacak denli koyuydu.

Bayır aşağı indiğimiz sırt çok farklıydı. Hastalıklı tepe uçları batan güneşe doğru üç yüz gez uzanan parlak yapraklı kerestelik ağaçlarla dolu engin bir dağ ormanıydı. Aralarında tümden ölmüş ağaçlar da vardı ama gövdelerine yılan gibi dolanmış canlı sarmaşıkların desteğiyle hâlâ ayaktaydılar. Geceyi geçirmek üzere mola verdiğimiz dere kenarındaki bitki örtüsü dağdakinin aksine seyrek değildi ve ovalara özgü bir bereketlilik sergiliyordu. Bulunduğumuz bayırdan aşağıyı açık seçik görebildiğimiz, pürdikkat kesilerek yürümeyi de bıraktığımız için, oğlan aşağıyı parmağıyla gösterip oraya mı iniyoruz diye sordu.

"Yarın," dedim, "hava erken kararacak, cengeli gündüz vakti geçmekten yanayım."

Cengel lafını duyunca gözleri irileşti. "Tehlikeli midir?"

"Pek bilmiyorum. Thrax'tayken işittiğim kadarıyla oranın

böcekleri ovalardakilerden daha beter değilmiş, ayrıca kan yarasalarının başımıza bela olma ihtimali de yokmuş. Bir dostumu kan yarasası ısırmıştı, hiç hoş değildir. Ama orada iri maymunlar varmış, bir de yırtıcı kediler falan."

"Bir de kurt."

"Bir de kurtlar var, elbette. Kurtlar çok yüksek kesimlerde olur zaten. Sizin evin bulunduğu yer kadar yüksek hatta daha yükseklerde."

Evinden bahsettiğim anda pişman oldum çünkü az buçuk geri dönen yaşam sevinci o kelimeyi sarf etmemle âdeta silindi çehresinden. Bir anlığına efkârlandı sanki. Sonra dedi ki: "Şu adamlar..."

"Zoanthroplar."

Kafa salladı. "Zoanthroplar saldırıp da anama zarar verince, sen hemencecik imdadımıza mı koştun?"

"Evet," dedim. "Elimden geldiğince çabuk yetişmeye çalıştım." En azından bir bakıma doğruydu, yine de acıydı bunu söylemem.

"İyi," dedi. Ona bir battaniye yaymıştım, üzerinde yatıyordu. Bir ucunu katlayıp üzerine örttüm. "Yıldızlar daha bir parlak, değil mi? Güneş batınca daha da parlıyorlar."

Yanına uzanıp göğe baktım. "Aslında batmıyor. Urth yüzünü öbür tarafa dönüyor, biz de güneş battı sanıyoruz. Yüzünü benden öte tarafa dönsen gitmiş olmam, beni görmezsin sadece."

"Güneş hâlâ oradaysa yıldızlar nasıl daha çok ışık saçıyor?"

Böyle akıllılık taslamaktan memnun olduğu sesinden belliydi. Ben de memnundum muhabbetten. Üstat Palaemon'un çocukluğumda benimle sohbet etmekten niçin keyif aldığını birden anladım. Dedim ki: "Hani mum ışığı güneşin alnında neredeyse görünmezdir ya, esasen kendileri de güneş olan yıldızların ışığı da aynı şekilde solar. Antik çağlarda, güneşimizin çok daha parlak olduğu devirlerde yapılmış tablolarda, alacakaranlığa dek görülmeyen yıldız-

ların tasvirleri vardır. Aynı şekilde yavaşça kaybolup tekrar beliren sihirli varlıklarla ilgili bir sürü efsanenin anlatıldığı bir kitap var heybemde. O masalların yıldızlardan ilham alınarak yazıldığına kuşku yok."

Parmağıyla işaret etti. "Şuradaki hydra."

"Sanırım haklısın," dedim. "Diğerlerini de tanıyor musun?"

Güney haçını ve büyük boğayı gösterdi, ben de amphisbaenayı ve diğer birkaçını gösterdim.

"Bir de kurt olacak, tek boynuzlu atın üzerinde. Bir de yavru kurt var ama onu bulamıyorum."

Beraber bulduk, ufuk çizgisine yakındı.

"Bizim gibi, değil mi? Büyük kurt ile yavru kurt. Biz de büyük Severian ile küçük Severian'ız."

Sahiden de öyle olduğunu belirttim. Ona verdiğim bir parça et kurusunu kemirerek uzun bir süre yıldızları seyretti. Sonra, "Şu masal kitabın nerede?" dedi.

Çıkarıp gösterdim.

"Bizde de vardı bir tane, bazen anam Severa'yla bana okurdu."

"Ablan mıydı?"

Kafa salladı. "İkiz kardeştik. Büyük Severian, senin ablan var mıydı?"

"Bilmem. Ailemden herkes öldü. Ben bebekken ölmüşler. Ne tür masallar hoşuna gidiyor?"

Kitaba bakmak istedi, verdim. Birkaç sayfasını karıştırdıktan sonra geri verdi. "Bizimkine benzemiyor."

"Benzemez."

"Kocaman bir arkadaşı ve ikiz kardeşi olan bir oğlanla ilgili bir masal var mıdır, baksana. Kurtlar da olsun."

Elimden geleni yaptım, solan gün ışığıyla yarışarak çabucak okudum.

19
Kurbağa Adlı Oğlanın Masalı

I. Bölüm
Yaz Arefesi ile Oğlu

Bir zamanlar, Urth sahillerinden çok uzak bir dağın tepesinde Yaz Arefesi adlı güzel bir kadın yaşarmış. O diyarın kraliçesiymiş, lakin kralı da pek yaman, acımasız bir adammış çünkü eşinin onu kıskandığı kadar o da kıskanırmış karısını, hatta sevgilisi olduğundan şüphelendiği her erkeği öldürürmüş.

Bir gün Yaz Arefesi, bahçesinde dolaşırken hayatında hiç görmediği kadar güzel, yepyeni bir cins çiçeğe rastlamış. Gül kırmızısından da kırmızıymış, mis gibi de kokuyormuş ama kalın sapı dikensiz ve fildişi gibi pürüzsüzmüş. Koparıp kuytu bir yere götürmüş çiçeği, sonra da en mahrem yerine saklamış, ondan sonra anlamış bu bir çiçek falan değil, aslında tam da hasretini çektiği sevgili, hem kudretli hem de bir buse kadar narin. Bitki birtakım sıvılar salmış bünyesine, o da özümsemiş. Gelgelelim krala karnındaki çocuğun ondan olduğunu söylemiş, o da karısını sıkı koruduğu için inanmış lafına.

Bir oğlan doğmuş, anasının arzusu üzerine de ona Bahar Yeli adı verilmiş. Doğumunda zayiçesine bakmak üzere

yıldız araştırmacılarının hepsi bir araya gelmiş, sadece dağ tepesinde yaşayanlar değil, en kıdemli Urth mecusilerinin çoğu iştirak etmiş. Dokuz kez toplanıp kafa kafaya vermişler, çizelgeler üzerinde çok uğraşmışlar ve en sonunda Bahar Yeli'nin savaşta yenilmez biri olacağını, hiçbir evladının erken yaşta vakitsiz ölmeyeceğini duyurmuşlar. Bu kehanetler, kralı pek sevindirmiş.

Anası Bahar Yeli'ni büyütürken oğlunun bağ bahçe işlerinden, çiçekle meyveyle uğraşmaktan büyük zevk aldığını gördükçe içten içe kıvanç duymuş. Oğlanın dokunduğu her bitki serpiliyormuş. Budama bıçağına meraklıymış, kılıca değil. Ama delikanlılık çağına gelip de savaş çıkınca hemen bir mızrak ile kalkan geçirmiş eline. Sessiz sakin biri olduğundan ve (babası olduğunu zanneden, kendisinin de baba bildiği) kralın sözünü hep dinlediği için çoğu kişi kehanetin asılsız çıkacağını düşünüyormuş. Hiç de öyle olmamış. Savaşın göbeğine dalıp soğukkanlılıkla çarpışmış, pek gözüpekmiş, temkinli, aklı başında; strateji belirleyip tez uygulama konusunda ondan daha verimli ne bir general varmış, ne de her göreve talip ondan daha hevesli bir zabit. Önderliğindeki askerler kralın düşmanlarını delip geçtikçe kor kesilmiş bronz adamlara benzemişler, hatta ona öyle bir sadakatle bağlanmışlar ki, hani güneşten ırak âlemlere, Gölgeler Diyarı'na bile gidecek olsa peşinden giderlermiş. Burçları alaşağı eden bahar yeliydi diyormuş adamlar, bahar yeli alabora etti gemileri, ne var ki Yaz Arefesi'nin oğul yetiştirme amacı bunlar değilmiş.

Urth'ta sık sık savaş rüzgârları estirirken Bahar Yeli bir gün krallık mertebesinde iki abisinin olduğunu öğrenmiş. Büyük abisinin birkaç oğlu, ortanca abisinin ise bir kızı varmış. Bu kızın adı Ardıç Kuşu'ymuş. Bu kız olgunluk çağına eriştiğinde babası katledilmiş; amcası da, dedelerinin krallığı üzerinde hak talep edecek torunlar doğurmasın diye, kızı bakire rahibeler mezhebine yazdırmış. Bahar Yeli'ni çok

üzmüş bu, çünkü prenses güzelmiş, babasıyla da ahbapmış. Bir gün Urth âleminde yalnız gezerken Ardıç Kuşu'nun bir nehir kenarında uyuduğunu görmüş ve öpücükleriyle uyandırmış kızı. Çiftleşmelerinden ikiz oğlan dünyaya gelmiş, ancak mezhepteki rahibeler Ardıç Kuşu'nun gebeliğini kraldan, yani amcasından gizlemesine yardımcı olsalar da bebekleri saklamaları mümkün değilmiş. Rahibeler Ardıç Kuşu'nun görmesine fırsat bile vermeden, bebekleri bir hasır sepete koyup kuş tüyü battaniyeyle örtmüşler, sonra da onun Bahar Yeli'yle şans eseri tanıştığı nehir kıyısına götürüp sepeti sulara bırakmışlar.

II. Bölüm
Kurbağanın Üvey Anası

Çok uzaklara kayık gibi gitmiş sepet, tatlı sulardan tuzlu sulara geçmiş. Başka çocuklar olsa ölürmüş ama Bahar Yeli'nin oğulları oldukları için yaşları kemale ermeden ölmeleri mümkün değilmiş. Kabuklu deniz canavarları sepete sulanmış, maymunlar da dal ve ceviz fırlatmış, yine de sepet yoluna devam etmiş, en sonunda da yoksul iki kız kardeşin çamaşır yıkadığı bir kıyıya ulaşmış. Bu iyi kalpli kadınlar sepeti görünce bağrışmış ama bakmışlar ki feryadın faydası yok, eteklerini bellerine kadar sıyırıp nehre paytak adımlarla girmiş ve kıyıya çıkarmışlar.

Oğlanları nehirde buldukları için birine Balık diğerine de Kurbağa adını vermişler. Götürüp kocalarına gösterdiklerinde çocukların hem gürbüz hem de çok güzel olduğu anlaşılınca aralarında paylaşmışlar. Balık'ı seçen kardeş bir sığırtmacın karısıymış. Kurbağa'yı seçen kardeşin kocası ise oduncuymuş.

Kurbağa'yı seçen kardeş iyi bakmış oğlana, kendi memesinden emzirmiş onu, öz evladını yakın geçmişte yitirdiği için

yapabilmiş bunu. Kocasının ormana odun kesmeye gittiği günlerde oğlanı bir bohça gibi sırtına bağlayıp yaparmış işlerini, bu yüzden ilim dokumacıları dünyanın en güçlü kadını diye anarlarmış onu, sırtında bir imparatorluk taşıdığı için.

Bir sene geçmiş, o senenin sonunda da Kurbağa ayağa kalkmayı öğrenip birkaç adım atmış. Bir gece ormancı ile karısı bir kayrandaki küçük kamp ateşlerinin başında otururlarken, tam da oduncunun karısının akşam yemeği hazırladığı esnada, Kurbağa ısınmak için cıbıl hâliyle tek başına kalkıp ateşe yaklaşmış. Bunun üzerine tok sesli oduncu, babacan bir edayla, "Hoşuna mı gitti?" diye sormuş. O vakte kadar konuştuğu vaki değilken, Kurbağa olumlu kafa sallayarak şöyle yanıt vermiş: "Alaz çiçeği." Rivayete göre, bunu dediği anda, Yaz Arefesi, Urth sahillerinden ırak dağlardaki yatağında sıçrayarak uyanmış.

Ormancı ile karısı neye uğradıklarını şaşırmış, olaya anlam veremedikleri gibi Kurbağa'yı yeniden konuşturmaya ya da bir dahaki buluşmalarında sığırtmaçla karısına anlatacaklarını tasarlamaya bile vakit bulamamışlar. Zira kayranın içlerinden korkunç bir ses yükselmiş. İşitenler bunun Urth âlemindeki en dehşet verici ses olduğunu öne sürerlermiş. İşitip de hayatta kalan çok az kişi de bir ad koyamazmış bu sese, ama arıların uğultusuna benzermiş, biraz da kedi sesine, ama inekten daha iri bir kedi varsa onunkine, hatta biraz da ötmeyi yeni öğrenen çığırtkanları andırıyormuş, aynı anda her yerden yükselen bir anırtı gibi. Avına sinsice yaklaşırken şakıyan bir smilodon'un şarkısıymış bu aslında. Şarkısı mastodonları bile öyle ürkütürmüş ki yanlış yöne kaçışırken hep sırtlarından bıçaklanırlarmış.

Hayatın tüm sırlarını Yaradan bilir elbette. Onun kelamıyla şekillenmiştir kâinatımız ve hayatta çok az şey onun kelamı dışında gerçekleşir. Nitekim kamp ateşinin biraz uzağındaki höyük de onun iradesiyle şekillenmiş, antik çağlarda koca bir mezar olarak kullanılmış, yoksul oduncu ile karı-

sının haberi yokmuş gerçi ama iki kurt yuva yapmış oraya, basık tavanlı kalın duvarlı bir barınakmış, koridorları harabe anıtlardan yadigâr kırık vazoların arasında sağlam kalmış yeşil ışıtaçlar sayesinde aydınlık, tam kurtların sevdiği türden bir yuvaymış. İşte orada, erkek kurt bir coryphodonun uyluk kemiğindeki iliği emmekle meşgulken, eşi olan dişi kurt da eniklerini emziriyormuş. Smilodonun yakından şakıdığını işitince kurtlara özgü Gri Lisanda ilenmişler zira hiçbir adil hayvan avcı hemcinslerinin yakınında avlanmazmış, üstelik kurtlar ile kamerin arasından su sızmazmış.

İlenmeleri bitince dişi kurt demiş ki: "Sen ki, sevgili kocacım, Urth'un ötelerine uzanan dağlardaki kayalıklarda kertenkeleleri bile elinden kaçırıp da kuru bir kemiğe muhtaç kaldığın hâlde, su aygırlarının aptal katili şu Kasap ne av bulmuş olabilir ki böğürüyor?"

"Ben leşle beslenmem," diye yanıtlamış erkek kurt kısaca. "Ne sabahları solucan ararım çimenlerin arasında ne de sığlıktaki kurbağalara iştah duyarım."

"Onların uğruna Kasap da şakımaz," demiş karısı.

Bunun üzerine erkek kurt kafasını kaldırıp havayı koklamış. "Meschia'nın oğlu ile Meschiane'ın kızını ava çıkmış, o tür etten hayır gelmez, biliyorsun."

Dişi kurt kafa sallayarak hak vermiş ona, çünkü biliyormuş ki hemcinslerinden teki katledildiği zaman tüm canlılar içinde yalnızca Meschia'nın oğulları herkesi kırandan geçirirmiş. Yaradan bu yüzden Urth'u onlara bahşetmiş ama onlar bu armağanı geri çevirmişler.

Şakıması sona erince Kasap ağaçlardaki yaprakları silkelercesine kükremiş; ardından da bir feryat koparmış, zira ay gökte parladığı müddetçe kurtların ahı mutlaka tutarmış.

"Buldu mu belasını?" diye sormuş dişi kurt, kızlarından birinin çehresini yalarken.

Erkek kurt yine havayı koklamış. "Yanık et kokusu! Ateşe atlamış."

Karısıyla beraber diş göstererek kıs kıs gülmüşler, kurtlara özgü bir şekilde, sonra da çalıların arasında sendeleyerek av arayan Kasap'a kulak kabartınca, çöldeki çadırlar gibi dimdik olmuş ikisinin kulakları.

Kurt yuvasının kapısı açıkmış, çünkü yetişkin kurtların ikisi de yuvada olunca birinin gireceğinden endişelenmezlermiş, gelen olursa da içeri giremeden ölürmüş zaten. İçerisi ay ışığıyla aydınlıkmış (zira kurtların yuvasında daima hoş karşılanan bir misafirmiş ay) ama birden karanlık oluvermiş. Eşikte bir çocuk belirmiş meğer, biraz karanlıktan korkmuş gibi, bir yandan da buram buram süt kokuyormuş. Erkek kurt hırlamış, ama dişi kurt anne şefkatiyle içeri buyur etmiş oğlanı, "Girsene, Meschia'nın yavrucağı. Gel de karnını doyur, ısın, paklan. Bu kıpır kıpır yavrular da oyun arkadaşı olsun sana, dünyada bir tanedirler."

Bunu duyunca oğlan içeri girmiş, dişi kurt da tıka basa süt emmiş eniklerini kenara itip oğlanı almış koynuna.

"Bu yaratıktan ne hayır gelir ki?" demiş erkek kurt.

Dişi kurt gülmüş. "Geçen aydan kalma kemiği kemirmene bakmadan bunu mu soruyorsun? Savaşın patlak verdiği, Prens Bahar Yeli'nin ordularının buraları talan ettiği günleri unuttun mu? O dönemde Meschia'nın hiçbir evladı bizi avlamazdı çünkü birbirlerini avlıyorlardı. Savaşmaları bitince dışarı çıkmıştık hani, sen, ben, tüm Kurt Meclisi, hatta Kasap bile, Sırıtkan ile Kara Katil de vardı, ölülerin ve can çekişenlerin arasında dolaşıp canımızın istediğini yemiştik."

"Doğru," demiş erkek kurt. "Prens Bahar Yeli bizim için müthiş şeyler yaptı. Ama bu oğlan Meschia'nın yavrusu değil."

Dişi kurt gülümseyerek şunu demiş sadece: "Savaşın is kokusu kafasındaki tüylere sinmiş, derisine de." (Alaz Çiçeğinin kokusuymuş halbuki.) "İlk kafile surlardan akın etmeye kalmadan ikimiz de toprak olacağız ama o ilk kafilenin bin yavrusu çocuklarımızı da doyuracak onların çocuklarını da, hatta çocuklarının çocuklarını da."

Erkek kurt kafa sallayarak hak vermiş buna, zira biliyormuş ki dişi kurt ondan daha bilge, kendisi Urth'un en uzak kıyılarındaki kokuları bile alırmış ama dişisi ertesi yılın rahmetini günler öncesinden sezermiş.

"Ona Kurbağa adını vereceğim," demiş dişi kurt. "Sen demiştin ya, sevgili kocacım, ne de olsa kurbağalar Kasap'ı iştahlandırıyor."

Erkeğine iltifat olsun diye söylemiş bunu, çünkü dişisinin taleplerine çoktan razıymış diğeri, ama işin gerçeği, Kurbağa, Urth'un ötesindeki dağlarda yaşayan insanların kanını taşıyormuş ve o kanı taşıyanların isimleri uzun süre saklı tutulamazmış.

Delice bir kahkaha yarmış sessizliği. Sırıtkan'ın sesi çığırmış ardından: "İşte burada, efendim! Şurada, şurada, şurada. İşte izi, işte, işte! Şu kapıdan içeri girmiş!"

"Gördün mü," demiş erkek kurt, "şom ağızlılık ettik. İti an çomağı eline al demişler. Kanun böyledir." Sonra da kılıcını çıkarıp ucunu yoklamış.

Eşikte yine bir karaltı belirmiş. Eşik darmış zira ahmakların evleri ve tapınaklar haricinde yuvaların geniş kapısı olmazmış, kurtlar da ahmak değilmiş. Yuvanın büyük bölümünü de Kurbağa kaplıyormuş zaten. Kasap zar zor girmiş içeri, koca kafasını eğip kamburunu çıkararak. Yuvanın çeperi o kadar kalınmış ki yuvanın girişi bir tüneli andırıyormuş.

"Ne aradın?" diye sormuş erkek kurt, bıçağının yassı tarafını yalayarak.

"Bana ait olanı almaya geldim o kadar," demiş Kasap.

Smilodonlar iki ellerindeki kıvrık hançerlerle dövüşürlermiş. Nitekim onun silahı da erkek kurdunkinden çok uzunmuş, gelgelelim çok yakın mesafeden onunla boğuşmayı göze alamıyormuş.

"O asla senin değildi," demiş dişi kurt. Kurbağa'yı yere bırakıp ona o kadar yaklaşmış ki, Kasap gözünü karartsa dişiye rahatlıkla vurabilirmiş. Dişinin gözleri ateş saçıyormuş.

"Avın da gayrimeşru, avlanman da gayrimeşru. O benim sütümü emdi artık, ebediyen bir kurt sayılır, kamerle kutsanmıştır."

"Kurt leşi görmediğim vaki değil," demiş Kasap.

"Doğrudur, etlerini de yemişsindir, herhalde sinek dahi konmayan en kokuşmuşlarını bile. Devrilen bir ağacın altında kalır da ölürsem, ancak o zaman yersin etimi."

"Madem o bir kurt diyorsun, Meclis'in huzuruna çıkmalı."

Kasap dudaklarını yalamış ama kuruymuş dili. Dışarıda olsalar erkek kurda saldırırmış belki; ama ikisiyle de kapışacak yürek yokmuş onda; ayrıca buna yeltendiği takdirde Kurbağa'yı kaptıkları gibi kabristanın ta yeraltı dehlizlerine kaçacaklarını, dişinin de onu kısa sürede ensesinden kapacağını biliyormuş.

"Senin Kurtlar Meclisi'yle ne alakan var ki?" diye sormuş dişi kurt.

"Onun ne kadar varsa benim de o kadar," demiş Kasap, sonra da daha kolay bir yem bulmaya gitmiş.

III. Bölüm
Kara Katil'in Altını

Kurtlar Meclisi her dolunayda toplanırmış. Herkesin katılımı mecburiymiş çünkü gelmeyenlerin katakulli çevirdiklerine ya da yemek artığı karşılığında Meschia'nın evlatlarının sürülerine bekçilik yaptıklarına hükmedilirmiş. Meclis toplantısına iki kez üst üste gelmeyen bir kurt geri döndüğünde mahkemeye çıkarılır ve Meclis tarafından suçlu bulunursa dişi kurtlar tarafından öldürülürmüş. Eniklerin de Meclis huzuruna çıkması mecburiymiş, o da yetişkin kurtlardan biri yavruların babasının gerçek bir kurt olup olmadığını teftiş etmek isterse hazır bulunsunlar diyeymiş. (Bazen bir dişi kurt sırf nispet yapmak için bir köpekle çiftleşirmiş

ama it yavruları genellikle kurt eniklerine çok benzese de bir yerlerinde mutlaka beyaz bir benek olurmuş, Meschia'nın rengiymiş beyaz, Yaradan'ın nurundan yadigâr, o yüzden evlatları dokundukları her şeye onun damgasını vururlarmış.) Bu yüzden dolunayda bizim dişi kurt da Kurtlar Meclisi'nin huzuruna enikleriyle çıkmış, ayaklarının dibinde oynuyormuş ufaklıklar. Pencerelerden vuran ay ışığı tenini yeşile çaldığı için sahiden de kurbağaya benzeyen Kurbağa ise eteğinin dibindeymiş, onun tüylerine tutunmuş bir hâlde ve iki ayak üzerinde. Sürü Başı en yüksek makamda oturuyormuş, Meclis'te bir Meschia evladı gördüğüne şaşırmış olsa bile kulakları belli etmiyormuş şaşkınlığını. Şakımış:

"Beşi bir yerde yavruların!
Erkeği de kızı da sapasağlam gelmiş dünyaya!
Bir yanlış varsa, hav-hav-hav deyin!
Söyleyecek lafınız varsa, şimdi deyin hav-hav-hav!"

Enikler Meclis'in huzuruna çıkarılıp da sorguya çekildilerse ebeveynleri savunamazmış onları; ama bunun dışında zarar vermeye niyetlenen biri canından olurmuş.

"Susmayın KONUŞ-UU-UUN!"

Uluması mağara çeperlerinden taşıp vadide yankılanınca Meschia'nın oğulları kulübelerinde kapıları sürgülemiş, Meschiane'ın kızları da kendi yavrularına sarılmışlar. Derken, en arka sırada bekleyen Kasap öne çıkmış. "Lafı neden dolandırıyorsunuz?" demiş. "Ben zeki değilimdir, zeki olamayacak kadar çok kuvvetliyim, hak verirsiniz ki. Ama burada sadece dört kurt yavrusu var, beşincisi bir kurt değil, benim avımdır."

Bunun üzerine bizim erkek kurt sormuş, "*Onun* burada konuşmaya ne hakkı var? Kurt olmadığı *bariz*."

Bir düzine ses yanıt vermiş: "Bir kurt şahit göstermişse herkesin söz hakkı var. Konuş, Kasap!"

Dişi kurt kılıcını kınından çıkararak muhtemel bir son dövüşe hazırlanmış. Cılız suratı ve alaz gözleriyle bir iblisi andırıyormuş, zira düşmanlarımızla aramıza giren bir melek ekseriyetle bir iblistir sadece.

"Kurt olmadığımı söylüyorsun," diye devam etmiş Kasap. "Doğru diyorsun. Bir kurdu kokusundan tanırız biz, sesinden, bir bakışta anlaşılır kurt. Şu kurt, Meschia'nın oğlunu enik edindi kendisine; oysa hepimizin malumu, bir kurdun analığına sığınmak kurt yapmaz bir yavruyu."

Erkek kurt bağırmış: "Anası babası kurt olanlar kurttur! Bu yavruyu oğlum kabul ettim!"

Buna gülenler olmuş, kahkahalar dinince de geriye yalnızca tuhaf bir sesle gülen biri kalmış. Sırıtkan'mış bu gülen, meğer Kasap'a akıl vermek için gelmiş Kurtlar Meclisi'ne. "Amma gevezelik ha, ha, ha! Bunca laf karın doyurmaz," diye seslenmiş.

Kasap da demiş ki: "Bunlar beyaz postları için öldürülmez. Kürklerinin altı safi ettir. Bu hâlde yaşayabilir mi zaten? Bana verin onu!"

"İki kişi ifade vermeli," duyurmuş Başkan. "Kanun böyle. Bu yavrunun namına kim söz alacak? Meschia'nın oğlu olduğu belli, aynı zamanda bir kurt mu peki? Ebeveyni haricinde iki kişi söz almalı."

Genç kurtların eğitiminden sorumlu Meclis üyesi Üryan ayağa kalkmış. "Daha önce bir Meschia oğlunu hiç eğitmedim," demiş. "Ondan bir şeyler öğrenebilirim. Onun namına ben konuşayım."

"Birisi daha lazım," demiş Başkan. "Başka birisi daha söz almalı."

Kimseden çıt çıkmamış. Derken, ta en arkalardan Kara Katil öne çıkmış. Kara Katil'den herkes korkarmış zira pelerini en körpe yavrunun kürkü gibi yumuşacık, gözleri de karanlıkta birer alevmiş.

"Kurt olmayan iki kişi çoktan söz aldı," demiş. "Benim de

söz hakkım yok mu? Param var." Bir keseyi havaya kaldırıp göstermiş.

"Konuş! Konuş!" demiş yüz kişi hep bir ağızdan.

"Kanunlara göre bir yavrunun canı satın alınabilir," demiş Kara Katil, avucuna dökmüş altını ve fidye ödeyerek kurtarmış bir imparatorluğu.

IV. Bölüm
Balığın Saban Sürüşü

Kurbağa'nın tüm maceraları –kurtlar arasında nasıl yaşadığı, avlanmayı ve dövüşmeyi öğrenmesi– anlatılsa bir sürü kitaba anca sığarmış. Urth'un ötesindeki dağ halkının kanını taşıyanlar er geç duymuşlar onun şanını. Gün gelmiş, Kurtlar Meclisi'ni ateşle tanıştırıp demiş ki: "Alaz Çiçeği'dir bu. Onun adına egemenliğimi ilan ediyorum." Karşı çıkan olmayınca da krallığının halkı olarak andığı kurtların önderliğini üstlenmiş, hatta kurtlar gibi insanların da onu önder bellemesi uzun sürmemiş, henüz alt tarafı bir çocukmuş halbuki, yine de etrafındaki herkesten uzun boyluymuş, zira Yaz Arefesi'nin kanı akıyormuş damarlarında.

Bir gece yaban gülleri açarken, kraliçe rüyasına girmiş ve ona annesi Ardıç Kuşu'ndan bahsetmiş, babasından, amcasından ve kardeşinden. Kardeşinin bir sığırtmaç olduğunu öğrenen Kurbağa, maiyetinden bir sürü insanı, kurtları ve Kara Katil'i yanına katıp krala gitmiş ve miras talebinde bulunmuş. Kral yaşlıymış, ona torun vermeden ölmüş oğulları, o yüzden de varını yoğunu ikisine bağışlamış. Şehri ve çiftlik arazilerini Balık, yaban bayırlarını da Kurbağa almış.

Ne var ki onu takip edenlerin nüfusu arttıkça artmış. Birbirlerinin kadınlarını çalmış, habire çocuk doğurmuşlar. Kurtlar artık kendilerine ihtiyaç kalmayıp da vahşi doğaya dönünce, Kurbağa, halkının bir şehirde yaşaması gerektiği-

ne hükmetmiş, insanlar savaşa tutuştuğunda onları koruyacak surlarla çevrili bir şehirde. Balık'ın çiftliğine gidip sürüsünden bir tane beyaz inek, bir tane de beyaz boğa almış ve ikisi bir sabana sürmüş, sonra da onunla surların sınırını belirleyecek bir karık açmış. Balık büyükbaşlarını geri almaya gediğinde halkın inşaat hazırlığında olduğunu görmüş. Kurbağa'nın halkı ona karığı gösterip de şehir surlarının oraya yapılacağını anlatınca Balık gülerek karığın üzerinden atlamış. Alay konusu küçük şeylerden asla hayır gelmeyeceğini bilen halk da onu katletmiş. Ama o zamanlar yetişkinmiş Balık, yani Bahar Yeli'nin doğumunda dile getirilen kehanet doğru çıkmış.

Kurbağa bakmış ki Balık mevta, toprağa gübre olsun diye karığa gömmüş. Bunu da Üryan'dan öğrenmiş, diğer adıyla Vahşi'den ya da Squanto'dan.

20
Sihirbazlar Camiası

Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte bir eve girer gibi girdik ormana. Ardımızda kalan güneş çimenlerde, çalılarda ve kayalarda ışık oyunları yaratıyordu. Yolumuzu bir perde gibi kapatan sarmaşık dallarını arasından geçmek için kılıcımla biçince önümüzde kule gibi kapkara ağaçlar belirdi. Ne bir böcek vızıltısı ne de bir kuş cıvıltısı vardı. Yaprak kımıldamıyordu. Arşınladığımız yol ilk başta dağ bayırındaki gibi taşlıktı ama bir fersah yürümeye kalmadan yerini yumuşak toprağa bıraktı. En sonunda da kürekle açıldığı belli olan az basamaklı bir merdivene ulaştık. "Bak," dedi oğlan, en üst basamakta duran şekli tuhaf ve kırmızı bir şeyi işaret ederek.

Durup baktım. Bir horoz kafasıydı; göz yuvalarına siyah metalden çiviler saplanmıştı. İki gagası arasından da kurdele gibi bir yılan derisi parçası sarkıyordu.

"Nedir bu?" Oğlanın gözleri fal taşıydı.

"Bir efsun sanırım."

"Bir cadı mı bırakmış? Ne işe yarıyor?"

Bu sahte zanaata dair bildiklerimi az da olsa anımsamaya çalıştım. Çocukluğunda Thecla'yla ilgilenen dadısı doğumu kolaylaştırmak için adak kurdeleleri bağlayıp çözermiş. Bir düğün pastası tabağında Thecla'nın müstakbel kocasının yüzünü (benimkini mi acaba?) gördüğünü de iddia etmiş.

"Horoz," dedim oğlana, "günün müjdecisidir. Ötüşü si-

hirlidir derler, güya onun sayesinde güneş doğarmış. Bu da gün doğumundan haberdar olmasın diye kör edilmiş muhtemelen. Gagasındaki yılan derisi arınma veya tazelenme anlamındadır. Ölü deriyi taşıyan kör horoz."

"Ama ne işe yarıyor?" diye sordu oğlan yine. Bilmediğimi söyledim; yine de bunun Yeni Güneş'in doğuşunu istemeyenlerin marifeti olduğuna adım gibi emindim. Şahsen çocukluğumda hevesle beklediğim ancak şimdilerde pek de inanmadığım Tecdid'e birilerinin muhalif olduğunu görmek nedense içimi sızlattı. Akabinde Pençe'yi yanımda taşıdığım aklıma geldi. Yeni Güneş'in düşmanları Pençe'yi ellerine geçirirlerse muhakkak yok ederlerdi.

Yüz adım daha gitmeye kalmadan ağaçlardan sarkan kırmızı bez parçalarına rastladık. Bazıları düz renkliydi ama bazılarının üzerine siyah mürekkeple tanımadığım harfler yazılıydı. Daha ziyade, astronom yazıtlarını taklit ederek onlardan daha bilgili görünmeye çalışanların kullandığı türden simgelere ve ideogramlara benzettim.

"Geri dönsek iyi olacak," dedim. "Ya da etrafından dolaşalım."

Lafımı yeni bitirmiştim ki arkamda bir hışırtı işittim. Önümüze çıkan şahısları bir an sahiden şeytan sandım, gözleri kocaman, siyah beyaz ve kırmızı çizgiliydiler. Vücutlarını boyamış çıplak adamlar olduklarını sonradan anladım. Ellerine çelik tırnaklı pençeler takmışlardı, görünür bir şekilde kaldırıp gösterdiler. Ben de *Terminus Est*'i çektim.

"Sana köstek olmayacağız," dedi biri. "Git. Yoluna devam et, dilersen." Boyayla kaplı teni anladığım kadarıyla güneylilere özgü bir şekilde açık tenli, sarı tüylüydü.

"Akıllılık etmiş olursunuz. Bana yetişemeden bu koca kılıçla ikinizi de gebertirim."

"Git o zaman," dedi sarışın olanı. "Madem çocuğu bize bırakmaya itirazın yok."

Bu lafın üzerine etrafıma bakınarak küçük Severian'ı aradım. Bir şekilde ortadan kaybolmuştu.

"Ama oğlanı iade etmemizi istiyorsan kılıcını bana teslim edip bizimle gelmek zorundasın."

Hiçbir korku emaresi sergilemeyen boyalı adam ellerini öne uzatarak üzerime yürüdü. Parmaklarının arasındaki çelik tırnaklar dar bir demir çubukla avucuna sabitlenmişti. "Tekrar sormayacağım," dedi.

Kılıcı kınına soktum, sonra da kayışını omzumdan aşırıp kınından tutarak adama uzattım.

Gözlerini yumdu. Beyaz sürmeli gözkapakları siyah benekliydi. Bazı tırtılları kuşların nazarında yılana benzeten izleri andırıyordu. "Çok kan içmiş bu."

"Evet," dedim.

Gözlerini tekrar açtı ve hiç kırpmadan bakışlarıyla tarttı beni. Hemen arkasında duran adamınki gibi boyalı yüzü bir maske kadar ifadesizdi. "Yeni dövülmüş bir kılıcın pek az kudreti vardır burada, yine de zararı dokunabilir."

"Oğlumla birlikte onu da giderken iade edeceğinizi ümit ediyorum. Ona ne yaptınız?"

Yanıt gelmedi. Biri sağıma diğeri soluma geçti ve oğlanla beraber gittiğim yönde yürümeye koyuldular. Biraz sonra peşlerine takıldım.

Beni götürdükleri yere köy denilebilirdi ama bildik anlamıyla bir köy, mesela Saltus gibi bir köy değildi, hatta bazen köy diye anılan otokton kümelenmelerine bile benzemiyordu. Buranın ağaçları daha heybetli ama daha seyrekti, ormanda rastladıklarımdan çok farklı, çardak gibi yaprakları da birkaç yüz arşın tepemizde aşılmaz bir sayvan oluşturmuştu. Ağaçların iriliğine bakılırsa hepsi asırlıktı. Bir tanesinin gövdesi pencerelerle delik deşikti, kapısına da bir merdivenle çıkılıyordu. Bir diğerinin dallarına birkaç katlı bir ev inşa edilmişti. Bir üçüncüsünün dallarında da dev bir sarısasma yuvasını andıran bir şey sallanıyordu. Zemindeki açık ambar kapakları yerleşimin yeraltına uzandığının göstergesiydi.

Bu kapaklardan birine götürüldüm ve içindeki derme çatma merdivenden o karanlık çukura inmem söylendi. Bir anlığına (nedendir bilmem) bu çukurun ta derinlere, maymunsuların karanlık hazine dairesinin altındaki mağaralara kadar uzandığından korktum. Hiç alakası yoktu. Boyumun en fazla dört katı kadar indikten, biraz da aşınmış hasırı andıran bir şeye tırmandıktan sonra kendimi bir yeraltı odasında buldum.

Tepemdeki kapak kapanınca zifiri karanlıkta kaldım. El yordamıyla etrafımı yokladım. Üç adıma dört adım genişliğindeydi. Zemin ve duvarlar toprak, tavanı ham tomruktu. Eşya namına hiçbir şey yoktu.

Öğlene doğru yakalanmıştık. Yedi saat sonra hava kararacaktı. O vakte kadar yetkili birinin huzuruna çıkarılacağımı tahmin ediyordum. O şahsı, çocuğun da benim de zararsız kimseler olduğumuza ve bizi serbest bırakmaya ikna etmem gerekecekti. Aksi takdirde merdiveni gerisingeri tırmanıp kapağı zorla açmanın bir yolunu bulmalıydım. Oturup bekledim.

Uyumadığıma eminim. Zaman geçsin diye sahip olduğum beceriden faydalandım ve o zifiri karanlığı en azından ruhen terk ettim. Bir süre Hisar surlarının ardındaki kabristanda hayvanları seyrettim, çocukken yaptığım gibi. Semalarda gezen kaz suretli temrenler gördüm; ortalıkta koşuşan tilki ve tavşanlar. Çimenlerde hatırıma biraz daha koşturmalarının ardından kar manzarasında izler bıraktılar. Ayı Kulesi'nin arka tarafındaki çöplükte ölü gibi yatan Triskele'yi gördüm. Yanına gittim, titriyordu, kafasını kaldırıp elimi yaladı. Daracık hücresinde Thecla'yla beraber oturdum. Birbirimize kitap okurken bir konu üzerine tartışmaya giriştik. "Dünya saat misali durmak üzere," dedi. "Hüda öldü, onu kim diriltecek? Kimin elinden gelir ki?"

"Sahipleri ölünce saatler de dururmuş."

"Hurafe o."

Kitabı elimden alırken uzun parmakları çok soğuk geldi elime.

"Bir insan ölüm döşeğindeyken bir bardak su vereni olmaz. Yalnız ölür, sonra hemşiresi ölüm saatini not etmek üzere gelir. Bir de bakarlar ki saat durmuş, tam da ölüm vaktinde."

Ona dedim ki: "Saatin sahibi ölmeden önce durduğunu söylüyorsun; madem kâinatın saatleri sayılı, Hüda'nın öldüğü anlamına gelmez bu, hiç var olmamış demektir."

"Ama hasta. Etrafına baksana. Buradan belli, tependeki burçlara bir bak. Hiç vaktinin kalmadığından haberin var mı, Severian?"

"Yine de birisinden zembereği tekrar kurmasını isteyebilir," diye önerdim, birden söylediğim şeyin farkına varınca kızardım.

Thecla güldü. "Entarimi önünde ilk kez çıkardığımdan beridir kızardığına şahit olmamıştım. Elimi göğsüne koymuştum, sen de kiraz gibi kızarmıştın. Hatırlıyor musun? Anlatmış mıydın birisine? O genç ateist nerede şimdi?"

Kalçasını avuçladım. "O zaman olduğu gibi yine ilahi bir varlığın karşısında şaşkın."

"Bana inanmıyor musun yani? Sanırım haklısın. Siz genç işkencecilerin hayallerini süslüyor olmalıyım, güzel bir mahkûm, şehveti dindirmek için sığınılan ama yine de iğfal edilemeyen."

Efendiliğimi korumaya çalışarak dedim ki: "Öyle hayaller benim gücümü aşar."

"Ne münasebet, burada aciz olan benim."

Hücrede ikimiz haricinde bir şey daha vardı. Thecla'nın gümüş yansıtmalı ışıtacıyla demir parmaklıklı kapıya baktım, sonra da her köşeye. Hücre giderek kararadı, ışıkta Thecla ile ben bile görünmez olduk, yine de belleğimi işgal eden varlık kaybolmadı.

"Kimsin," dedim, "bizden ne istiyorsun?"

"Kim olduğumuzu gayet iyi biliyorsun, biz de seni tanıyoruz."

Serinkanlı bir sesti ama ömrümde hiç o kadar buyurgan bir ses işitmemiştim herhalde. Özerk bile böyle konuşmazdı.

"Kimim peki?"

"Nessuslu Severian, Thrax liktoru."

"Nessuslu Severian'ım," dedim. "Ama artık Thrax'ın liktoru değilim."

"Olmadığına bizi ikna et madem."

Yine bir sessizlik oldu. Biraz sonra anladım ki yargıcım beni sorguya çekmeyecek, özgürlüğüme kavuşmak istiyorsam kendimi ona izah etmek zorundayım. Gırtlağına yapışasım geldi -en fazla birkaç gez uzağımda duruyordu muhtemelen- ama büyük ihtimalle silahlıydı, muhafızlarda gördüğüm çelik pençelerle tedbirini almış olmalıydı. Keza Pençe'yi deri kesesinden çıkarmak da geçti aklımdan, gerçi bundan daha aptalca bir şey olamazdı.

"Thrax valisi benden bir kadını öldürmemi istedi. Ben de öldüreceğime onu azat ettim ve şehirden kaçmak zorunda kaldım."

"Sihir yordamıyla nöbetçi askerleri atlatarak."

Kendinden menkul mucize yaratıcılarına daima sahtekâr gözüyle bakmışımdır. Yargıcımın ses tonu, başkalarını kandıranların kendilerini de kandırabileceğini ima ediyordu. Alaycılık vardı sesinde, ama benimle alay ediyordu, sihirle değil.

"Olabilir," dedim. "Güçlerim hakkında ne biliyorsunuz?"

"Seni buradan kurtarmaya yetmeyeceğini."

"Kendimi kurtarmaya yeltenmedim henüz, ayrıca ben zaten hürüm."

Bu lafım onu rahatsız etti. "Hür değilsin. Kadını buraya alt tarafı ruhen getirebildin."

Bilerek işitilir bir sesle iç çektim. Mutlak Yuva'daki bekleme odasında küçük bir kız, kişiliğimi bir süreliğine

Thecla'nın ele geçirdiği sırada beni yanlışlıkla uzun boylu bir kadın sanmıştı. Anlaşılan yine belleğimdeki Thecla'nın ağzıyla konuşmuştum.

"Ölülerin ruhlarına hükmeden bir ruhdar olduğum kesin o zaman. Çünkü söz konusu kadın hayatta değil."

"Onu azat ettiğini söylemiştin."

"O başkası, ötekini biraz andırıyordu. Oğluma ne yaptınız?"

"Senden babam diye bahsetmiyor."

"Hayalperestlikten mustariptir," dedim.

Yanıt gelmedi. Bir süre sonra kalkıp yeraltı hapishanesinin duvarlarında ellerimi bir kez daha gezdirdim; düz topraktı yine. Ne ışık görüyor ne ses duyuyordum. Gün ışığını kessin diye kapağın taşınabilir bir gereçle örtüldüğünden kuşkulandım. Kapak düzeneği usta işiyse sessiz açılıyor olabilirdi. Merdivenin ilk basamağına adım attım. Ağırlığım yüzünden çatırdadı.

Bir basamak çıktım, bir tane daha, her adımda merdiven çatırdıyordu. Dördüncü basamağa çıkmaya yeltendiğimde kafa derime ve omuzlarıma hançer gibi sivri bir şeylerin battığını hissettim. Sağ kulağımdan boynuma incecik kan sızdı.

Üçüncü basamağa inip tepemi yokladım. Yeraltı odasına ilk girdiğimde hasır yüzey zannettiğim kaplama, galiba sivriltilip uçları kuyudan aşağı bakacak şekilde yerleştirilmiş bambu kamışlarıydı. Gövdenin ağırlığıyla aşağı yönde esnedikleri için kolaylıkla inmiştim; oysa şimdi, balığın saplandı mı kurtulamadığı zıpkın uçları misali, yukarı tırmanmamı önlüyorlardı. Bir tanesini tutup kırmaya uğraştım. İki elimle kavrayabilsem belki başarırdım ama tek elle imkânsızdı. İçerisi aydınlık olsaydı, bir de yeterli zamanım, ne yapar eder aşardım. Işık kaynağım var sayılırdı; ama onu kullanmayı göze alamazdım. Tekrar yere atladım. Odayı tekrar kolaçan etmemin öncekinden farklı bir getirisi olmadı. Üstelik sorgu memurunun, bambuların arasından kolaylıkla geçmesini

sağlayacak hususi bir malumata haiz olsa bile, merdiveni sessizce çıkması akla yatkın değildi. Dizlerimin üstünde zemini de yokladım ama o da sonuç vermedi.

Merdiveni yerinden oynatmaya yeltendiysem de duvara sabitlenmişti. Ben de kuyunun en yakındaki köşesinden başlayarak, yanlamasına zıplaya zıplaya, duvarın ulaşabileceğim en üst kısımlarını yoklamaya koyuldum. Başlangıç noktamın ta karşı hizasına ulaşmış olmalıyım ki nihayet buldum. Yaklaşık bir gez yüksekliğinde, iki gez genişliğinde dörtgen bir delikti. Alt kenarı kafamın biraz yukarısına denk geliyordu. Belli ki sorgu memuru bu delikten, belki bir halat yordamıyla sessizce inmiş, aynı yoldan da geri dönmüştü; yalnız omuzlarını ve kafasını dışarı uzatmakla yetinmiş olması daha güçlü bir ihtimaldi. O nedenle sesini yanı başımdaymış gibi işitmiştim. Deliğin kenarına iyice tutundum, sıçradım ve kendimi yukarı çekerek içine girdim.

21
Sihir Düellosu

Deliğin öbür tarafındaki oda, çıktığım hapis kuyusuna çok benziyordu ama zemini daha yüksekteydi. Elbette zifiri karanlıktı. Artık gözetlenmediğime emin olduğum için Pençe'yi kesesinde çıkarıp etrafıma bakındım. Işığı cılız ama kâfiydi.

Merdiven yoktu. Gördüğüm dar kapı da olasılıkla üçüncü bir yeraltı odasına açılıyordu. Pençe'yi tekrar saklayıp kapıdan geçtim, ancak kendimi eşikten daha geniş olmayan bir tünelde buldum, bir köşeyi döndüm, beş adım gitmemiştim ki bir köşeyi daha döndüm. Hapis tıkıldığım kuyuya ışık vurmasın ve duvarındaki delik gizli kalsın diye tünelin böyle dolambaçlı yapıldığına hükmettim. Ancak üçten fazla dönemeç yapılması bence çok gereksizdi. Duvarlar kavis yaparak kollara ayrılıyor gibiydi ama ben hâlâ zifiri karanlıktaydım. Pençe'yi bir kez daha çıkardım.

Belki de daracık bir yerde bulunduğumdan dolayı, ışığı daha bir parlaktı sanki; ancak öncesinde el yordamıyla algıladıklarımdan farklı bir şey görmedim. Yalnızdım. Toprak duvarlı bir labirentteydim, (başımın hemen üzerindeki) tavanı da ahşap dikmeliydi; keskin dönemeçler ışığı kesiyordu.

Pençe'yi tam saklamak üzereydim ki iğrenç ve acayip bir koku duydum. Burnum masaldaki erkek kurdunki gibi hassas değildir; bilakis, koku alma duygum çoğu insana kıyasla zayıftır. Koku bana tanıdık geldi ama neyi çağrıştırdığını

anımsamam biraz zaman aldı. Bekleme odasından kaçtığımız sabah, Jonas için oraya geri döndüğümde küçük kızla konuşmamın ardından duyduğum kokuya benziyordu. Kız, meçhul bir varlığın etrafı koklayarak mahkûmların arasında dolaştığından bahsetmişti. Ben de Jonas'ın yattığı yerde, duvar da dahil olmak üzere, yapış yapış bir maddeye rastlamıştım.

Bunu anımsadıktan sonra Pençe'yi geri koymaktan vazgeçtim. Labirentte dolaştığım süre zarfında o leş kokuyu birkaç kez daha duydum. Kokuşmuş yaratığa ise hiç rastlamadım. Bir saatten fazla dolaştıktan sonra ağzı açık sığ bir bacaya çıkan bir merdivene ulaştım. Ağzından içeri vuran gün ışığı göz kamaştırıcı ve harikuladeydi. Ayağımı merdivene atmadan altında durup bir süre güneşin keyfini çıkardım. Merdiveni çıktığım takdirde derhal yakalanmam handiyse muhakkaktı; ama o vakte kadar öyle acıkmış ve susamıştım ki kendimi bundan alıkoymakta zorlanıyordum, ayrıca leş bir yaratığın peşimde olduğunu düşündükçe –mutlaka Hethor'un hayvanlarından biriydi– tabana kuvvet kaçasım geliyordu.

Nihayetinde merdiveni temkinli çıkıp kafamı dışarı uzattım. Tahminimin aksine malum köyde değildim. Labirentin yılankavi yolları beni köyün dışındaki gizli bir çıkışa yönlendirmişti. Suskun koca ağaçlar orada daha bitişik nizamdı. Aşağıdayken gözümü kamaştıran ışık da aslında yaprakların arasından süzülerek vuruyordu, yeşile çalıp. Kuyu ağzının iki ağaç kökü arasında bulunduğunu dışarı çıktıktan sonra gördüm. Yeri öyle gizlenmişti ki bir adım ötesinden geçsem bile göremezdim. Mümkün olsaydı, peşimdeki yaratığın dışarı çıkmasını önleyecek veya hiç değilse geciktirecek ağır bir şeyle kuyu ağzını tıkardım; ne var ki etrafta bu amaca uygun ne bir taş vardı ne de başka bir nesne.

Öğrendiklerimden yararlanarak arazi yapısındaki değişimleri gözlemledikten ve biraz bayır aşağı yürüdükten sonra küçük bir dereyi keşfetmem uzun sürmedi. Oradaki

ağaçlar göğü fazla örtmediği için sekiz dokuz saatlik bir süre geçtiğini gökyüzüne bakarak kestirebildim. Bulduğum temiz su kaynağından köyün fazla uzakta olmadığını tahmin ediyordum, nitekim biraz sonra onu da buldum. İs karası pelerinime sarınıp iyice kuytu bir yere sindim ve bir süre köyü dikizledim. Bir ara adamın teki –önümüzü kesen iki kişi gibi boyalı değildi– açıklıktan geçti. Başka biri de tünek kulübelerin birinden çıkıp pınara gitti, su içtikten sonra da kulübesine geri döndü.

Hava karardıkça bu tuhaf köy hareketlendi. Bir düzine adam tüneklerinden çıkıp açıklığın göbeğine odun istiflemeye koyuldu. Ağaç evden üç kişi daha çıktı, cüppeliydiler ve ellerinde çatallı asalar vardı. Ateş yakılınca başkaları, muhtemelen orman patikalarında nöbet tutanlar, saklandıkları kuytulardan çıkıp ateşin önüne bir bez serdiler.

Cüppeli adamlardan biri sırtı ateşe dönük dururken diğer ikisi ayağının dibine çömeldi. Çok tuhaftı hâlleri ama Mutlak Yuva bahçelerinde gördüğüm Hierodullardan ziyade erginleri anımsattılar bana, bunun da sebebi bariz üstünlük havası taşıyan duruşlarıydı, alelade insanların sergilediği liderlik duruşundan bile farklıydı.

Adamların boyalısı da boyasızı da bu üçünü karşılarına alarak yerde bağdaş kurdular. Mırıldanmalarını, ayaktaki adamın kararlı bir sesle konuştuğunu işittiysem de ne dediklerini anlayamayacak kadar uzaktaydım. Çömelmiş oturanlar biraz sonra kalktı. Biri cüppesinin önünü bir çadır gibi açtı ve Becan'ın evlat edindiğim oğlu içinden çıktı. Aynı şekilde diğeri de *Terminus Est*'i çıkardı, kınından çekip pırıl pırıl yalımını, kara opal taşlı kabzasını kitleye gösterdi. Derken boyalı adamlardan biri ayağa kalkıp benden yana yürüdü (yüzümü maskeyle örtmüştüm ama beni görecek diye korktum) ve yerdeki bir kapağı kaldırıp açtı. Hemen akabinde ateşe yakın kapakların birinden başkası çıktı ve hızla cüppelilere yaklaşıp bir haber verdi.

Neler söylediğini kestirmek zor değildi. Sırtım dimdik ateşe yürüdüm. "Orada değilim," dedim. "Buradayım."

Herkes birden telaşla içini çekti. Başımın belada olduğunu bilsem de bunu duymak güzeldi.

En ortada duran cüppeli söz aldı, "Gördüğün gibi bizden kaçamazsın. Hürdün ama seni ayağımıza kadar getirdik." Yeraltı hücremde beni sorguya çeken adamın sesiydi.

Dedim ki: "O yola baş koymuşsan bilesin, sana inanan cahillerin aksine üzerimde yoktur hükmün." (Bu tarz konuşmayı taklit etmek zor değildir, zahitlerin ve Pelerinler gibi rahibelerin üslubuna öykünmek yeterlidir.) "Oğlumu çaldınız, kendisi aynı zamanda Konuşan Hayvan'ın evladı olur, gerçi onu sorguya çekmişsen şimdiye öğrenmişsindir. İadesi karşılığında kılıcımı kölelerine teslim ettim, bir süreliğine kendim de boyun eğdim size. Şimdi kılıcımı geri alacağım."

İnsanın omzunda bir yer vardır, başparmakla sıkıca bastın mı tüm kol uyuşur. *Terminus Est*'i tutan cüppelinin omzuna elimi koymamla kılıcın ayak dibime düşmesi bir oldu. Oğul Severian, bir çocuktan beklemeyeceğim bir akıllılık sergileyerek kılıcı yerden aldı ve bana uzattı. En ortadaki cüppeli asasını kaldırarak "Silahlanın!" diye bağırınca müritleri tek vücut hâlinde ayaklandı. Çoğunun elinde şu tarif ettiğim pençelerden vardı. Birçoğu da bıçaklarını çekti.

Terminus Est'in omuz kayışını her zamanki yerine astım ve şöyle dedim: "Bu antika kılıcı silah edindiğimi sanmıyorsunuzdur herhalde? Çok daha yüce emellere hizmet eder, hepiniz biliyor olmalısınız."

Eteğinden küçük Severian'ı peydahlayan cüppeli çabucak yanıt verdi, "Abundantius demin anlattı."

Öbür adam hâlâ kolunu ovuşturuyordu. En ortadaki cüppeliye baktım. Adı geçen kişi oydu belli ki. Gözleri cin gibiydi, haşin bakışlı.

"Abundantius bilge adammış," dedim. Diğerleri üzerime çullanmaya kalmadan adamı gebertmenin bir çaresini bul-

maya çalışıyordum. "Bir mecusiye zarar veren kişinin lanetlendiğini de biliyordur herhalde."

"Demek bir mecusisin," dedi Abundantius.

"Valiyi avından mahrum eden, üstüne bir de ordusuna görünmez olup kaçan ben değil miyim? Evet, bana öyle derler."

"Bir mecusi olduğunu ispatla madem, biz de seni kardeşimiz olarak selamlayalım. Ama sınavı geçemezsen ya da karşı koyarsan... Kalabalığız, sense kılıcınla tek başınasın."

"Adilane bir sınavsa hüsrana uğramam," dedim. "Mamafih ne sen ne de müritlerin böyle bir sınav yapabilecek salahiyete sahip."

Bu tür bir münakaşaya girmeyecek kadar zekiydi. "Sen hariç buradaki herkesin bildiği bir sınavdır, adil oluşu da herkesin malumudur. Etrafında gördüğün herkes o sınavı ya geçmiştir ya da geçmeye adaydır."

Daha önce hiç görmediğim, kısmen tomruklarla inşa edilmiş ve ağaçların arasında gizli bir salona götürüldüm. Pencereleri yoktu ve tek bir girişi vardı. İçerisi meşalelerle aydınlatılınca gördüm, saz örme bir halı haricinde tümüyle eşyasız, tek göz bir odaydı ve aşırı uzun olması itibarıyla bir koridoru andırıyordu.

Abundantius dedi ki: "Burada Decuman'la çarpışacaksın."

Kolunu uyuşturduğum adamı gösterdi. Seçildiği için adam benden belki de üç misli şaşkındı.

"Ateş başında onu alt ettin. Şimdi becerebilirse o da seni alt etmeli. Şuraya oturabilirsin, kapının yanına, böylece içeri girip de ona yardım etmediğimizden emin olursun. O da öbür uca oturacak. Birbirinize yaklaşmayacaksınız. Ateş başında yaptığın gibi ona dokunman yasak. Efsunlar öreceksiniz. Sabahleyin gelip bakacağız hanginiz galip çıkmış."

Küçük Severian'ı elinden tutarak karanlık mekânın en kör ucuna götürdüm. "Buraya oturacağım," dedim. "Decuman'ın yardımına gelmeyeceğinize inancım tam, an-

cak dışarıdaki ormanda müttefiklerimin olup olmadığını bilmenize imkân yok. Bana güveniyorsunuz, o yüzden ben de size güveniyorum."

"Öylesi daha hayırlı," dedi Abundantius, "çocuğu himayemize bırakman da iyi olur."

Kafamı iki yana salladım. "Oğlan yanımda kalmalı. O benimdir, yolda onu benden çaldığınızda gücümün yarısını da çalmış oldunuz. Ondan bir daha ayrılmam."

Biraz durakladıktan sonra Abundantius kafa sallayarak onayladı. "Dilediğin gibi olsun. Ona zarar gelsin istemeyiz."

"Ona zarar gelmez," dedim.

Duvarlarda demir kelepçeler vardı. Çıplak adamların dördü, dışarı çıkmadan önce ellerindeki meşaleleri o kelepçelere yerleştirdiler. Decuman kapının dibine bağdaş kurup asasını kucağına yatırdı. Ben de oturdum, oğlanı yöreme çekerek. "Korkuyorum," dedi, ufacık yüzünü pelerinime gömüp.

"Korkmakta yerden göğe haklısın. Son üç günün berbat geçti."

Decuman yavaştan ritmik bir terane tutturmuştu.

"Küçük Severian, biz köy yolundayken neler olduğunu anlatmanı istiyorum. Etrafıma bakındığımda ortadan kaybolmuştun."

Biraz pışpışlayıp avuttum da hıçkırıkları nihayet kesildi. "Aniden önümüze çıktılar. Üç renkli adamların pençeleri vardı. Ben de korkup kaçtım."

"Hepsi bu mu?"

"Sonra üç renkli başka adamlar gelip beni yakaladı. Yerdeki bir deliğe soktular, karanlıktı. Sonra beni uyandırıp kucaklarına aldılar. Bir adamın paltosunun içindeydim. Sonra sen gelip beni kurtardın."

"Sana sorular soran olmadı mı?"

"Karanlıkta bir adam vardı."

"Anladım. Küçük Severian, yoldayken yaptığın gibi bir daha asla kaçmamalısın, anladın mı? Ancak ben kaçarsam

kaç. Şu üç renkli adamlarla karşılaştığımızda kaçmasaydın şimdi burada olmazdık."

Oğlan uslu kafa salladı.

"Decuman," diye seslendim. "Decuman, konuşabilir miyiz?"

Beni duymazdan geldi, belki de mırıldandığı teraneyi biraz yüksek sesle okumaya başladığı için. Bakışlarını dam kirişlerine dikmiş gibi yüzü yukarı dönüktü ama gözlerini yummuştu.

"Ne yapıyor?" diye sordu oğlan.

"Bir efsun örüyor."

"Bize fenalık eder mi?"

"Yok," dedim. "Bu tür sihirlerin çoğu kandırmacadır, seni bir delikten yukarı çıkarıp da adamın cüppesinin içinden çıkmışsın gibi yaptılar ya, aynı öyle."

Bunları söylerken bile olayın bundan ibaret olmadığının ayırdındaydım. Decuman çok az kişinin sergileyebileceği bir maharet gösterip zihin yoluyla benimkine odaklanmıştı. Binlerce gözün seyrettiği çok aydınlık bir yerde çıplak kalmışım gibi hissediyordum. Meşalelerden biri titreşip cızırdadı, sonra da söndü. Mekân loşlaşırken, kaynağını göremediğim ışık daha da parladı sanki.

Kalktım. İz bırakmadan öldürmenin yöntemleri vardır. Ortaya yürürken zihnimde bunları tartıyordum.

Tavandan ânında mızraklar fışkırdı, her iki yanımdan, birer erim uzaktan. Askerlerin kullandığı kargılardan, şu temrenlerinden ateş fişekleri fırlatan enerji silahlarından değildi; uçları demirden, alelade kazıklardı ve Saltus'lu köylülerin kullandığı çit kazıklarına benziyordu. Gene de yakın mesafeden ölümcül olabileceği için tekrar yere çöktüm.

"Galiba tomrukların arasından bizi dikizliyorlar," dedi oğlan.

"Evet, fark ettim."

"Ne yapacağız?" diye sordu. Ben yanıt vermeyince de ekledi: "Kim bu insanlar, baba?"

Bana ilk kez böyle hitap ediyordu. Onu koynuma bastım, aynı anda Decuman'ın zihnime nakşettiği ağ gevşer gibi oldu. Dedim ki: "Sadece farazi konuşuyorum, burası bir sihirbazlar akademisi diyebilirim. Tarikatçıları gizli sanatlar denen uygulamalarla haşır neşirdir. Güya her yerde müritleri varmış - gerçi bundan kuşkuluyum- çok da zalimlermiş. Yeni Güneş'i duymuş muydun, küçük Severian? Kâhinlere göre, gelip buzulları eritecek ve dünyayı düzene oturtacak kişidir kendisi."

"Abaia'yı öldürecekmiş," diye yanıt verdi oğlan, beni şaşırtarak.

"Evet, onu da yapacağı söyleniyor ama başka marifetleri de olacakmış. Daha önce de gelmiş, çok uzun zaman evvel. Bunu biliyor muydun?"

Kafasını iki yana salladı.

"O zamanki vazifesi insanlık ile Hüda arasında barış sağlamakmış ve Uzlaştırıcı denilirmiş ona. Ünlü bir yadigâr bırakmış ardında, Pençe denen bir cevher."

Konuşurken elim cevhere gitti. İnsan derisinden yapılmış küçük kesenin ağzındaki uçkuru çözmesem de varlığını hissedebiliyordum. Decuman'ın zihnimde yarattığı görünmez kamaşma, keseye dokunduğum anda neredeyse tümüyle söndü. Pençe'nin tesir gösterebilmesi için kesesinden çıkarılması gerektiğine bunca zamandır neye dayanarak kanaat getirdiğimi bilmiyorum. Buna gerek olmadığını yeni anlayınca sesli güldüm.

Decuman'ın teranesi bir anlığına kesildi ve gözleri açıldı. Küçük Severian bana daha da sıkı sarıldı. "Artık korkmuyor musun?"

"Korkmuyorum," dedim. "Korkup korkmadığımı anlayabiliyor musun?"

Vakurca kafa sallayıp onayladı.

"Sana anlatmak istediğim şuydu, nedense insanlar bu yadigârı Uzlaştırıcı'nın kullandığı silahlardan biri zannetmişler. Bazen bu şahsiyetin varlığından şüphe ederim ama

böyle biri sahiden yaşamışsa, silahlarını büyük ölçüde kendi aleyhine kullandığına eminim. Ne demek istediğimi anlıyor musun?"

Anladığından kuşkuluydum ama olumlu kafa salladı.

"Yolda giderken rastladığımız efsun Yeni Güneş'in tezahürüne karşı konulmuştu. Bu sınavı geçtiklerini tahmin ettiğim üç renkli adamlar çelik pençeler kullanıyorlar. Sanırım onun makamını ele geçirip güçlerini gasp edebilsinler diye Yeni Güneş'in doğuşunu geciktirmek istiyorlar. Eğer..."

Dışarıda birisi haykırdı.

22
Dağ Etekleri

Sesli gülmem Decuman'ın dikkatini bir anlığına da olsa dağıtmıştı. Oysa dışarıdaki çığlık dağıtmadı. Zihnime attığı ağ, Pençe'yi avuçladığım anda darmadağın olmuşken yeniden örüldü, yavaştan, ama çok daha sıkı ilmekli.

Hep duyguların tarife sığmadığından söz edilir, halbuki öylesi nadiren yaşanır. Duyusal iki güneşin arasında çırılçıplak asılıymışım gibi hissediyordum. Beri yandan her nasılsa şunun da ayırdındaydım; Decuman'ın beyninin iki yarım küresiydi bu güneşler. Işıklarıyla yıkanıyordum ama fırın gibi harlayan, öğüten, bir nevi felç eden bir ışıktı. O ışıkta hiçbir şeyin değeri yoktu sanki; beni de hakir kılmıştı, ufacıktım.

Buna mukabil, bir bakıma, benim de dikkatim dağılmamıştı. Aksine, hayal meyal de olsa, dışarıdaki çığlığın benim için bir fırsat olabileceğini anlamıştım. Gereğinden fazla vakit kaybettim, on kez nefes alıp vermişimdir herhalde, ancak ondan sonra sendeleyerek ayağa kalktım.

Kapıdan içeri bir şey aktı. Saçma gelebilir ama onu ilk başta çamur öbeği sandım, Urth'u silkeleyen bir deprem olduğunu ve bulunduğumuz mekânın bir bataklığa gömülmeye başladığını zannettim. Kapı sövelerini körlemesine yavaşça kaplayarak içeri doldu, aynı anda da bir meşale daha söndü. Decuman'a ulaşmasına ramak kala bağırarak adamı uyardım.

Yaratığın temasından mıdır yoksa sesimden midir bilmem, irkildi. Beni ikiz güneşin arasında zapt eden kementin dağılmasıyla, efsunun bozulmasıyla ayıldım. Bunlar dağılınca güneşler de karardı. Genişledim sanki, yönümü şaşırdım, ne aşağısını bildim ne yukarısını, ne sağımı ne de solumu, ayakta dikilirken buldum kendimi, küçük Severian pelerinime yapışmış.

Aynı anda Decuman pençelerini çıkardı. Yanında taşıdığından haberim yoktu. Şu biçimsiz kapkara yaratık neyin nesiyse, darbenin etkisiyle böğrü bir yağ kütlesi gibi yarıldı. Can suyu da karaydı, koyu yeşil belki. Decuman'ınki kırmızıydı. Yaratık üzerine çullanınca adamın derisi âdeta balmumu gibi eridi.

Oğlanı kucaklayıp sırtıma attım, bacaklarını belime dolayarak boynuma sarıldı, sonra var gücümle sıçradım. Parmak uçlarım ahşap tavan kirişine değse de tam tutamadım. Yaratık bizden yana döndü, körlemesine ama kararlı. Galiba kokuyla avlanıyordu, yine de zihin yoluyla iz sürdüğünden şüphelenmişimdir. O nedenle bekleme odasındayken çok yavaş davranıp beni bulamamıştı, oradayken Thecla'nın hayallerine kapılmıştım da ondan. Oysa Decuman'ın zihninin benimkine odaklandığı sınav meskeninde çok çevikti.

Tekrar sıçradım, kirişi bu kez de bir karış payla ıskaladım. Kalan iki meşaleden birini kapmak için yaratığa doğru koşmak zorundaydım. Öyle yaptım ve meşaleyi kaptım ancak kelepçesinden ayırdığım anda sönüverdi.

Tek elimle kelepçeye tutunarak, bacaklarımdan da destek alıp üçüncü kez sıçradım ve pürüzsüz yüzeyli dar bir kirişi nihayet sol elimle yakaladım. Kiriş ağırlığımdan bel verdiyse de omuzumda oğlanla birlikte kendimi yukarı çekip tek ayağımı kelepçeye dayamayı başardım.

Biçimsiz kara yaratık altımda şahlandı, düştü, tekrar diklendi. Kirişi bırakmadan *Terminus Est*'i çektim. Vıcık vıcık gövdesinde derin bir yarık açtım ama kılıcı geri çekmemle yaranın kapanması bir oldu. Bunun üzerine kılıcımı damdaki saz örtü-

süne sapladım. Agia'dan aşırdığım bir yöntem olduğunu itiraf ediyorum. Dam, sert lifli orman yapraklarıyla sıkı örülmüştü. Can havliyle vurduğum ilk bir iki darbenin pek etkisi olmadı ama üçüncüde koca bir parça düştü. Bir kısmı kalan meşaleye değince önce duman çıktı, sonra da aniden parlayarak tutuştu. Açılan gedikten akşam karanlığına çıktım.

Elimde çok keskin bir kılıç olduğu hâlde damdan kör gibi atladım. Oğlanı da kendimi de öldürmemem bir mucizedir. Yere diz üstü kapaklanmamla birlikte kılıç bir tarafa düştü oğlan bir tarafa. Damdaki kızıl alevler her geçen an daha da büyüyordu. Oğlanın sızlandığını işitince sakın kaçma dedim, sonra bir elimle onu yerden kaldırırken diğer elimle *Terminus Est*'i kaptım ve koşmaya başladım.

Gece boyunca ormanda körcesine koşturduk. Mümkün olduğunca uzaklaştıktan sonra bayır yukarı ilerlemeye özen gösterdim, kuzeye gitmeyi tırmanmakla eş anlamlı saydığımdan değil sadece, bu sayede bir uçurumdan düşme ihtimalimizi de bertaraf etmiş oluyordum. Sabah olduğunda hâlâ ormandaydık. Nerede olduğumuza dair en küçük bir fikrimiz de yoktu. Ondan sonra oğlanı kucağıma aldım, o da kollarımda uyuya kaldı.

Bir saat kadar sonra bir sarp bayıra rastladık, akabinde de önceki gün biçtiğime benzer bir sarmaşık perdesi kesti önümüzü. Kılıcımı çekeyim diye oğlanı uyandırmadan yere yatırmaya hazırlanıyordum ki solumdaki bir gedikten pırıl pırıl güneş ışığı sızdığını gördüm. Hemen oraya gittim, elimden geldiğince seri adımlarla, âdeta koşaraktan; gediğin öbür tarafına geçince ot ve çalı bürümüş, kayalık bir araziye çıktım. Birkaç adım daha ilerledikten sonra kayalardan çağlayarak akan tertemiz bir ırmağa ulaştım. Hiç kuşkusuz iki gece önce oğlanla kıyısında uyuduğumuz ırmaktı bu. Biçimsiz yaratığın hâlâ peşimizde olup olmadığını bilmediğim hâlde umursamazca kıyısına uzanıp tekrar uyudum.

***

Sihirbazların karanlık yeraltı labirentine hem benzeyen hem de benzemeyen bir labirentteydim. Koridorları daha genişti, biraz da Mutlak Yuva'daki gösterişli kemeraltı dehlizlerini andırıyordu. Bazı payandaları camlıydı, hatta onlarda kendi aksimi de gördüm, pelerinim hırpani, yüzüm asıktı. Üzerinde uzun kuyruklu yarı şeffaf enfes elbisesiyle Thecla da yanı başımdaydı. Altımızda gezegenler ıslık öttürerek upuzun eğriler çiziyordu, meçhul yörüngeleri takip ederek. Mavi Urth yeşil uydusunu bir yavru gibi taşıyordu, ama ona değmeden. Kızıl Verthandi, Decuman'ın suretine büründü, derisi yüzülmüş hâline, onun kan rengini aldı.

Kaçarken düştüm, tüm uzuvlarım seğirdi. Güneşin kavurduğu gökyüzünde bir anlığına gerçekten yıldızları gördüm ama uyku yerçekimi gibi karşı konulmazdı. Bir cam duvarın önünde yürüyordum. Ardına bakınca oğlanı gördüm, kaçıyordu, korkmuştu, üzerinde de benim çırakken giydiğim yamalı gri gömlek vardı, dördüncü kattan kaçıyordu, galiba, Zaman Atriyumu'na gidiyordu. Ardından Dorcas ile Jolenta el ele geldi, birbirlerine gülümseyerek, ama beni görmediler. Derken otoktonlar belirdi, bakır tenli, çarpık bacaklı, tüylü ve süslü, şamanlarının peşi sıra dans ediyorlardı, yağmur altında. Bir su perisi havadan süzülerek geldi, bir bulut gibi vasi, güneşi örttü.

Uyandım. Suratımı yağmur dövüyordu inceden. Küçük Severian yanımda hâlâ uyuyordu. Onu pelerinimle elimden geldiğince sarıp gerisingeri gedikten içeri, sarmaşık perdesinin oraya taşıdım. Geniş dallı ağaçların altındaki o perdenin arkasına yağmur zar zor sızıyordu. Oraya yatıp bir kez daha uyuduk. Bu kez hiç rüya görmedim. Bir gün bir gece boyunca uyuyup da uyandığımda her yeri soluk tanyeri aydınlığı kaplamıştı.

Oğlan çoktan kalkmış, ağaçların arasında geziniyordu. Derenin yerini gösterdi. Orada yıkanıp tıraş oldum, soğuk

suyla ne kadar yıkanırsa artık. Falez evindeki ilk günümden sonra bir daha sıcak su yüzü görmemiştim. Derken bildiğimiz patikayı bulduk ve tekrar kuzeyin yolunu tuttuk.

"Üç renkli adamlara rastlamaz mıyız?" diye sordu oğlan, ben de merak etme dedim, sen yeter ki kaçma, üç renkli adamların icabına ben bakarım. Esasında Hethor ve peşimize saldığı yaratık konusunda daha çok endişeliydim. Yangında helak olmadıysa izimizden geliyor olabilirdi. Güneş ışığından korkan bir hayvana benziyordu ama ormanın alacakaranlıktan farksız loş ortamı o cins bir yaratık için çok elverişliydi.

Giderken boyalı adamların sadece biri önümüze çıktı, o yolumuzu kesmek için değil ayaklarıma kapanmak için. Onu gebertmemek için kendimi zor tuttum, gına gelmişti artık. Bize verilen katı eğitim doğrultusunda yalnızca yargıç buyruğuyla can alır ya da kötürüm bırakırdık ancak Nessus'tan iyice uzaklaşıp da savaşa ve vahşi dağlara yaklaştıkça eğitimime bağlılığım zayıflamaya başlamıştı. Bazı gizemciler savaşlardaki dumanların beyni etkilediğini, ta derinlere nüfuz ettiğini ileri sürerler, bu da ona benzer bir durum olabilir. Neyse, adamı yerden kaldırıp kenara çekilmesini söylemekle yetindim.

"Yüce Mecusi," dedi, "sürüngen karanlığı ne yaptınız?"

"Onu çıkardığım çukura geri yolladım," dedim. O vakte kadar bir daha rastlamadığımız için yaratığın Hethor tarafından geri çağrıldığına gayet emindim, ölmemişse tabii.

"Beşimizin ruhu göçüp gitti," dedi boyalı adam. "Muazzam güçlerinizi takdir etmekte aciz kalıyorum. Bir gecede yüzlerce kişiyi öldürdü."

Sırtımızı ona döndüğümüz anda bize saldırmayacağından kuşkuluydum ama saldırmadı. Önceki gün bir mahkûm olarak katettiğim patika artık ıssızdı. Hiçbir muhafız ortaya çıkıp da bize meydan okumadı. Ağaçlardaki kırmızı kurdelelerin bazıları koparılıp yerde çiğnenmişti ama sebebini kesti-

remedim. Patikada bir sürü ayak izi gördüm, halbuki eskiden tırmıkla düzeltilmiş gibiydi.

"Ne arıyorsun?" diye sordu oğlan.

Ağaçların arasında kulak misafirleri olup olmadığını hâlâ bilmediğimden alçak sesle konuştum. "Dün gece kaçtığımız hayvanın sümüksü izini."

"Var mı peki?"

Kafamı iki yana salladım.

Oğlan bir süre ses çıkarmadı. Sonra dedi ki: "Büyük Severian, o yaratık nereden gelmiş?"

"Masalı anımsıyor musun? Urth sahillerinin ötesindeki çok uzak dağların birinden."

"Bahar Yeli'nin yaşadığı yerden mi?"

"Aynı yerden geldiğini sanmıyorum."

"Buraya nasıl ulaşmış?"

"Kötü adamın biri getirmiş," dedim. "Şimdi azıcık sus bakalım, küçük Severian."

Mevzuyu kısa kesmemin sebebi aynı soruların benim de kafamı kurcalamasıydı. Hethor hayvanlarını çalıştığı gemiyle kaçak getirmiş olmalıydı, orası yeterince açıktı. Beni Nessus'tan takip ederken yakarcaları ağzı mühürlü küçük bir muhafazayla yanında taşımış olabilirdi. Tamam, feci yaratıklardı ama Jonas'ın da şahit olduğu gibi bir kumaş parçası inceliğindeydiler.

Peki ya sınav mekânında gördüğümüz yaratık? Hethor'un gelmesinden sonra Mutlak Yuva'daki bekleme odasında da peydahlanmıştı, ama nasıl? Kuzey yolundan Thrax'a giderlerken bir köpek gibi Hethor ile Agia'nın peşine mi takılmıştı? Decuman'ı öldürdüğü ânı belleğimde canlandırarak ağırlığını kestirmeye çalıştım. Ağırlığı birkaç insan kadar vardı mutlaka, belki de bir aygır ağırlığındaydı. Onu nakletmek ve gizlemek için mutlaka büyük bir yük arabası gerekirdi. Hethor o tür bir yük arabası çekerek mi dağları aşmıştı? Aklıma yatmadı. O yapışkan yaratık Thrax'ta imha ettiğim

semenderle aynı arabayı mı paylaşmıştı yani? Bu da aklıma yatmadı.

Vardığımızda köy terk edilmiş gibiydi. Sınav mekânının bazı kısımları hâlâ ayaktaydı ve dumanları tütüyordu. Decuman'ın cesedini boş yere aradım ama yarı yanmış asasını buldum. Sapının içi boştu, iç yüzeyinin pürüzsüz oluşuna ve açılır kapanır ucuna bakılırsa üfürerek zehirli ok fırlatılan bir kamışa dönüşüyordu. Demek ki ördüğü efsuna aşırı direnç sergilemem hâlinde bu silahı kullanacaktı.

Oğlan yüz ifademden ve bakışlarımdan düşüncelerimi okumuş olsa gerek. "O adam sahiden büyücüydü, değil mi? Seni az kaldı büyülüyordu," dedi.

Kafa salladım.

"Büyüler sahici değil demiştin."

"Birçok bakımdan senden daha akıllı değilim, küçük Severian. Ben kanaatimi paylaşmıştım. O kadar çok kandırmacaya şahit oldum ki - beni tıktıkları yeraltı hücresinde gizli bir kapının olması, seni adamın cüppesinden çıkartma yöntemleri. Karanlık dalavereleri her yerde mevcut. Kanımca dikkatli bakan herkes foyalarını ortaya çıkarabilir. Ama dediğin gibi, meğer aralarında gerçek büyücüler de varmış."

"Gerçekten büyü yapıyorlarsa herkese ne yapacaklarını da söyleyebilirler."

Buna kafa sallayarak itiraz etmekle yetindim ama aynı şeyi epeydir ben de düşünüyordum. Oğlanın düşüncesine itiraz etmemin iki gerekçesi vardı, bunları daha olgun bir dille ifade edersem daha ikna edici görünecektir.

Birincisi, sihirbazların nesilden nesile aktardıkları bilgi çok kısıtlıdır. Benim aldığım eğitimin temelleriyse tatbiki ilme dayalıdır. Bu ilmin, kuramsal varsayımlar veya dizgesel araştırmalar bir yana, yaygın kanaatlerden ziyade seleflerimizin uzgörü ya da tesadüf eseri ulaştıkları güvenilir bilgileri başkalarına aktarmaları yoluyla geliştiğini de bu eğitim sayesinde biliyorum. Oysa karanlık ilmin peşindekiler amaçları

uğruna ölüleri bile yağmalamayı huy edinmişlerdir, üstelik ulaştıkları bilgiyi bir gizem örtüsüne sararak, çok az değer taşıyan çıkarcı yalanlarla bulandırarak başkalarına aktarırlar. Kulaktan dolma bu tür bilgileri sevdiklerine veya çocuklarına öğretenler çıkar bazen; ancak doğaları gereği bu tür insanların yakını pek olmaz, aile kurduklarındaysa sanatları zayıflamaya yüz tutabilir.

İkincisi, bu tür güçlerin varlığı karşıtlarını da doğurur. Karanlık güçler diye andıklarımız, bir tezat gibi görünse de Decuman'ın yaptığı gibi ölümcül bir ışıktan faydalanabilirler. Karşıtlarına da aydınlık güçler deriz, gerçi sanıyorum onlar da bazen karanlığa başvurur, tıpkı iyi kalpli bir insanın uyumadan önce perdeleri çekmesi gibi. Esasında karanlık ve aydınlık iç içe geçmiş kavramlardır. Küçük Severian'a okuduğum masalda evren Hüda'nın kelamıyla şekillenmiştir ifadesi geçer. İşte bizler o kelamın heceleriyiz. Lakin diğer kelamlardan yoksunsa, bazıları dile getirilmemişse, herhangi bir kelam etmek nafiledir. Hayvanın teki bir defacık çığırsa hiçbir şey ifade etmez çığlığı. Rüzgâr bile çok seslidir, öyle ki evinde oturan birisi ona kulak verip hava güzel mi kötü mü anlayabilir.Bence karanlık dediğimiz güçler Hüda'nın *dile getirmediği* kelamlardır; Hüda sahiden varsa. Bu kelamların varlığı da farazidir, o dağarcığa ait başka kelamlar edilmedikçe ayırt edilmezler. Dile getirilmeyenler önem taşır ancak dile getirilenler daha önemlidir. Bu nedenle benim Pençe'nin mevcudiyetinden haberdar oluşum Decuman'ın efsununa karşı koymama yetti.

Şayet karanlığın takipçileri aradıklarına ulaşıyorlarsa, aydınlığın takipçileri de ulaşıyor olamazlar mı? Üstelik onlar bilgeliklerini başkalarıyla paylaşmaya daha meyilli değiller mi? İşte Pelerinler de Pençe'yi nesilden nesile böyle korumuşlar. Bunları düşündükçe onları bulmak ve cevheri kendilerine iade etmek konusunda daha da azmediyordum. Önceden de bilincinde olduğum bir gerçekti ama eve dadanan

alzaboyla geçirdiğim geceden sonra faniliğim kafama iyice dank etmişti, yani miadım dolunca kesin ölecektim, hatta belki de çok yakında.

Yaklaştığımız dağın orman sırtlarına bakan yüzü kuzey cepheli olduğundan o tarafını sarmaşıklar kaplamamıştı. Açık yeşil bitki örtüsü orada daha da solgundu. Ölü ağaçların sayısı artmış, hepsi bodurlaşmıştı. Gün boyunca yürüdüğümüz yola çardak oluşturan dallar seyreldi. Yüz adım sonra daha da seyreldi, en sonunda da gökyüzü tümden açıldı.

Derken dağ önümüzde belirdi. Sırtlarındaki insan suretini göremeyeceğimiz kadar yakınındaydık. Katmer katmer inen bayırlar bir bulut tabakasıyla kaplıydı ama o bayırların aslında heykeldeki kaftanın katları olduğunu biliyordum. Kimbilir kaç kez uykudan uyanıp da kaftanını geçirmişti üzerine, orada asırlarca oturacağını hesaba katmadan. Öyle devasaydı ki insan ırkının nazarından kaçması işten bile değildi.

23
Lanetli Kent

Ertesi gün öğleye doğru yine su bulduk. İkimizin o dağda içeceği yegâne su kaynağıydı. Casdoe'nun bana bıraktığı et kurularından yalnızca birkaç parça kalmıştı. İkimize pay ettim. Dereden de suyumuzu içtik. En fazla başparmak kalınlığında akıyordu. Garibime gitti bu, çünkü gördüğüm kadarıyla dağın sırtları ve zirvesi çok karlıydı. Bulunduğumuz yamacın karlı kesimlerden çok aşağıda kaldığını sonradan keşfedecektim. Oradaki karlar yazın eriyeceğine rüzgârlarla savrulup dağılmıştı. Asırların biriktirdiği koca kar kütleleri çok daha yükseklerdeydi.

Battaniyelerimiz çiyden nemlenmişti. Kurusunlar diye taşların üzerine serdik. Güneş olmamasına rağmen kuru ayazlı dağ havasında bir saate kalmadan kurudular. Thrax'tan ayrıldıktan sonraki ilk gece yaptığım gibi geceyi yamacın daha üst kesimlerinde geçireceğimiz belliydi. Bunu bildiğim hâlde ne hikmetse içim kararmadı. Orman sırtlarında rastladığımız tehlikelerin tümden geride kaldığı pek söylenemezdi, üstelik arkamızda bir nevi enkaz bırakarak ayrılmıştık. Kirlendiğimi, dolayısıyla da soğuk dağ havasının beni arındıracağını hissediyordum. İçimden atamadığım bu hissi bir süreliğine hiç irdelemedim; ancak, canla başla tırmanmaya koyulduğumuzda, beni asıl rahatsız edenin sihirbazlara söylediğim yalanlar olduğunu idrak ettim; güya engin sırlara vakıfmışım da mu-

azzam güçlere hükmediyormuşum süsü vermiştim kendime, aynı onlar gibi. Yalanlarım tümüyle mazur görülebilirdi. Küçük Severian'la birlikte kendi hayatımı da kurtarmama yaramışlardı. Buna karşın, böyle yalanlara başvurduğum için nedense insanlıktan çıkmışım gibi hissediyordum. Loncayı terk etmemden önce nefret duymaya başladığım Üstat Gurloes da sık sık yalan söylerdi. Ondan yalan söylediği için mi nefret ettiğime yoksa yalandan o söylediği için mi nefret ettiğime karar veremedim. Halbuki Üstat Gurloes'un benim gibi iyi bir mazereti vardı, belki daha da iyisi. Çalışmalarımızı aşırı yakından takip eden zabitlere ve diğer muhtelif yetkililere loncamızı ve geleceğini korumak adına yalan söylemiş, gerektiğinde hatalarımızı örtbas etmişti. Bunu yaparak kendisi, loncanın fiili başkanlığı makamında yükselmişti elbette; ama aynı zamanda bana da kademe atlattırmıştı, keza Drotte'ye, Roche'a, Eata'ya ve aynı makamı er geç miras alacak diğer tüm çıraklara ve kalfalara da. Eğer dışarıdan göründüğü gibi işgüzar ve gaddar bir adam olsaydı yalancılığını sırf kendi menfaatine kullandığına kanaat getirirdim. Öyle biri olmadığına emindim; belki de yıllarca kendisine yedirememişti yalancılığı, tıpkı benim kendime yedirmediğim gibi.

Buna rağmen küçük Severian'ı kurtarmak için öyle davrandığıma bir türlü emin olamıyordum. O kaçınca kılıcımı teslim etmek zorunda kalmıştım. Aslında dövüşseydim oğlanın daha hayrına olabilirdi. Uysallıkla boyun eğmenin ânında faydasını gören asıl bendim çünkü karşı koysaydım öldürülebilirdim. Firar ettikten sonra da oğlan için olduğu kadar en çok da *Terminus Est* için geri dönmüştüm, tıpkı kılıcımı geri almak üzere maymunsuların mağarasına geri döndüğüm gibi. Zira kılıcım olmayınca alt tarafı bir berduştum.

Bu düşüncelerle haşır neşir olmamın bir saat sonrasında bir kayalığa tırmanıyordum, omzumda kılıcım sırtımda oğlan, ikisini de eskisi kadar önemsediğimden kuşkuluydum artık. Şükür ki gayet zindeydim, göründüğü kadar zor gel-

medi tırmanış. En tepeye varınca çok eskiden kalma bir ana yola çıktık.

Tuhaf yerlerde yürümüşlüğüm çoktu ama bu kadar anormaline hiç denk gelmemiştim. Solumuzda, en fazla yirmi adım kadar ötede, bu geniş yolun sona erdiği noktayı görebiliyordum. Toprak kayması en uzak ucunu koparıp götürmüştü. Önümüzdeki kısmıysa daha dün yapılmış gibi sapasağlamdı, kara taştan yekpare bir kurdele misali, yılankavi uzanarak çehresini bulutların örttüğü devasa heykeli tırmanıyordu.

Oğlanı yere indirince elimi tuttu. "Annem yollara çıkmayın derdi, askerler yüzünden."

"Annen doğru söylemiş," dedim. "Ama askerlerin güzergâhı bunun daha aşağısındadır. Bir zamanlar bu yolu da askerlerin kullandığına kuşku yok, ama o askerler buradaki en yaşlı ağaç daha tohum bile değilken öleli çok oldu." Üşüyordu. Battaniyelerden birini verip ona pelerin gibi nasıl sıkıca sarınacağını gösterdim. O anda bizi bir gören olsaydı, ufak tefek gri gölgesiyle konuşan tek bir kişiye bakıyor sanırdı.

Sisin içine girdik. O yükseklikte sis olmasını garipsedim. Ancak daha da yukarı tırmanıp da bayırın güneşli zirvesinden aşağı bakınca anladım bulut olduğunu. Halbuki orman sırtından yukarı baktığımda çok uzaktaymış gibi gelmişti.

Artık ta aşağımızda kalan orman sırtı Nessus'tan da Gyoll'un yayla kolundan da binlerce gez yüksekteydi kuşkusuz. Ne kadar uzaklara geldiğimi o zaman anladım. Bu rakımda ormanların varlığı şaşırtıcıydı. Neredeyse dünyanın sürekli yaz mevsimi yaşanan çeperine değecek kadar yakındık. İklim farkını yaratan yegâne unsur yükseklikti. Eğer bu dağlardan çıkıp batıya devam edecek olsam, Üstat Palaemon'dan öğrendiklerime dayanarak söylüyorum, kendimi öyle musibet bir ormanda bulurdum ki ardımızda bıraktığımız onun yanında cennet kalırdı. Gerçi boğucu sıcak olan ve böcek kaynayan o kıyı ormanı da ölüm emareleri

taşırmış, çünkü Urth'un herhangi bir yeri gibi güneşin kudretinden bolca nasibini alsa da, geçmişe kıyasla daha az ışık gören bir ormanmış. Buzullar güneye inip de ılıman kuşak bitkileri küsünce, ağaçlar diğer tropik bitkilerle kuruyarak yeni gelenlere yer açmış.

Ben aşağıyı seyrederken oğlan önden yürüyerek uzaklaşmıştı. Arkasına dönüp pırıl pırıl gözlerle bakarak seslendi: "Bu yolu kimler yapmış?"

"Dağı yontan işçiler kuşkusuz. Bildiklerimizden çok daha güçlü makinelere ve muazzam erklere hükmetmiş olmalılar. Yine de çıkan molozu bir şekilde taşıyıp kaldırmak zorunda kalmışlardır. Bir zamanlar buradan binlerce yük arabası ve çekçek geçmiş olsa gerek."

Yine de şaşkındım çünkü o tür araçların demir tekerleri Thrax ve Nessus'un sert taşlı yollarını bile aşındırmışken bu yol tören halısı gibi pürüzsüzdü. Mutlaka güneş ve rüzgârla aşındığı içindir diye düşündüm.

"Büyük Severian, bak! Eli görüyor musun?"

Oğlan biraz yukarımızda kalan bir dağ çıkıntısını işaret ediyordu. Kafamı uzatıp baktıysam da daha önce gördüklerimden farklı bir şey görmedim. Haşin gri kayalıkta alelade bir çıkıntıydı alt tarafı. Derken ucuna yakın bir noktaya güneş vurunca bir şey kamaştı. Altın parıltısı olduğu kuşku götürmüyordu. Parıltıyı fark etmemle onun bir altın yüzük olduğunu anladım. Hemen altındaki donmuş taş parmağı da gördüm, belki yüz adım vardı başparmağın uzunluğu, altındaki taşı kavramış diğer parmaklar da seçiliyordu.

Beş parasızdık. Yerleşim bölgelerine mecburen tekrar girdiğimizde, ki eninde sonunda girecektik, paranın eksikliğini daha çok hissedecektik. Hâlâ aranan biriysem peşimdekileri caydırmak için de altından faydalanabilirdim. Keza altın, küçük Severian'ı uygun bir loncaya çırak olarak yerleştirmeme de yarardı zira benimle seyahat etmeyi sürdüremeyeceği aşikârdı. O devasa yüzük büyük ihtimalle taş üzerine altın

kaplamaydı sadece; öyle bile olsa büyük miktarda altın yaprağı temin edilebilir, yüzeyden güzelce sıyrılıp dürüldüğü takdirde kayda değer bir yekûn tutabilirdi. Elimde olmadan, sırf altın kaplama olsa yüzyıllarca sağlam kalabilir miydi diye meraklanmaya başladım. Uzun zaman önce tabakalar hâlinde kabarıp dökülmez miydi? Şayet yüzük som altındansa servet değerindeydi. Urth'un tüm serveti bir araya gelse bu muazzam heykeli satın alamazdı. Nitekim bu heykeli her kim yaptırmışsa parasının haddi hesabı yoktu muhtemelen.

Bir yandan bunlara kafa yorarak yokuşu tırmanmaya koyulmuş, küçük adımlarla giden oğlanla aramdaki mesafeyi kısa sürede kapatmıştım. Yol bazen o kadar dikti ki taş yüklü araçların vaktiyle buradan geçebilmiş olmasına ihtimal veremedim. İki kez dağ yarıklarına rastladık. Bir tanesi öyle genişti ki atlayarak aştım, ama öncesinde oğlanı karşı tarafa fırlatmak zorunda kaldım. Mola vermeden önce su bulsak bari diyordum. Damlasını bulamadım. Akşam olunca da bir taş girintisine sığındık. Battaniyelerimize ve pelerinime sıkıca sarınıp elverdiğince uyuduk.

Sabahleyin ikimiz de susamıştık. Yağmur mevsimi sonbahara kadar gelmediği hâlde oğlana yağmur yağabileceğini söyledim, böylece moralimizi bozmadan yine yollara düştük. Sonra oğlan, ağzına küçük bir taş alarak susuzluğun nasıl dindirilebileceğini gösterdi. Hiç bilmediğim bir dağcı hilesiymiş bu. Rüzgâr eskisinden de soğuk esiyordu artık. Soluk almak da güçleşmişti. Arada sırada yolun güneş alan dönemeçlerine denk geldik de azıcık ısındık. Yol döne döne tırmanarak yüzükten uzaklaşıyordu.

En sonunda kendimizi tamamen gölgede bulduk, yüzük görüş alanımızdan çıkmış, oturan heykelin dizlerine yakın bir yere varmıştık. Son bir dik tırmanış vardı, o kadar dikti ki merdiven olmayışına hayıflandım. Derken önümüzdeki bulutların arasında incecik burçlar belirdi, havada asılıymış

gibi. Oğlan neşeyle "Thrax!" diye haykırdı. Orayı annesinden duyduklarına istinaden biliyordu çünkü annesi oğlunu ailece terk ettikleri eve, doğduğu memlekete geri götüreceğine söz vermişti.

"Yok," dedim. "Orası Thrax değil. Benim memleketteki Hisar'a daha çok benziyor, bizim Matachin Kulesi'ne, cadı kulesine, Ayı Kulesi'ne ve Çan Kulesi'ne."

Fal taşı gibi gözlerle baktı bana.

"Yok, orası da değil tabii ki. Ben Thrax'a gitmiştim de ondan dediydim, Thrax bir taş kenttir. Bu gördüğümüz burçlar metalden, aynı bizim memlekettekiler gibi."

"Gözleri var," dedi küçük Severian.

Sahiden de vardı. İlk başta gözlerimin beni yanılttığını sandım, bilhassa her kule aynı olmadığı için. Bazılarının bize sırtı dönük durduğunu, kulelerin sadece gözleri değil, omuzları ve kolları da olduğunu sonradan anladım. Bunlar aslında metalden katafrak heykelleriydi, yani tepeden tırnağa zırhlı savaşçılar. "Bu gerçek bir şehir değil," dedim oğlana. "Bu gördüklerimiz Özerk'in muhafızları. Ona zarar verecek kişileri yok etmek üzere kucağında hazır bekliyorlar."

"Bize zarar verirler mi?"

"Ürkütücü bir ihtimal, değil mi? İkimizi de ayaklarının altında far gibi ezebilirler. Ama bunu yapmayacaklarına eminim. Bunlar sadece heykel, hükümdarın anısına konulmuş temsili muhafızlar."

"Orada kocaman evler de var," dedi oğlan.

Haklıydı. Binalar heybetli metal heykellerin en fazla bel hizasındaydı, o nedenle hemen görememiştik. Gerçi bizim oradaki yapılar asla yıldızlara değecek kadar yüksek değildi ama bana yine de Hisar'ı anımsattılar. Belki havanın puslu oluşundan, metal adamların yavaşça kalktığını görür gibi oldum, derken gökyüzüne dalmaya hazırlanırcasına ellerini havaya kaldırdılar, tıpkı bizim meşale ışıklarıyla aydınlatılmış sarnıcın karanlık sularına dalarken yaptığımız gibi.

Rüzgârla aşınmış kayalıkta çizmelerimin hışırdayıp hışırdamadığını hatırlamıyorum. Dağın muazzam enginliğinde duyulmaz olduğundan belki, âdeta bir yosun tabakasının üzerinde yürüyormuşuz gibi sessizce yaklaştık ayaklanan heykellere. Evvelinde arkamıza ve solumuza düşen gölgelerimiz, biz ilerledikçe önümüzde kavuştu. Her heykelin gözünü seçebiliyordum artık. Meğer güneşte kamaştıkları için bazılarını ilk bakışta gözden kaçırmışım.

Hem heykellerin hem de etraflarını saran binaların arasında yürümeye başlamıştık. Yapıları Apu-Punchau'nun unutulmuş şehrindekiler gibi harabe hâlde bulacağımı sanmıştım. Bitişik nizamdı hepsi, gizemli ve ıssız; ama sanki daha birkaç yıl önce inşa edilmiş gibiydiler. Hiçbirinin damı çökmemişti; duvarlarındaki kare gri taşlar sarmaşıklarla yerinden oynamamıştı. Pencereleri yoktu. Mimarileri tapınağa, kaleye, kabristana veya tanıdığım hiçbir yapı türüne benzemiyordu. Süsten ve zarafetten son derece yoksundular; ancak işçilikleri mükemmeldi. Farklı şekillerde yapılmış olmalarıysa farklı amaçlarla kullanıldıklarını akla getiriyordu. Aralarındaki parlak satıhlı heykeller birer anıt gibi değil de dondurucu ani bir rüzgârla yerlerine mıhlanmış gibi duruyordu.

Yapılardan birini gözüme kestirip oğlana kapısını kırarak içeri gireceğimizi söyledim. Talihliysek belki su hatta konserve gıda bile bulabilirdik. Meğer ne aptalca bir böbürlenmeymiş! Kapılar duvardan farksızdı, damı da binanın temeli kadar sağlam. Bir baltam olsaydı dahi kapıyı kıramazdım sanırım. *Terminus Est*'i köreltmeyi de göze alamadım. Muhtelif yerlerini kanırtmaya uğraşarak birkaç saat harcadık. Yokladığımız ikinci ve üçüncü binalar da ilk gibi bana mısın demedi.

"Şurada yuvarlak bir ev var," dedi oğlan sonunda. "Gidip bakayım."

Bu metruk yerde herhangi bir şeyden zarar görmeyeceğine emin olduğumdan git bak dedim.

Biraz sonra geri döndü. "Kapısı açık!"

24
Ceset

Diğer yapıların işlevini hiç çözememiştim. Bu kubbeli yuvarlak binanınkini de anlamadım. Duvarları metaldi, bizim Hisar'ın burçları gibi yarı kararmış metalden değil de cilalı gümüş gibi parlak bir alaşımdan.

Bu pırıl pırıl bina basamaklı bir kaidenin üzerindeydi. Antika zırhlı koca katafrak heykellerinin oradaki sokaklarda durduğunu görünce hayret ettim. Binayı çevreleyen beş tane kapı girişi vardı (içeri girmeden önce etrafını dolaştık) hepsi de açıktı. Eşikleri inceleyerek kapıların uzun yıllardır açık durup durmadığını anlamaya çalıştım. Bulunduğumuz yükseklikte çok az toz vardı. Neticede emin olamadım. Teftişimizi tamamlayınca oğlana beklemesini söyleyip içeriye önce ben girdim.

Hiçbir şey olmadı. Oğlan peşimden içeri girdiğinde bile kapılar kapanmadı, üzerimize düşmanlar hücum etmedi, renkli bir ışın fışkırmadı hatta altımızdaki zemin bile çökmedi. Buna rağmen içimden bir his nedense tuzağa düştüğümüzü söylüyordu; açlığımıza ve susuzluğumuza rağmen dışandayken hür olduğumuzu, ama içeri girince hürriyetimizi yitirdiğimizi. Yanımda oğlan olmasaydı arkamı dönüp kaçardım sanırım. Hâl böyleyken, batıl inançlı veya korkak görünmek de istemediğimden, su ve yiyecek aramayı borç bildim.

O binada adlandıramadığım sayısız aygıt vardı. Mobilya yoktu, sandıklar veya bildiğim anlamda makineler de. Çoğunun şekli tuhaftı. Bazılarında daracık oturma yerleri olduğunu gördüm, üstelik birisiyle yüz yüze değil de aygıtın belli bir kısmını karşına alarak oturulan yerlerdi. Muhtemelen dinlenme amaçlı kullanılmış başka girintiler de bulunuyordu.

Bu aygıtlar, yapının göbeğinde bir tekerin parmakları gibi birleşen geniş koridorlara sıralanmıştı. Girdiğimiz koridorun aşağısına bakınca kızıl bir nesne, onun üzerinde de çok daha küçük kahverengi bir şey gördüm, hayal meyal. İlk başta hiçbirine önem vermedim hatta tarif ettiğim aygıtların herhangi bir değer taşımadığına ve tehlike yaratmadığına kanaat getirince oğlanın yaklaşmasına izin verdim.

Kızıl nesne bir cins kanepeydi, çok tafsilatlı türden, herhalde mahkûmları bağlıyorlardı ki kayışları vardı. Etrafındaki mekanizmalar galiba besleme ve itrah amaçlıydı. Küçük bir kürsünün üzerindeydi, oyuğunda da iki kafalı bir adamın cesedi oturuyordu. Kurak ve kıt dağ havası cesedi kurutalı çok olmuştu. Tıpkı esrarengiz binalar gibi o da ya bir yaşındaydı ya da bin. Benden daha uzun boylu bir adamdı, muhtemelen bir ergin, iri yapılıydı. Oysa şimdi bir hamlede kolunu koparabileceğim durumdaydı. Üzerinde ne uçkur bezi vardı ne de herhangi bir giysi. Ölümden sonra üreme organlarındaki ani değişimlere aşina olsak da bu kadar ufalmışına rastlamak tuhaftı. İki kafasında da azıcık saç kalmıştı. Sağ kafasındaki saçı siyaha, soldaki ise sarıya çalıyordu. Gözlerinin hepsi kapalıydı, ağızları açık, birkaç dişi görünüyordu. Kanepedeki kayışların bu yaratığı bağlamak için kullanılmadığı dikkatimi çekti.

Gelgelelim beni asıl ilgilendiren, bu adamı vaktiyle beslemiş mekanizmaydı. Antika makinaların genellikle muazzam dayanıklı olduğunu bildiğimden, çok eskiden kalanlarının bile işe yarar ölçüde çalıştığını hesaba katarak, yiyecek bir

şey verir ümidiyle rastladığım her kadranı çevirdim, her manivelayı oynattım. Beni seyreden oğlan uzun bir süre boşuna uğraştığımı görünce açlıktan ölecek miyiz diye sordu.

"Hayır," dedim. "Açlığa zannettiğinden çok daha uzun süre dayanabiliriz. İçecek bir şey bulmak şu anda daha acil. Burada bulamasak bile dağın yukarı kesimlerinde mutlaka kar vardır."

"Neden ölmüş bu adam?"

Her nedense cesede dokunasım gelmemişti. Oğlan ise tombul parmaklarını cesedin pörsük kolunda gezdiriyordu.

"İnsanlar ölür. Bu tür bir canavarın yaşamış olması bile mucize. Böyleleri genellikle doğar doğmaz can verirler."

"Diğerleri giderken onu burada mı bırakmış acaba?" diye sordu.

"Onu kaderine mi terk etmişler diye soruyorsun? Sanıyorum öyle yapmışlardır. Dışarıda ona uygun başka bir yer yoktu belki. Belki kendisi gitmek istememiştir. Onu yaramazlık yaptı diye bu kanepeye bağlamış da olabilirler. Akıl hastası ya da şiddetli öfke nöbetlerine yakalanan birisiydi belki. Bu varsayımların herhangi biri doğruysa ömrünün son günlerini dağlarda dolaşarak, acıkıp susayınca da buraya dönerek geçirmiş olmalı. Yemeği ve suyu tükenince de ölmüştür."

"O zaman burada hiç su yoktur," diye akıl yürüttü oğlan.

"Doğru. Yine de gerçekte başına ne gelmiştir bilmiyoruz. Erzakı tükenmeden önce başka bir sebepten ölmüş de olabilir. Keza, varsaydığımız türden bir yaratıksa, dağları yontanların evcil hayvanı veya maskotu olduğu da söylenebilir belki. Bir evcil hayvanın barınamayacağı kadar çok tafsilatlı bir yer burası. Aynı sebeple bu makineyi tekrar çalıştırabileceğimi hiç sanmıyorum."

"Bence dağdan inmeliyiz," dedi oğlan, yuvarlak binadan çıkmak üzereyken.

Dönüp arkamıza bakınca korkularımın aptalca yersizliğine yandım. Kapılar açık duruyordu; hiçbir şey yerinden oy-

namamış, hiçbir şey değişmemişti. Eskiden bir tuzaktı belki ama görünüşe bakılırsa bu tuzağın asırlar önce paslanıp çalışmaz hâle geldiği belliydi.

"Bence de," dedim. "Ama akşam olmak üzere. Bak, gölgelerimiz ne kadar uzamış. Yamacın tam öbür tarafından inerken hava kararsın istemem, o yüzden sabahleyin gördüğümüz yüzüğe ulaşmayı deneyeceğim. Belki altınla birlikte su da buluruz. Bu gece ayazda kalmayalım diye yuvarlak binada uyuruz, yarın da günün ilk ışıklarıyla beraber kuzey yakasından inmeye koyuluruz."

Anladığını kafa sallayarak gösterdi, yüzüğe giden patikaya saptığımda da hevesle geldi peşimden. Yüzük güney kolundaydı, dolayısıyla ilk tırmandığımız yamaca bir bakıma geri dönmemiz gerekiyordu, halbuki rastladığımız katafrak heykelleri ve binalar güneydoğudaydı. Kola tırmanışın zorlu olacağından korkarken, tam da göğsünün ve üst kolunun tüm heybetiyle karşımıza dikildiği noktada, daha önce eksikliğine hayıflandığım bir şeye rastladım: Dar bir merdiven. Yüzlerce basamaktan oluştuğu için gene de yorucu bir tırmanıştı. Büyük bölümünde oğlanı sırtlayıp taşıdım.

Kol yekpare taştandı, bir de çok geniş olduğu için tam ortasından gittiğimiz sürece oğlan için düşme tehlikesi yaratmıyordu. Elimi bırakmamasını söyledim. Ben pelerinimi rüzgârda savurtarak geniş adımlarla yürürken o da gayretle ayak uydurdu bana.

Önceki gün tırmandığımız yamaç solumuzda kalmıştı. Dağların arasındaki yemyeşil orman örtüsü de öteden seçiliyordu. Onun da ilerisinde, Becan ile Casdoe'nun yuvalarını kurduğu dağ yükseliyordu, ama pusluydu şimdi. Yürümeyi sürdürürken bir yandan da kulübelerini, en azından bulunduğu bölgeyi, ayırt etmeye çalıştım. Oraya ulaşırken indiğim falezi seçer gibi oldum. Nispeten daha az heybetli diğer dağın yamacında renkli bir benek gibiydi, tam ortasında bir ateş böceği gibi parlayan şelale de cabası.

Muradıma erdikten sonra durdum ve tırmandığımız bayırın zirvesine kafamı kaldırıp baktım. Yontunun buzdan çehresini ve çenesini artık seçebiliyordum. Hemen altında sol omzu da görünüyordu, bir zamanlar kiliarklarının önderliğinde bin süvarinin idman yaptığı yerdi muhtemelen.

Önden giden oğlan bir şeyi işaret ederek bağırdı ama dediğini anlayamadım. Aşağıdaki binaları ve metal muhafız heykellerini gösteriyordu. Neyi gösterdiğini biraz sonra anladım. Muhafızlar, sabahleyin de olduğu gibi, yüzlerini bizden yana çevirmişti. Kafalarını oynatmışlardı. Baktıkları yöne ilk kez dikkat ettim. Güneşe bakıyorlardı.

Başımla onaylayıp oğlana, "Gördüm," diye seslendim.

Bileğe ulaşmıştık, önümüzde uzanan ele biraz daha düz, koldakinden daha geniş ve daha güvenli bir yoldan çıkılıyordu. Ben aheste giderken oğlan önden koştu. Yüzük ikinci parmaktaydı. Koca bir ağaç gövdesinden biraz hâlliceydi parmak. Küçük Severian üzerinde hiç zorlanmadan dengesini sağlayarak parmak boğumuna koştu. Yüzüğe dokunmak üzere ellerini uzattığını gördüm.

Bir şimşek çaktı, çok parlaktı ama öğle güneşi kadar da kör edici değil; çünkü neredeyse siyaha çalan bir mor renkteydi, karanlık çöktü sanki.

Oğlanı kapkara kesip kavurdu. Bir an hâlâ hayatta sandım; kafası geri savrulmuş, kollarını ardına kadar açmıştı çünkü. Bir duman çıktı, rüzgârla dağılması bir oldu. Yere yığıldı, uzuvları ölü bir böcek gibi büzüşmüştü, sonra da ikinci ve üçüncü parmakların arasındaki yarıktan içeri yuvarlanıp gözden yitti.

Dağlananlara ve gözlerine mil çekilenlere defalarca şahit olan, hatta kızgın demiri bizzat kullanan bendeniz (milyarlarca şey gibi Morwenna'nın su toplayan yanaklarını da dün gibi hatırlıyorum) gidip de oğlana bakacak gücü zor buldum kendimde.

Parmakların arasındaki o daracık girinti de kemikler var-

dı ama çok eskiden kalma kemikler olduğu için aşağı atladığımda bizim kabristanın yoluna döşenmiş kemikler gibi parçalanıp dağıldılar. Zahmet edip de incelemedim bile. Pençe'yi çıkardım. Thecla'nın cesedi Vodalus'un ziyafet sofrasına getirildiğinde Pençe'yi kullanmadığım için kendime ilendiğim zaman Jonas aptallık etmememi söylemiş, yanmış bir bedeni Pençe'nin gücünün dahi diriltemeyeceğini belirtmişti.

Yine de elimde olmadan ya şimdi işe yararsa, Küçük Severian'a yeniden kavuşmamı sağlarsa diye düşündüm. Onu emin bir yere götürür, sonra da *Terminus Est*'i kendi gırtlağıma seve seve çalardım. Canıma kıyardım çünkü Pençe onu diriltseydi zamanında kullandığım takdirde Thecla'yı da diriltebileceği anlamına gelirdi. Thecla ebediyen öldüğü için benliğimin bir parçasıydı artık. Cevher bir anlığına ışıldar gibi oldu, bir gölge düşürdü aylası; sonra oğlanın cesedi ayrıştı, durgun havada dağılmayan kapkara bir kül yığını hâline geldi.

Doğruldum, Pençe'yi kesesine koyup geri dönmeye koyuldum. O daracık girintiden elin sırtına geri çıkmanın beni ne kadar uğraştıracağını merak ediyordum bir yandan. (Neticede *Terminus Est*'in güdük ucunu yere saplayıp bir ayağımı balçağına dayayarak yukarı tırmandım, sonra da emekler vaziyette kafamı gedikten içeri tekrar uzatıp kılıcı geri aldım.) Hafızamdaki karışıklıktan değil, ama bir anlık kafa karışıklığından dolayı oğlanı diğer oğlanla, hani şu Thrax falezlerindeki kerpiç evde can çekişen ablasıyla yaşayan Jader var ya, onunla bir tuttum. Benim için çok şey ifade edip de kurtaramadığım oğlan ile hiçbir şey ifade etmediği hâlde sağalttığım oğlanı. Nazarımda bir bakıma aynı oğlandı ikisi. Hiç kuşkusuz zihnimin savunma amaçlı verdiği bir tepkiydi bu, delilik fırtınasına karşı bir sığınak. Anasının Severian adını verdiği oğlan, Jader hayatta olduğu müddetçe her nedense sahiden ölemezmiş gibi geliyordu bana.

Elin üzerine çıkınca dönüp arkama bakmaktı niyetim. Bakamadım. Açıkçası gidip uçurumdan aşağı atlarım diye

korktum. Dağın geniş kucağına yüzlerce basamakla inilen dar merdivenin başına varana dek durmadım. Orada yere çöktüm ve falezin aşağısında Casdoe'nun evinin yerini gösteren renkli beneği bir kez daha buldum. Yağız köpeklerinin ben ormandan çıkıp da eve yaklaştığım esnadaki havlaması geldi hatırıma. Bir ödlekti o köpek, alzabo ortaya çıkınca tırsmıştı ama benim ödleklik yaptığım yerde de bir zoanthropun cenabet etini dişleyerek ölmüştü.

Casdoe'nun bezgin, güzel yüzünü hatırladım; eteğinin ardından oğlanın beni dikizlemesini, şöminenin başında bağdaş kurmuş ihtiyarın Fechin'i anlatmasını. Hepsi ölmüştü, hiç görmediğim Severa ile Becan da; ihtiyar adam, köpek, Casdoe, şimdi de küçük Severian, Fechin bile, hepsi ölüydü, yaşamımızı örten pusların içinde hepsi mazi. Bana öyle geliyor ki, ömür denen şey, sonsuz yıllar silsilesine demir kazıklarla örülmüş aşılmaz bir çit gibi; yöresinden Gyoll misali akıyor, yağmur olarak döneceğimiz bir denize dökülüyoruz.

Zamanı fethetme hırsını o devasa heykelin kolunda otururken kavradım. Öyle bir hırstı ki, uzak güneşlere gitme arzusu onun yanında tüylü bir kabile reisinin başka kabilelere hükmetme hevesi kadar zavallıca kalıyordu.

Güneş batıdaki dağlarına ardına gizlenene dek orada oturdum. Merdiveni inmenin tırmanmaktan daha kolay olması gerekirdi, oysa artık çok susamıştım ve basamaklara adım attıkça dizlerim ağrıyordu. Hava neredeyse kararmış, rüzgâr buz kesmişti. Battaniyelerden biri oğlanla birlikte yanmıştı. Diğerini açıp pelerin gibi omzuma atarak göğsümü örttüm.

Yolu yarılayınca mola verdim. Ufukta kızıla çalan, incecik esmer bir hilal kalmıştı gündüzden geriye. O da ufaldı, sonra da kayboldu. Bunlar olurken aşağıdaki koskoca metal kataftaklar tek ellerini kaldırarak selam durmuştu. O denli sessizlerdi ki, o denli sabit, onlara baktıkça kolları havaya kalkık heykellerden ibaret olduklarına inanasım geliyordu.

Zamanla şaşkınlığım üzüntüme baskın çıktı, bir tek hayranlık kaldı geriye. Oturduğum yerden kalkmaksızın onları seyre daldım, kıpırdamaya cesaret edemeden. Dağlar akşam karanlığına büründü. Nihayetinde, alacakaranlıkta, azametli kollarını aşağı indirmelerini seyrettim.

Hâlâ şaşkın vaziyette, yontunun kucağında yer alan ıssız bina öbeğine girdim. Bir mucizenin fos çıktığını görmüştüm ama bir diğerinin gerçekleşmesine şahit olmuştum. Görünüşte en anlamsız mucize bile tükenmez bir umut kaynağıdır çünkü her şeye anlam veremediğimizi, içi boş zaferlerimizden daha fazla sayıdaki yenilgilerimizin de eşit miktarda yanıltıcı olduğunu ispatlar bize.

Oğlana geceyi geçireceğimizi söylediğim yuvarlak binaya geri döneyim derken aptalca bir hata yapıp yolumu kaybetmeyi becerdim. Orayı ısrarla arayamayacak kadar bitkindim. En yakındaki metal muhafızdan epey uzakta korunaklı bir yer buldum. Ağrıyan bacaklarımı ovalayıp soğuğa karşı mümkün olduğunca sarınıp sarmalandım. Bir kez içim geçer gibi olduysa da hafif ayak sesleri üzerine kısa sürede uyandım.

25
Tayfun ile Piaton

Ayak seslerini işitir işitmez ayağa fırlayıp kılıcımı çekmiştim. Bir kuytuya sindim. Bir saat beklemişim gibi geldi ama o kadar sürmemiştir. İki kez daha işittim, seri adımlarla yalın ayak yaklaşıyordu. Nedense iri birisi olduğu izlenimi verdi; acelesi varmışçasına âdeta koşar adım giden güçlü bir adamdı galiba, ayağına çabuk ve atletik.

Bulunduğum yerde yıldızlar tüm ihtişamını sergiliyordu. Denizcilerin güverteden baktıklarında gördükleri kadar parlaktı hepsi, hani direğin en tepesine tırmanırlarmış da ana karayı altın bir bürümcük gibi örttüğünü görürlermiş ya. aynı öyle. Hareketsiz muhafızları gündüz vaktiymiş gibi seçebiliyordum, etrafımdaki binaları da, on bin güneşin renkleriyle alaca bulacaydı hepsi. Güneşimizin en uzak komşusu Dis'in buzul düzlüklerini hayalimizde canlandırdıkça dehşet duyarız, iyi de en uzak komşumuza göre biz de ırak güneşlerden biri değil miyiz? Dis halkının (şayet öyle bir halk varsa) nazarında da yıldızlarla dolu sonsuz bir karanlıktı gördüğüm.

Yıldızların altında beklerken birkaç kez az kaldı uyuyordum; hatta uyumanın eşiğindeyken oğlan için endişelendim, ayağa fırlarken onu uyandırdım mı acaba, güneş yeniden doğunca ona nereden yiyecek bulsam diye dertlendim. Bunları düşündükten sonra ölümünün anısı dağa çöken akşam

karanlığı misali çöreklendi zihnime, kapkara bir yeis dalgası hâlinde. Jolenta ölünce Dorcas'ın neler hissettiğini işte o zaman anladım. Dorcas ile Jolenta arasında vaktiyle yaşandığına inandığım eşeysel ilişkinin bir benzeri oğlanla benim aramda hiç yaşanmamıştı; beri yandan ikisinin arasındaki tensel aşk bende kıskançlık doğurmamıştı hiç. Oğlana olan hislerim Dorcas'ın Jolenta'ya beslediği sevgi kadar derindi kesinlikle (ve kesinlikle Jolenta'nın Dorcas'a olan sevgisinden daha büyüktü). Dorcas hislerimi bilseydi, bir de benim onu sevdiğim kadar sevseydi beni, bir zamanlar benim onu kıskandığım kadar kıskanırdı sanırım.

En sonunda, ayak seslerini artık işitmez olunca, iyice kuytu bir yere uzanıp uyudum. O uykudan uyanacağıma pek ihtimal vermedim ya da ümüğüme dayanan bir hançerle uyanırım herhalde diye düşündüm ancak bunların hiçbiri yaşanmadı. Rüyamda su gördüğüm uykudan sabah geç vakit tek başıma uyandım, soğuktan her yerim tutulmuş hâlde. Esrarengiz ayak sesleri umurumda değildi artık, ne muhafızlar, ne yüzük ne de o lanet yerdeki herhangi bir şey. Tek arzum orayı mümkün olduğunca çabuk terk etmekti. Dağın kuzeybatı yamacına giderken yuvarlak binadan tekrar geçmek zorunda olmadığımı anlayınca -sebebini açıklayamasam da- sevindim.

Aklımı yitirecekmiş gibi hissettiğim anlar çok gelmiştir başıma, ne de olsa büyük maceralar yaşadım, nitekim zihinlerimize en güçlü tesir bırakanlar da bu tür büyük maceralardır. O zaman da aynısı oldu. Benden çok daha iri ve muazzam geniş omuzlu bir adam, bir katafrakın ayakları arasından çıkıp karşıma dikildi. Sanki gece karanlığında görülen azman burçlardan biri insan bedenine bürünerek Urth'a düşüvermişti. İki kafalıydı, âdeta *Urth ve Gök Mucizeleri*'ndeki unutulmuş bir masaldan fırlamış bir gulyabani. Elim içgü-

düsel olarak omzumdaki kılıcın kabzasına gitti. Kafalardan biri güldü. Sanırım birisinin koca kılıcımı çektiğimi görünce güldüğüne ilk kez şahit oluyordum.

"Ne bu telaş?" diye seslendi. "Görüyorum ki sen de benim gibi iyi donanımlısın. Adı ne arkadaşının?"

Şaşkınlığıma rağmen cüretkârlığına hayran kaldım. "*Terminus Est*," dedim, sonra da yalımındaki yazmayı görsün diye kılıcı ona çevirdim.

"'Ayrım yeri burasıdır.' Çok iyiymiş. Sahiden çok iyi, hele ki şu anki durumumuza cuk oturduğu için bilhassa güzel, çünkü eski ile yeni arasında sahiden de ayrım çizgisi teşkil edecek bir devirdeyiz ki dünya böylesini hiç görmedi. Benim arkadaşımın adı Piaton, ama ne yazık ki hiçbir şey ifade etmeyen bir ad. Seninkine kıyasla değersiz bir uşaktır ama daha iyi bir küheylandır muhtemelen."

Adını işitince diğer kafa yarı kapalı gözlerini kocaman açarak belertti. Konuşur gibi ağzını oynattıysa da sesi çıkmadı. Beyinsiz bir varlık olduğuna kanaat getirdim.

"Silahını kınına sokabilirsin. Gördüğün gibi silahsızım, kellem zaten kesik, her halükarda sana zarar vermek değil niyetim."

Bunları derken, çırılçıplak oluşu yeterince bariz değilmiş gibi, görebileyim diye ellerini kaldırıp bir o yana bir bu yana döndü.

"Şu az gerideki yuvarlak binada gördüğüm ölü adamın oğlu falan mısın?" diye sordum.

Bunu sorarken *Terminus Est*'i kınına sokmuştum. Bir adım yaklaşarak yanıt verdi: "Hiç alakası yok. O adamın ta kendisiyim."

Dorcas geldi hatırıma, Kuşlar Gölü'nün çamurlu sularından sıyrılır gibi, ölü elinin yeniden elimi kavradığını hissettim. Ne dediğimin farkında bile olmadan, "Seni hayata mı döndürdüm?" diye geveledim.

"Daha ziyade beni uyandırdın diyelim. Beni ölü sanmışsın, halbuki yalnızca kurumuştum. İçtim, gördüğün gibi yine hayattayım. İçmek hayattır, yunmaksa yeniden doğmak."

"Söylediğin doğruysa harikulade. Şu anda suya o kadar çok ihtiyacım var ki başka bir şey düşünemez hâldeyim. İçtim dedin. Dost niyetli olduğun konuşmandan belli. Yanılmadığımı göster lütfen. Uzun zamandır hem açım hem de susuz."

Konuşan kafa gülümsedi. "Birbirimizi gökte ararken yerde bulmamız fevkalade. Gözüm tuttu seni, kılığın da pek münasip, sevdim. Seni yemeğin de içkinin de bol olduğu bir yere davet etmek üzereydim zaten. Peşimden gel."

O anda bana su vaat eden kim olursa olsun peşinden giderdim herhalde. Merakımdan ya da sırf dev katafrakların sırrını öğrenme umuduyla onun peşine takıldığıma o günden beridir kendimi ikna etmeye çalışsam da o anlara dair hafızamı yokladığım her seferinde umutsuzluk ve susuzluktan başka şey gelmiyor hatırıma. Casdoe'nun evinin oradaki şelalenin gümüşi suları gözümde tütüyordu. Mutlak Yuva'daki Müneccim Pınarı da hatırımdaydı, Vincula'daki gider kapağını açtığımda Thrax'taki falezden boşanan sular da.

İki kafalı adam peşinden gideceğimden eminmiş gibi önden yürüyordu. Keza ona saldırmayacağımdan da emindi sanki. Yuvarlak binaya çıkan sokaklardan birine sapmış olduğumuzu ancak bir köşeyi döndükten sonra fark ettim ki o vakte kadar hiç tanıdık gelmemişti. Bina tam karşımızdaydı artık. Kapısı yine açıktı –gerçi Küçük Severian'la beraber girdiğim kapıdan başka bir kapıydı– içeri girdik.

"Buyur," dedi konuşan kafa. "Bin."

Kayığa benzer bir aracı gösteriyordu. Özerk'in bahçesindeki nilüfer kayık gibi içeriden kürekliydi ama suda değil de havada yüzen cinstendi. Küpeşteye tutunmamla kayık sallandı, yine de fark edilmeyecek kadar hafifti devinimi. "Bu bir uçar olmalı. Yakından hiç görmemiştim," dedim.

"Bir uçara kırlangıç desek, bu da herhalde -ne bileyim- serçe olur. Ya da sokur, ya da çocukların kürekle vurup birbirlerine attıkları şu oyuncak kuşlardan. Nezaket gereği önce senin binmen gerekiyor maalesef. İçin rahat olsun, tehlikesi yoktur."

Yine de geri çekildim. Aracın varlığı o kadar esrarengizdi ki binmek bir türlü içimden gelmiyordu. Dedim ki: "Ben Nessusluyum, Gyoll'un doğu kıyısından, bizim oralarda şeref konuğu herhangi bir araca en son biner en önce iner diye öğretilir."

"Tam üstüne bastın," diye yanıtladı konuşan kafa, sonra da daha ben ne olduğunu anlamaya kalmadan belimden yakaladı ve çocukmuşum gibi kaldırıp kayığın içine atıverdi. Ani ağırlık yüzünden kayık inip kalktı. Hemen akabinde iki kafalı adam yanıma atlayınca daha da şiddetli yalpaladı. "Önceliği bana tanımayı düşünmüyordun umarım?"

Bir şey fısıldadı ve tekne harekete geçti. Önce yavaşça süzüldü, gittikçe de hızlandı.

"Gerçek nezaket ismiyle müsemmadır," diye devam etti sözüne. "Hürmetten doğanı hakikidir. Avam tabakasından birisinin hükümdarın önünde diz çökmesi boynunu ona teslim ettiği anlamına gelir. Hükümdarının dilediği zaman boynunu vurdurabileceğini bildiği için teslimiyet sergiler. Sıradan halk hep der -daha ziyade eskiden derlerdi, mazide kalan güzel zamanlarımızda- güya ben doğru sözü sevmezmişim. Oysa işin gerçeği en sevdiğim şeydir gerçek, hakikatin alenen ikrar edilmesine bayılırım."

Bu esnada ikimiz de boylu boyunca yatıyorduk, aramızda bir karış mesafe ha vardı ha yoktu. Piaton adındaki beyinsiz kafa gözlerini belertmiş beni seyrederken anlamsız sesler çıkararak homurdandı.

Kalkıp oturmaya yeltendim. İki kafalı adam demirden kolunu atarak beni gerisingeri yatırdı. "Tehlikeli," dedi. "Bu araçlarda yatarak gidilir. Kelleni kaybetmek istemezsin herhalde? İnan bana, fazladan bir kafa kadar fenadır."

Kayık burnunu eğerek karanlığa daldı. Bir an öleceğiz sandım. Aslında aşırı hızın yarattığı ve çocukken mezarlıktaki bayırda tahta kızaklarla kaydığımız kış günlerinden aşina olduğum bir histi. Bir nebze alışınca sordum; "Doğuştan mı böylesin? Yoksa Piaton sonradan mı gövdene eklendi?"

Hayatımın büyük oranda bu tuhaf varlığı tanımak için göstereceğim çabaya bağlı olduğunu çoktan idrak etmeye başlamıştım.

Konuşan kafa güldü. "Adım Tayfun. Bana adımla hitap edebilirsin. Hiç duymuş muydun beni? Bir zamanlar bu gezegene ve daha nicelerine ben hükmederdim."

Yalan söylediğine emindim, o yüzden dedim ki: "Kudretiniz hâlâ dilden dile dolaşıyor... Tayfun."

Yine güldü. "Az kaldı bana İmparator falan diye hitap edecektin, değil mi? Mahsuru yok. Hayır, böyle doğmadım ben, hatta birisinden doğmuş da değilim, kastettiğinin aksine. Hatta Piaton bana değil, ben ona aşılandım. Buna ne diyorsun?"

Tekne artık o kadar hızlı gidiyordu ki havayı yardıkça tepemizde ıslıklar ötüyordu, ancak eskisine nazaran dimdik aşağı bakmıyordu burnu. Lafa girdiğimde neredeyse yatay vaziyete gelmişti. "Kendi rızanızla mı yapıldı?"

"Benim buyruğumla."

"O zaman bence çok acayip. Niçin böyle bir şey yapılmasını istediniz?"

"Hayatta kalayım diye elbette."

Tayfun'unki bir gez ötemde olmasına rağmen ikisinin de yüzünü seçemeyeceğim kadar karanlıktı artık.

"Her canlı yaşamını sürdürmeye uğraşır, Varoluş Kanunu deriz buna. Bedenlerimiz benliğimizden çok önce ölür, malum. Hatta bedenlerimiz öldüğü için ölürüz desek daha doğru olur. Hekimlerimin hepsi işinin ehliydi, sayısız gezegenden en iyilerini toplamıştım hâliyle, yeni bir bedene kavuşmamın mümkün olduğunu anlattılar. Buldukları ilk çö-

züm beynimi başka birisinin kafatasına nakletmekti. Bunun sakıncasını anladın mı?"

Ciddiyetine hayret ederek yanıtladım: "Hayır, maalesef anlamadım."

"Yüzüm... yüzüm! Yüzümü kaybederdim, insanlar benim çehreme itaat etmeye alışkın."

Karanlıkta koluma yapıştı.

"Olmaz dedim. Derken başka bir hekim çıkıp kafamın tümüyle nakledilmesini önerdi. Öylesi daha kolaymış güya, çünkü konuşma ve görme becerilerini denetleyen karmaşık sinirsel bağlar sağlam kalırmış. Başarıya ulaştığı takdirde ona bir palatinat sözü verdim."

"Gördüğüm kadarıyla başarmış..." diyecek oldum.

Tayfun bir kez daha güldü. "Önce asıl sahibinin kellesini gövdeden ayırsaydı daha iyi olurdu. Evet, ben de hep başarılı olduğunu düşünmüşümdür. Yalnız şu var ki, sinirsel bağları birleştirmek teknik bakımdan çok zordu, o da –kendisine temin ettiğim deneklerle birçok deney yaptıktan sonra– yalnızca iradi fonksiyonların cerrahi yolla nakledilmesinin en iyi yöntem olduğuna karar verdi. Ama uygulamaya geçildiğinde gayri iradi olanların da nakledildiği görüldü. Halbuki diğer kafa gövdeden ayrılabilirdi. Yara izi kalırdı elbette, ama bir gömlekle örttün mü olur biterdi."

"Ters giden bir şey mi oldu?"

Daracık kayıkta kenara çekilip ondan mümkün olduğunca uzaklaştım.

"Daha ziyade zaman meselesiydi." Sesinin tınısındaki zerre azalmayan ürkütücü coşku yatışır gibiydi. "Piaton kölelerimden biriydi, en irisi değil ama en güçlüsü. Diğerlerini de sınamıştık. Onun kadar güçlü birinin o kadar metanetli olacağı hiç aklıma gelmezdi, davasına bu kadar gönülden bağlı olacağı..."

"Anlıyorum," dedim, esasında hiçbir şey anladığım yoktu.

"Bir de çok çalkantılı bir dönemdi. Astronomlarım bura-

daki güneşin yavaşça sönmeye başladığını söylüyorlardı. Aslında bir insan ömrü boyunca ayırt edilemeyecek kadar yavaş bir değişimmiş. Yanılıyorlardı. Dünya sıcaklığı bin yıl yerine yalnızca birkaç yıl içerisinde neredeyse yarıya indi, sonra da sabitlendi. Ekin yetişmez oldu, kıtlıklar ve isyanlar baş gösterdi. Buraları o vakit terk etmem gerekirdi."

"Neden terk etmediniz?" diye sordum.

"Birisinin idareyi sıkı ele alması gerek diye düşündüm. Adı ister hükümdar olsun ister başka bir şey, birisinin idareyi alması şarttı... Derken mucizeler yaratan biri türedi, vardır öyleleri. Aslında sorun yaratmıyordu ama nazırlarımdan bazıları onu baş belası addetmişti. Tedavim tamamlanana kadar burada inzivaya çekilmiştim. Baktım ki hastalıklar ve musibetlerden muaf birisi, huzuruma getirilmesini buyurdum."

"Uzlaştırıcı," dedim, bu lafım üzerine bileğimi derhal bıraktı.

"Evet, adlarından biriydi bu. Kendisi şimdi nerede biliyor musun?"

"Öleli binlerce yıl olmuş."

"Anısı yadigâr kalmıştır herhalde?"

Bu ifadesi beni öyle irkiltti ki cevherin lacivert ışığı dışarı mı sızıyor diye endişelenip boynumdaki keseye baktım. Aynı anda teknemiz burnunu dikip yükselmeye başladı. Etrafımızdaki rüzgâr uğultusu bir kasırganın kükremesine dönüştü.

26
Dünyanın Gözleri

Kayık muhtemelen ışıkla gidiyordu. Etrafımızda ışıklar çakarken bir anda söndü. Dağın kucağındayken soğuktan mahvolmuştum ama o anda hissettiğimin yanında hiç kalıyordu. Rüzgâr yoktu ama anımsayabildiğim en çetin kıştan daha soğuktu. Doğrulup oturmaya uğraşmaktan yorgun düştüm.

Tayfun araçtan dışarı atladı. "Buraya gelmeyeli çok olmuştu. Eh, eve dönmek güzel."

Yekpare kayadan yontulmuş boş bir odadaydık. Bir balo salonu kadar büyük bir yerdi. En uçtaki iki yuvarlak pencereden içeri ışık vuruyordu. Tayfun oraya seğirtti. Yaklaşık yüz adım arayla yerleştirilmişlerdi ve ikisi de on gez genişliğinde vardı herhalde. Adamın peşinden giderken çıplak ayaklarının yerde kara izler bıraktığı dikkatimi çekti. Pencerelerden içeri vuran kar taş zemini örtmüştü. Diz üstü çöküp avuç avuç ağzıma tıktım.

Ömrümde o kadar leziz bir şey tatmamıştım. Dilimin sıcaklığıyla ânında eriyip şurup oluyordu sanki. Ömrümün geri kalanını orada yerlere kapanıp kar yiyerek geçirebilirmişim gibi hissettim. Tayfun arkasına bakıp da hâlimi görünce güldü. "Ne kadar susadığını unutmuşum. Keyfine bak. Vaktimiz bol. Sana göstermek istediğim şeyin acelesi yok."

Piaton'un ağzı yine konuşur gibi kıpırdadı. Salak suratında bir acıma ifadesi yakalar gibi oldum. Akabinde ayıldım,

tek sebebi de muhtemelen avuç avuç kar yuttuğum içindi. Bir avuç daha yutunca yerden kalkmadan başka bir öbeği daha eşelemeye başladım, bir yandan da dedim ki: "Piaton'dan bahsetmiştiniz. Neden konuşamıyor?"

"Nefes alamıyor zavallım," dedi Tayfun. Ereksiyon olmuştu, bir eliyle orasını sıvazladığını gördüm. "Anlattığım gibi, iradi fonksiyonların hepsi benim idaremde, yakında gayri idari olanlarına da hükmedeceğim. Yani zavallı Piaton her ne kadar dilini ve dudaklarını hâlâ oynatabilse de bir kornonun notalarına basan ama alete üfleyemeyen bir müzisyen gibidir. Kara doyunca haber ver de sana yemek yiyebileceğin yeri göstereyim."

Ağzımı yine karla doldurup yutkundum. "Bu kadar yeter. Evet, çok açım."

"Güzel," dedi ve pencerelere arkasını dönüp odanın öbür tarafındaki bir duvara gitti. Yanına gidince duvarın (en baştan tahmin ettiğim gibi) düz taştan olmadığını gördüm. Aksine, bir tür kristali andırıyordu ya da kalın bir buzlu camı; ardında duran ekmekleri ve bir sürü tuhaf gıdayı görebiliyordum, bir tasvirdeki yemekler gibi taptaze duruyorlardı.

"Sende bir güç tılsımı var," dedi Tayfun. "Şimdi onu bana ver ki bu dolabı açabilelim."

"Maalesef neyi kastettiğinizi anlamadım. Kılıcımı mı istiyorsunuz?"

"Boynunda taşıdığın şeyi istiyorum," dedi elini uzatarak.

Geri çekildim. "Onda güç falan yok."

"Öyleyse kaybedecek bir şeyin yok. Bana ver onu."

Tayfun konuştukça Piaton'un kafası belli belirsiz sağa sola oynuyordu.

"Alt tarafı bir antika," dedim. "Bir zamanlar ben de güç tılsımı sandım ama can çekişen güzel bir kadını diriltmeye çalıştığımda hiçbir tesiri olmadı. Dün de yanımdaki oğlanı hayata döndüremedi. Nasıl anladınız boynumdakini?"

"Seni gözetliyordum tabii ki. İyi görebileyim diye yükseğe çıkmıştım. Yüzüğüm çocuğu öldürüp de sen yanına gittiğinde gördüm kutsal alevi. Veresin yoksa illa avucuma koymak zorunda değilsin, dediklerimi yapman kâfi."

"Bizi uyarabilirdiniz," dedim.

"Neden uyaracaktım ki? O zamanlar nazarımda bir hiçtin. Yemek istiyor musun istemiyor musun?"

Cevheri çıkardım. Sonuçta Dorcas ile Jonas da görmüştü, hatta Pelerinlerin önemli günlerde cevheri bir mahfazayla sergilediklerini de işitmiştim. Avucumda mavi bir cam parçası gibiydi, tüm alevi sönmüştü. Tayfun merakla eğilip baktı. "Matah değilmiş. Şimdi diz çök."

Diz çöktüm.

"Dediklerimi tekrarla. Alacağım gıda için bu tılsımın temsil ettikleri üzerine yemin ederim ki Tayfun'un kulu olacağım, ebediyen..."

Zihnimde Decuman'ın ağ örmeye teşebbüs ettiği yere bir kement atıldı. Bu defaki öyle sinsiydi ki varlığını zar zor hissettim, yine de her ilmeği sertleştirilmiş çeliktendi.

"...varımı yoğumu, şu anda sahip olduğum ve gelecekte sahip olacağım her şeyimi ona sunacak, onun rızasıyla yaşayıp öleceğim."

"Daha önce de yeminlerimi bozdum," dedim. "Yemin edersem bunu da bozarım."

"Etsene madem," dedi. "Usul gereği alt tarafı. Yemin et ki karnın doyar doymaz seni salabileyim."

Ayağa kalktım. "Gerçeğe bayıldığınızı söylemiştiniz. Sebebini şimdi anlıyorum. Gerçektir insanı bağlayan." Pençe'yi geri koydum.

Bunu yapmasaydım hemen akabinde onu sonsuza dek yitirirdim. Tayfun beni kıskıvrak yakaladı. Kollarım gövdeme yapıştığı için *Terminus Est*'i çekemedim. Beni kaptığı gibi pencerelerden birine koştu. Debelendim, lakin güçlü

bir adamın ellerinde çırpınan bir enikten farksızdım. Dibine vardığımızda koskoca pencere hiç de pencereye benzemiyordu artık. Beklediğimin aksine dışarıda tarlalar veya ağaçlar değil, yalnızca uçsuz bucaksız gökyüzü görünüyordu. Odanın en fazla bir gez kalınlığındaki kaya duvarı, göz ucuyla gördüğüm bulanık bir çizgiye indirgendi, tıpkı gözler açık yüzerken gördüğümüz hava ile suyu ayıran hudut gibi.

Dışarıda olduğumu öyle anladım. Tayfun beni bileklerimden tutuyordu, ama ya çizmelerimin kalın oluşundan ya da sırf paniğimden, beni tutan kimse yokmuş gibi hissettim bir an. Sırtım dağ kütlesine dönüktü. Deri kesesindeki Pençe boynumdan sarkmış, çeneme değiyordu. *Terminus Est* kınından sıyrılıp düşecek diye ani ve saçma bir korkuya kapıldığımı hatırlıyorum.

Demir çubuğa ayaklarıyla asılı duran bir jimnastikçinin yaptığı gibi karın kaslarımdan faydalanarak kendimi yukarı çektim. Tayfun ayak bileklerimden birini bırakıp boşta kalan eliyle ağzıma bir yumruk çakınca gerisingeri düştüm. Haykırdım, bir yandan da ağzımdan gözlerime sızan kanı silmeye uğraşıyordum.

Kılıcımı çekip tekrar yukarı kalkarak vurmamak için kendimi zor tuttum. Bunu yaptığım anda kılıcıma davranmaya kalmadan Tayfun'un niyetimi anlayacağını ve beni boşluğa bırakacağını biliyordum. Vurmayı becerseydim bile ölürdüm.

"Hadi durma..." dedi Tayfun tepemden, göz kamaştırıcı aydınlık yüzünden çok uzaktaydı sanki. "...yanındaki tılsımın yardımına sığın."

Sustu, akabinde saniyeler geçmek bilmedi.

"İmdadına yetişmiyor mu?"

"Hayır," diye bağırmayı başardım.

"Nerede olduğunu anladın mı?"

"Gördüm. Surattayım. Özerk dağı."

"Benim suratım o, gördün mü? Özerk bendim. Benim hayata dönen. Gözlerimdesin, sırtın sağ gözbebeğime dönük.

Anladın mı? Döktüğüm gözyaşısın, tek bir kara damla. Bıraksam ânında bir leke olursun kaftanımda. Seni kim kurtarabilir, Tılsımdar?"

"Siz. Tayfun."

"Bir tek ben mi?"

"Bir tek Tayfun."

Beni içeriye geri çekti, oğlanın bana yapıştığı gibi yapıştım ona. Dağın kafatası boşluğuna denk gelen odasındaydık yine.

"Şimdi," dedi, "bir daha deneyeceğiz. Benimle beraber yine göze gelmelisin, ama bu kez kendi rızanla gelmen şart. Sağ göz yerine soldakine gidersek belki senin için daha kolay olur."

Koluma girdi. Sanırım kendi rızamla gittiğim söylenebilirdi çünkü yürüyordum, gelgelelim ömrümde hiç o kadar gönülsüz yürümemiştim. Beni karşı koymaktan alıkoyan, az önceki aşağılanmayı zihnimden atamayışımdı sadece. Göz çeperine varana dek durmadık; sonra Tayfun el ederek dışarı bakmamı istedi. Aşağımızda dalgalı bir bulut deryası vardı, güneş ışığının erişmediği yerleri mavi gölgeli.

"Özerk," dedim, "bindiğimiz tekne bir tünele bodoslama dalmışken nasıl oldu da buraya çıktık?"

Sorumu omuz silkerek geçiştirdi. "Urth'a hizmet eden yerçekimi Tayfun'un emrinde nedir ki? Uysaldır Urth. Bak! Dünyanın kaftanını görüyorsun. Güzel, değil mi?"

"Çok güzel," diye hak verdim.

"Senin olabilir bu kaftan. Sayısız dünyaya özerklik ettiğimi anlatmıştım. Yine özerk olacağım, ama bu kez çok daha fazla dünyaya. Hepsinin en yaşlısı olan bu dünyayı başkentim yapmıştım. Bir hataydı çünkü felaket kapıyı çalana dek oyalandım. Kaçmam gerektiğindeyse kaçma imkânım kalmamıştı. Yıldızlara ulaşabilen gemilerin dümenini teslim ettiğim kişiler o gemilere binip kaçtılar, ben de bu dağda mahsur kaldım. Aynı hatayı tekrar yapmayacağım. Başken-

tim başka bir yer olacak, bu dünyayı da sana bırakacağım, vekilharcım olarak idare edeceksin."

"Bu kadar yüce bir mevkiyi hak edecek hiçbir şey yapmadım," dedim.

"Tılsımdar, hiç kimse, sen bile, eylemlerime gerekçe isteyemez. Sen onu bırak da imparatorluğunu seyret."

Biraz aşağımızda bir rüzgâr peydahlandı. Kırbaçladığı bulutlar köpürdü, bitişik nizam sıraya giren askerler misali öbeklendi. Altlarındaki dağları gördüm, sahil şeridini, kumsalların ötesinde de cılız bir mavi çizgi gibi denizi.

"Bak!" Tayfun'un parmağıyla işaret ettiği yere baktım. Kuzeydoğudaki sıradağlarda iğne ucu gibi bir ışık çaktı. "Orada büyük bir enerji silahı ateşlendi," dedi. "Belki bu çağın hükümdarı, belki de düşmanları tarafından. Her kim kullandıysa artık, yeri ifşa oldu, orası yok edilecek. Bu çağın orduları zayıf. Harman dövenimizde ekin anızı gibi savrulacaklar."

"Tüm bunları nasıl biliyorsunuz?" diye sordum. "Oğlumla ben gelene dek ölüydünüz."

"Evet. Ama neredeyse bir gündür hayattayım, uzak yerlere çoktan haber saldım. Denizlerde egemen güçler var şimdi. Onlar bizim kölemiz olacak, kuzeydeki sürüler de onların."

"Ya Nessus halkı?" İliklerime kadar üşüyordum; bacaklarım titriyordu.

"Dilersen Nessus başkentin olur. Nessus'taki tahtının haracını bana güzel kadınlar ve oğlanlar yollayarak ödersin, antika aletler ve kitaplar, Urth dünyasında üretilen tüm güzel şeyleri."

Yine parmağıyla gösterdi. Mutlak Yuva bahçelerini gördüm, çayıra serilmiş sarı yeşil bir şal gibiydi, daha ötesinde Nessus surları uzanıyordu, bir de muhteşem şehrin ta kendisi, yani Ölümsüz Şehir, yüzlerce fersaha yayılan yılankavi sokaklarının ve çatı deryasının arasında Hisar'ın burçları bile cüce kalıyordu.

"Hiçbir dağ bu kadar yüksek değildir," dedim. "Eğer dünyanın en yüksek noktası buysa, hele ki ikinci en yüksek dağın

doruğunda yer alıyorsa, insanın bu kadar uzağı benim gibi görebilmesi asla mümkün değil."

Tayfun omzumdan tuttu. "Bu dağ ben ne kadar istersem o kadar yüksektir. Kimin çehresini taşıyor unuttun mu?"

Suratına bakakaldım.

"Salak," dedi. "Benim gözlerimden bakıyorsun. Şimdi çıkar şu tılsımını. Sana yemin ettireceğim."

Pençe'yi Dorcas'ın diktiği deri keseden –muhtemelen son kez– çıkardım. Aynı esnada ta aşağımızda hafif bir devinim oldu. Pencereden görünen manzara hayale sığmayacak denli engindi, yine de zirveden bakınca insanın ilk gözüne çarpan masmavi Urth semalarıydı. Dağ eteğini bulutların arasından seçebiliyordum, keza oradaki sayısız dörtgen binayı, tam ortadaki yuvarlak yapıyı ve katafrakları da. Kafalarını yavaşça güneşten ters yana, yukarı döndürüp bize baktılar.

"Bana saygılarını sunuyorlar," dedi Tayfun. Piaton'un ağzı da kıpırdadı ama onun dediklerinden bağımsız. Bu kez dudak okudum.

"Daha önce öbür gözdeydiniz," dedim Tayfun'a, "ama o zaman size saygılarını sunmamışlardı. Pençe'yi selamlıyorlar. Özerk, ya Yeni Güneş nihayet geliyorsa? Mademki Uzlaştırıcı'nın düşmanıymışsınız, ona da mı düşman olacaksınız?"

"Bana yemin edersen, inan bana, o geldiğinde efendisi olacağım, o da en aşağılık kölem olacak."

O anda vurdum.

Belli bir yöntemle buruna yumruk atıldığında kırılan kemiği beyne saplanır. Ama çok seri bir vuruş olmalıdır çünkü darbe yavaş kalırsa hedefi olan kişi istem dışı ellerini kaldırarak yüzünü koruyabilir. Tayfun kadar çevik değildim ancak ellerini kendi yüzünü korumak için kaldırdı. Ben Piaton'a vurdum. Ölümü ilan eden o küçük ama korkunç çatırtıyı duydum. Binlerce yıldır başkası için çarpan kalbi durdu.

Hemen akabinde Tayfun'un cesedini ayağımla uçuruma ittim.

27
Dağ Yollarında

Uçan tekneye hükmüm geçmezdi çünkü komutu bilmiyordum. (Piaton'un tıpkı canını almamı söylediği gibi o komut sözcüğünü de bana söylemeye çalıştığını düşünmüşümdür hep; keşke daha önceden okusaymışım dudaklarını.) Neticede sağ gözden çıkarak tırmanmak zorunda kaldım. Hayatımın en berbat tırmanışıdır. Maceralarımı içeren bu uzun soluklu anlatıda hiçbir şeyi unutmadığımı defalarca dile getirdim; ne var ki o tırmanışın büyük bölümünü unutmuşum çünkü o kadar bitkindim ki uyurgezer gibi hareket ediyordum. Katafrakların ayakları arasındaki metruk şehre nihayet sendeleyerek vardığımda akşam olmak üzereydi. Rüzgâra karşı korunaklı bir duvarın dibine serildim.

Dağların korkunç bir güzelliği vardır, insanı ölümün eşiğine getirse bile. Sahiden, bence sıkı giyinmiş ve karnı tok avcılar dağlara çıkıp da yine karınları tok ve sıkı giyinmiş olarak indiklerinde o güzelliği nadiren görürler. Oradan bakınca dünya billur su havzasına benzer, doğal, durgun ve buz gibi.

O gün epey aşağılara indim ve fersahlarca uzanan dağ yollarında buldum kendimi, körpe çimenlerle ve alçak rakımlarda hiç görmediğim çiçeklerle kaplı ovalarda. Yeni tomurcuklanmış ufacık çiçekler vardı, güllerde asla rastlanmayan kusursuzlukta ve saflıkta.

Bu ovalar genelde kayalık yamaçlarla çevriliydi. Birkaç kez daha fazla kuzeye gidemeyeceğimi ve geldiğim yoldan geri dönmek zorunda kalacağımı zannettim ama her seferinde bir çıkış buldum, kâh bayır aşağı kâh yukarı, böylece yoluma devam ettim. Aşağı kesimlerde ne atlı ne de yaya askerler gördüm, bu bir bakıma rahatlatıcıydı –zira valinin devriyelerinin hâlâ izimi sürdüğünden korkuyordum– ama biraz da can sıkıcıydı çünkü ordunun tedarik rotalarından iyice uzaklaştığımı gösteriyordu.

Alzabonun hatırası bir ara yine kurt düşürdü içime. Dağlarda bir sürü hemcinsi olduğunu tahmin ediyordum. Üstelik sahiden öldüğünden de emin değildim. O cins bir yaratığın şifalı güçleri olmadığı ne malumdu? Gündüz vakti kâh askerlerin varlığına ya da yokluğuna endişelenerek kâh dört bir yanımı kuşatan güzelim manzaralar, enfes doruklar, çağlayanlar ve engin vadiler sayesinde, deyim yerindeyse, zihnimi dağıtıp unutsam da, alzabo kaygısı gece vakti battaniyeme ve pelerinime sarınınca nüksediyor, ateşlendiğim için de onun pat pat ayak seslerini, yeri eşelediğini işitir gibi oluyordum.

Eğer sıkça dile getirildiği gibi dünya belli bir düzene göre kurulduysa (ister önceden tasarlanmış bir yaratılış ürünü olsun ister katı bir düzen ve gelişme mantığı doğrultusundaki milyarlarca yıllık varoluşun bir uzantısı, fark etmez) her canlı, yüce varlıkların minyatür birer temsili ve nispeten daha küçüklerinin gelişmiş birer tezahürü demektir. Alzabonun bende bıraktığı dehşet dolu anıları zihnimden uzaklaştırmak için, insan belleğini ve iradesini bünyesine katmasına imkân sağlayan doğasına kafa yoruyordum bazen. Küçük canlılar ile alzabo arasında paralellik kurmak pek zor değildi. Alzabo, gövdelerini dal ve ot parçalarıyla örterek düşmanlarından saklanan bazı böceklere benzetilebilirdi. Bu gözle bakınca ortada bir kandırmaca yoktu; dallar da yaprak parçaları da gerçekti. Onların altındaki böcek de öyle. Aynısı alzabo için de geçerliydi. Yaratığın ağzından konuşan Becan, karısına ve

oğluna kavuşma isteğini dile getirdiğinde kendi arzularını ifade ettiği inancındaydı, haklıydı da; ne var ki ifade ettiği arzular, bilinci ve gereksinimleri Becan'ın sesi ardına gizlenmiş alzaboyu besleme amaçlıydı.

Hiç şaşırtıcı değildir ki, alzaboyu yüce varlıklarla ilintilemek daha zordu; buna rağmen düşünüp taşındıktan sonra, onun malum özelliğini, geniş anlamda sanat eseri diye adlandırabileceğimiz faaliyetlerle maddi dünyaya iz bırakmış kişilerin, artık hayatta olmasalar dahi, geçerliliğini koruyan fikir ve eylemlerini insanların soğurmalarına benzettim; tıpkı binaların, türkülerin, mücadelelerin ve keşiflerin, yaratıcılarının ölümünden çok sonra bile başkalarınca benimsenip varlığını sürdürmesi gibi. Aynı şekilde Casdoe'nun evindeyken, tavan arasına çıkmak için masayı kapağın altına çekme fikrini alzabonun aklına sokan, artık hayatta olmamasına rağmen, küçük Severa'ydı.

Benim bünyemde de akıl danışabileceğim Thecla vardı. Pek fazla beklentim olmadan ona her başvurduğumda çok az tavsiyede bulunuyor, yine de beni dağın tehlikelerine karşı sık sık uyarıyordu. Yılmadan yola devam etmem için de üsteliyor, sabahtan beri hep daha aşağılara, daha ılıman kesimlere, ovalara inmemi söylüyordu.

Artık açlık hissetmiyordum zira açlık hissi yemek yemedikçe alışılan bir şeydir. Bitkinlik daha ağır basan bir histi, beraberinde zihni berraklaştırması da cabası. Derken, sağ gözkapağından aşağıya inmemi müteakip ikinci günün akşamı, bir çoban barakasına rastladım. Taştan yapılmış bir arı kovanı gibiydi. İçeride bir tencere ve bir miktar da mısır unu buldum.

Sadece on adım ötede bir dağ pınarı vardı ama yakacak yoktu. Yarım fersah uzaktaki bir kayalıkta bulunan sahipsiz kuş yuvalarını toplayarak akşamı ettim ve o gece *Terminus Est*'in pırazvanasını kullanarak yaktığım ateşle pişirdiğim (rakım nedeniyle pişirmesi uzun sürdü) uyduruk yemekle karnımı do-

yurdum. Bence o güne dek tattığım mükellef yemekler kadar lezzetliydi. Hafif ama bariz bir bal tadı da geldi damağıma. Tahıl öğütülürken, bazı taşların nüvesinde bulunan Urth'a özgü deniz tuzları sayesinde özsuyunu muhafaza etmişti sanki.

Yediklerimin parasını ödemeye kararlıydım, o yüzden heybemi karıştırıp çobana ücret karşılığı bırakabileceğim bir şeyler aradım. Thecla'nın kitabını veremezdim. Çobanın okuması yoktur zaten diyerek vicdanımı yatıştırdım. Biley taşı parçasından da feragat edemezdim, hem yeşil adamın hatırası olduğu için hem de körpe çimenlerin arasında en az onun kadar iyi benzerleri bulunan böyle bir yerde armağan olarak ucuz kaçtığı için. Hiç param yoktu, son kuruşuna kadar Dorcas'a vermiştim. En sonunda onunla beraber taş kentteki çamurların içinde, Thrax'a varmazdan çok önce bulduğumuz kızıl pelerinde karar kıldım. Isıtmayacak kadar ince ve kirliydi, yine de püsküllerinin ve canlı renginin beni doyuran kişiyi memnun edeceğini umuyordum.

Malum yerde niçin bir pelerin bulduğumuza daha önce hiç kafa yormamıştım. Kısa süreliğine dirilen şu tuhaf şahıs bizi ayağına çağırdıktan sonra yağmurla yeniden toprağa karışırken pelerini kasıtlı mı yoksa kazara mı geride bırakıp bırakmadığını da düşünmemiştim. Kadim rahibeler mezhebinin ender kullanılan ya da hiç kullanılmayan güçlere vakıf olduğuna kuşku yok. Bu güçler arasında ölüleri diriltmenin de bulunduğunu varsaymak abes kaçmaz. Eğer öyleyse malum şahıs bizi çağırdığı gibi onları da ayağına çağırmış, pelerini de kazara bırakmış olabilir.

Ama öyle bile olsa, muhtemelen yüksek yetkeye hizmet edilmiştir. Onu değil de şunu yapmaya karar verme özgürlüğümüz varken suç işlememizin ya da diğerkâmlıkla gökkubenin kutsiyetini uğurlayışımızın yarattığı bariz çatışkıyı çoğu âlim aynı gerekçeyle açıklar, yani külliyete hükmeden Hüda'dır ve itaat edeni de isyan edeni de ona eşit oranda (diğer deyişle topyekûn) hizmet eder.

Bununla da kalmıyor. Kahverengi kitapta görüşlerini okuduğum ve Thecla'yla beraber defalarca tartıştığım bazı kişiler, Tanrı katında sayısız varlık bulunduğuna, nispeten daha küçük -sahiden de muazzam küçük- olsalar da insanların nazarına sığmadıklarına, efendilerinin de görünmez denecek kadar devasa olduğuna dikkat çekmişlerdir. (Bu sınırsız büyüklüğü onu zerre boyutuna da indirger, o nedenle anakarayı arşınlayan bizler yalnızca ormanları, bataklıkları, kum tepelerini vesaireyi görürüz ve his yoluyla, o da belki, ayakkabımızdaki küçücük taşta bile varlığını hissederiz ama hiç düşünmeyiz onun da bizimle beraber aynı yollarda yürüdüğünü, hayatlarımızı seyrettiğini.)

Söz konusu semavi varlıkları şüpheyle karşılayan âlimler de vardır ama amschaspand denebilecek bu varlıklara hizmet etmekten yine de geri durmazlar, bu da varlıklarının ispatı sayılır. Karşı tezleri insan tanıklığını baz almaz -halbuki tanık çoktur, hatta bizzat şahidimdir, Peder Inire'ın odalarındaki ayna yapraklı kitapta o varlıklardan birini gördüm- aksine çürütülmesi mümkün olmayan kuramlara dayalıdır, dolayısıyla derler ki, kâinat yaradılış sonucu oluşmamışsa (ki gayri felsefi gerekçelerle bunu hiç de inandırıcı bulmazlar) ezelden beri var demektir. Ezelden beri varsa, zaman mevhumu da ta günümüzden ezele uzanıyor demektir. Bu denli sınırsız bir zaman deryası söz konusuyken, akla yatkın saydığımız tüm varlıklar herhangi bir zaman diliminde muhakkak var olmuştur. Amschaspand gibi varlıklar akla yatkındır zira birçoklarınca tasavvur edilmişlerdir. Yüce varlıklar mevcudiyete bir kez kavuştuktan sonra nasıl yok edilebilirler ki? Bu yüzdendir ki hâlâ kaimdirler.

Bilginin çelişkili doğası gereğince, tüm varlıkların ezeli kaynağı Ylem'in varlığı da kuşkuyla karşılanabilir ancak hizmetkârlarının varlığı kuşku götürmez. Madem bu tür varlıklar kesinlikle var, tıpkı benim kızıl pelerini barakaya bırakışım gibi hayatlarımıza (müdahale denebilirse buna)

müdahale ediyor olamazlar mı? Bir karınca yuvasının dahili ekonomisine müdahale etmek, haddi hesabı olmayan bir kudret gerektirmez, bir dal parçasıyla bir çocuk da karıştırabilir yuvayı. Bundan daha korkunç bir düşünce yok bence. (Ölümü feci olduğu kadar akla sığmaz da gören genel kanının aksine kendi faniliğimi pek dert etmiyorum. Belki de hafızamın kusursuzluğundan dolayı benim asıl inanamadığım hayatta oluşumdur.)

Gelgelelim bir açıklaması daha var. Tecelli uğruna çabalayan herkes, tanrıya hizmet ettiğini ileri sürenler bile, her ne kadar geniş yelpazeye yayılan bir çeşitlilik sergileyip canlı türleri arasında savaşa yol açsalar da, birbirine bağlı olabilir; tıpkı bir zamanlar rüyamda gördüğüm, tahtadan yapılmış çocuk ve adam kuklaları gibi,* görünüşte birbirleriyle kavga etseler de son tahlilde ikisinin de ipleri görünmeyen bir şahsiyetin elindeydi. Olay bundan ibaretse, gördüğümüz şaman, yaşadığı ilkel çağlarda taş kentin tapınağında tamtamlar ve çıngırakların eşlik ettiği bir ayinle kurban edilmesine rağmen, aynı topraklarda medeniyetin hüküm sürdüğü başka bir zaman diliminde rahibelerin müttefiki ve dostu olmuştu belki.

Çobanın barakasında uyandığım günün akşamı, Diuturna denen göle vardım. Sanırım zihnime Tayfun tarafından zincir vurulmadan önce ufukta gördüğüm deniz değil buydu, şayet Tayfun ile Piaton'la karşılaşmam bir hayal ürünü ya da rüya değilse, zira hiç lüzumu yokken başladığım noktaya geri dönmüştüm.

Aslında Diuturna Gölü âdeta deniz gibidir, zihnin alamayacağı kadar engin; nitekim zihnimize yer etmiş adı kulaklarımızda çınlamasa, Urth yüzeyindeki alelade bir tuzlu su birikintisinden ibaret kalır gözümüzde. Bu göl deniz seviye-

* Bkz. 1. kitap 15. bölüm. -*çn*

sinden epeyce yukarıda bulunsa da öğleden sonrasının büyük bölümünü kıyısına inmeye çalışarak geçirdim.

Yürüyüş kayda değer bir deneyimdi, bugün bile hazine değeri biçtiğim, o güne değin hafızamà işlemiş belki de en güzel anımdı, o güne dek diyorum çünkü oraya inişim sırasında bir yılı geride bırakmıştım ve belleğimde kadın erkek demeden sayısız insanın hatırasını taşıyordum artık. Barakadan çıktığımda önüm, arkam ve sağım, kar ve buz kaplı tarlalardı. Yer yer sarp kayalıklar göze çarpıyordu, kapkara, kar tutmayacak kadar rüzgârlı ve birkaç misli daha soğuk yarıklar. Arşınladığım çayırdaki körpe otları kalbur serpintisi gibi örten karsa eriyordu. İlkbahar müjdecisiydi çimenler. Yürüdükçe gürleşti, daha canlı bir yeşile büründüler. Arada bir kulak kabartmadığım müddetçe nadiren farkına vardığım böcek sesleri yeniden başlamıştı. İlk kantilena öncesinde Mavi Salon'da akort edilen kemanları hatırlatan bir sesti. Eskiden çırak koğuşundaki açık pencereye yakın döşeğime uzandığımda dinlediğim sesti.

Çalılar da görünür olmuştu artık. Sırım gibi olmalarına bakılırsa körpe çimenlerin yetiştiği rakıma uyum sağlayamamışlardı. Yalnız dikkatle incelediğimde bunların çalı değil de kısa geçen yazlar ve çetin kışlar yüzünden bodur kalmış bildik türde ağaç fidanları olduğunu gördüm. Çoğu da yakacak odun kıtlığı yüzünden hunharca biçilmişti. Bu cüce ağaçların birine yuva yapmış bir çilbakal gördüm. Doruklarda süzülen yırtıcılar haricinde epey zamandır gördüğüm ilk kuştu. Bir fersah yürümüştüm ki kayalardaki deliklere yuvalanmış dağ sıçanlarının cayırtılarını işittim. Benekli kafalarını dışarı uzatarak boncuk gözlerle bakıp da beni gördükçe hısımlarını uyarıyorlardı.

Bir fersah daha ötede, bir tavşan, fırdöner astaranın* korkusuyla önümden zıplaya zıplaya kaçtı, halbuki yanımda

---

* Hintlilerin kullandığı bir tür bumerang. -*çn*

taşımadığını bir silahtı. Bu noktada hızla bayır aşağı iniyordum ve fazlasıyla güçten düştüğümün ayırdındaydım, sadece açlık ve hastalıktan değil, hava yetersizliğinden dolayı da. İkinci bir hastalığa yakalanmıştım sanki, ağaçlara ve hakiki çalılara rastlayıp da şifasını bulana dek farkında olmadığım bir hastalığa.

Bu noktada göl artık puslu bir mavi çizgiden ibaret değildi. Âdeta bir sac tabakasını andıran muazzam su yüzeyini seçebiliyordum. Kısmen sazdan yapıldıklarını sonradan öğreneceğim birkaç kayık vardı üzerinde. Mevcut güzergâhımın biraz sağında kalan koyun ucunda da çok şirin bir köy bulunuyordu.

Tıpkı hastalığımdan bihaber oluşum gibi, oğlan öldüğünden beridir çektiğim kimsesizlikten de tekneleri ve köyün yuvarlak saman damlarını görene kadar bihaberdim. Bu sadece yalnızlık değildi bence. Dostum diyebildiğim birisinin refakatine ihtiyaç duymadığım sürece asla refakatçi aramazdım. Yabancılarla muhabbete veya yabancı simalar görmeye pek meraklı değilimdir. Kanımca yalnızlık duymamın sebebi, bir anlamda benliğimi yitirmişim gibi hissetmemdi. Çilbakalın ve tavşanın nazarında olduğum gibi, Severian değil, adamın tekiydim sanki. Yapayalnız kalmak isteyen ve bilhassa bu uğurda vahşi doğada inzivaya çekilen çoğu insan, kanaatimce, bu rolü oynamaktan hoşnuttur. Oysa ben yine eski kişiliğime bürünmek istiyordum, o yüzden de ayna vazifesi görecek başkalarını arıyordum ki onlar gibi olmadığımı bana göstersinler.

28
Atamanın Sofrası

İlk evlere ulaştığımda akşam olmak üzereydi. Güneş gölün üzerine altın kırmızısı bir patika sermişti, köy yolunu dünyanın kıyısına kadar uzanıyormuş gibi gösteren bir patika, insan o güzergâhı takip etse daha büyük bir evrene varabilirdi sanki. Uzaktan bakınca ufak ve yoksul bir yer izlenimi uyandıran köy, ulaşınca gördüm ki, benim gibi yükseklerde ve ırak yerlerde çok uzun süre dolaşan birisine göre hiç de fena değildi.

Hiç han yoktu. Pencerelerden beni dikizleyen insanlar beni hiç de içeri buyur edecekmiş gibi görünmediği için atamanın konağını sordum. Kapıya bakan şişko kadını kenara itip konağa girdim ve rahatıma baktım. Ataman beklenmedik misafirinin kim olduğuna bakmaya geldiği sırada ben kırık biley taşımı ve yağımı çıkarmış, kucağımda *Terminus Est*'in yalımı, şöminenin karşısında bitkin oturuyordum. Yerlere kapanmaya başladı, ama merakına karşı koyamadığından, eğilirken bir yandan da kafasını kaldırıp bakıyordu. Bu hâline gülmemek için kendimi zor tuttum, gülseydim amaçlarıma ters düşen vahim bir hata yapmış olurdum.

"Hoş geldiniz, optimat," dedi ataman, kırışık avurtları çökük. "Sefalar getirdiniz. Fakirhanem -bizim gariban köyümüz- emrinize amadedir."

"Optimat değilim," dedim adama. "Ben Büyük Üstat

Severian'ım. Hakikat ve Nedamet Arayanlar Mezhebi'nden, genelde işkenceciler loncası diye bilinir. Sen, ataman, bana Üstat diye hitap edeceksin. Zor bir yolculuk geçirdim. Bana iyi bir sofra kurup bir de orta hâlli bir yatak temin ettin mi sabaha kadar başka herhangi bir taleple ne senin ne de köy halkının başını ağrıtırım."

"Yatağım sizin olsun," dedi çabucak. "Elimizden geldiğince iyi bir sofra da kurarız."

"Burada taze balık vardır mutlaka, su kuşu da. İkisinden de yerim. Bir de yaban pirinci."

Hemen hatırıma geldi, Üstat Gurloes loncamızın Hisar'daki diğer loncalarla ilişkisinden bahsederken, bir insana tahakküm kurmanın en kolay yollarından biri ondan temin edemeyeceği bir şey talep etmektir demişti.

"Bal, taze ekmek ve tereyağı da olsun sofrada, ama sebze ve salata hariç, onlarla hiç aram yoktur, gerisini sana bırakıyorum. Güzel şeyler hazırla, hiç tatmadığım şeyler koy ki Mutlak Yuva'ya geri döndüğümde anlatacak bir hikâyem olsun."

Ben konuşurken, atamanın gözleri irileştikçe irileşti, yuvarlak oldu, hele ki köyünde mutlaka söylentiden ibaret görülen Mutlak Yuva'dan bahsettiğimde yuvalarından dışarı uğradı. Sığırlarla ilgili bir şey geveledi (galiba oralarda tereyağı elde edilecek büyükbaş yetişmediğinden dem vurdu) ama elimi sallayarak adamı kışkışladım, tam gitmek üzereyken de yakasına yapışıp geri çektim ve kapıyı örtmesini tembihledim.

Adam gidince riski göze alıp çizmelerimi çıkardım. Tutsakların yanında gevşemeye asla gelmez (hapis olmadıkları hâlde adam da köyü de tutsağım sayılır diye düşünüyordum) yine de sofra hazırlanana kadar hiç kimsenin odaya girmeye cüret edemeyeceğinden emindim.

Terminus Est'i temizleyip yağlamayı bitirdim, biley taşıyla da körelmiş kenarlarını güzelce biledim. O iş de bitince diğer

hazinemi (daha doğrusu emanetimi) kesesinden çıkarıp atamanın is kokan şöminesinin ışığında inceledim. Thrax'tan ayrıldığımdan beridir göğsümü demirden bir parmak gibi dürtmüyordu. Dağlarda taban teperken yarım gün boyunca taşıdığımı unuttuğum zamanlar olmuştu. Bir iki defasında da kaybettiğimi zannedip panikle boynuma atmıştım elimi de ondan sonra hatırlamıştım hâlâ boynumda durduğunu. Atamanın alçak tavanlı kare odasında, şömine ateşi karşısındaki göbekli adamlar misali ısıyı emen bombeli taş duvarların arasındayken, cevher, tek gözlü oğlanın kerpiç evinde olduğu gibi göz kamaştırmıyordu, lakin Tayfun'a gösterdiğim zamanki gibi tümden ölgün de değildi. Aksine hafiften parlıyor gibiydi, hatta yüzümde oynaşan erkini gözümde canlandırabiliyordum. Göbeğindeki hilal biçimli iz daha önce hiç o kadar belirgin hâle gelmemişti, siyahtı ama yıldızı andıran keskin bir ışık yayıyordu.

Bu kadar semavi bir nesneyle bibloymuş gibi oynamaktan biraz utanarak cevheri nihayet yerine koydum. Kahverengi kitabı çıkarıp okumaya niyetlendim; ancak ateşim düşmüş olsa da hâlâ çok yorgundum. Şöminenin titrek ışığı sayfadaki kargacık burgacık eski harfleri dans ettiriyor, gözümü alıyordu. Okumaya koyulduğum hikâye yer yer anlamsızdı, bahsi geçen sonsuz yolculuklar, halkın zalimliği ve oluk gibi akan kan bazen de kendi endişelerimi depreştiriyordu. Bir ara Agia'nın adını görür gibi oldum, ikinci kez baktığımdaysa o kelimeyi *hakikaten* gördüm: "Agia atladı, karapaksın sütunları etrafında döne döne..."

Sayfa ışıldadı sanki, yine de okunaksızdı, bir aynanın dingin bir göle vuran aksi misali. Kitabı kapatıp heybeme geri koydum. Az önce okuduğumu zannettiğim sözcükleri sahiden gördüğüme emin değildim. Agia sahiden de Casdoe'nun evinin saz damından atlamış olmalıydı. Kesinlikle dönekti de, zira Agilus'un idamını katakulliyle cinayete döndürmüştü. Mitolojide galaksinin cisimleşmiş hâli olduğu, dünyayı

taşıdığı, onun düzenli devinimi olmasa uzayda avare dolaşacağımız rivayet edilen dev kaplumbağanın, antik çağlarda Evrensel Yasa'yla ifşa edildiği varsayılırmış ancak herkesi hizaya sokan bu yasa artık tedavülden kalkmış. Karapaksı cennet semalarını temsil edermiş, plastronu da tüm dünyalardaki ovaları.* Bu durumda karapaks *sütunları,* haşmetli ve nurlu Theologoumenon'un ordularını ifade ediyordu belki...

Gelgelelim bunları okuduğuma emin değildim, hatta kitabı tekrar çıkarıp o sayfayı aradığımda bulamadım. Kafa karışıklığımın yalnızca yorgunluğun, açlığın ve aydınlatmanın bir sonucu olduğunu bilsem de, bazı ufak hadiselerden sonra defalarca başıma geldiği gibi, aklımı yitirmek üzere olduğumu düşünerek yine evhamlandım. Ateşi seyrederken güçlü bir ihtimal geldi aklıma. Muhtemelen günün birinde, diye düşündüm, belki kafama darbe alarak, belki de durduk yere, imgelemim ile mantığım yer değiştirecek, tıpkı bir parkta her gün aynı yere oturan iki arkadaşın en sonunda sırf değişiklik olsun diye yer değiştirmesi gibi. İşte o zaman zihnimdeki tüm hayaletleri gerçekten görecektim, normalde yalnızca müphem algıladığımız korkularımızı, insani hırslarımızı ve gerçek dünyanın tüm hakikatlerini. Anlatımın bu noktasında bu ifadelerim kehanet gibi gelebilir. Bunları paylaşmamdaki yegâne amaç, hatıralarımın bana azap çektirdiği kadar beni sıklıkla sağaltığını da göstermekti diyebilirim.

Daldığım marazi düşüncelerden kapının cılız tıklatılmasıyla sıyrıldım. Çizmelerimi ayağıma geçirip, "Gir!" diye seslendim.

Gözüme ilişmemeye özen gösteren birisi –ataman olduğuna eminim gerçi– geride durup kapıyı açık tutarken elinde bakır tepsiyle genç bir kadın girdi içeri. Çıplak olduğunu tepsiyi bıraktığı ana dek fark etmedim. İlkel takılardan başka bir şey yoktu üzerinde. Bileklerindeki mat bilezikleriyse

---

* Zooloji terimleri, üst kabuk (karapaks) ve alt kabuk (plastron). –*çn*

kuzeylilere özgü bir şekilde ellerini kafasını üzerine kaldırıp eğilerek selamladığında gördüm. İlk bakışta takı zannettiğim şey aslında uzun bir zincirle birbirine bağlı, hareli çelikten pranga kelepçeleriydi.

"Akşam yemeğiniz, Büyük Üstat," dedi, geri geri giderek, yuvarlak kalçaları kapıya yaslanınca durdu. Bir eliyle mandalı açmaya yeltendi. Kilidin hafif tıkırtısını işittim ama kapı açılmadı. Onu içeri sokan şahısın, kadın açamasın diye kapıyı dışarıdan tuttuğu belliydi.

"Nefis kokuyor," dedim. "Sen mi pişirdin?"

"Birkaçını. Balığı ve böreği ben kızarttım."

Kalktım ve onu korkutmamak için *Terminus Est*'i taş duvara dayadıktan sonra tepsiye yanaştım. Dörde bölünüp ızgara yapılmış yavru ördek, balık kızartması, börek (meğer midye kıyması katkılı hasırotu unundanmış) közlenmiş patates ve mantarlı yeşil salata getirmişti.

"Ekmek yok," dedim. "Ne tereyağı var ne de bal. Bunu yazıyorum bir köşeye."

"Börekle telafi ederiz diye ummuştuk, Büyük Üstat."

"Senin kabahatin yok."

Cyriaca'yla yatalı çok olduğu için bu köle kıza bakmamaya çalışıyordum ama sonradan vazgeçip baktım. Uzun siyah saçı beline kadar iniyordu. Teni neredeyse tepsiyle aynı renkti ancak otokton kadınlarında nadiren görüldüğü üzere ince belliydi. Siması da narin, biraz keskin hatlara sahipti. Agia çilli açık tenine rağmen ondan daha dolgun yanaklıydı mesela.

"Teşekkür ederim, Büyük Üstat. Yemeğinizi yerken burada kalıp size hizmet etmem istendi. Ama istemiyorsanız kapıyı açmasını ve beni dışarı çıkarmasını kendisine siz söylemelisiniz."

"Olur," dedim sesimi yükselterek, "söyleyeyim de kapıda durup konuştuklarımıza kulak kabartmayı bıraksın. Sahibinden bahsediyorsun galiba? Buranın atamanı mı sahibin?"

"Evet, Zambdas."

"Peki, senin adın ne?"

"Pia, Büyük Üstat."

"Kaç yaşındasın, Pia?"

Söyledi, onunla yaşıt olduğumu öğrenince gülümsedim.

"Şimdi hizmet edebilirsin, Pia. Ben şuraya, ateşin başına oturacağım, sen içeri girmeden önceki yerime, yemeğimi oraya getirebilirsin. Daha önce sofrada hizmet etmiş miydin?"

"Elbette, Büyük Üstat. Her öğünde ederim."

"Öyleyse ne yapacağını biliyorsundur. Önce ne tavsiye edersin, balık mı?"

Başıyla onayladı.

"Onu getir madem, bir de şarap, biraz da börek koy. Sen aç mısın?"

Kara saçlarını silkeleyerek başını iki yana salladı. "Ay, yok, hem sizinle yemem doğru olmaz zaten."

"Kaburgaların sayılıyor ama."

"Yersem döverler, Büyük Üstat."

"Ben varken dövemezler. Yine de seni zorlayamam. Buna rağmen, bunların herhangi birine köpeğime dahi vermeyeceğim bir şey katmadıklarından emin olmak istiyorum, gerçi köpeğim yanımda değil ama olsun. En çok da şaraptan şüphelenirim ben. Çoğu köy şarabı gibi tatlıdır ama damağı buruyordur herhalde." Taş kadehi yarı doldurup ona uzattım. "İç şunu, çırpına çırpına yere serilmezsen ben de bir yudum denerim."

Kadehi kafaya dikmekte biraz zorlandıysa da en sonunda başardı, gözleri yaşarmıştı, sonra da kadehi iade etti. Kendime biraz şarap koyup yudumladım, tahmin ettiğim kadar berbattı tadı.

Onu yanıma oturttum ve yağda kendi eliyle kızarttığı balıklardan birini ona yedirdim. Kendi payını bitirince ben de birkaç lokma yedim. Şaraba kıyasla çok daha nefis olduğunu

kadının zarif yüz ifadesinden anlamıştım zaten. Hisar'dan aşinası olduğum ve Gyoll'un çamurlu kıyılarından temin edilen balığın aksine, çok daha soğuk ve temiz sulardan o gün yakalanmıştı belli ki, muhtemelen de bizzat ihtiyar ataman tarafından.

"Burada köleleri hep zincire mi vururlar?" diye sordum, böreği bölüşürken. "Yoksa sende mi bir azgınlık var, Pia?"

"Ben göl ahalisindenim," dedi, sorumun yanıtı buymuş gibi, yörenin durumunu biliyor olsaydım öyleydi kuşkusuz.

"Buradakileri göl ahalisi sanmıştım." Atamanın evini ve köyü kapsayan bir el hareketi yaptım.

"Ay, yok. Buradakiler kıyı ahalisidir. Bizim ahalimiz gölde yaşar, adalarda. Ama bazen rüzgâr çıkınca adalarımızı buraya sürükler, Zambdas da evimi görürüm de yüzerek giderim diye korkar. Zincir ağır –baksanıza ne kadar uzun– çıkaramıyorum zati. Bunca ağırlıkla suya girsem boğulurum."

"Ellerindeki kelepçenin ağırlığını taşıyacak bir tahta parçasına tutunup ayaklarını da yüzgeç gibi kullanırsan başka."

Beni duymazlıktan geldi. "Biraz ördek ister misiniz, Büyük Üstat?"

"Evet, ama birazını önce senin yemen lazım, ondan evvel şu adaları biraz daha anlatsana. Rüzgârla sürükleniyorlar mı demiştin? İtiraf edeyim adaların rüzgârla sürüklendiğini hiç duymamıştım."

Dünyanın o bölgesinde nefis bir yiyecek olsa gerek ki Pia ördeğe imrenerek bakıyordu. "Ben de hareketsiz adalar olduğunu duymuştum. Öyleleri çok elverişsizdir herhalde, hiç görmedim zaten. Bizim adalarımız bir yerden bir yere gider, bazen de daha hızlı gitsin diye ağaçlara yelken takarız. Ama rüzgârda seyirleri çok iyi değildir çünkü altları tekne karinası gibi düzgün değil küvet tabanı gibi eğridir, bazen de alabora olur."

"Uygun bir zamanda adalarınızı görmek isterim, Pia," dedim. "Keza seni oralara geri götürmek de isterim, gitmek

istediğin yerler oralar belli ki. İsmi seninkine çok benzeyen bir adama bir şey borçluyum. Burayı terk etmeden önce borcumu yerine getirmeye çalışacağım. O vakte kadar sen şu ördekten biraz ye de güç topla."

Bir lokma aldı, ağız dolusu birkaç lokma daha yuttuktan sonra da kalanı diderek elleriyle bana yedirdi. Çok güzeldi. hâlâ dumanı tütüyordu. Ördeklerin yediği dereotlarından belki, hafif bir maydanoz tadı da geliyordu. Eti dolgun ama biraz yağlıydı. Butun tekini yedikten sonra ağzımın tadı değişsin diye salatadan birkaç lokma aldım.

Sanırım ondan sonra biraz daha ördek yemiştim ki göz ucuyla bir kıpırtı yakaladım ateşte. Handiyse tamamen yanmış bir odundan ızgaranın altındaki küllere bir kor parça düştü ancak düştüğü yerde sönüp kararacağına âdeta ayaklandı ve birden Roche oluverdi, kızıl saçı kızıl alevlerden, elinde de bir meşale tutuyordu Roche, tıpkı çocukken Çan Kulesi'nin altındaki sarnıca yüzmeye gittiğimizde olduğu gibi.

Onu orada, böyle ufacık bir alev suretine indirgenmiş görmek o kadar olağanüstüydü ki Pia'ya dönüp parmağımla gösterdim. Hiçbir şey görmüyor gibiydi; halbuki en fazla başparmağım kadar olan Drotte omzunda duruyordu, gür kara saçlarının arasına yarı gizlenmiş vaziyette. Ona haber vermeye yeltendiğimde yabancı bir dilde konuştuğumu işittim, tısladım, homurdandım, vızıldadım. Bunların hiçbiri korku uyandırmadı bende, yalnızca nesnel bir hayret. Söylediklerimin insan dilinde olmadığının ayırdındaydım. Pia'nın dehşet dolu yüz ifadesine, Hisar'daki ihtiyar Rudisind'in galerisinde antika bir tasviri seyreder gibi seyirci kaldım. Çıkardığım anlamsız sesleri ne sözcüklere dönüştürebildim ne de ket vurabildim onlara. Pia çığlık attı.

Kapı güm diye açıldı. O kadar uzun süredir kapalıydı ki kilitli olmadığını neredeyse unutmuştum; ama şimdi açıktı, eşikte de iki kişi duruyordu. Kapı açıldığı anda insandılar, ama sonradan ikisinin suratı su samurlarının yağlı postuy-

la kaplandı, yine de insan suretindeydiler. Hemen akabinde bitkiye dönüştüler, zümrüt yeşili uzun sapları ustura kadar keskin ve tuhaf açılı avern yapraklarıyla kaplı. Siyah tüylü, çok bacaklı örümcekler saklanmıştı yapraklarına arasına. Koltuğumdan kalkmaya yeltenince üzerime şömine alevinde parlayan bürümcük ağlar attılar. Pia'nın suratına bakacak kadar vaktim oldu. Kadının zarif ağzı dehşetle açık, gözler fal taşı hâli hafızama henüz yer etmişti ki çelik gagalı bir peregrin üzerime eğilip Pençe'yi boynumdan kopardı.

29
Atamanın Teknesi

Akabinde karanlık bir yere kilitlendim. Geceyi ve ertesi sabahın büyük bölümünü orada geçirdiğimi sonradan öğrenecektim. Yattığım yer gece karanlığı haricinde de karanlıktı ama ilk başta karanlık gelmedi bana, zira sanrılarımın muma ihtiyacı yoktu. Hâlâ hatırımda hepsi, hatırladığım her şey gibi; ne var ki hayaletlerimin eksiksiz bir dökümünü yaparak seni sıkacak değilim, nihai okurum, her ne kadar onları betimlemek benim için yeterince kolay olsa da. Asıl zor olan, bende yarattıkları duyguları ifade etmek.

Keşke hepsinin kaynağı bana yutturulan uyuşturucu madde olsaydı (tahmin ettiğim gibi salatama doğranmış mantarlardan kaynaklandığını, sonradan Özerk'in ordusundaki yaralıları tedavi edenlere sordum da öyle öğrendim) sanrılarımı, Thecla'nın kimi zaman tesellim kimi zaman azabım olan düşünceleri ile kişiliğinin, vaktiyle Vodalus'un ziyafetinde bir lokma yediğim cesedinden yadigâr kalmasına benzetirdim de içime su serpilirdi. Ne var ki öyle olmadığını biliyordum, gördüğüm her şey, kâh gülünç kâh iğrenç kâh korkunç, bazen de yalnızca acayip sanrılar, kendi zihnimin ürünüydü. Ya da artık zihnimin bir parçası olan Thecla'nınkinin.

Ya da, daha ziyade, onun zihniyle benimkinin bileşiminden meydana gelmiş bir zihnin ürünleriydi ki o sebepten ka-

ranlıkta yatarken saraylı kadınlar bir kafile hâlinde geçmişti önümden, olağanüstü uzun boylu erginlerdi, pahalı porselenden yapılmış gibi, zarif endamlı, tenleri inci ve elmas tozuyla pudralanmış, gözleri de Thecla'nınkiler gibi çocukken cüzi miktarda zehir tatbik edilmek suretiyle irileştirilmiş.

Eski ben, bir zamanların çırak Severian'ı, Çan Kulesi'nin altında yüzen o delikanlı, Gyoll'da boğulmasına ramak kalan, yazları harabe kabristanda tek başına aylaklık eden, çaresizliği ayyuktayken bir bıçak aşırıp Chatelaine Thecla'ya veren Severian maziydi.

Ölmüş değildi. Her hayatın başka bir şeyle değil de illa ölümle son bulduğu fikrine nereden kapılmıştı ki? Ölmemişti ama tarih olmuştu, tek bir notanın tarihe karışması gibi, asla geri dönmemek üzere, ta ki doğaçlama bir ezginin bütününden ayırt edilemez ve ayrılmaz bir unsuruna dönüşene dek. Ölümden nefret eden genç Severian, Hüda'nın inayetiyle ölmemişti ki (sayısız bilgenin dediği gibi) sahiden o inayettir bizleri kahreden de helak eden de.

Kadınlar uzun boyunlarını döndürüp bana bakmışlardı. Oval yüzleri kusursuzdu, simetrik, ifadesiz ama işveli. Birden anlamıştım Mutlak Yuva'nın maiyetinden olmadıklarını -ya da en azından maiyetten çıkarıldıklarını- ve Gök Yuva'ya odalık edildiklerini.

Bu baştan çıkarıcı gayri beşer kadınların geçiş töreni, öyle sanıyorum ki, bir süre devam etti ve yüreğimin her atışıyla birlikte (o âna dek nadiren ayırdında olduğum kalp atışlarım göğsümü davul gibi dövüyordu sanki) rolleri değiştirdiler ama dış görünüşlerinde zerre değişiklik olmadı. Tıpkı rüyalarda tanıdık gelen bir kişinin aslında bambaşka birisi çıkması gibi, Özerk'in huzurunda süz vazifesi gören bu kadınlar, bir an geldi, gecesi bir avuç orikalka satılan kadınlara dönüşüverdiler.

Tüm bu süre boyunca, hele ki bir silsile hâlinde devam eden değişimler arasındaki süre uzadıkça, huzursuzluğum

katlanarak arttı. Alelade balık ağları olduğunu zamanla idrak ettiğim örümcek ağlarına hâlâ sarılıydım; ama halatlarla da bağlanmıştım. Kolumun teki gövdeme yandan sıkıca sabitlenmişti. Diğer elimse bağlanırken yukarıda kalmıştı, yüzüme değiyordu ve uyuşmuştu. Uyuşturucu madde etkisindeyken altıma da kaçırdığımdan pantolonum idrarla sırılsıklamdı, soğuktu ve leş kokuyordu. Sancılarımın şiddeti azaldıkça ve daha seyrek aralıklarla nüksettikçe, bulunduğum koşulların vahametini daha fazla hisseder oldum. Tıkıldığım penceresiz ambardan er geç çıkarıldığımda başıma neler gelecek diye korkmaya başladım. Galiba ataman bir ulaktan iddia ettiğim kişi olmadığımı öğrenmişti, buna muhakkak kanun kaçağı oluşum da dahildi. Aksi takdirde bu muameleye cesaret edemezdi. Mevcut koşullar altında aklıma gelen ihtimaller şunlardı; beni ya bizzat ortadan kaldırırdı (sahil köyü olduğu için de mutlaka suda boğarak), ya alt mertebeden bir ethnark'a* götürür ya da Thrax'a iade ederdi. Elime geçen ilk fırsatta kendi canıma kıymaya karar verdim ama bu fırsatın elime geçme ihtimali o kadar düşüktü ki bu sefer de çaresizlikten canıma kıyasım geldi.

En sonunda kapı açıldı. Işık, kalın duvarlı evin loş odasından sızdığı hâlde, âdeta kör ediciydi. İki adam beni bir un çuvalı gibi dışarı sürükledi. İkisi de gür sakallıydı. Pia'yla baş başa otururken içeri daldıklarında suratları hayvan postu kaplı zannettiğim adamlar herhalde bunlardı. Beni ayağa kaldırdılar ama bacaklarımda derman yoktu. Bunun üzerine mecburen bağlarımı çözdüler. Ağları da topladılar. Tayfun'un örmeye çalışırken hüsrana uğradığı ağlarla yakalamışlardı beni.

Tekrar ayakta durabilecek hâle geldiğimde bir bardak su ile bir parça salamura balık verdiler. Bir süre sonra ataman

---

* Bir ergin unvanı. Yunanca kökenlidir ve tarihte valiliğe denk bir idari unvan olarak kullanılmıştır. *-çn*

içeri girdi. Köyün sorunlarıyla iştigal etmeye alışkın olduğu işbilir duruşundan belliydi ama sesinin titremesine engel olamıyordu. Benden hâlâ niçin korktuğunu çözemedim ama alenen hâlâ korkuyordu. Kaybedecek hiçbir şeyim olmadığı, denemekten de zarar gelmeyeceği için beni serbest bırakmasını buyurdum.

"Yapamam, Büyük Üstat," dedi. "Ben aldığım talimatlara göre hareket ediyorum."

"Özerk'in vekiline bu şekilde davranmanı söyleyen küstah kim sorabilir miyim?"

Gırtlağını temizledi. "Talimatlar kaleden. Haberci kuşum dün gece gökyakutunuzu oraya götürdü, bu sabah gelen başka bir kuş da sizi de götürmemizi buyuran başka bir mühürlü talimat getirdi."

İlk başta Acies Kalesi'ni kastediyor sandım, dimarşinin taburlarından birinin karargâhı oradaydı, ama sonradan orası olamaz diye düşündüm çünkü bulunduğumuz yer Thrax istihkâmlarından en az iki fersah uzaktaydı.

"Hangi kaleymiş o? Aldığınız talimatlar oraya teşrif etmezden önce yıkanmamı da öngörüyor mu? Giysilerim de yıkanacak mıymış?" dedim.

"Hallederiz herhalde," dedi ikircikli; sonra da adamlarından birine döndü: "Rüzgâr ne âlemde?"

Sorduğu adamın yarım yamalak omuz silkmesi bana hiçbir şey ifade etmediyse de ataman istediği bilgiyi edinmiş gibiydi.

"Pekâlâ," dedi bana. "Sizi serbest bırakamayız ama giysilerinizi yıkarız, isterseniz yiyecek bir şeyler de veririz."

Tam çıkmak üzereyken handiyse mahcup bir ifadeyle döndü. "Kale yakında, Büyük Üstat, Özerk ise uzakta. Malumunuz. Geçmişte büyük badireler atlattık, ama şimdi huzur içinde yaşıyoruz."

İtiraz edecek olduysam da bana fırsat tanımadı. Kapıyı arkasından örtmüştü.

Biraz sonra Pia, bu kez üzerinde bir paçavrayla geldi. Beni

onun soyup yıkaması küçük düşürücü olsa da mecburen boyun eğdim ama bu süreçten istifade edip onunla fısıldaşma imkânı da buldum. Ona kılıcımın nerede olduğunu bilip bilmediğini sordum çünkü kaçmak niyetindeydim. Şu gizemli kalenin amirine itirafta bulunup onun silahlı kuvvetlerine katılmayı önerecektim.

Pia, ona zincirin ağırlığını taşıyacak bir tahta parçasına tutunarak yüzmesini önerdiğimde yaptığı gibi beni tümüyle duymazdan geldi; ama bir nöbet kadar sonra, refakatçi eşliğinde köy halkına ifşa edilerek tekneye götürüldüğüm esnada, kucağında *Terminus Est*, yine giyinik, küçük kafilemizin peşinden koşuyordu. Öyle nitelikli bir silahı belli ki kendisine saklamak isteyen ataman kadını azarladı; ancak güverteye yaka paça çıkarılırken adamı uyarmayı becerdim, kaleye varınca huzuruna çıktığım yetkiliye kılıcımın varlığından söz edeceğimi belirttim de ondan sonra razı geldi.

Teknenin bir benzerini daha önce hiç görmemiştim. Şekline bakılırsa bir xebec'ti, burnu ve kıçı sivri, orta kasarası geniş, kalkık pupası pruvasından bile uzun. Sığ karinası, hasır gibi bir şeyle birbirine bağlı su kamışı desteleriyle yapılmıştı. Bu denli kırılgan bir karinada seren direği oturtmaya uygun bir ıskaçaya yer yoktu ve direkler onun muadili olan üçgen bir yuvaya yerleştirilmişti. Üçgenin dar tabanı küpeşteyi bir uçtan bir uca kaplıyordu. Uzun eşkenarları bir blokla desteklenmişti. Ataman ile ikimiz geniş bir keten yelkenin gerili olduğu seren direğine tutunarak güverteye çıktık.

Kılıcımı artık ataman taşıyordu, ancak pruva halatı tam alarga edilirken Pia zincirlerini şıngırdatarak tekneye atladı. Küplere binen ataman kadına bir tokat çaktı, ne var ki halat bir kez çözüldükten sonra bu tür bir tekneyi tekrar kıyıya yanaştırmak öyle kolay iş değildi, neticede kadını ağlatarak pruvaya sepetlese de kalmasına izin verdi. Boşboğazlığı göze alarak kadının neden gelmek istediğini sordum adama, halbuki sebebini tahmin ediyordum.

"Karım ben yokken ona sert davranıyor," dedi ataman. "Dövüyor, bütün gün yerleri ovalattırıyor. Çocuğun iyiliği için yapıyor hâliyle, o yüzden eve her döndüğümde sevinir. Benimle gelmeyi yeğlediği için onu fazla suçlayamam."

"Ben de," dedim, ekşi nefesi yüzünden kafamı öte yana çevirerek.

"Hem kaleyi de görmüş olur, ömründe görmemiştir herhalde."

"Duvar görmekten bıkmıştır. Topraksız göl ahalisinden biri o. Rüzgârla oradan oraya savruldukları için her şeyi görür onlar."

Onlar gibi biz de rüzgârla savrulduk. Çizgili yelkenleri tertemiz bir hava şişirdi, teknenin o koca kasarasını bile topukladı. Pupa yelken gidiyorduk. Köy çok geçmeden ufuk çizgisi altında kayboldu. Sıradağların beyaz dorukları hâlâ görünüyordu gerçi, âdeta gölün içinden yükselir gibi.

30
Natriyum

Göl kıyısındaki balıkçı halk öyle ilkel silahlanmıştı ki – Thrax'ta rastladığım otoktonsu yerlilerden hakikaten çok daha ilkel– sahiden silahlı olduklarını anlamam biraz zaman aldı. Teknede dümen ve seyir için gerekenden daha fazla kişi vardı. Kürekçi olduklan veya beni kaledeki amirine götüren atamana itibar kazandırmak için geldiklerini düşündüm. Bellerinde balıkçıların her yerde kullandığı türden dar yalımlı, düz bıçaklardan taşıyorlardı. Teknenin ön kısmına da kanca uçlu bir demet zıpkın istiflenmişti ama bunlara bakıp da başka bir şeye ihtimal vermemiştim. Görmeye can attığım adalardan biri ufukta görününce adamlardan birinin hayvan dişleriyle kaplı bir sopayı eline aldığını gördüm de ancak o zaman anladım gemiye muhafız olarak bindirildiklerini, muhafız ihtiyacının da hiç de yersiz olmadığını.

Sahiden hareket ettiğini gördüğünüz âna dek küçük adanın sıradışı bir yanı yoktu. Alçak bayırlı ve yemyeşil bir adaydı. En yüksek yerine de (bizim tekneyle aynı malzemeden, kamış ve sazla yapılmış) ufacık bir kulübe kondurulmuştu. Birkaç söğüt vardı, kıyısına da yine sazdan yapılmış uzun ince bir kayık bağlıydı. Yaklaştıkça adanın da su kamışından olduğunu gördüm, ama onlar canlıydı. Sapları karakteristik bitki yeşiliydi; içe içe geçmiş kökleri de adanın tabanında sal vazifesi gören bir yapı oluşturmuştu muhtemelen. Bu canlı

kök öbeğinin üzerindeki toprak ya kendiliğinden birikmişti ya da mukimlerin marifetiydi. Adada filizlenen ağaçların kökleri gölün sularına inmişti. Küçük bir tarla bile vardı.

Pia hariç hışımla bakan teknedeki herkesin ve atamanın aksine, bu ufacık adaya beğenerek baktım, başka bir gözle gördüm onu. Diuturna'nın masmavi çehresine konduruluş yeşil bir benek gibiydi; güneşin taçlandırdığı, yıldızlarla çiselenmiş masmavi gökyüzünün altında ayrı bir güzeldi, iç ısıtıcı, bayılmamak elde değildi. Bu manzarayı bir tasvir gibi nazara alsaydım çok daha simgesel görünürdü gözüme –ufuk çizgisi tuvali iki eşit yarıya bölmüş, yeşil ağaçlar ve kahverengi kulübe odak noktası– tenkitçilerin simgeleriyle alay etmeye pek meraklı oldukları tablolar da hiç kalırdı yanında. İyi de bu tasvirin anlamını kim çözebilirdi ki? Doğa manzaralarında gördüğümüz tüm simgelerin sırf biz öyle görüyoruz diye var olması bence imkânsız. Dünyanın yalnızca nazarımızda var olduğuna; kafalarını öbür yana çevirdikleri anda binaların, dağların hatta kendimizin (az önce konuştukları kişilerin) yok olduğuna sahiden inanan tekbencileri deli diye yaftalamakta hiç kimsenin tereddüdü yoktur. Bazı nesnelerin taşıdığı anlamların fani olduğuna inanmak da eşit ölçüde delilik değil mi? Eğer Thecla ona beslediğim aşkı değersiz atfetseydi, ki öyle gördüğünü artık biliyorum, hücre kapısını arkamdan kilitlediğim anda bu görüşü imsel gücünü yitirir ve yok mu sayılırdı? Saatlerce emek verdiğim bu kitabı yazmayı bitirip de kapağını son kez kapadığımda ve ebediyen saklanmak üzere ihtiyar Ultan'ın idaresindeki kitaplığa gönderdiğimde zincifre bir dumana dönüşüp yok olacak demekle aynı kapıya çıkar bu.

Yüzen adayı imrenen bakışlarla, bağlarıma kızıp atamana yürekten söverek seyrederken kafamı kurcalayan en büyük sorun, gördüğüm simgelerin dahili ve harici anlamlarını belirlemekti. Okuma bilmezken bir cümleye bakıp da onu yılana, son harfini de kılıca benzeten çocuklar gibiyiz.

Yuva sıcaklığı taşıyan o küçük kulübenin ve iki sonsuzluk arasında asılı duran yeşil bahçesinin bana ilettiği mesaj neydi bilmiyorum. Ama benim çıkardığım anlam özgürlük ve yuvaydı. O anda özgürlüğe müthiş bir özlem duydum, dere tepe demeden dilediğine gezinme hürriyetine, başımı sokacak bir damım olsa yeterdi bana. Bu hisse daha önce hiç kapılmamıştım, Mutlak Yuva'nın bekleme odasında hapisken bile, Yaşlı Hisar'daki işkencecilerin müvekkili olduğumda bile.

Derken, tam da özgürlüğe hasret duyduğum anda, rotamız gereği adaya teğet geçerken, kulübeden iki adam ile on beş yaşlarında bir oğlan çıktı. Bir an eşikte durup tekneyi ve mürettebatı bakışlarıyla ölçer gibi bizi seyrettiler. Atamana ilaveten güvertede beş köylü vardı. Adadakilerin bize bir şey yapamayacağı da belliydi ama bu üç kişi eğreti kayıklarını suya itip peşimizden kürek çekmeye başladı. Bu arada oğlan da hasırdan kaba saba bir yelkeni fora etmişti.

Arada sırada arkasına dönüp onlara bakan ataman *Terminus Est*'i kucağına koymuştu ve yanımda oturuyordu. Kılıcı bir kenara bırakıp dümen yekesindeki adamıyla ya da soluğu pruvada alan diğer dördüyle konuşmaya gitmesi an meselesi gibiydi. Ellerim önden bağlı olduğu için kılıcı kınından bir parmak çeksem ipleri bir çırpıda kesebilirdim ama bu fırsat hiç doğmadı.

Görüş alanımıza ikinci bir yüzer ada girdi. Başka bir kayık daha belirdi. Onda da iki adam vardı. Sayıca üstünlüğümüzü yitirmek üzereydik. Ataman emrindeki köylülerden birini yanına çağırıp teknenin kıçına bir iki adım yürüdü, kılıcımı da alarak. Dümenci sekisinin altına gizlenmiş bir teneke kutuyu açarak içinden hiç görmediğim türde bir silah çıkardılar. İki tane ince yay birleştirilip tek bir yay hâline getirilmişti, her birinin kirişi ayrıydı. Bir ayraç vasıtasıyla aralarında yarım karış boşluk bırakılmıştı. Kirişler de tam ortalarından birbirine bağlıydı, böylece bir şey fırlatmaya uygun bir sapana dönüşmüştü. Ben bu tuhaf icada bakarken Pia yanıma yaklaştı.

"Gözleri üzerimde," diye fısıldadı. "Şu anda seni çözemem. Belki sonra..." Peşimizden gelen kayıkları bakışlarıyla ima etti.

"Saldıracaklar mı?"

"Onlara başkaları da katılmadıkça saldırmazlar. Balıkçı mızrağı ve paçodan başka silahları yok." Şaşkın bakışlarım üzerine ekledi, "Dişli sopa yani, teknedeki adamların birinde de var aynısı."

Atamanın çağırdığı köylü teneke kutudan bohçayı andıran bir şey çıkardı. Açık kapağın üzerinde bohçayı açınca birkaç tane gümüş grisi, yağlı görünümlü metal saçma ortaya çıktı.

"Erk gülleleri," dedi Pia. Sesi korku doluydu.

"Sizinkilerden daha da gelen olur mu dersin?"

"Başka adalardan da geçersek olur. Bir anakara teknesinin peşine bir iki kişi düştü mü hepsi düşer, ganimetten pay almak için. Yakında yine kara görünür ama..."

Köylü ellerini ceketine silip de gümüşi saçmalardan birini ikiz yayın sapan kirişine yerleştirince paçavralar içindeki kadın lafını tamamlamayıp korkuyla içini çekmişti.

"Taş gülle gibi..." diyecek oldum. Adam kirişleri kulak hizasına kadar çekip saldı. Saçma iki yayın arasından vızıldayarak uçtu. Pia o kadar korkmuştu ki güllenin havada başka bir şeye dönüşmesini bekledim, balıkçı ağıyla yakalandığımda uyuşturucunun etkisiyle gördüğümü zannettiğim şu örümceklerden birine mesela.

Hiç de öyle bir şey olmadı. Gülle havada parlak bir iz bırakarak göle paralel uçtu ve bir düzine parçaya ayrılarak en yakındaki kayığın önüne, cup diye suya düştü.

Bir soluklanma süresince başka da bir şey olmadı. Derken ani bir patlama oldu, bir alev topu belirdi, sular fışkırdı. Kara bir şey, güllenin kendisi herhalde, patlamanın etkisiyle sapasağlam havaya fırladı, sonra da tekrar suya düştü, ama bu kez peşimizdeki iki kayığın tam ortasına. Akabinde bir

patlama daha oldu, ilkinden biraz daha hafif şiddetli, kayıklardan biri az kaldı batıyordu. Diğeri dümen kırarak uzaklaştı. Üçüncü bir patlama oldu, ardından dördüncü, ancak gülle, başka ne tür güçler barındırıyorsa artık, Jonas'la beni kovalayan Hethor'un yakarcalarının aksine güdümlü değildi. Her patlamada biraz daha geride kaldı, dördüncüden sonra da tükendi sanki. Peşimizdeki iki tekne menzilin dışına çıkmıştı, yine de peşimizi bırakmama cesareti göstermelerine hayran kaldım.

"Erk gülleleri sudan alev peydahlar," dedi Pia.

Başımla onayladım. "Gördüm."

Bu esnada bacaklarımı altımda toplamış, ayağa kalkmaya hazırlanmakla meşguldüm.

Eller arkada bağlıyken yüzmek hiç de büyük maharet gerektirmez. Drotte, Roche, Eata ve ben, birbirimizin başparmaklarını arkadan tutarak o şekilde yüzme idmanı yapardık. Ellerim önden bağlıyken gerekirse uzun süre batmadan kalabileceğimi biliyordum ama benim asıl endişem Pia'ydı. Ona mümkün olduğunca uzak durmasını söyledim.

"Ama o zaman bağlarını çözemem ki."

"Gözleri üzerimizdeyken nasıl olsa asla çözemeyeceksin," diye fısıldadım. "İyice öteye git. Bu tekne parçalanacak olursa kamış demetlerine tutun. Parçalar suya batmaz. İtiraz istemiyorum."

Pruvadaki adamlar ona mani olmadı. O da teknenin baş bodoslamasını oluşturan hasır örme halata varana kadar durmadı. Derin bir nefes alıp denize atladım.

İstesem tek bir dalgacık bile yaratmadan suya dalabilirdim ama olabildiğince çok su sıçratmak için karnıma çektiğim dizlerimi kucaklayarak atlamıştım. Çizmelerimin ağırlığı sayesinde öyle derine battım ki çıplak yüzsem o kadar olmazdı. Bir an endişelendim. Güllenin atıldıktan bir süre sonra patladığını biliyordum. Hem okçuyu hem de atamanı sırılsıklam ettiğime, yağlı paçavra üzerinde duran her gülleyi

ıslattığıma da emindim, ne var ki kafamı sudan çıkarmaya kalmadan patlarlar mıydı, kestirmem olanaksızdı.

Dibe battıkça su soğudukça soğudu. Gözlerimi açınca denizin muhteşem kobalt renginin burgaçlar çizerek koyuya çaldığına şahit oldum. Bir an panikledim, az kaldı çizmelerimi silkeleyerek ayağımdan atacaktım; ama bunu yapsaydım çabucak yüzeye çıkardım. Zihnimi sakinleştirip denizin harikulade rengine odaklandım. Saltus madenlerinin oradaki moloz yığınlarına saçılmış ve bozulmadan kalmış cesetler geldi hatırıma, zamanın sonsuz mavi girdaplarına kapılmış cesetler.

Hiç çaba harcamadan yavaşça yukarı döndüm. Atamanın teknesinin yağız karinası tam tepemdeydi. Tekne de ben de denizde birer nokta gibi donakaldık bir anlığına. Rüzgârda kanatlarını açarak süzülen bir leşçil kuştu sanki, sabit yıldızların gölgesinde süzülüyordu, ben de altında ölü gibi yatıyordum.

Derken ciğerlerim patlayacak gibi oldu, yukarı yüzmeye başladım.

Âdeta bir işaret gibi ilk patlamayı işittim, uzaktan duyulan boğuk bir gümleme. Kurbağalama yüzüyordum. Patlamalar art arda geliyordu, her biri selefinden daha şiddetli. Atamanın teknesinin parçalandığını kafamı sudan çıkarınca gördüm, kıçı açılmış, kamış demetleri ayrışıp çalı süpürgelerine dönmüştü.

Solumda gerçekleşen ikinci bir patlama beni bir an sağır etti, sıçrattığı sular yüzümü dolu gibi paraladı. Atamanın okçusu biraz ötemde debeleniyordu, ama atamanın kendisi (*Terminus Est*'i hâlâ bırakmadığını görünce sevindim), Pia ve diğerleri pruva kalıntılarına tutunmuşlardı. Kamışların suya batmazlığı sayesinde hâlâ yüzüyorlardı ama pruvanın alt ucu çoktan suya gömülmüştü. Adalıların ikisi gelip de beni kayıklarına alana kadar bileğimdeki ipleri kemirerek koparmaya çalıştım. Onlardan biri kesip kurtardı beni.

31
Göl Ahalisi

Geceyi Pia'yla beraber yüzer adaların birinde geçirdim, onunla orada gerdeğe girdim. Thecla'yla defalarca ilişkiye girdiğimde zincire vurulmuş değildi ama bir mahkûmdu. Pia'yla yattığımdaysa hâlâ prangalıydı ama hürdü. Akabinde göğsüme yatıp sevinçten ağladı, benimle yattığı için sevindiğinden değil, sanırım, daha ziyade özgürlüğün verdiği sevinçten. Kıyı ahalisinden yağmaladıkları veya satın aldıkları dışında madenleri olmadığı için adalı hısımları arasında kelepçelerini kıracak bir demirci de yoktu.

Çok sayıda kadınla birlikte olan erkeklerin en sonunda sevgililerini birbirinden ayırt edemez hâle geldiklerini işitmiştim. Aynısı ilk kez başıma geliyordu. Pia'nın iştahlı dudakları ve esnek vücudu bana Dorcas'ı anımsatmıştı. Ama söylenenler bir dereceye kadar doğruydu. Dorcas ile Pia'nın yatakta birbirlerini andırmaları kız kardeşlerin sima benzerliği gibi olsa da ikisini hayatta karıştırmazdım.

Adaya vardığımızda güzelliğini hakkıyla takdir edemeyecek kadar yorgundum ve akşam olmak üzereydi. Şimdi bile düşününce tüm hatırladıklarım şunlardan ibaret; küçük kayık kıyıya çekildi, bir kulübeye girdik, kurtarıcılarımızdan biri yaloslarla küçük bir ateş yaktı, ben de oturup *Terminus Est*'i yağladım. Adalılar yakaladıkları atamandan kılıcı alıp bana iade etmişlerdi. Urth yüzünü tekrar güneşe döndüğün-

de, tek elimi bir söğüdün zarif gövdesine dayayıp da altımdaki kara parçasını hissetmem harikulade bir şeydi.

Ev sahiplerimiz kahvaltıda balık pişirdi. Onları henüz bitirmemiştik ki balık dolu bir kayıkla iki adalı daha geldi. Daha önce hiç tatmadığım türden kök sebzeler de getirmişlerdi. Bunları közleyip sıcakken yedik. Tadını en çok kestaneye benzettim.

Üç kayık daha geldi, ardından da şişkin bir ada, dört ağaçlı, her birinin dallarına yelken gerilip fora edilmişti, hatta uzaktan bakınca ilk anda bir flotilla* sandım. Kaptanı yaşlı bir adamdı, adalılar için şefe en yakın kişi. Adı Llibio'ydu. Pia tanıştırdığında adam beni oğluymuşum gibi kucakladı. Daha önce hiç kimse beni böyle babacan karşılamamıştı.

Kucaklaşmamız bitince diğerleri, Pia dahil, kendi aramızda rahat konuşabilelim diye yanımızdan uzaklaştılar. Adamların bir kısmı kulübeye girdi, diğerleri de (yaklaşık on kişiydiler) adanın ta öbür ucuna gittiler.

"Büyük bir savaşçı olduğunu işittim, insan katiliymişsin," diyerek söze girdi Llibio.

İnsan katili olduğum doğru ama abartmaya gerek yok dedim.

"Öyle olsun. Her insan gönülsüz savaşır, başkalarını öldürmek zorunda kalır. Gelgelelim asıl zafer başkalarını öldürmekte değil, kendi benliğini kısmen öldürmekte yatar."

Neyi kastettiğini anladığımı belirtmek için dedim ki: "Siz de kendi benliğinizin en kötü kısımlarını öldürmüş olmalısınız. Halkınızı sizi seviyor."

"Ona da güven olmaz." Susup göle baktı. "Bizler yoksuluz, bir avuç insanız, yine de bunca yıl zarfında başkalarının sözüne kananları da gördük..." Kafasını iki yana salladı.

"Çok yer gezdim, gözlemlediğim kadarıyla yoksul insanlar genellikle varsıllardan daha akıllı ve daha erdemli oluyorlar."

---

* (İsp.) Küçük filo. -çn

Buna gülümsedi. "Eksik olma. Ama halkımız o kadar akıl ve erdem sahibi olsaydı daha uzun ömürlü olurlardı. Hiçbir zaman sayıca kalabalık değildik zaten ama geçen kış göl donunca ölen çok oldu."

"Yün ve kürk olmayınca kışın sizin için ne kadar zor geçebileceği hiç aklıma gelmemişti. Şimdi siz söyleyince idrak ettim, sahiden zor olmalı."

İhtiyar adam kafasını iki yana salladı. "Yağa bulanıyoruz, bizde ondan çok var, fokların postu da kıyı ahalisinin kürklerinden daha iyi koruyor bizi. Ama buz tutunca adalarımız kıpırdayamıyor, kıyı ahalisi de tekneye gerek duymadan adalara ulaşabiliyor, o zaman da tüm güçleriyle saldırıyorlar. Her yaz balığımıza el koymaya geldiklerinde onlarla savaşıyoruz. Ama her kış bizi öldürüyorlar, buzullara köle toplamaya geliyorlar."

Atamanın el koyduğu Pençe'yi kaleye yollaması hatırıma gelince dedim ki: "Kara halkı kaledeki efendilerine itaat ediyor. Belki kendisiyle uzlaşmaya otursanız size saldırmalarını engeller."

"Gençliğimde bu çatışmalar yılda iki üç kez yaşanırdı. Sonra kalenin mimarı çıkageldi. Hikâyeyi bilir misin?"

Kafamı iki yana salladım.

"Güneyden geldi. Duyduğuma göre senin oralardan. Kıyı ahalisine her istediklerini temin etti, giysi, gümüş, bir sürü de usta işi el aleti. Kaleyi onun talimatıyla inşa ettiler. Şimdiki kıyı ahalisinin babaları ve dedeleri çalıştı inşaatında. Onun verdiği aletleri kullandılar, işleri bitince de mimarın vaat ettiği gibi hiçbirini geri vermediler, ama adam onlara bir sürü başka şey de sağladı. Kale henüz inşaat hâlindeyken anamın babası çalışanlara kafa tuttu, kendinize bir hükümdar yarattığınızı görmüyor musunuz, yaptırdığı güçlü surların ardına çekilip de ulaşılmaz hâle gelince kale mimarı millete dilediğini yapmaz mı diye. Anamın babasına güldüler, kalabalığız dediler, ki doğruydu, kale mimarıysa tek kişi, ki bu da doğruydu."

Ona mimarı şahsen görüp görmediğini, gördüyse nasıl biri olduğunu sordum.

"Bir kere gördüm. Kayığımla geçiyordum. Bir kayanın üzerine çıkmıştı ve kıyı ahalisine nutuk çekiyordu. Ufak tefek bir adamdı diyebilirim, yan yana dursanız omuz hizana bile gelmez, o kadar kısa boylu bir adam. Korku uyandıracak birisi değil." Llibio yine sustu, puslu gözleri gölün sularına değil maziye bakıyordu. "Yine de korku türedi. Dış surlar tamamlanmış, kıyı ahalisi de avcılığa, savakçılığa ve besiciliğe geri dönmüştü. Sonra en iriyarı adamları bize gelip hayvanları ve çocukları çaldığımızı, iade etmediğimiz takdirde helak edileceğimizi söyledi."

Llibio yüzüme bakarak elimi sımsıkı tuttu, ağaç kadar sertti eli. Çehresine kazınmış yitik yılları işte o zaman gördüm. Ömür denen zaman dilimi ona yeterince haşin davranmıştı, geleceğiyse -kucağımda kılıcımla yanına oturup hikâyesini dinlediğim o günlerde- vaktiyle öngördüğünden daha haşin geçiyordu belli ki. Beri yandan yaşam sevinci de vardı bakışlarında; güçlü bir adammış gençliğinde, şimdi öyle değilse de, mutlulukla andığı güzel günleri de olduğu gözlerinden okunuyordu.

"Çocukları yiyecek hâlimiz yok dedik, balık tutmak için bize köle de lazım değil, bir de otlağımız var mı ki hayvan besleyelim. Aslında kabahatin bizde olmadığını bal gibi biliyorlardı çünkü bize hemen savaş açmadılar. Ama adalarımız kıyıya yanaştığı zamanlarda kadınların geceleri ağıtlar yaktığını işitiyorduk. O devirlerde her dolunayın ertesi günü alışveriş günüydü, aramızdan dileyenler tuz ve bıçak almak için kıyıya çıkarlardı. Bir sonraki alışveriş gününde çocukların ve hayvanların nereye kaybolduğunu kıyı ahalisinin bildiğini aralarındaki fısıldaşmalardan anladık. Madem kalabalıksınız neden kaleye akın edip kıyamet koparmıyorsunuz diye sorduk. Ama onlar kalkıp çocuklarımızı alıkoydular, her yaştan erkekleri ve kadınlarımızı, sonra da kapılarına zincirlediler

ki kendi insanları çalınmasın, hatta kale kapılarına götürüp oraya da bağladılar."

Bunun ne zamandır böyle devam ettiğini merak edip sordum.

"Uzun yıllardır, gençliğimden beri, dedim ya. Bazen kıyı ahalisi savaşa da tutuşur. Genellikle sataşmazlar ama. Güneyden iki kez savaşçılar geldi, güney sahilinin yüksek makamlarındaki mağrur kişilerce gönderilmişlerdi. Onlar buradayken savaş durdu ama kalede neler konuşuldu bilmiyorum. Bahsettiğim şu mimar var ya, kalesi tamamlanınca onu bir daha gören olmadı."

Konuşmamı bekledi. İçimden bir his, yaşlılarla konuştuğum zamanlarda hep olduğu üzere, dile getirdiği kelimeler ile benim işittiğim kelimeler birbirinden çok farklı diyordu. Anlattıklarında sürüyle ipucu vardı, imalı, sezdirimleri nefesi kadar görünmezdi, sanki *Zaman* aramıza girmiş bir ak hayaletti de adamın sözlerinin büyük kısmını işitmeme kalmadan yenleriyle hepsini siliveriyordu. En sonunda söze girdim. "Ölmüştür belki."

"Orada şeytani bir dev barınıyormuş şimdi, ama gören olmamış."

Gülümsememi zor bastırdım. "Yine de devin varlığı kıyı ahalisinin oraya saldırmasını büyük ölçüde önlüyor olsa gerek."

"Beş sene önce bir gece kaleye hücum ettiler, cesede üşüşen larvalar gibi. Kaleyi yaktılar, önlerine çıkanı da katlettiler."

"Sizinle savaşmayı alışkanlık gereği mi sürdürüyorlar yani?"

Llibio kafasını iki yana salladı. "Bu sene buzlar eridikten sonra kale halkı geri döndü. Kucakları hediye doluymuş, zenginliklerle, senin kıyı ahalisine karşı kullandığın şu garip silahları da onlar getirmiş. Yanlarında başkaları da varmış, ya uşakları ya da efendileri, biz göldekiler bilmiyoruz."

"Kuzeyden mi gelmişler güneyden mi?"

"Gökten," dedi, güneşin ihtişamı karşısında cılız parlayan yıldızları parmağıyla göstererek. Ziyaretçilerin uçarlarla geldiklerini kastettiğini düşünüp fazla üstünde durmadım.

Göl sakinleri gün boyunca gelmeyi sürdürdüler. Çoğu atamanın teknesini takip ederken yaptıkları gibi kayıklarıyla, diğerleri de yelken açıp adalarıyla Llibio'nunkine katıldılar. Nihayetinde bir yüzer kıtanın tam ortasında kalmış kadar olduk.

Önderliğimde kaleye akın edilmesini doğrudan teklif etmiş değildim. Ancak günün ilerleyen saatlerinde gönüllerinden geçenin bu olduğunu anlayınca onlara önderlik edebileceğimi ima ettim. Kitaplarda bu tür harekâtlar genellikle ateşli konuşmalar eşliğinde tasarlanır; oysa gerçekte bazen tam tersi olur.

Uzun boylu oluşuma ve kılıcıma hayran kalmışlardı. Pia onlara Özerk'in vekili olduğumu ve kurtarıcıları olarak gönderildiğimi söyledi. Llibio da şöyle dedi: "En mağdur biziz ama kaleyi kıyı ahalisi sahiplenebilir. Savaşta bizden daha güçlüler, yaktıklarını yeniden inşa etmek de onlara düşer, ayrıca onların güneyli bir önderleri yok."

Kale civarındaki arazinin yapısını hem ona hem diğerlerine sorup öğrendim, sonra da surlardaki gözcülerin bizi görmelerini zorlaştırmak için hava kararmadan saldırmamamız gerektiğini belirttim. Nişan almalarını imkânsız hâle getirmek için de karanlığı beklemekten yanaydım ama bunu dile getirmedim. Atamana erk güllelerini kale amiri vermişse, ondan daha tesirli silahları muhtemelen kendisine saklıyor olabilirdi.

Yelken açtığımızda yaklaşık yüz savaşçının önderliğini üstlenmiş durumdaydım ama çoğunun yanında silah olarak yalnızca temrenleri fokların kürek kemiğinden yontularak yapılmış mızraklar, paçolar ve bıçaklar vardı. Bu küçük orduya

sorumluluk ve acıma duygusuyla seve seve önderlik ettiğimi yazsam böbürlenmek gibi olur, ama yalan da olur. Siyasi davrandığım, işi ağırdan aldığım veya adalıların hayrına onları çatışmadan caydırmaya yeltendiğim takdirde kabağın benim başıma patlayacağından her ne kadar işkillenmiş olsam da, reddedersem başıma geleceklerden korktuğum için yapıyor da değildim. Esasında onlarınkinden çok daha güçlü bir baskı altındaydım.

Llibio'nun boynunda dişten yontulmuş bir balık kolyesi vardı. O ne diye sorduğumda Oannes bu dedi, sonra da bakışlarımla kirletmeyeyim diye eliyle örttü, çünkü halkının su tanrısı olduğuna kesin gözüyle baktığım Oannes'e iman etmediğimi biliyordu. İman etmediğim doğruydu ama Oannes'e dair her şeyi farazi de olsa biliyor sayılırdım. Gölün en karanlık köşelerinde yaşıyordur muhtemelen, diye tahmin yürüttüm, yine de zaman zaman fırtınalı havalarda dalgaların arasından sıçradığı görülüyordur. Denizlerin çobanı olduğuna inanılıyordu herhalde, adalıların balık ağlarını onun doldurduğuna. Şu caniler de, Oannes ay gibi kocaman gözlerle ortaya çıkar da tekneyi alabora eder korkusuyla göle açılamıyorlardı sanırım.

Oannes'e ne inanıyordum ne de ondan korkuyordum. Gelgelelim nereden türediğini bildiğim kanaatindeydim, malum, evrende diğerlerini gölgede bırakan ve her şeye nüfuz etmiş bir güç vardır. Son tahlilde bu mutlak güce dair görüşümün Oannes kadar gülünç (bir o kadar da ciddi) olduğunu biliyordum. Pençe'nin o güce ait olduğunun, hissettiğim kudretin ondan kaynaklandığının, dünyadaki tüm dini merasimlerde ve sunaklarında o yüzden sırf Pençe'nin varlığını duyumsadığımın da ayırdındaydım. Onu defalarca kullanmış, Vincula'da onunla etrafımı aydınlatmış, Özerk'in uhlanına ve Thrax'taki kerpiç evde yaşayan hasta kıza onunla şifa vermiştim. Sonsuzluğu mülkiyetime almış, onun gücünü donanmıştım. Pelerinlere gidip de, o da bulursam ta-

bu cevheri uslu uslu teslim edemezdim artık, kaldı ki başka birisi ele geçirdi diye uslu uslu boyun eğip ondan kesinlikle vazgeçemezdim.

Dahası, bana öyle geliyordu ki, o gücü -kısa bir süreliğine de olsa- taşımak üzere her nasılsa ben seçilmiştim. Pekerinler, cevheri benim sorumsuzluğum yüzünden kaybetmişlerdi, araba sürücüsünü Agia'nın yarışmaya itmesine göz yumduğum için, o yüzden cevheri korumak da kullanmak da benim vazifemdi, belki iade etmek de öyle, dolayısıyla dikkatsizliğim sonucu hain emelli kişilerin eline geçtiyse onu her ne pahasına olursa olsun geri almak da kesinlikle benim vazifemdi.

Hayatımı kaleme almaya başladığımda, Üstat Palaemon ile Üstat Gurloes'un Kutsal Katharine yortusunda kalfalığa terfi edişimin hemen öncesinde benimle paylaştıkları lonca sırlarının herhangi birini ifşa edeceğim aklımın ucundan geçmemişti. Ama şimdi birini açıklayacağım, çünkü o gece Dikturma Gölü'nde yaptıklarımın anlaşılması öbür türlü mümkün değil. O sır da şu; biz işkenceciler biat ederiz. Tüm ulvi siyasi teşekküller içinde, yeryüzündeki herhangi bir kuleden katbekat yüksek, Çan Kulesi'nden de, Nessus Surları'ndan da, Tayfun Dağı'ndan da yüksek ömür piramidinde, Zümrüdüanka Tahtı'ndaki Özerk'ten başlayıp en şerefsiz tacirin emrinde didinen naçiz kâtibe kadar uzanan o piramitte, en sağlam yapı taşı bizizdir. İtaat uğruna akla sığmaz bir eylemde bulunana dek hiç kimse biat etmiş sayılmaz. Bizim dışımızda hiç kimse akla sığmaz eylemde bulunmaz. Katharine'in kellesini uçurarak Özerk'e memnuniyetle gösterdiğimi Hüda'dan nasıl esirgeyebilirdim ki?

32
Kale Yolunda

Adalar harekete geçtiğinde, eşlik eden kayıklara ve fora edilmiş yelkenlere rağmen, hâlâ sabit durduğumuz hissini üstümden atamadım. Sanki yavaşça suya gömülen bir kara parçasında bekliyorduk da yalnızca bulutlar akıp geçiyordu tepemizden.

O gün rastladığım yüzer adaların çoğu kadınlar ve çocuklar için sığınak olarak geride bırakılmıştı. Harekete geçen yarım düzinesi içinde ben Llibio'nunkindeydim, altı adanın en büyüğü ve en yüksek rakımlı olanında. İhtiyar adam ile benim haricinde yedi savaşçıyı daha taşıyordu. Diğer adalarda dörder ila beşer kişi vardı. Adalara ilaveten her biri ikişer üçer kişilik otuz kadar da kayığımız bulunuyordu.

Bizdeki yüz adamın, bıçakları ve balıkçı mızraklarıyla esaslı bir güç teşkil ettiğini düşünerek kendimi kandıracak değildim. Abdiesus'un bir avuç dimarşisi onları hallaç pamuğu gibi dağıtırdı. Ne var ki hepsi takipçimdi. Savaşta birilerine önderlik etmek benzersiz bir histir.

Elli bin fersah ötedeki Ayça Ormanı'nın binlerce yaprağından yansıyan yeşilimtırak ışık hariç, göl sularında zerre pırıltı görünmüyordu. Perdahlı ve yağlanmış çeliğe benzettim yüzeyini. Cılız rüzgâr suyu köpüklendirmiyor, hafifçe dalgalandırıyor, âdeta metal tepecikler yaratıyordu.

Bir süre sonra ayı bulut örttü. Göl ahalisi karanlık çökün-

ce kararlı duruşunu yitirecek mi diye azıcık meraklandım. Ne var ki kayıklarını öğle vaktiymiş gibi rahatlıkla idare ediyorlardı, hatta hem adalar hem de kayıklar genellikle birbirlerine çok yakın seyretse de çarpışma tehlikesinin doğduğuna yolculuk boyunca hiç şahit olmadım.

Yıldızların altında ve karanlıkta, şahsıma ait takımadalarının göbeğinde yaptığım bu yolculuk, saat gibi tıkır tıkır işleyerek düzenli inip kalkan küreklerin şıpırtıları ve rüzgârın fısıltısı haricinde çıt çıkmadığı için, dalgaların yarattığı hafif sallantıdan başka devinim de hissedilmediğinden ötürü, dinlendirici ve hatta rehavet verici olarak nitelendirilebilirdi, zira yorgundum. Yola çıkmadan önce çok az uyuduğum hâlde, gece ayazı ve ufuktaki çatışmanın düşüncesi beni ayık tutuyordu.

Akın edeceğimiz kalenin iç yapısına ilişkin ne Llibio'dan ne de diğer adalılardan doğru dürüst bir bilgi edinebilmiştim. Bir tane ana bina varmış bir de sur. Bu ana bina asıl kale mi yoksa değil mi –bundan kastım suru tepeden görecek kadar yüksek ve korunaklı bir burç olup olmadığı– hiçbir fikrim yoktu. Keza ana binaya ilaveten başka yapıların (örneğin bir hisarpeçe) olup olmadığını, surların kule veya kulecikle takviye edilip edilmediğini veya kaç muhafızla korunduğunu da bilmiyordum. Kale yerel işgücüyle iki üç senelik bir zaman diliminde inşa edilmişti, dolayısıyla sözgelimi Acies Kalesi kadar sağlam bir yapı olamazdı; yine de onun çeyreği kadar dayanıklı bir yerse ele geçirmemiz olanaksızdı.

Böyle bir sefere önderlik etmeye hiç de uygun biri olmadığımın fazlasıyla bilincindeydim. Bir savaşa katılmak şöyle dursun, ömrümde savaş bile görmemiştim. Askeri mimariye dair bilgim Hisar'da büyümüş olmamdan ve Thrax istihkâmlarında gezerken edindiğim izlenimlerden kaynaklanıyordu. Bildiğim –veya bildiğimi zannettiğim– stratejik yöntemler de aynı şekilde okuduklarımdan öğrendiklerimle sınırlıydı. Çocukken kabristanda tahta kılıçlarla savaşçılık

oynadığım hatırıma gelince hakikaten fenalaşır gibi oldum. Can korkusu değildi benimkisi, daha ziyade beni önderleri gören bu masum ve cahil adamların çoğunun benim hatam sonucunda ölmesinden korkuyordum.

Ay kısa bir süreliğine yeniden parladı, bir martı sürüsünün kara gölgesi geçti üzerinden. Sahil şeridini seçebiliyordum, ufukta geceden daha kara bir kurdeleydi. Yeni bir bulut kütlesi kesti aydınlığı ve yüzüme bir damla su düştü. Nedendir bilinmez ani bir neşeye kapıldım. Hiç kuşkusuz sebebi, alzaboyla kapıştığım gece bastıran yağmuru gayri ihtiyari anımsamamdı. Galiba maymunsuların madeninden çağlayan buz gibi suları da hatırlamıştım da ondan.

Tüm bu çağrışımlar bir yana, yağmur ihtimali sahiden de bir lütuftu. Yayımız yoktu, hasımlarımızın yay kirişleri ıslanacak olursa da canımıza minnetti. Atamanın okçularının ateşlediği erk güllelerini kullanmaları kesinlikle imkânsızdı. Ayrıca yağmur sinsi saldırıların lehine işlerdi. Nitekim ben de ancak sinsice saldırdığımız takdirde başarıya ulaşabileceğimizi adamlara en başından belirtmiştim.

Düşüncelere dalmış plan yapıyordum ki bulutlar tekrar aralandı. Böylece kıyıya paralel bir rota izlediğimizi görebildim. Sağımızda falezler yükseliyordu. Tam önümüzdeki kayalık burun, falezden de yüksekti ve göle bir yarımada gibi uzanmıştı. Adanın ucuna yürüdüm ve orada konuşlanan adama kalenin bu burnun tepesinde olup olmadığını sordum. Kafasını iki yana sallayıp "Etrafından dolaşacağız," dedi.

Öyle yaptık. Yelkenlerin iskota yakaları gevşetilip başka dallara tekrar bağlandı. Rüzgâraltı kanadı taşlarla ağırlaştırılarak adanın bir kenarının suya yatması sağlandı, aynı esnada üç adam dümen yekesine abanarak kıçı döndürdü. Gölü gözetlemeleri muhtemel nöbetçilerin nazarına yakalanmamak için bu manevrayı mutlaka Llibio akıl etmiştir diye düşündüm. Gene de, küçük filomuz ile kale arasında perde

vazifesi gören bir yarımada artık olmadığı için görülme tehlikemiz hâlâ vardı. Aklımdan geçen bir diğer ihtimal de şuydu; eğer eteğinden geçtiğimiz ve gayet ulaşılmaz görünen bu kayalığın tepesine kalesini yaptırmamışsa, mimar muhtemelen daha emin bir yer bulmuş demekti.

Burnu döndükten sonra sahilin en fazla dört zincir ötesindeki hedefimiz göründü. Bir öncekinden de yüksek ve çok daha sarp bir kayalığın tepesinde bulunan kale devasa bir şapkalı mantarı andırıyordu. Gözlerime inanamadım. Uca doğru incelen koskoca bir sütunun taşıdığı, hiç kuşkusuz doğal taştan yapılmış silindir şeklinde bir kuleydi. En tepesinde de çapı on misli genişlikte ve en az kulenin kendisi kadar sağlam görünen, mercek gibi yayvan bir metal yapı vardı.

Adamızdaki herkes, kayıklardaki ve diğer adalardaki adamlar da dahil olmak üzere, yanındakilere parmakla gösterip fısıldaşmaya başlamıştı. Bu inanılmaz manzara benim için olduğu kadar onlar için de alışılmadıktı.

Ayın puslu ışığı, evin küçük kızının ölüm döşeğindeki aile büyüğünün yanağına kondurduğu buse misali, o devasa ağırşağın çehresini aydınlatmıştı. Gölgede kalan alt kısmındaysa turuncu kıvılcımlar çakıyordu. Akışkan ışıklardı, bir aşağı bir yukarı gidip geliyordu ama devinimleri o kadar yavaştı ki farkına varmam biraz zaman aldı. Bir tanesi ağırşağın altına kadar uzanıp söndü, ama kıyıya varmamıza az kala aynı yerde iki tanesi daha belirdi.

Falezin gölgesinde incecik bir kumsal vardı. Llibio'nun adası kayaya yanaşmamızdan epey önce karaya oturduğu için bir kez daha suya atlamak zorunda kaldım ama bu kez *Terminus Est*'i kafamın üzerine kaldırmayı ihmal etmedim. Şansıma dalga yoktu, ancak yağmur henüz başlamasa da kılıç için hâlâ tehdit arz ediyordu. Göl adamlarının bazılarına kayıklarını çakılların üzerine çekmelerine yardım ettim. Diğerleri de adalarını gergin çımalarla kayalara bağladılar.

Karanlıkta tırmanmamış olsaydık dağlardaki yolculu-

ğumun ardından o daracık sarp patikayı çıkmak kolayıma gelirdi. Oraya tırmanacağıma, yeraltı şehrini geçip bundan beş misli daha yüksekte bulunan Casdoe'nun evine indiğim güzergâhı her halükârda yeğlerdim.

Tepeye varmıştık ama rasgele serpilmiş bir köknar korusunun perdelediği surlardan hâlâ biraz uzaktık. Adalıları etrafımda topladım ve -cevabı belli olsa da- kalenin tepesindeki gök gemisinin nereden geldiğini biliyor musunuz diye sordum. Kesin bir dille bilmediklerini ifade ettiler, ben de onların aksine bildiğimi itiraf ettim (bir tanesini daha önce hiç görmediğim hâlde Dorcas'ın uyarısı sayesinde sahiden de biliyordum) ve geminin beklenmedik varlığından dolayı, hücuma geçmeden önce etrafı bizzat kolaçan etmemin daha iyi olacağını söyledim.

Hiç kimse konuşmadı ama kapıldıkları çaresizliği hissedebildim. Onlara önderlik edecek kahramanı bulduklarını sanmışlardı, oysa şimdi savaş başlamadan onu kaybetmek üzereydiler.

"İçeri girmeye çalışacağım," dedim. "Becerirsem geri dönerim, dönerken de siz de girebilesiniz diye kapıları açık bırakırım."

Llibio sordu: "Varsayalım ki dönemedin. Bıçaklarımızı çekme vaktinin geldiğini nasıl anlayacağız?"

"Bir şekilde işaret veririm," dedim, o kalın duvarlı kapkara kulenin içindeyken nasıl işaret verebileceğimi açıklamak için de hayal gücümü zorladım. "Böyle soğuk bir gecede mutlaka ateş yakmışlardır. Bir kumaş parçasını yakıp pencereden sallarım, sonra da aşağı attım mı ardında bıraktığı alaz izini mutlaka görürsünüz. Ola ki işaret veremezsem ve aranıza geri dönemezsem, esir düşmüşüm demektir. Dağlara seher ışığı düşer düşmez saldırırsınız."

Biraz sonra meşe gövdeli kale kapısına dayanmış, (el yordamıyla anladığım kadarıyla) metalden insan kafası şeklindeki

koca kapı tokmağını güm güm vuruyordum. Açan olmadı. Biraz soluklandıktan sonra tekrar çaldım. İçeride bir hareketlilik vardı, yürek atışı gibi kof ve tok yankısı duyuluyordu ama konuşan yoktu. Özerk'in bahçesinde gördüğüm çirkin suratlılar hatırıma gelince bir silah patlaması duyacağım korkusuyla bekledim, halbuki Hierodullar beni vuracak olsa -tüm enerji silahlarının sorumlusu onlardı nihayetinde- muhtemelen ruhum bile duymazdı. Hava o kadar durgundu ki tüm dünya benimle beraber nefesini tutmuştu sanki. Doğuda gök gürledi.

Nihayet ayak sesleri geldi, o kadar seri ve hafifti ki kapıya bir çocuk bakacak sandım. Tanıdık bir ses çığırdı: "Kim o? Ne istiyorsun?"

Ben de yanıt verdim: "Hakikat ve Nedamet Arayanlar Mezhebi'nden Üstat Severian. Adaleti kullarına nimet olan Özerk'e vekâleten geldim."

"Hay ayağına sağlık!" diye bağırdı Dr. Talos kapıyı ardına kadar açarak. Bir an adama bakakaldım.

"Söylesene, Özerk bizden ne istiyor? Seni en son gördüğümde Eğri Hançerler Şehri'ne gidiyordun. Varabildin mi bari?"

"Özerk, uşaklarından birini senin uyruğundakilerin niçin esir aldığını bilmek istedi," dedim. "O uşak ben oluyorum. Olayın rengi değişti şimdi."

"Değişmez olur mu! Değişmez olur mu! Bizim açımızdan da aynısı geçerli, anlarsın ya. Müren'deki gizemli misafirin sen olduğunu bilmiyorduk.* Eminim zavallı ihtiyar Baldanders da bilmiyordu. İçeri gir de konuşalım."

Sur kapısından içeri adım attım. Doktor ağır kapıyı arkamdan kapattı, demir sürgüsünü de yuvaya itti.

"Konuşacak fazla şey yok aslında, ama benden zorla alı-

---

* Diuturna Gölü kıyısındaki balıkçı köyünün adı Müren balığından geliyor. -*çn*

nan ve öğrendiğim kadarıyla sana gönderilen şu değerli cevheri konuşarak başlayabiliriz," dedim.

Bunları dile getirirken bile aklım devasa Hierodul gemisindeydi. Surların ardında bulunduğum için tam tepemizdeydi artık. Kafamı kaldırıp da bakınca bazen büyüteç kullanırken de kapıldığım eksen kayması hissini yaşadım. Geminin dışbükey tabanı sadece insan dünyası bakımından değil, görsel dağarcığımız bakımından da aykırıydı.

"Aa evet," dedi Dr. Talos. "Süs eşyan Baldanders'da duruyor sanırım. Daha doğrusu o alıp bir yere sakladı. Sana iade eder eminim."

Gemiyi taşıyor gibi görünen (halbuki buna imkân yoktu) silindir kulenin içinden kurt ulumasını andıran cılız ama ürkütücü bir ses geliyordu. Matachin Kulesi'nden ayrıldığımdan beridir bir benzerini işitmediğim türdendi ama ne olduğunu anlamıştım. Dr. Talos'a, "Burada tutsakların var," dedim.

Başıyla onayladı. "Evet. Maalesef bugün zavallı yaratıkları beslemeyi ihmal ettim, işim başından aşkındı." Belli belirsiz bir el hareketiyle tepemizdeki gemiyi gösterdi. "Kakojenlerle tanışmaya itirazın olmaz umarım, Severian? İçeri girip Baldanders'dan takını geri isteyeceksen korkarım ki tanışmak zorundasın. O da içeride onlarla konuşuyor şimdi."

İtirazım olmadığını söyledim, yine de bunu derken korkudan içim ürperdi. Doktor kızıl sakallarının arasında ince bir çizgi gibi görünen, o çok iyi hatırladığım parlak dişlerini sergileyerek gülümsedi.

"Şahane. Sen hep önyargısız, şahane bir insandın zaten. Mahzuru yoksa belirteyim, bence başkalarını olduğu gibi kabul etmeyi eğitimine borçlusun."

33
Ossipago, Barbatus ve Famulimus

Bu tür kulelerde yaygın görüldüğü üzere, zemin katında giriş yoktu. Kaldırım taşı döşeli avludan on gez kadar yukarıdaki daracık bir kapıya yine dar, dik, tırabzansız ve dümdüz bir merdivenle çıkılıyordu. Bu kapı açık bırakılmıştı. Dr. Talos'un arkamızdan kapatmadığını görünce sevindim. Kısa bir koridordan geçtik, en fazla kulenin eni boyundaydı, hâliyle, sonra da zemin katını (o kulede gördüğüm tüm odalar gibi) tümüyle kaplayan bir odaya girdik. İçerisi memleketteki Matachin Kulesi'nde kullandıklarımız kadar eski makinelerle doluydu ama ne işe yaradıklarını çözemedim. Bu odanın bir ucundaki başka bir dar merdivenle üst kata çıkılıyordu. Öbür ucundaki karanlık merdivense hapishane hücresi gibi bir yere bağlanıyordu. Hücre olduğu belliydi çünkü kara eşiğinden içerideki mahkûmun uluması yükseliyordu.

"Adam çıldırmış," dedim, kafamı sesin geldiği yöne uzatarak.

Dr. Talos kafa sallayarak onayladı. "Çoğu çıldırır. En azından benim incelediklerimin çoğu çıldırdı. Karacaot şurubu veriyorum ama faydası olduğunu pek söyleyemem."

"Bizim zindanların üçüncü katında da böyle müvekkiller vardı, kanun gereği biz hapis tutardık mecburen. Bize emanet edilmişlerdi, anlarsın ya, hiçbir yetkili de tahliyelerine yanaşmazdı."

Doktor beni yukarı çıkan merdivene götürdü. "Düştüğünüz ikilemi anlıyorum."

"Bir süre sonra ölürlerdi," diye üsteledim. "Ya işkencelerin tali etkilerinden ya da başka sebeplerden. Onları hapis tutmanın hiçbir amaca faydası yoktu."

"Herhalde yoktur. Şu kancalı zamazingoya dikkat et. Pelerinini yakalamaya çalışıyor."

"Adamı neden tutuyorsun madem? Bizim gibi yasal yetkin yoktur herhalde."

"Kısmen var gibi. Baldanders buradaki ıvır zıvırların çoğunu o yüzden aldı."

Dr. Talos bir ayağını ilk basamağa koyup durdu ve bana döndü. "Efendiliği elden bırakayım deme. Kendilerine kakojen denilmesinden hoşlanmıyorlar, bilesin. Hangi adla hitap edilmek istiyorlarsa öyle hitap et, sümüksü maddeye de hiç değinme. Hatta nahoş şeylerden hiç bahsetme. Zavallı Baldanders, Mutlak Yuva'da aklını yitirdikten sonra onlarla arasını düzeltene kadar çok uğraştı. Gitmelerinden önce her şeyi mahvedersen yıkılır."

Elimden geldiğince diplomatik davranacağıma söz verdim.

Gemi kulenin ucuna konduruldüğü için kumandanları ile Baldanders'ın en üst odada olduklarını sanmıştım. Yanılmışım. Mırıldanmalarını henüz bir üst kata çıkarken işitmeye başladım. Devin gür sesi de geliyordu, derinden, onlarla yaptığım seyahatlerden aşinaydım tınısına, çok uzakta yıkılan harabe bir duvarın gümbürtüsü gibiydi.

Bu odada da makineler vardı. Yalnız bunlar, aşağıdakiler kadar eski olsa da, hâlihazırda çalışır durumdaydı sanki; dahası, Tayfun'un meskenindeki aletler gibi, aklımın ermediği belli bir amaca göre birbirlerine bağlanmıştı. Baldanders ve konukları odanın ta öbür ucundaydı. Baldanders sıradan bir insanınkinden üç misli daha büyük olan kafasını, ağacın en üst yapraklarına ulaşmaya çalışan bir tiranozor misali kaldır-

mış tavandaki metal ve kristal öbeğine bakıyordu. Yanlarına gittiğim esnada, Pia'ya kardeş kadar benzeyen genç bir kadının ışıltılı bir cam fanus altında cansız yatan bedenini gördüm. Karnı keskin bir bıçakla yarılıp açılmış, iç organlarının bir kısmı çıkarılıp yanı başına konulmuştu. Çürümenin ilk evrelerindeydi ama dudakları kıpırdıyordu. Yanından geçerken gözlerini açtı, sonra tekrar yumdu.

"Misafirimiz var!" Dr. Talos'tu seslenen. "Kim geldi tahmin edemezsiniz."

Devin kafası yavaşça bizden yana döndü. Beni süzdü ama Nessus'ta ilk tanıştığımız sabah Dr. Talos onu uyandırdığında olduğu gibi çok az zekâ belirtisi vardı bakışlarında.

"Baldanders'ı tanıyorsun," diye devam etti doktor, bana hitaben, "ama seni misafirlerimizle tanıştırmam gerek."

İnsana benzeyen üç kişi zarifçe ayağa kalktı. Sahiden insan evladıysa, adamlardan biri kısa boylu ve tıknazdı. Diğer ikisi benden bir karış uzundu, erginler gibi servi boylu. Suratlarındaki maskeler nedeniyle üçünün de suratında orta yaşlı, düşünceli, temkinli ve vakur bir adamın ifadesi vardı; ancak maskelerindeki göz yarıklarından gördüğüm kadarıyla servi boylu olanların gözleri insan gözünden daha iriydi. Bodur olanınınsa hiç gözü yoktu, o yüzden göz yarıkları kapkaraydı. Üçü de beyaz cüppeliydi.

"Haşmetlilerimiz! Bu bizim değerli dostumuz, işkencecilerden Üstat Severian. Üstat Severian, müsaadenle takdim edeyim, saygıdeğer Hierodullar, Ossipago, Barbatus ve Famulimus. İnsan ırkı bu asil şahsiyetlerin emekleri sayesinde bilgeliğe ermiştir. Burada insanlığı Baldanders temsil ediyordu, şimdi sen de katıldın."

Dr. Talos'un, Famulimus adıyla takdim ettiği kişi konuştu. Sesi, o güne dek işittiğim insan seslerinden çok daha nağmeli, daha tınılı olması haricinde basbayağı insan sesiydi, yine de sanki bir yaylı çalgı dile gelmiş de onun konuşmasını dinliyormuşum gibi hissettim.

"Hoş geldin," diye şakıdı. "Bizim için seninle tanışmaktan daha büyük bir sevinç yok, Severian. Nezaket gösterip eğilerek selamladın bizi, bizler diz bükerek selamlayacağız seni." Diğer ikisiyle beraber hafifçe diz kırdı.

Beni herhangi bir sözüyle veya eylemiyle bundan daha fazla hayrete düşüremezdi. Yanıt veremeyecek kadar dumura uğramıştım.

Eğer diğer servi boylu kakojen Barbatus vekâleten söz alıp sessizliği bozmasaydı yaşanan duraklama abes kaçacaktı. Sesi Famulimus'unkinden daha toktu, biraz da asker edasıyla konuşur gibiydi. "Sefalar getirdin, hoş geldin, sevgili dostumun da dediği gibi, ziyaretinden hoşnut olduğumuzu belirtmek isteriz. Ancak biz burada olduğumuz müddetçe arkadaşların dışarıda durmalı. Biliyorsundur gerçi. Ben sadece âdet yerini bulsun diye söylüyorum."

Üçüncü kakojen, duyulur olmaktan ziyade hissedilir pes bir sesle, "Sorun değil," diye mırıldandı, sonra da maskesindeki göz yarıklarının boş olduğunu fark edeceğimden çekinmişçesine, arkasını dönüp dar pencereden dışarıyı seyrediyormuş gibi yaptı.

"Madem öyle, sorun değil," dedi Barbatus. "Ossipago daima en iyisini bilir sonuçta."

"Buraya arkadaşlarınla mı geldin?" diye fısıldadı Dr. Talos. Böyle davranması tuhaftı. Bir grup insanın huzurundayken karşısındakiyle ya baş başa kalmış gibi konuşurdu ya da binlerce kişilik bir kalabalığa nutuk çeker gibi.

"Bazı adalılar bana eşlik etti," dedim, bozuntuya vermeden. "Onları mutlaka tanıyorsundur. Göldeki yüzer kamış öbeklerinde yaşıyorlar."

"Sana karşı ayaklanmışlar!" dedi Dr. Talos deve. "Seni uyarmıştım, başına bunun geleceği belliydi"

Ossipago denen varlığın güya dışarıyı seyrettiği pencereye koştu, onu omzuyla kenar itip karanlığı gözledi. Derken kakojene dönüp diz çöktü, onun elini tuttu ve öptü. Bu ele

ten rengine boyanmış esnek malzemeden bir eldiven takılmıştı ve gizlediği elin hiç de el olmadığı aşikârdı.

"Bize yardım edersiniz, Haşmetlim, değil mi? Geminizde mutlaka fantassin'ler* vardır. Onları surlarda hizaya sokup da bir kez dehşet saçtınız mı bir asır boyunca güvende oluruz."

Baldanders aheste konuştu: "Severian muzaffer olacaktır. Öbür türlü niçin diz kırsınlar önünde? O fanidir ama bizler değiliz. Usullerini biliyorsun, Doktor. Yağmacılık bilginin yayılmasını sağlayabilir."

Dr. Talos ona hışımla döndü. "Önceki gibi mi? Sorarım sana!"

"Belli mi olur, Doktor?"

"Hiç de öyle olmadığını biliyorsun. Her zamanki gibi cahil, batıl inançlı vahşiler hepsi."

Tekrar önüne döndü. "Asil Hierodullar, bana yanıt verin. Siz herkesten daha iyi bilirsiniz."

Famulimus bir el hareketi yaptı. O âna dek maskenin ardındaki gerçekten hiç o kadar emin olmamıştım, zira o hareket bir insan koluyla yapılamazdı, anlamsız bir hareketti, ne anlayışlı ne anlayışsız, ne kızgınlık ne de teselli ifade eden.

"Zaten bildiğin şeyleri dile getirecek değilim," dedi. "Korktuklarınız sizi alt etmeyi öğrendiler. Doğrudur, hâlâ ilkel olabilirler; yine de onları bilgiç kılmak tek bir şeyi getirmemize bakar."

Doktora hitaben konuşuyordu, yine de kendimi tutamayıp "Neden bahsettiğinizi sorabilir miyim, efendim?" dedim.

"Sizden bahsediyorum, hepinizden, Severian. Söyleyeceklerimden size bir zarar gelmez artık."

Barbatus araya girdi. "Sen yine de sözünü sakınmaya gayret et."

"Dünyanın birinde kullandığımız bir damga vardır, yıp-

---

*(Fr.) Piyade. -çn

oynadığım hatırıma gelince hakikaten fenalaşır gibi oldum. Can korkusu değildi benimkisi, daha ziyade beni önderleri gören bu masum ve cahil adamların çoğunun benim hatam sonucunda ölmesinden korkuyordum.

Ay kısa bir süreliğine yeniden parladı, bir martı sürüsünün kara gölgesi geçti üzerinden. Sahil şeridini seçebiliyordum, ufukta geceden daha kara bir kurdeleydi. Yeni bir bulut kütlesi kesti aydınlığı ve yüzüme bir damla su düştü. Nedendir bilinmez ani bir neşeye kapıldım. Hiç kuşkusuz sebebi, alzaboyla kapıştığım gece bastıran yağmuru gayri ihtiyari anımsamamdı. Galiba maymunsuların madeninden çağlayan buz gibi suları da hatırlamıştım da ondan.

Tüm bu çağrışımlar bir yana, yağmur ihtimali sahiden de bir lütuftu. Yayımız yoktu, hasımlarımızın yay kirişleri ıslanacak olursa da canımıza minnetti. Atamanın okçularının ateşlediği erk güllelerini kullanmaları kesinlikle imkânsızdı. Ayrıca yağmur sinsi saldırıların lehine işlerdi. Nitekim ben de ancak sinsice saldırdığımız takdirde başarıya ulaşabileceğimizi adamlara en başından belirtmiştim.

Düşüncelere dalmış plan yapıyordum ki bulutlar tekrar aralandı. Böylece kıyıya paralel bir rota izlediğimizi görebildim. Sağımızda falezler yükseliyordu. Tam önümüzdeki kayalık burun, falezden de yüksekti ve göle bir yarımada gibi uzanmıştı. Adanın ucuna yürüdüm ve orada konuşlanan adama kalenin bu burnun tepesinde olup olmadığını sordum. Kafasını iki yana sallayıp "Etrafından dolaşacağız," dedi.

Öyle yaptık. Yelkenlerin iskota yakaları gevşetilip başka dallara tekrar bağlandı. Rüzgâraltı kanadı taşlarla ağırlaştırılarak adanın bir kenarının suya yatması sağlandı, aynı esnada üç adam dümen yekesine abanarak kıçı döndürdü. Gölü gözetlemeleri muhtemel nöbetçilerin nazarına yakalanmamak için bu manevrayı mutlaka Llibio akıl etmiştir diye düşündüm. Gene de, küçük filomuz ile kale arasında perde

vazifesi gören bir yarımada artık olmadığı için görülme tehlikemiz hâlâ vardı. Aklımdan geçen bir diğer ihtimal de şuydu; eğer eteğinden geçtiğimiz ve gayet ulaşılmaz görünen bu kayalığın tepesine kalesini yaptırmamışsa, mimar muhtemelen daha emin bir yer bulmuş demekti.

Burnu döndükten sonra sahilin en fazla dört zincir ötesindeki hedefimiz göründü. Bir öncekinden de yüksek ve çok daha sarp bir kayalığın tepesinde bulunan kale devasa bir şapkalı mantarı andırıyordu. Gözlerime inanamadım. Uca doğru incelen koskoca bir sütunun taşıdığı, hiç kuşkusuz doğal taştan yapılmış silindir şeklinde bir kuleydi. En tepesinde de çapı on misli genişlikte ve en az kulenin kendisi kadar sağlam görünen, mercek gibi yayvan bir metal yapı vardı.

Adamızdaki herkes, kayıklardaki ve diğer adalardaki adamlar da dahil olmak üzere, yanındakilere parmakla gösterip fısıldaşmaya başlamıştı. Bu inanılmaz manzara benim için olduğu kadar onlar için de alışılmadıktı.

Ayın puslu ışığı, evin küçük kızının ölüm döşeğindeki aile büyüğünün yanağına kondurduğu buse misali, o devasa ağırşağın çehresini aydınlatmıştı. Gölgede kalan alt kısmındaysa turuncu kıvılcımlar çakıyordu. Akışkan ışıklardı, bir aşağı bir yukarı gidip geliyordu ama devinimleri o kadar yavaştı ki farkına varmam biraz zaman aldı. Bir tanesi ağırşağın altına kadar uzanıp söndü, ama kıyıya varmamıza az kala aynı yerde iki tanesi daha belirdi.

Falezin gölgesinde incecik bir kumsal vardı. Llibio'nun adası kayaya yanaşmamızdan epey önce karaya oturduğu için bir kez daha suya atlamak zorunda kaldım ama bu kez *Terminus Est*'i kafamın üzerine kaldırmayı ihmal etmedim. Şansıma dalga yoktu, ancak yağmur henüz başlamasa da kılıç için hâlâ tehdit arz ediyordu. Göl adamlarının bazılarına kayıklarını çakılların üzerine çekmelerine yardım ettim. Diğerleri de adalarını gergin çımalarla kayalara bağladılar.

Karanlıkta tırmanmamış olsaydık dağlardaki yolculu-

Dr. Talos araya girdi. "Bu canavarlar var ya, bu korkunç yaratıklar, bizim için kıllarını kıpırdatmaz. Onları gördün, neyin nesi olduklarını biliyorsun. Zavallı hastam Mutlak Yuva'daki tiyatroda üzerlerine hücum ettiğinde onu az kaldı tabancalarıyla öldürüyorlardı."

Dev koca koltuğunda kıpırdandı. "Duygudaşlık taslama, Doktor. Sana hiç yakışmıyor. Herkesin gözü üzerindeyken aptalı oynamak..." Heybetli omuzları kalkıp indi. "Beni haklamalarına izin vermemeliydim. Unutmaya razı geldiler neyse ki."

Barbatus dedi ki: "O gece yaratıcını kolayca öldürebilirdik, biliyorsun. Suçlamalarından vazgeçsin diye yakmakla yetindik."

Özerk'in bahçelerinin ötesindeki ormanda vedalaşırken devin bana söylediği bir şey hatırıma geldi birden. Doktorun efendisi benim demişti.* Ne yaptığımı hiç düşünmeden hemen doktorun eline yapıştım. Teni benimki gibi ılık ve kanlı canlı, ama tuhaftır ki kuruydu. Elini derhal geri çekti.

"Nesin sen?" dedim. Ondan yanıt alamayınca Famulimus ve Barbatus denen varlıklara döndüm. "Bir keresinde, beyler, kısmen etten kemikten olan bir adamla tanışmıştım..."

Yanıt vereceklerine dönüp deve baktılar. Suratları maskeli olduğu hâlde ondan bir yanıt talep ettiklerini sezdim.

"Bir homunkulus," diye gürledi Baldanders.

---

* Bkz. 2. kitap 26. bölüm. -*çn*

34
Maskeler

Buz gibi bir yağmur başladı, kalenin gri ham taşlarını milyon tane buz yumrukla döven bir yağmur. Dizlerimin titremesini önlemek için *Terminus Est*'i bacaklarımın arasına kıstırarak oturdum.

"Tahmin etmiştim," dedim, soğukkanlılığımı elimden geldiğince korumaya çalışarak, "adalılar bu kalenin inşaatını ufak tefek bir adamın yaptırdığını anlatırlarken doktordan bahsettiklerini anlamıştım. Ama senin, devin, sonradan geldiğini söylediler."

"O ufak tefek adam bendim. Doktor sonradan geldi."

Pencerede suratı ıpıslak, korkunç bir kakojen suratı belirdi, sonra kayboldu. Hiç ses duymadım ama galiba Ossipago'ya bir mesaj iletmişti. Ossipago bizden yana bakmadan konuştu. "Üremenin sakıncaları vardır ancak sizin türünüzde genç neslinizi sürekli kılmak için yegâne yöntemdir."

Dr. Talos ayağa fırladı. "Hepsinin üstesinden geliriz! Benden medet uman kendisi."

Baldanders dedi ki: "Mecburdum. Başka kimsem yoktu. Kendi hekimimi yarattım."

Ben bir ona bir diğerine bakarak onları dinlerken hâlâ akli dengemi korumaya çalışıyordum ama ikisinin de hâl ve tavrında hiçbir değişiklik yoktu.

"Ama seni dövüyordu," dedim. "Kendi gözlerimle şahidim."

"Bir defasında şu çıtı pıtı kadınla dertleştiğiniz sırada kulak misafiri olmuştum. Sevdiğin başka bir kadının canına kıymışsın. Mamafih, onun kölesiymişsin."

Dr. Talos konuştu: "Onu yataktan kaldırmak benim vazifem, anlayacağın. İdman yapması şart, o görev de bana düşüyor. Duyduğum kadarıyla Özerk'in -sağlığı kullarının mutluluğudur- yatak odasında bir izokronon varmış, dünyanın kıyı ötesindeki başka bir özerkten hediyeymiş. Belki buradaki beylerin efendisi de odur. Bilmiyorum. Neyse, uyurken gırtlağına hançer dayanır korkusuyla kimseyi odasına sokmazmış, geceleri de saati o aletten öğrenirmiş. Şafak sökünce de o uyandırırmış kendisini. Harçâlem'in efendisi nasıl oluyor da bir makinenin onu uyandırmasını müsaade ediyor acaba? Baldanders, sana da söylediği gibi, beni hekimi olarak yarattı. Severian, beni epeydir tanıyorsun. Sence sahte tevazuyla kendisini rezil eden birisi miyim ben?"

Kafamı iki yana sallarken gülümsemeyi becerdim.

"Öyleyse sana şunu söyleyeyim, faziletlerimin sorumlusu ben değilim, fazilet denebilirse. Baldanders akıllıca davranmış ve noksanlıklarını telafi edebileyim diye beni sahip olmadığı meziyetlerle donatmış. Ben paraya düşkün değilimdir örneğin. Şahsa özel bir hekim için, hasta açısından mükemmel bir şey bu. Ayrıca dostlarıma da sadığımdır, çünkü ilk dostum kendisidir."

"Yine de," dedim, "seni öldürmeyişine hep hayret etmişimdir."

Oda o kadar soğuktu ki pelerinime daha bir sıkı sarındım. Mevcut aldatıcı sükûnetin uzun sürmeyeceğine emindim.

Dev dedi ki: "Öfkemi niçin sürekli zaptettiğimi anlamış olmalısın. Zıvanadan çıkışıma şahit olmuştun. Karşıma geçip beni zincire bağlı bir ayıymışım gibi seyrettiklerini görünce..."

Dr. Talos onun eline dokundu. Bu hareketinde kadınsı bir şey vardı. "Sorunu guddelerinde, Severian. Endokrin sistemi

ve tiroit sorunu. Her şey titizlikle takip edilmeli, yoksa çok hızlı irileşir. Ayrıca vücut ağırlığı yüzünden kemiklerinin kırılmaması için de uğraşıyorum, bunun gibi bin tane başka şeyle de."

"Beyin," diye gürledi dev. "Beynin durumu çok kötü, bir yandan da en iyi çalışan organ."

Dedim ki: "Pençe'nin faydası oldu mu? Olmadıysa belki ben kullanırsam olur. Kısa süre zarfında çok kişiye şifa verdi, yıllarca Pelerinlerin elindeyken o kadar çok kullanılmamıştır herhalde."

Baldanders bön bön bakınca Dr. Talos söze girdi. "Balıkçıların yolladığı cevheri diyor. Güya mucizevi bir şifa gücü varmış."

Bu lafın üzerine Ossipago nihayet bizden yana baktı. "Çok ilginç. Cevher burada mı? Görebilir miyiz?"

Doktor telaşla kakojenin ifadesiz maskesine baktı, sonra Baldanders'in suratına, sonra yine kakojene döndü ve dedi ki: "Lütfen Haşmetlimiz, lafını etmeye değmez. Alt tarafı bir korindon* parçası."

Kulenin o katına çıktığımdan beridir kakojenlerin hiçbiri yerlerinden bir gez bile kımıldamamıştı. Ossipago seri ve paytak adımlarla iskemleme yanaştı. Kendimi geri çekmiş olmalıyım ki şöyle dedi: "Türünüze zamanında çok zarar vermiş olsak da benden korkmana gerek yok. Homunkulusun bize alt tarafı bir mineral numunesi olduğunu söylediği şu Pençe'yi senden duymak isterim."

Bunu işittiğim anda Pençe'yi Baldanders'dan alıp fezadaki kendi yurtlarına götüreceklerinden korktum, bir yandan da bunu yapabilmeleri için cevheri ondan istemeleri gerekir, o zaman ben de tekrar ele geçirebilirim diye akıl yürüttüm, öbür türlü hüsrana uğrama ihtimalim vardı. Bu yüzden mülkiyetimde bulunduğu sürece Pençe'nin sergilediği tüm

---

* Elmastan sonraki en sert mineral. Alüminyum oksit. -çn

marifetleri -çevre yolundaki uhlanı, maymunsuları, taşıdığı güce dair bu anlatıya kayıt düştüğüm diğer tüm olayları- Ossipago'ya anlattım. Ben anlattıkça devin suratı daha da asıldı, doktorun da paçaları daha bir tutuştu.

Lafım bitince Ossipago'nun, "Şimdi şu mucizeyi biz de görelim. Getir lütfen," demesi üzerine Baldanders ayağa kalkıp geniş odanın öbür ucuna gitti. Ayağa kalkınca içerideki aygıtlar koca cüssesinin yanında oyuncak gibi kalmıştı. Beyaz tablalı küçük bir sehpanın çekmecesini açıp cevheri çıkardı. Onun elinde hiç olmadığı kadar sönük, mavi bir cam parçasından farksız görünüyordu.

Kakojen cevheri eldivenli eliyle alıp havaya kaldırdı ama bir insanın yapacağı gibi kafasını da kaldırıp bakmadı. Cevher tavandaki sarkık ışıtaçların sarı ışığında bir an kamaştı, berrak maviye büründü sanki. "Çok güzel," dedi. "Çok da ilginç, ancak bahsi geçen marifetleri sergilemiş olması mümkün değil."

"Belli," diye şakıdı Famulimus, sonra Özerk'in bahçelerindeki heykelleri fazlasıyla anımsatan şu el hareketini tekrar yaptı.

"Benim o," dedim. "Kıyı ahalisi benden zorla aldı. Geri alabilir miyim?"

"Madem senin," dedi Barbatus, "sen nereden edindin?"

Agia'yla tanışmamı, Pelerinler sunağının tahrip edilişini falan anlatmaya başlamıştım ki lafımı kesti.

"Bunların hepsi senin yorumun. Bu mücevheri sunakta görmemişsin, onu sana verirken kadının temasını da hissetmemişsin, o da sahiden kadın verdiyse tabii. *Nereden edindin bunu?*"

"Heybemin gözünde buldum." Başka söyleyecek laf bulamadım.

Barbatus hayal kırıklığına uğramış gibi kafasını öte yana çevirdi. "Ya sen..." Baldanders'a bakıyordu. "Mücevher şimdi Ossipago'nun elinde, çünkü sen verdin. Sen nereden aldın?"

Baldanders gürledi: "Gördünüz ya. Sehpanın çekmecesinden."

Kakojen maskesini düzeltip kafa sallayarak onayladı. "Gördüğün gibi, Severian, onun ileri sürdüğü sav da seninki kadar geçerli."

"Ama cevher benim, onun değil."

"Aranızda hakemlik yapmak bize düşmez; biz gidince sorunu aranızda halledersiniz. Ama sırf meraktan soruyorum, tuhaf bulduğunuz bizim gibi yaratıklar için bile azaptır merak, onu sen mi muhafaza edeceksin, Baldanders?"

Dev, kafasını iki yana salladı. "Laboratuvarımda böyle bir hurafe abidesi bulundurmak istemem."

"Öyleyse aranızdaki anlaşmazlığı çözmek pek zor olmayacaktır," buyurdu Barbatus. "Severian, gemimizin kalkışını seyretmek ister misin? Baldanders her gelişimizde seyreder. Yapay veya doğal manzaralara hayran kalacak türde birisi değildir ama sanırım izlemeye değer buluyor."

Beyaz cüppesini düzelterek kafasını öte yana çevirdi.

"Muhterem Hierodullar,"dedim. "Memnuniyetle seyrederim ancak gitmenizden önce size bir şey sormak istiyorum. İçeri girdiğimde beni gördüğünüze çok sevindiğinizi söyleyip diz kırdınız. Ciddi miydiniz yoksa başka bir mânâda mı öyle dediniz? Beni başka birisiyle mi karıştırdınız?"

Baldanders ile Dr. Talos kakojenlerin gideceğini duyar duymaz ayağa kalkmıştı. Familumus sorularımı dinlemek üzere geride kalmıştı ama diğerleri gitmek üzere çoktan harekete geçmişlerdi. Barbatus üst kata çıkan merdiveni tırmanıyordu. Pençe'yi hâlâ elinde tutan Ossipago da hemen peşindeydi.

Cevheri kaybedeceğim korkusuyla ben de peşlerine takılınca Famulimus benimle beraber yürümeye koyuldu. "Sınavımızı geçemesen de söylediklerimde samimiydim." Sesi harikulade bir kuşun ötüşü gibiydi, ulaşılmaz bir ormana köprü kuruyordu dipsiz uçurumları aşarak. "Bir bilsen ne kadar sık

akıl danışıldı bize, Vasal. Başkalarının taleplerini ne çok yerine getirdik. Su kadınlarını bilirsin herhalde. Ossipago, yiğit Barbatus ve ben, onlar kadar akıllı değil midir dersin?"

Derin bir nefes aldım. "Ne demek istediğinizi anlamadım. Ama türünüzün çirkinliğini bir şekilde sezsem de özünüzde iyisiniz. Bahsettiğiniz su perileriyse iyi değildir, çok güzeldirler ama bir yandan da korkunçturlar, suratlarına bakmakta zorlanırım."

"Dünya iyi ile kötünün savaşından mı ibaret? Bundan daha fazlası olabileceğini hiç düşünmedin mi?"

Düşünmemiştim, suratına bakakaldım.

"Demek ki benim de dış görünüşüme nezaketen katlanacaksın. Kusura bakmazsan bu maskeyi çıkarabilir miyim? İkimiz de bunun bir maske olduğunu ve sıcaklattığını biliyoruz. Baldanders önden gitti nasıl olsa, görmez."

"Nasıl dilerseniz, Haşmetlim," dedim. "Ama söyler misiniz..."

Famulimus, âdeta rahatlamış gibi, bir çırpıda kisvesinden sıyrıldı. Ortaya çıkan surata surat denemezdi, bir cüruf tabakasında bir çift gözdü. Derken elini yine suratına götürdü ve o maske de düştü. Altındaki surat tuhaftı, Mutlak Yuva bahçelerinde gördüğüm hareketli heykellerin dingin simasına sahipti ama canlı bir kadının güzel yüzünden ziyade onun can maskesinden sıyrılmış hâli gibiydi.

"Bir maskenin de altında maske olabileceği hiç aklına gelmedi mi, Severian?" dedi kadın. "İki maskeyle dolaşırım ama üçüncü maskem yoktur. Aramızda riya kalmadı artık, yeminle. Dokun, Vasal, parmaklarını yüzüme değdir."

Çekindim, o da elimi tutup yanağına götürdü. Soğuk ama canlıydı teni, doktorun kuru sıcak cildinin tam tersi.

"Yüzümüzde gördüğünüz tüm korkunç maskeler Urth uyruklu akranlarınızın simalarıdır. Kâh böcek olur kâh taşemen, az önceki de can çekişen bir cüzamlı suratıydı. Hepsi sizin kardeşleriniz, yine de tiksiniyorsunuz."

Kulenin en üst katına varmak üzereydik. Adım attığımız

ahşap basamaklar yer yer kararmıştı. Baldanders ile hekimini sürgüne yollayan yangın felaketinden yadigârdı bunlar.

Elimi geri çekince Famulimus maskesini tekrar taktı. "Niçin maskeyle dolaşıyorsunuz?" diye sordum.

"Halkınız bizden nefret etsin ve korksun diye. Böyle dolaşmasaydık, Severian, sıradan insanlar bizlere değil de başka birinin hükümdarlığına ne kadar süreyle boyun eğerlerdi? Irkınızın idare şekline karışacak değiliz. Türünüzü kendimizden esirgemeseydik, Özerk'iniz Zümrüdüanka Tahtı'nda hâlâ oturuyor olur muydu?"

Aşinası olduğum bir hisse kapıldım, benzerini dağlarda rüyadan uyanınca da hissederdim bazen, hani şaşkınlıkla kalkıp da oturduğumda göğe bir çam ağacıyla mıhlanmış yeşil ayı ve haşin dağların heybetli çehresine bakınca karlı yamaçları görmezdim de Üstat Palaemon'nun çalışma odasının duvarları gelirdi ya gözümün önüne, koğuşlar ya da Thecla'nın kapısı önündeki muhafız masasında oturuşum, aynı öyle bir his.

"Madem öyle bana neden gösterdiniz?" demeyi başardım.

O da şöyle yanıtladı: "Bizi görmüş olsan da bir daha görüşmeyeceğiz. Arkadaşlığımız başladığı yerde bitiyor maalesef. Yolları ayrı düşen dostlardan bir hoş geldin hediyesi olarak farz et bunu."

Derken, önden giden doktor, bir kapıyı ardına kadar açıverdi. Sağanak yağmurun gürültüsüyle birlikte kulenin kuru soğuk havasızlığını yaran buz gibi bir temiz hava doldu içeri. Baldanders eşikten geçebilmek için kamburunu çıkarıp yan döndü. İleride, Dr. Talos'un meçhul tedavisine rağmen, kapıdan geçemeyecek kadar irileşeceğini idrak edince sarsıldım. Kapıyı genişletmek gerekecekti muhtemelen, hatta merdivenleri de, oradan düştüğü takdirde kesin ölürdü zira. Vaktiyle kafamı kurcalayan başka bir muamma da çözülmüş, kulesindeki odaların niçin devasa ve yüksek tavanlı olduğunu da anlamıştım böylece. Akabinde mahzenler hatırıma geldi, açlığa terk edilmiş mahkûmları nerede hapis tuttuğunu merak ettim.

35
İşaret

Aşağıdan bakınca kulenin ucuna konmuş gibi görünen gemi aslında ucunda değildi. Daha ziyade bir zincir boyu kadar üstümüzde havada asılı duruyordu. Sağanak yağmura karşı sığınak oluşturamayacak kadar yüksekteydi. Hafif kavisli gövdesi siyah sedef gibi parlıyordu. Ona bakarken ister istemez feza boşluğundaki rüzgârlarla fora yelken gidişini hayalimde can-

landırdım. Tam da acaba mürettebat bizi yukarıdan dikizliyor mudur diye meraklanıyordum ki, bir ara pencere önünde dolaşan denizci kılıklı çirkin yaratıklardan biri sahiden de ortaya çıktı, sincap gibi tepeüstü emekleyerek, turuncu bir ışıkla sarmalanmış hâlde, ırmaktaki bir taş kadar ıslak ve *Terminus Est*'in yalımı kadar kaygan görünmesine rağmen geminin gövdesine tutuna tutuna aşağı indi. Tarif ettiğim şu maskelerden birini takmıştı ama artık onun bir maske olduğunu biliyordum. Ossipago, Barbatus ve Famulimus'u görünce daha fazla inmedi ve hemen akabinde yukarıdan bir yerlerden, yine parlak turuncu renkte, incecik bir ışın demeti süzüldü.

"Artık gitmemiz gerek," dedi Ossipago, Baldanders'a Pençe'yi uzatarak. "Sana anlatmadığımız her şeyi iyi düşün, neleri göstermediğimizi hatırından çıkarma."

"Olur," dedi Baldanders, olağanüstü sıkkın olduğunu sesinden anladım.

Ossipago ışın demetine girince yukarı kaydı, sonra da

geminin kavisli kenarını dönerek gözden yitti. Nedense aslında yukarı süzülmemiş de gemiye dalmış gibi geldi bana, sanki gemi başlı başına bir dünyaydı da körlemesine bir açlıkla her şeyi kendisine çekiyordu, aynı Urth gibi. Belki de sebebi Ossipago'nun havadan daha hafif hâle gelmesiydi, bir denizcinin teknesinden suya daldıktan sonra yüzeye çıkması gibi, hani atamanın teknesinden atladıktan sonra benim de başıma gelmişti ya, öyle.

Neyin nesiyse artık, Barbatus ile Famulimus da peşinden gitti. Famulimus gövdenin kıvrımında gözden yitmeden önce el salladı. Doktor ile Baldanders kadının kendileriyle vedalaştığını zannetmiştir mutlaka, halbuki bana el salladığını biliyordum. Yüzümü döven yağmur kukuletama rağmen göz açtırmıyordu.

Gemi önce yavaşça kalktı, sonra hızlandıkça hızlanarak geri gitti, yukarıya kuzeye güneye doğuya veya batıya diyemeyeceğim bir yönde ufalıp bir anda gözden yitiverdi.

Baldanders bana döndü. "Onları duydun."

Anlamadım ve dedim ki: "Onlarla konuştum; evet, sur kapısını açıp beni içeri davet eden Dr. Talos'tu."

"Bana hiçbir şey anlatmadılar. Bana hiçbir şey göstermediler."

"Gemilerini görmek," dedim, "onlarla konuşmak, bunlar hiç de az buz şeyler değil."

"Benim ilerlememi sağlıyorlar. Daima ilerlememi. Beni mezbahalık bir öküzmüşüm gibi güdüyorlar."

Mazgallı sipere yürüdü ve yağmurla çalkalanan suları bir süt deryasını andıran uçsuz bucaksız göle baktı. Mazgallar benim kafamdan birkaç karış yüksekti ama Baldanders bir küpeşteye tutunur gibi üzerine koydu ellerini. Yumruk yaptığı elinde Pençe'nin mavi parıltısını gördüm. Dr. Talos pekrinimden çekiştirdi ve bu fırtınalı havada içeri girsek daha iyi olur gibisinden bir şey geveledi, ama gitmeye hiç niyetim yoktu benim.

"Sen daha doğmamıştın bile. İlk başta bana yardım ettiler, yalnızca fikir beyan ediyorlardı gerçi, sorular soruyorlardı. Artık sadece sezindiriyorlar. Bazı şeylerin belki mümkün olabileceğini çıtlatmakla yetiniyorlar artık. Bu gece o kadarını bile yapmadılar."

Adalıları deneyleri için alıkoymaktan vazgeçmesini talep edecektim ancak bunu nasıl dile getireceğimi bilmediğimden patlayıcı gülleleri gördüğümü, kesinlikle harikulade olduklarını ve büyük bir başarı addettiğimi belirttim.

"Natriyum," dedi, yüzünü bana dönerek, dev kafasını karanlık göğe kaldırdı. "Hiçbir şey bilmiyorsun. Natriyum denizde sürüsüne bereket bulunan doğal bir maddedir alt tarafı. Bir oyuncaktan ibaret olmasa balıkçılara verir miydim sanıyorsun? Hayır, en büyük eserim kendimim. Tek muhteşem eserim var, o da ben!"

Dr. Talos fısıldadı: "Şu hâline bir bak, niye yadırgadın? Doğru diyor!"

Fısıltıyla karşılık verdim. "Ne demek istiyorsun?"

"Kale? Canavar? Bilim adamı? Madem açtın konuyu söyleyeyim. Geçmişteki önemli olayların müteakip çağlara gölge düşürdüğünü muhakkak biliyorsundur. Güneş karanlığa gömülürken geçmişe bizim gölgemiz vuracak, insanlığın rüyalarını depreştirecek."

"Delisin," dedim. "Ya da gırgırındasın."

"Deli mi?" Baldanders gürledi. "*Sensin* deli. Sihir hayalleriyle kafayı bozmuşsun. Bize nasıl da gülmüşlerdir. Hepimize barbar diyorlardır şimdi... Üç ömürdür harcadığım onca emek."

Kolunu dışarı uzatıp avucunu açtı. Pençe onun için ışıldıyordu artık. Elinden kapmak için hamle yaptım. Birden fırlatıp attı. O yağmurlu gece karanlığında nasıl da çaktı ışığı! Âdeta feza boşluğundan Skuld'un ta kendisi düşmüş gibi parladı.

Surların dışında bekleyen göl ahalisinin narasını işittim.

Onlara işaret vermediğim hâlde, şahsıma yapılan saldırıyı saymazsak belki, tek bir eylemle işaret vermişim kadar olmuştu. *Terminus Est* kınından sıyrıldığında savaş narası hâlâ yankılanıyordu rüzgârda. Vurmaya hazırlanarak kılıcı kaldırdım, ama deve yaklaşmama kalmadan Dr. Talos aramıza giriverdi. Darbemi karşılamak için kaldırdığı silahı asası sandım. Eğer Pençe'nin kaybıyla yüreğim paramparça olmasaydı karşıma onunla çıkmasına gülerdim. Kılıcım çelikte çınladı. Onu geri sendelettiği hâlde darbemi karşılamayı başarmıştı. Baldanders beni çelene itti ve toparlanmama fırsat vermeden kaçtı.

O anda doktorun deşme hamlesinden kaçmam mümkün değildi, neyse ki is karası pelerinim gözünü yanılttı herhalde ki kaburgalarımı hedef alan asasının sivri ucu taşa çarptı. Ona kabzayla vurdum, feleğini şaşırdı.

Baldanders ortalıkta görünmüyordu. Hemen arkamdaki kapıya bodoslama daldığını anlamam uzun sürmedi. Kaçarken beni kenara itmesi gayri ihtiyari bir hareketti, tıpkı kafası bin türlü işle meşgul bir adamın odadan çıkarken muma üflemeyi ihmal etmemesi gibi.

Doktor taş zemine serilmişti. Kulenin aynı zamanda damı olan zeminin taşları gün ışığında gri görünüyordu belki ama o anda yağmurdan simsiyah kesilmişti. Kızıl saçı ve sakalı hâlâ görünüyordu da o sayede anladım yüzüstü yattığını, kafası yana dönük. Halbuki o kadar sert vurmadığımı sanıyordum, demek ki zannettiğimden daha güçlüymüşüm, bazen başkalarından da duyardım gerçi. Böbürlenerek caka sattığıma bakmayın, o sırada asıl aklımdan geçen Dr. Talos'un, belki Baldanders hariç, herkesin bildiğinden daha güçsüz olduğuydu. Onu oracıkta katletmem işten bile değildi, *Terminus Est*'in küt ucunu bir hamlede kafatasına gömebilirdim.

Onun yerine, elinden düşürdüğü silahını aldım. İncecik bir gümüş mil gibi duruyordu yerde. İşaretparmağım kalınlığında, tek kenarlı bir bıçaktı, çok keskin, cerrah neşteri gibi.

Biraz sonra kahyasının defalarca gördüğüm baston sapıyla tıpatıp aynı olduğu dikkatimi çekti. Bir kılıç asaydı, aynı Vodalus'nun bir zamanlar bizim kabristanda kullandığına benzer. Doktorun bu kılıcı benden habersiz fersahlarca taşırken benim de kendi kılıcımı hamal gibi sırtımda taşıdığım aklıma gelince yağmurun altında durmama rağmen gülümsedim. Bana saplayacağım derken taşa çarpınca ucu kırılmıştı. Kırık kılıcı çelenden aşağı fırlattım, tıpkı Baldanders'ın Pençe'yi fırlattığı gibi, sonra da devi gebertmek üzere aşağı indim.

Merdivenleri tırmandığımızda Famulimus'la muhabbete fazlasıyla daldığımdan ötürü, önünden geçtiğimiz odalara pek dikkat etmemiştim. Yalnız en üst kattaki bir odada her şeyin kırmızı örtüyle kaplı olduğu hatırımdaydı. İnerken orada kızıl küreler de gördüm. Artık kakojen demeye dilimin varmadığı üç varlıkla tanıştığını geniş odanın tavanından sarkan gümüş avizeler gibi alevsiz yanan kandillerdi bunlar. Küreler kuş kemiği kadar ince ve hafif görünen, zemine sabitlenmiş fildişi kaidelerin üzerine oturtulmuştu. Zemin çıplak değil, âdeta bir kumaş deryasıydı, farklı tonlarda ve dokularda ama hepsi kırmızı. Bu odanın tavanına bir de telamonların taşıdığı bir çardak geriliydi. O da kızıldı ama üzerine bin tane gümüş tabaka işlenmiş, Özerk'in pretoryanlarının zırhları kadar kusursuz, ayna gibi parlıyorlardı.

Merdiveni tekrar inmeye hazırlanıyordum ki gördüğüm şeyin devin yatak odası olduğunu anladım. Döşeği normal bir yataktan beş misli büyüktü, zeminle bir olduğu için de vişneçürüğü ve kiraz kırmızısı nevresimi yerlere saçılıp kızıl halıyı da örtmüştü. Tam o anda, darmadağınık örtülerin arasında bir surat gördüm. Kılıcımı kaldırmamla suratın kaybolması bir oldu. Merdivenden uzaklaşıp yumuşacık örtülerden birini çektim. Altından (kulamparalık söz konusuysa şayet) kulamparanın oğlanı çıktı ve yataktan kalkarak küçük

çocuklarda bazen rastlanan bir arsızlıkla baktı yüzüme. Hakikaten yaşı küçüktü ama boyu en az benim kadar vardı. Bu çıplak oğlan öyle şişkoydu ki koca göbeği yüzünden ufacık cinsel organları görünmez olmuştu. Kolları altın iplerle dikilmiş pembe yastıklar gibiydi. Kulaklarına ucunda ufacık çıngırakların sallandığı altın halkalı küpeler takılmıştı. Saçı da altın sarısıydı, kıvırcık. Bir bebeğin kocaman mavi gözleriyle bakıyordu bana.

Oğlanın iriliğine rağmen, Baldanders'ın bildiğimiz yaygın anlamında oğlancılıkla iştigal ettiğine bir türlü inanasım gelmedi. Gerçi amacına uygun bir şekilde oğlanın daha da irileşmesini bekliyor da olabilirdi. Tıpkı kendi bedensel gelişimini dizginleyip devasa gövdesini yılların getirdiği tahribata karşı koruduğu gibi, antropozofik bilgisinin elverdiği ölçüde bu zavallı oğlanın gelişimini hızlandırması da mümkündü. Bunu söylüyorum çünkü anladığım kadarıyla Dr. Talos'la beraber Dorcas ve benden ayrıldığı zamana dek oğlanla hiç ilgilenmemişti.

(Oğlanı bulduğum yerde bıraktım. Bugün bile akıbetine dair en küçük bir fikrim yok. Büyük ihtimalle ölmüştür; ama göl insanlarının onu himayelerine alıp beslemiş olmaları da muhtemel, keza sonradan onu bulmuşlarsa ataman ve halkı da aynısını yapmış olabilir.)

Zemin katına iner inmez orada gördüklerim oğlanı tümüyle unutturdu. Kırmızı örtülerle kaplı diğerinin aksine bu odayı sis kaplamıştı (daha öncesinde oradan geçerken sis olmadığına eminim). Katmerlenerek köpüren bu canlı buhar öbeği her nedense Yaradan'ın dudaklarından dökülen logosun* bir tezahürü gibi göründü gözüme. Gözlerimin önünde insan suretini aldı, mezar solucanı kadar beyaz, karşımda dikilerek dikenli bir kargı salladı bana. Alt tarafı bir hayalet olduğunu hiç düşünmeden kılıcımı beline çaldım.

---

* (Yun.) Tanrı kelamı. -*çn*

Bir duman sütununu biçmekten farkı yoktu. Ânında ufalmaya başladı, sis içe göçtü sanki, adamın boyu belim hizasında bile değildi artık.

Yoluma devam edip birkaç basamak daha indim. Katmerli, soğuk bir pusun içine dalmıştım. Derken çirkin bir yaratık baş verdi, o da adam gibi sisten mürekkep. Cüce görmüşlüğüm çoktu, kafaları ve gövdeleri normal büyüklükte ya daha iriyken, uzuvları, kaslı bile olsa, çocuk kadar kalmış olurdu. Karşımdaki yaratık cücenin tam tersiydi, kolları ve bacakları eciş bücüş güdük gövdesinde benimkilerden çok daha uzun.

Anti-cüce bir estoc* çekti. Ağzını çığlık atar gibi açtıysa da sesi çıkmadı. Silahını sis adamın boynuna sapladı ama hiç hesaba katmadığı kargı da kendi göğsüne saplandı. O anda bir kahkaha işittim. Neşeyle güldüğüne nadiren şahit olmuştum ama kimin güldüğünü anladım.

"Baldanders!" diye seslendim.

Dumanların arasında kafası belirdi, tıpkı şafakta sislerden sıyrılan dağ zirveleri gibi.

* İnce uzun, iğne gibi sivri uçlu bir kılıç türü. -*çn*

36
Kale Kavgası

"Al sana gerçek düşman," dedim. "Silahı da gerçek." Kılıcımı önümde tutarak sisin içine yürüdüm.

"Bulut odamda gördüklerin de gerçek düşman," diye gürledi Baldanders, sesi gayet sakindi ama. "Dışarıdakiler, avludakiler hariç. İlk gördüğün senin dostlarından biriydi, ikincisiyse benim düşmanlarımdan biri."

Bunları derken sis ayrıştı. Odanın ortasında durduğunu gördüm, koca bir koltukta oturuyordu. Ona döndüğüm anda koltuktan kalktı ve sırt kısmından tuttuğu gibi, sepet fırlatır gibi rahatlıkla üzerime fırlattı. Hedefi ıskalayan koltuk bir karış öteme düştü.

"Demek şimdi de beni öldürmeye kalkışacaksın," dedi. "Hem de aptal bir muska uğruna. Yatağımda uyuduğun o gece seni gebertmeliymişim."

Ben de aynısını söyleyebilirdim ama tenezzül edip de karşılık vermedim. Çaresizlik ayağına yatarak beni gafil avlamaya çalıştığı aşikârdı. Gerçi silahı yok gibi görünüyordu ama boyu benim iki mislimdi, keza benden en az dört misli daha kuvvetli olduğunu varsaymak için de her türlü gerekçem vardı. Beri yandan, çam yarmasına yaklaşırken, bana hatırlattığı gece rüyamda gördüğüm kukla oyununu sahnelemekte olduğumuzu da düşünüyordum. O rüyada tah-

ta devin elinde bir çomak vardı.[*] Ben ona yaklaştıkça adım adım geri çekiliyordu ama beni her an kıskıvrak yakalayacakmış gibi de hazırdı.

Ansızın, merdivenden az buçuk uzaklaşmıştık ki, arkasını dönüp kaçtı. Bir ağacın koştuğunu görmek gibiydi, afallatıcı.

Aynı zamanda çok da çevikti. Koca cüssesine rağmen her adımda iki arşın katediyordu, dolayısıyla duvara benden önce ulaştı. Ossipago'nun dışarıyı seyrettiği pencereye benzer bir girinti vardı orada.

Bir an niyetinin ne olduğunu kestiremedim. Pencere onun dışarı çıkamayacağı kadar dardı. Koca ellerinin ikisini birden girintiye soktu. Taşların ufalandığını işittim. Ne yapacağını tam zamanında anlayıp birkaç adım geri çekilmeyi başardım. Hemen akabinde taş duvardan koca bir blok kopardı. Kafasının üzerine kaldırıp bana fırlattı.

Yana sıçrayıp kurtuldum. Bir tane daha kopardı, sonra bir tane daha. Üçüncüde can havliyle yere attım kendimi, kılıcımı bırakmadan, dördüncüden de yuvarlanarak kaçtım. Duvarı iyice zayıflattığı için taşları daha rahat koparıp art arda atmaya başlamıştı. Yerde yuvarlanırken, tamamen şans eseri, ufacık bir kutuya denk geldim, mazbut bir ev hanımının ziynet kutusundan daha büyük değildi ve yerde duruyordu. Üzerinde ufak düğmeler vardı. Şekilleri bana Üstat Gurloes'un Thecla'ya işkence ederken döndürdüğü ayar düğmelerini anımsattı. Baldanders duvardan bir taş daha koparmaya kalmadan kutuyu avuçladığım gibi düğmelerinden birini çevirdim. Odanın zemininden yine sis fışkırdı ve çabucak baş hizama kadar yükseldi. Bir beyazlık deryasında kördüm artık.

"Aleti buldun demek," dedi Baldanders, kalın sesiyle tane tane. "Keşke kapatsaymışım. Artık seni göremiyorum ama sen de beni göremiyorsun."

---

[*] Bkz. 1. kitap 15. bölüm. -*çn*

Ses çıkarmadım çünkü taş bloğu kafasının üzerine kaldırmış, fırlatmak üzere ses etmemi beklediğini biliyordum. Belki yirmi kez nefes alıp verdikten sonra olabildiğince sessiz yaklaşmaya başladım. Tüm kurnazlığına rağmen kendisi kesinlikle sessiz yürüyemezdi. Dört adım atmıştım ki taş tam arkamda patladı. Duvardan başka bir parça kopardığını işittim.

Bardağı taşıran son damla oldu o taş. Ardından sağır edici bir gümbürtü koptu. Pencerenin üstünde kalan duvarın yıkıldığını anladım. Ölmüş olsa bari diye umutlandım bir an. Sis hemen dağılmaya başladı, duvardaki oyuktan gece karanlığına, yağmura karıştı hızla. Bir de baktım ki dev koca deliğin ağzında hâlâ ayakta.

Kopardığı taşı duvar yıkılınca düşürmüş olsa gerek ki elleri boştu. Şaşkınlığından faydalanıp onu gafil avlarım ümidiyle üzerine hücum ettim. Yine çok çevik davrandı. Duvarın kalan parçasına tutunup dışarı atlayıverdi. Açıklığın ağzına geldiğimde epey aşağıya çoktan inmişti. Yaptığı inanılır gibi değildi; ancak dikkatli bakınca, kulenin o kısmına odadaki ışığın vurması sayesinde, dış cephenin harçla sıvalı olmadığını, taşların arasında epey geniş boşluklar bulunduğunu, duvarın da içe doğru kavis yaptığını gördüm.

Terminus Est'i kınına sokup peşine düşmek geçti aklımdan ancak bunu yaptığım takdirde fevkalade savunmasız kalırdım, ayrıca Baldanders mutlaka benden önce yere konardı. Elimdeki kutuyu arkasından fırlattım, sonra da yağmurda onu tümüyle gözden yitirdim. Başka seçeneğim kalmadığından gerisingeri merdivene döndüm ve kaleye girerken gördüğüm kata indim.

Geçen defasında ıssızdı, antika düzenekler haricinde de hiçbir şey yoktu. Oysa şimdi içerisi curcunaydı. Baldanders'ın bulut odası dediği yerde hayaletini gördüğüm tayf benzeri yaratığın türdeşi olan çirkin varlıklar sürüsüne bereketti, ma-

kinelerin altında üstünde cirit atıyor, içlerinden geçiyordu. Bazıları Tayfun gibi iki kafalıydı; bazısı dört kollu; çoğu da orantısız uzuvlarıyla birer ucubeydi, bacakları gövdelerinden iki misli uzun, kolları baldırlarından kalın. Hepsi silahlıydı, gördüğüm kadarıyla da delirmişlerdi, zira adalılarla dövüşürken bir yandan da birbirlerine vuruyorlardı. Baldanders'ın söyledikleri hatırıma geldi; kale avlusu hem dostların hem de düşmanlarımla dolu demeye getirmişti. Kesinlikle haklıydı, bu yaratıklar birbirlerine saldırdıkları gibi gördükleri yerde ona da saldırırdı.

Kapıya varana kadar üç tanesini biçtim. Kuleye giren göl adamlarını da, aradığımız düşman dışarıda diyerek seferber edip peşime takmayı başardım. Kaleye girme cesareti göstermelerine şaşırmıştım çünkü karanlık merdiven boşluğundan hâlâ akın eden zırdeli canavarlardan ne kadar korktukları (kardeşlerinin ve çocuklarının hayaletleriyle boğuştuklarını zerre idrak edemedikleri) suratlarından okunuyordu. Varlığımın onları teşvik ettiğini görmekse şahaneydi. Önlerine düştüm, nereye gidersem gideyim peşimden gelecekleri bakışlarından belliydi. Üstat Gurloes'un makamından aldığı keyfi sanırım ilk kez hakikaten kavradım. O vakte kadar sırf başkaları üzerinde tahakküm kurmaktan zevk duyduğuna yormuştum bunu. Bir sürü delikanlının, Thecla gibi dostlarımı ben nasıl feda ettiysem, yavuklularından neden vazgeçtiklerini ve muğlak talimatlarla verilmiş vazifeleri niçin kabul ettiklerini anladım.

Yağmur hız kesmişse de hâlâ sicim gibi yağıyordu. Basamaklarda ölüler yatıyordu, çoğu da devin yaratıklarının cesetleriydi. Üzerlerine basarak inmeye kalkışırsam düşeceğimden korktuğum için birkaç tanesini tekmeleyip merdiven boşluğuna yuvarladım. Avlu hâlâ kavga kıyametti, yine de aşağıda çatışan yaratıkların hiçbiri bize bize hücum etmedi. Merdivendeki adamlar kulede bıraktıklarımızın aşağı inmesini de engelliyorlardı. Baldanders ortalıkta yoktu.

Savaşmak, anladım ki, başlı başına heyecan verici olsa da, tarifi zor bir eylem. Sona erdiğinde insanın aklında en çok kalan -çatışma ânında zihin sırf mücadeleyle meşgul olduğu için her şeyi akılda tutamıyorsunuz- hücum ve savunma hamlelerinden ziyade kapışmalar arasında yaşanan fasılalar oluyor. Kale avlusundaki çatışmada Baldanders'ın peydahladığı canavarların dördünü kılıçtan geçirdim, ama hangisiyle güzel hangisiyle kötü savaştım, ayırt edemem.

Mecburen girdiğim delice çatışmada *Terminus Est*'in tasarımı kadar karanlık ve yağmur da lehimeydi. Sadece resmi eskrim müsabakalarında değil, kılıç ve mızrakla yapılan birebir dövüşlerde de ortamın iyice aydınlık olması gerekir ki hasımlar birbirlerinin silahını görebilsin. Avlu hiç de aydınlık sayılmazdı. Ayrıca Baldanders'ın yaratıkları intihar edercesine görüngörünerek saldırdıkları için akıbetleri feci oluyordu. Kılıç darbelerimden eğilerek veya zıplayarak kaçmaya çalışsalar da hemen akabindeki darbeden kurtulamıyorlardı. Girdiğim bölük pörçük muharebelerin her birine yer yer adalı savaşçılar da iştirak etti, hatta bir tanesinde düşmanımı benim yerime onlar hakladı. Diğerlerinde onlar düşmanın dikkatini dağıtıp yaralarken ölümcül darbeyi ben indirdim. İyi icra edilmiş bir infaza kıyasla bu çatışmaların hiçbiri tatminkâr değildi.

Dördüncüsünden sonra geriye bir tanesi bile kalmadı, her yere ölüleri saçılmıştı. Adalıları etrafıma topladım. Hepimiz zafer sarhoşluğu içindeydik. Bir deve saldıracak kadar heveslidiler, ne kadar iri olursa olsun; ancak duvar yıkılırken avluda olanlar bile dev falan görmediklerine yemin ediyordu. Kör olduklarından kuşkulanmaya başlıyordum ki, onlar da delirdiğime kanaat getirmeye hazırdı muhakkak, imdadımıza ay yetişti.

Ne tuhaftır. Herkes gökte arar bilgiyi, ya olayların gidişatına etkilerini anlamak için takımyıldızları incelerler ya da Baldanders'ın yaptığı gibi, cahillerin kakojen dediği varlık-

lardan gasp ederler semavi ilmi. Yahut, rençperlerin balıkçıların vesairenin yaptığı gibi göğe bakarak hava durumunu kestirmeye çalışırlar ama hiç kimse gökten medet ummaz, halbuki genellikle oradan gelir aradığımız yardım, tıpkı o gece benim başıma geldiği gibi.

Bulutlar aralandı. Aralıksız yağan yağmur tam anlamıyla dinmedi ama avluya çok kısa bir süreliğine ay ışığı vurdu (tam tepemizdeydi, dolunay değildi henüz ama çok parlaktı). Mutlak Yuva'nın düşler katında sahne aydınlatmasında kullanılan şu koca ışıtaçlar gibiydi. Aydınlattığı ıslak taşlar durgun bir kara gölün suları gibi parladı. Taşta yansımasını gördüğüm manzara öyle olağanüstüydü ki ölene kadar nasıl bakakalmadığımı düşündükçe hayret ediyorum şimdi. Apışıp kalsaydım fazla uzun sürmezdi zaten.

Zira Baldanders tam üzerimize düşüyordu; yavaşça düşüyordu ama.

37
Terminus Est

Kahverengi kitapta gökten aynı o şekilde süzülerek Urth'a inen melek tasvirleri vardır, başları dik, gövdeleri aşağı dönük olduğu için göğüslerinin üst kısmı ile yüzleri aynı hizada. İkinci Yuva'daki kitapta gördüğüm dev yaratığın bende uyandırdığı dehşet ve hayret duyguları hâlâ hatırımdadır; ne var ki onun bile daha ürkütücü olduğunu düşünmüyorum. O yüzdendir ki şimdi Baldanders aklıma geldikçe hep onu hatırlıyorum. Yüzü haşindi. Ucunda fosforlu bir küre bulunan bir topuzu havaya kaldırmıştı.

Alacakaranlıkta dalışa geçmiş bir baykuş gören çil yavruları gibi dağıldık. Rüzgârını hissedip arkama dönmemle yere konduğunu görmem bir oldu. Seyrettiğim sokak akrobatlarının yaptığı gibi boşta kalan eliyle yerden destek alıp takla atar gibi ayağa fırladı. Belinde daha önce görmediğim bir kemer vardı, metal prizmalarla örülü kalın bir kuşak. Ben onu duvardan aşağı iniyor sanırken topuzu ve kuşağı almak için kuleye nasıl tekrar girdiğine hiç aklım ermedi. Muhtemelen görmediğim büyük bir pencereyi ya da kapıyı kullanmış, vaktiyle kıyı ahalisinin yaktığı kalede sağlam kalan bir müştemilata geçmişti. İki aleti tek kolunu bir pencereden içeri uzatıp almış olması da mümkündü.

Ama, of, sessizce süzülerek inmesi yok muydu, fakir kulübesi kadar iri gövdesiyle sergilediği o zarafet, şu tek eli üze-

rinde takla atarak ayağa fırlaması. O sessizliği tarif etmenin en iyi yolu suskunluktur... amma zarafet!

Pelerinimi savurtarak fır döndüm. Kılıcımı, elimdeyken sıklıkla yaptığım üzere, vurmak üzere kaldırmıştım. Daha önce zahmet edip de hiç düşünmediğim bir ayrıntı o anda dank etti kafama. Meğer yazgım beni yollara düşürüp de kıtanın yarısını aştığım, Urth'un derinliklerindeki tehlikelere göğüs gerdiğim, yangınlardan geçtiğim, sudan ve şimdi olduğu gibi havadan gelen düşmanlara karşı koyduğum onca süre zarfında hep bu silahla, sıradan bir insanı baltayla papatya kesercesine biçen bu kadar ağır bir kılıçla dolaşmamın sebebi buymuş dedim. Baldanders beni görünce ucu sarımtırak beyaz parlayan topuzunu kaldırdı. Sanırım bir tür selamdı bu.

Göl ahalisinden beş altı adam mızrakları ve dişli sopalarıyla etrafını sardıysa da ona fazla yaklaşmadı. Ne zaman ki onunla ikimiz karşı karşıya durduk, sebebini anladım. Öncesinde hiç bilmediğim, yaşamadığım bir dehşetti hissettiğim. Ondan veya ölümden korkmak değildi bu, *katıksız* korkuydu. Ensemi bir hortlak okşamış gibi saçımın diken diken olduğunu hissettim, ki bunu başkalarından işittiğimde hep abarttıklarını düşünürdüm, palavra sıkarken lafın gelişi söylediklerini. Dizlerimin bağı çözüldü, hatta iyi ki titrediğimi karanlıkta kimsecikler görmüyor diye sevindim. Yine de aramızdaki mesafe kapanıyordu.

O kadar kuvvetli birinin o büyüklükteki bir topuzla indireceği darbeden asla sağ çıkamayacağımın pekâlâ ayırdındaydım; en fazla geri sıçrayıp kaçabilirdim. Aynı şekilde Baldanders da *Terminus Est*'in darbesinden sağ kurtulamazdı, çünkü bir aygırın koşum takımını zırh niyetine giyebilecek kadar iri olmasına rağmen zırhı falan yoktu, dolayısıyla alelade bir insanı tam ortadan bölecek kadar ağır ve keskin bir kılıcın tek bir darbesi onda ölümcül bir yara açmaya yeterdi.

Bunu o da biliyordu, o nedenle gösterişli hamlelerle silahlarımızı savursak da, mesafemizi koruduğumuz için, dö-

vuşüyormuş gibi yapan sahne oyuncularını andırıyorduk. Tüm bu süre boyunca dehşetin pençesindeydim, o kadar ki kaçmazsam kalbim infilak edecekmiş gibi hissediyordum. Kulaklarımda bir çınlama, gözümü topuz başından ayırmıyordum. Solgun bir ayla yaydığı için takibi kolaydı aslında. Çınlamanın ondan kaynaklandığını sonradan fark ettim. Değişmeyen pes bir tonda çınlayan, silahın ta kendisiydi. Hani bir şarap kadehine bıçağını çarparsın da çınlaması epey bir süre kesilmez ya, aynı öyle. Hiç kuşkusuz dikkatimi dağıtan da bu keşifti, alt tarafı bir anlık dalgınlıktı halbuki. Topuz yandan değil de bir çadır direğini çakan çekiç gibi yukarıdan indi. Tam zamanında yana kaçtım. Çınlayan parlak topuz başı suratımı teğet geçip ayaklarımın dibindeki taşı bir çömlek gibi paramparça etti. Sıçrayan kıymıklardan biri kaşımı yardı. Suratıma oluk gibi kan aktığını hissettim.

Baldanders bunu görünce bön bakışları zaferle parladı. O andan itibaren önüne gelen taşa vurmaya başladı. Taşlar her darbede un ufak oluyordu. Geri çekilmek zorunda kaldım, geri gide gide sırtım en sonunda alçak bir duvara dayandı. Duvardan sırtımı ayırmaksızın yan yan geri çekilmeyi sürdürdüğüm esnada dev, eskisinden de iyi istifade ettiği silahını yatay savurmaya ve art arda duvara vurmaya başladı. Çakmaktaşı kadar keskin taş kıymıkların birçoğu beni ıskalarken birçoğu da isabet etti. Çok geçmeden yüzüm gözüm kan içinde kalmış, göğsüm ve kollarım kıpkırmızı kesilmişti.

Topuzun darbesinden belki yüzüncü kez kaçtığım sırada ayağım bir şeye takıldı. Az kaldı düşüyordum. Sura çıkan merdivenin en alt basamağıydı. Geri çekilmeye devam ederken yükseklikten de biraz istifade etmek amacıyla basamağa çıktım. Surun üzerinde dar bir yaya yolu vardı. Adım adım gerileyerek oraya çıkıyordum. O anda sahiden de arkamı dönüp kaçabilirdim ama gözüm yemedi çünkü bulut odasındayken devi gafil avladığımda onun ne kadar seri koştuğu hatırımdaydı. Bir sıçrayışta tepeme binerdi, tıpkı benim

çocukken kulemizin altındaki zindanlarda sıçanları enselemem ve sopayla bellerini kırmam gibi.

Gelgelelim, mevcut koşulların hepsi de Baldanders'ın lehine değildi. Aramızdan beyaz bir şey uçtu ve koca koluna kemik uçlu bir mızrak saplandı, bir boğanın boynuna batan ylespil* dikeni misali. Göl ahalisi, çınlayan topuzdan yeterince uzaklaştıkları için öncesinde silah kullanmalarını önleyen dehşetten sıyrılmıştı artık. Baldanders bir an bocaladı, geri sendeleyerek mızrağı kolundan çıkardı. Başka bir tanesi suratını sıyırıp geçti.

Fırsat bu fırsat diyerek öne atıldım ama ayağım yağmurla kayganlaşmış bir kırık basamağa denk geldi. Az kaldı kenardan aşağı uçuyordum, son anda çelene tutundum. Tam kurtuldum derken devin topuzunun ışıldayarak indiğini gördüm. Darbeyi karşılamak üzere gayri ihtiyari *Terminus Est*'i kaldırdım.

Sanki orada katledilen tüm erkeklerin ve kadınların hayaletleri surun üzerinde toplanmış da bir ağızdan haykırmışlar gibi bir çığlık koptu, ardından da sağır edici bir patlama.

Bir an afallamış hâlde yere serildim. Ama Baldanders da afallamıştı. Topuzun efsunu kırılınca göl ahalisi yanımıza koşarak onu iki yandan kuşattı. Muhtemelen kılıcımın çeliği de kendisine has, doğal bir frekansa sahipti, o yüzden parmağımı yüzeyine her sürttüğümde hoş bir sesle çınlardı, defalarca gözlemlemiştim. Belki de topuza o tuhaf gücü veren düzeneğin tınısı fazla gelmişti ona. Bir cerrah neşteri kadar keskin, obsidyen kadar sert kenarı topuz başına denk gelmiş de olabilirdi. Her ne olmuşsa, topuzdan eser bırakmamıştı. Benim ellerimde de yalnızca kılıcın kabzası kalmıştı, ucunda da en fazla bir gez uzunluğunda bir metal parçası. Uzun zamandır iş gören içindeki cıvaysa, karanlıkta gümüş gözyaşları gibi yere damlıyordu.

---

* Çok eski dilde kirpi. -*çn*

Ayağa kalkmama fırsat kalmadan göl ahalisi tepeme üşüştü. Devin göğsüne bir mızrak saplandı, fırlatılan bir sopa da suratına isabet etti. Kolunu sallamasıyla göl savaşçılarının ikisi haykırarak surdan aşağı uçtu. Diğerleri ânında üzerine çullandı, ama silkinip hepsinden kurtuldu. Sendeleyerek ayağa kalktım, neler olduğunu hâlâ tam idrak edebilmiş değildim.

Baldanders bir an için çelenin üzerinde dimdik durdu; sonra da sıçradı. Taktığı kemerin büyük faydası vardı kuşkusuz, yine de bacaklarından aldığı kuvvet de muazzamdı. Yavaşça bir kavis çizdi havada, boşluğa doğru, ağır ağır alçaldı sonra. Gövdesine tutunmuş üç kişi daha havadayken burundaki kayalıklara düşüp öldü.

En sonunda kendisi de düştü, külçe gibi, sanki uçan bir gemiydi de güvertede hiç kimse kalmayınca düşmeye başlamıştı. Gölün süt beyazı suları volkan gibi patladı, sonra da onu yuttu. Bir şey yılan gibi kıvrılarak suyun içinden göğe fırladı, sudan yayılan ışıkta kâh kamaşarak, sonra da hırçın bulutların arasında gözden yitti. Hiç kuşkusuz kemerdi bu. Adalılar mızrakları önlerinde hazır bekleseler de devin kafası dalgaların arasından hiç çıkmadı.

38
Pençe

O gece göl ahalisi kaleyi talan etti. Onlara ne katıldım ne de kaleye girip uyudum. Toplantı yaptığımız çam korusunun ortasında, otların toprağı halı gibi örttüğü, dallarla korunaklı olduğu için de kuru kalmış bir yer buldum. Yaralarım temizlenip sarıldıktan sonra oraya gidip uzandım. Üstat Palaemon'dan bana yadigâr kalan kılıcın sapı yanımdaydı, o yüzden bir ölüyle yatmışım gibi hissettim; neyse ki rüyalarıma girmedi.

Burnumda çam kokusuyla uyandım. Urth yüzünü güneşe neredeyse tamamen dönmüştü. Her yerim ağrıyor, taş kıymıklarının açtığı yaralar sızlayıp yanıyordu ama Thrax'tan ayrılıp da kendimi yüksek ovalara vurduğumdan beridir gördüğüm en sıcak gündü. Korudan çıkınca güneşte ışıl ışıl parlayan Diuturna Gölü'nü gördüm. Taşların arasında körpe çimenler bitmişti.

Sırtımı Baldanders'ın kalesine vererek burundaki bir kayaya oturdum, masmavi göl ayaklarımın altında, *Terminus Est*'in hasar görmüş yalımının pırazvanasını gümüş ve akik kaplamalı güzelim kabzasından son kez ayırdım. Kılıcı kılıç yapan yalımıdır. *Terminus Est* bir mazi artık, yine de o kabzayı insan derisinden kınına gömerek seyahatimin geri kalanında yanımda taşıdım. O kabza bir gün başka bir kılıcı taşıyacak, benimkisi kadar kusursuz ve benim olamayacak olsa da.

Yalımın kalan parçasını öpüp göle fırlattım.

Sonra da kayaların arasında aramaya girişttim. Baldanders'ın Pençe'yi attığı yönü aşağı yukarı kestiriyordum ama gölden yana fırlattığına emindim, hatta cevherin suru öte yanına uçtuğunu da görmüştüm, buna karşın çok güçlü biri fırlatmış olsa da o kadar küçük bir nesnenin kıyıdan uzağa düşeceğine ihtimal vermiyordum.

Mamafih, çok geçmeden içime bir kurt düştü, ya göle düşmüşse ve ebediyen kaybolmuşsa diye, zira göl erimlerce derindi. Beri yandan göle düşmeyip bir yarığa sıkışmış olması da hâlâ ihtimal dahilindeydi. O zaman parıltısı görünürdü belki.

O yüzden aramayı sürdürdüm, göl ahalisinden yardım istemeye çekinerek, hatta olur da benden önce başka birisi bulur diye korktuğumdan dinlenmek veya karnımı doyurmak için bile mola vermedim. Akşam oldu, günbatımıyla beraber dalgıç kuşları çığırmaya başladı. Göl ahalisi beni adalarına götürmeyi teklif etti ama kabul etmedim. Kıyı ahalisinin gelmesinden veya Baldanders'ın öcünü almak üzere bir saldırı düzenlenmesinden endişeliydiler (devin ölmediğinden, gölün içinde sağ salim saklandığından şüpheleniyordum ama bunu onlara söylemeye cesaret edemedim) en sonunda ısrarım üzerine beni yalnız bıraktılar, ben de sarp kayalıklarda emekleyerek aramayı sürdürdüm.

En sonunda karanlıkta aramaktan yorgun düştüm ve günün ağarmasını beklemek üzere yassı bir kayaya çöktüm. Uzandığım yere yakın bir çatlakta ya da aşağıdaki sularda zaman zaman lacivert bir parıltı görür gibi oluyor, o yöne doğru elimi uzattığım ya da kayanın kenarına gideyim de aşağıya bakayım diye ayağa kalkmaya yeltendiğim her defasında rüya görmüşüm gibi sıçrayarak uyanıyordum. Acaba ben çamların altında uyurken cevheri başkası mı buldu diye yüz kez endişelendim, uyuduğum için de kendime lanetler okudum. Yüz kez de kendimi avuttum, başka birisinin bulması ebediyen kaybolmasından çok daha iyidir diyerek.

Tıpkı yazları çiğ etin sinekleri çekmesi gibi, saray da sahte âlimleri, filozofları ve akozmistleri kendine çeker, onlar da cepleri doldurulduğu ve akılları erdiği müddetçe, (ilk başlarda) Özerk'le tanışma umuduyla ve (sonraları) asil sülalelerden birine danışmanlık yapma beklentisiyle oraya çöreklenirler. Thecla da on altı yaşlarındayken, sanırım her genç kadının başına sıkça geldiği üzere, böyle kişilerin teogon ve teodise öğretilerine kaptırmıştı kendisini.

Anlattıklarından bir tanesi özellikle hatırımdadır. Bir phoebad* nihai hakikat kisvesiyle kadim bir safsatayı öne sürmüştü. Ona göre üç ayrı Adonai** vardı, şehrinki (veya halkınki) şairlerinki ve filozoflarınki. Gerekçesi de şuydu; insan bilincinin başlangıcından bu yana (şayet öyle bir başlangıç noktası varsa) bu üç kategoriye mensup muazzam sayıda insan ilahi sırra nüfuz etmek için gayret sarf ediyordu. Tanrı olmasaydı, bunu çoktan keşfederlerdi. Ama varsa, Hakikat'in onları yanlış yönlendirmesi mümkün değildi. Ne var ki toplumsal inançlar, rapsodistlerin içgörüleri ve metafizikçilerin kuramları birbirlerinden o kadar farklıydı ki çok az kişi tarafından kavranıyor, o konularda en küçük bir fikri dahi olmayan kişilerse aralarında hiçbir bağ kuramıyorlardı.

Thecla şunu sormuştu bana (yanıtını verebileceğimden bugün bile emin değilim); aynı istikamete giden üç ayrı yola sapıldığında, yaygın kanının aksine, aslında üç farklı noktaya varılmaz mı? Sonuçta, günlük yaşamımızda aynı kavşaktan ayrılan üç yolun hepsinin de aynı kapıya çıktığını varsaymayız.

Bu önermeyi mantıklı olduğu kadar nahoş da bulmuştum (hâlâ aynı fikirdeyim); bana göre tüm saplantılı fikirlerin dokusu aynıydı, o kadar sıkı örülmüş olurlardı ki en küçük bir itiraz, bir aydınlanma kıvılcımı dahi nüfuz edemezdi ağına,

---

* Ruhu ilahi bir varlık tarafından ele geçirilmiş kişi. Bu varlık genellikle Pheobus veya Apollo'dur. -*çn*

** Eski Ahit'e göre tanrının adlarından biri, mabut. -*çn*

üstelik insan zihni bu ağa bir kez düştü mü meselenin akla yatkınlığı asla sorgulanmazdı.

Buna mukabil Pençe de tartışma götürmeyen bir hakikatti. Değeri parayla ölçülemezdi. Hani dünyanın tüm takımadaları ve imparatorlukları bir araya gelse, göğün uzaklığı ile ufkun uzaklığı çarpılıp sonsuz katları alınsa, gene de dengi olamazdı. Benim inancıma göre, dış evrenden gelmiş bir nesneyse, cılız parladığına defalarca, göz kamaştırdığına da birkaç kez şahit olduğum ışığı, bir bakıma sahip olduğumuz yegâne aydınlıktı. O yok olduğu takdirde karanlıkta bocalar dururduk.

Ona aşırı değer biçtiğimi yanımda taşıdığım günlerde de düşünürdüm ama Diuturna Gölü'nün karanlık sularını oturduğum kayadan seyrederken, onca çılgınca serüvende haytalık ederken cevheri yanımdan ayırmadığım için aptallığıma doymayayım dedim içimden, en sonunda kaybettiysem müstahak bana. Gün doğumuna az kala ant içtim, akşama kadar yine bulamazsam kendi canıma kıyacaktım.

Sözümde durur muyum durmaz mıydım bilemiyorum. Kendimi bildim bileli hayatı severim. (Bence zanaatımda ustalaşmam yaşam sevgisi sayesindeydi çünkü aziz tuttuğum can alevinin kusursuzca sönmesini isterim, öbür türlüsüne katlanamam.) Elbette herkes gibi benim de canım kıymetliydi, Thecla'nın canıyla harmanlanmıştı artık. Verdiğim sözden dönseydim de ilk olmazdı benim için.

Neyse ki buna gerek kalmadı. Hayatımın en güzel günlerinden biri addettiğim o gün öğleye doğru, güneş ılıktan sıvazlarken sırtımı, gölün dalga sesleri kulağımda tatlı bir nağme, cevheri buldum. Daha doğrusu kalıntısını.

Kayalarda parçalanmıştı. Bir tetrarşi yüzüğünü süsleyecek kadar büyük parçalar olduğu kadar parlak mika parçalarından biraz hâllice kıymıklar da vardı, ama hepsi bundan ibaretti. Parçaları ağlayarak tek tek topladım. Baktım ki

madencilerin her gün rastladığı değerli taşlar, mezarlardan yağmalanmış ziynetler kadar sönük hepsi, götürüp göle fırlattım.

Mavimtırak kıymıkları avucumda küçük bir öbek hâlinde biriktirdikçe merdivenlerden kıyıya iniyor, onları attıktan sonra da yukarı geri dönüp öbür parçaları arayıp topluyordum. Bu şekilde üç kez inip çıktım. Üçüncüden sonra, iki taşın arasına sıkışmış bir şey bulunca çamlığa geri dönüp bir dal parçası kırdım ve onunla çıkardım. Rengi lacivert değildi, cevher de değildi ama yıldız gibi bembeyaz bir ışık saçıyordu.

Hürmetten ziyade meraktan çıkarmıştım. Aradığım hazineden • kadar farklıydı ki -en azından bulduğum parçalara hiç benzemiyordu- elime alana dek cevherle bir ilintisinin olabileceği hiç aklıma gelmedi. O kadar siyah bir cismin nasıl olup da ışık saçabildiğini açıklayamam ama saçıyordu. Kara amberden yontulmuş olabilirdi, o kadar karaydı, o kadar pürüzsüz, yine de parlıyordu. Serçeparmağımın ucu kadar bir pençeydi, kıvrık ve sivri uçlu. Cevherin kara nüvesiydi bu. Demek ki bir lipsanoteka* veya mukaddes kutusu gibi bir mahfaza içindeydi eskiden.

Sırtım kaleye dönük diz çöktüğüm yerde, bir bu ışıltılı hazineye bir dalgalara bakarak uzun süre önemini kavramaya uğraştım. Onu safir mahfazasından sıyrılmış hâliyle görmek, bende daha önce hiç hissetmediğim derin bir etki uyandırdı. Atamanın konağında benden çalınana kadarki sürede böylesini hissetmemiştim. Ona her baktığımda âdeta aklımı alıyordu. Şarabın veya bazı uyuşturucuların yaptığı gibi aklımı çalışmaz hâle getirmekten ziyade, adını koyamadığım üst düzeyde bir farkındalık kazandırıyordu sanki. Üst üste yaşadım bunu, her seferinde de öyle yücelmiş hissetim ki olağan saydığım bilinç seviyesine asla dönemeyeceğimden korktum; her baktığımda gözlerimi güçlükle ayırabil-

* (Yun.) Kutsal emanetlerin saklandığı kap veya türbe. -çn

dim. Ondan koptuğum her defasında engin gerçekliğe dair tarifsiz içgörülere eriştiğimi hissettim. En sonunda, acarlık ile çekingenlik arasında mekik dokuduğum uzun soluklu bir dizi gelgitin ardından, elimdeki ufacık cismin taşıdığı irfana gerçek anlamda asla erişemeyeceğimi anladım ve bu fikre kapılmamla birlikte (alt tarafı bir fikirdi çünkü) üçüncü bir zihinsel evreye geçtim. Nesnesi olmayan neşe verici bir itaat duydum, düşünme yetisinden arınmış bir itaatti çünkü düşünecek hiçbir şey kalmamıştı artık, bir de zerre isyan duygusu yoktu bu itaatte. Bu zihniyet bütün gün sürdü, hatta ertesi günün büyük bölümüne yayıldı, o vakte kadar çoktan yollara düşmüştüm.

Burada ara veriyorum okurlarım. Sizi kaleden kaleye götürdüm, Acis'e egemen Thrax'ın surlarından beraber yola çıkıp Diuturna Gölü'nün kuzey kıyılarına egemen bir dev kalesine vardık. Thrax benim için sıradağlara açılan bir geçit oldu. Bu ıssız kule de bir nevi geçit sayılır. Orada cereyan eden küçük ölçekli çatışma beni savaşın eşiğine biraz daha yaklaştırdı. O zamandan bu zamana savaş, zihnimi aralıksız işgal etmeyi sürdürdü.

Burada ara veriyorum. Benimle beraber bu mücadeleye atılmak istemezseniz sizi suçlayamam. Kolay bir yolculuk değil.

Açıklamalar

Yönetim Biçimleri Üzerine Bir Anımsatma

Severian'ın Thrax'taki kariyerine ilişkin kısa tutanağı, Mutlak Yuva'nın ışıltılı koridorlarından ve Nessus'un kalabalık sokaklarından öteye uzanan bir yelpazede kaleme alınması itibarıyla, Harçâlem çağındaki devlet yönetimine dair elimizdeki (yegâne değilse de) en iyi kanıttır. Bizdeki yasama, yürütme ve yargı gibi bildik ayrımların onlar için geçerli olmadığı aşikâr. Yasaları belli bir grup insanın yürürlüğe soktuğu, ikinci bir grubun denetlediği, üçüncü grubun da değerlendirdiği bizim kanun anlayışımıza Abdiesus gibi idarecilerin gülüp geçeceğine kuşku yok. Onlar böyle bir düzeni işlevsiz bulurlardı, sahiden öyle olduğunu da görüyoruz gerçi.

Elyazmalarının kaleme alındığı dönemde vali ve muadilleri, milleti temsilen tüm iktidarı elinde bulunduran Özerk tarafından atanıyordu. (Severian'la konuşurken Famulimus'un bu konuda dile getirdiği ifadeler dikkat çekicidir.) Bu yetkililer Özerk'in buyruklarını uygulamak ve idaresini üstlendikleri nüfusun tabi olduğu yasalara göre adaleti yerine getirmekle yükümlüler. Keza yetkileri doğrultusunda yerel yasalar da koyabiliyorlar –yalnızca kanun koyucunun idare ettiği bölgede ve yalnızca görev süresi boyunca geçerli kanunlar– üstelik yaptırım amaçlı olarak idam cezasıyla gözdağı da verebiliyorlar.

Mutlak Yuva ve Hisar'ın yanı sıra Thrax'ta da -bizdeki en yaygın cezalandırma şekli olan- belli bir süre hapis tutma cezasının olup olmadığı bilinmiyor. Vincula'daki mahkûmlar ya işkence ya da idam bekliyorlar, ya da dostları veya akrabaları ıslah edilene dek rehine tutuluyorlar.

Elyazmasında açıkça görüldüğü kadarıyla Vincula'nın ("zincirler evi") idaresini üstlenmek liktorun ("bağlayan")* vazifelerinden sadece bir tanesi. Bu zabit, ceza hukuku yürütücülerinden olan valinin başyaveridir. Bazı törenlerde valinin yetkisini temsilen kınından çıkarılmış bir kılıç taşıyarak efendisinin önünde yürür. Valinin katıldığı duruşmalarda (Severian'ın yakındığı gibi) kürsünün sol tarafında ayakta bekler. İdamlar ve diğer ağırlaştırılmış adli cezalar bizzat onun tarafından infaz edilir. Açkıcıların ("anahtar taşıyanlar")** faaliyetlerini de yine kendisi denetler. Bu açkıcılar sadece Vincula muhafızı değildir; polis dedektifi gibi de çalışırlar ve mahkûmlardan istihbarat edinme sürecini kolaylaştıran bir işlev görürler. Taşıdıkları anahtarlar tokmak gibi kullanılacak kadar büyüktür, bu sebepten de hem silahlarıdır hem el aletleri hem de resmi yaka rozeti.

Dimarşiler ("iki şekilde savaşanlar") valinin hem üniformalı polisleri hem de askerleridir. Gelgelelim, unvanları bu ikili işleve işaret etmez. Donanımları ve eğitimleri itibarıyla, yeri geldiğinde süvari yeri geldiğinde de piyade olarak hizmet verebildikleri anlamına gelir. Görüldüğü kadarıyla safları profesyonel askerlerden, kuzeydeki savaşa katılmış gazilerden ve bölgenin yerlisi olmayan kişilerden oluşuyor.

Thrax bir şehir olarak kaleden farksız belli ki. Ancak böyle

---

* Yazar Latince kökenli kelimelerin İngilizcedeki anlamlarını parantez içinde veriyor. *-çn*

** Aslı "claviger." Antik Roma döneminden kalma bu sıfatı aynı zamanda İngilizce olduğu için Türkçeye uyarladım. "Anahtarcı" demedim çünkü "açkıcı" da "claviger" gibi muhtelif anlamlı ve az bilinen eski bir sözcük. *-çn*

bir yerin Sayesizler ordusu karşısında bir günden fazla ayakta durabileceği kuşkulu. Daha ziyade, yöredeki ergin ve silahtar asilerin ya da eşkıyaların baskınlarını geri püskürtecek şekilde tasarlanmış görünüyor. (Örneğin Cyriaca'nın Mutlak Yuva'da pek de dikkate alınmayan kocası, Thrax civarında çok nüfuzlu, hatta tehlike arz eden birisi.)*

Erginlerin ve silahtarların özel ordulara katılması yasaklanmış olsa da kendi yandaşlarını edindikleri pek kuşku götürmüyor. Avcı, vekilharç gibi unvanlarla anılan bu yandaşların hepsi esasında savaşçı kişiler. Muhtemel temel vazifeleri villaları talancılardan korumak ve kira toplamak olan bu savaşçılar, sivil ayaklanma olaylarında Abdiesus gibilerince potansiyel tehdit olarak görülebiliyorlar. Nehir kollarını da içine alan Thrax gibi korunaklı bir şehrin bu tür bir çatışmada idarecisine üstünlük sağlayacağına şüphe yok. Severian'ın şehirden kaçarken kullandığı güzergâh da şehre giriş çıkışların sıkı denetlendiğinin bir göstergesi.

Valinin kendi kalesi, *Acies Kalesi* ("kılıç ucundaki askeri kamp") vadinin kuzey ucunu koruyor. Anlaşıldığı kadarıyla şehirdeki sarayından tamamen farklı bir yer. Güney ucu ise *Capulus* ("kılıç sapı") ile kapalı, ki bu da dayanıklı bir sur anlaşılan, bir nevi Nessus Surları'nın ufaltılmış taklidi de denebilir. Falezler bile surlarla çevrili kalelerle korunuyor. Şehir tükenmez bir temiz su kaynağına sahip olduğu için de ağır silahlar kullanılmadığı müddetçe herhangi bir kuşatmaya uzun süre dayanabileceği izlenimi uyandırıyor.

G.W.

---

* Bu adamın kim olduğu serinin hiçbir kitabında açıklanmamıştır. Robert Borski'nin "Güneş Labirenti / Solar Labyrinth" kitabındaki varsayıma göre bu kişi Racho'dur. Ancak bu varsayım, 3. kitabın 5. bölümünde yer alan bir duruşmaya Cyriaca'nın kocasıyla beraber katıldığının ve gerçekten Racho olsaydı Severian'ın onu mutlaka tanıyacağının altını çizen dikkatli okurlar tarafından çürütülmüştür. *-çn*